

FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

WOMEN & MEN
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

CULEGERE STATISTICĂ

Culegerea a fost elaborată cu suportul conceptual al Fondului Națiunilor Unite de Dezvoltare pentru Femei și publicată în cadrul proiectului comun PNUD, UNIFEM, UNFPA „Consolidarea Sistemului Statistic Național” cu susținerea financiară a Agenției Suedeze de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (Sida).

Fondul Națiunilor Unite de Dezvoltare pentru Femei (UNIFEM) oferă asistență tehnică și financiară pentru programele și strategiile inovatoare care promovează drepturile umane, participarea politică și securitatea economică a femeilor. UNIFEM activează în parteneriat cu organizațiile ONU, guvernele, organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) și alte rețele pentru a promova egalitatea de gen. Fondul încearcă să coroboreze problemele și preocupările femeilor cu agendele naționale, regionale și cele globale prin încurajarea colaborării și oferirea expertizei tehnice vizând promovarea problemelor de gen și a strategiilor de abilitare a femeilor în centrul atenției publicului.

Colegiul de redacție al Biroului Național de Statistică:

Vladimir Golovatiuc – președintele colegiului

Nina Cesnocova

Elena Vâtcărău

Elena Basarab

Ala Negruța

Liuba Stoianov

Jana Mazur

Maria Vasiliev

Larisa Chirița

Consultant (inclusiv analiza indicatorilor) :

Cristina Vaileanu

Opiniile prezentate în această lucrare nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale instituțiilor Organizației Națiunilor Unite.

Femei și bărbați în Republica Moldova. – Ediția a 4-a. – Chișinău, 2008, 300 p.

Tiraj 1000 ex.

ISBN 978-9975-66-116-4

CZU 316.346.2(478)(083.41)

F 35

Design: Complexul Editorial “Elan Inc”, Republica Moldova, Chișinău, str. Mesager, 7, Tel.: (373 22) 74-57-71

Tipar: SC “Elan Poligraf” SRL, Republica Moldova, Chișinău, str. Mesager, 7, Tel.: (373 22) 74-58-00

Biroul Național de Statistică

al Republicii Moldova, 2008

Chișinău, str. Grenoble, 106

Tel. +373 22 40 30 00, Fax +373 22 22 61 46

Mail: <http://www.statistica.gov.md>

CUPRINS:

I. Statistica de gen	11
II. Instrumente internaționale și naționale pentru îmbunătățirea statisticii de gen	12
III. Ghidul Cititorului	14
IV. Puncte de reper	15
1. PARTICIPAREA FEMEILOR ÎN VIAȚA PUBLICĂ ȘI POLITICĂ	23
1.1. Forul reprezentativ al puterii centrale, la 14 aprilie 2008	23
1.2. Numărul parlamentarilor pe fracțiuni și grupuri politice parlamentare, la 14 aprilie 2008	23
1.3. Structura personalului de conducere a ministerelor și autorităților administrației centrale, la 14 aprilie 2008	24
1.4. Numărul femeilor ce activează în organele de drept la 14.04.2008	25
1.5. Forul reprezentativ al puterii locale la 14.04.2008	25
1.6. Persoanele alese și personalul administrației de guvernare locală, la 14.04.2008	25
2. POPULAȚIA	27
2.1. Numărul femeilor și bărbaților la 01.01.2008	27
2.2. Numărul populației pe unele grupe de vîrstă, la 01.01.07	27
2.3. Numărul populației în profil teritorial la 01.01.2008	28
2.4. Structura populației pe unele grupe de vîrstă în profil teritorial la 01.01.2008	29
2.5. Coeficientul îmbătrînirii populației, 2006-2007	30
2.6. Coeficientul îmbătrînirii populației pe medii în 2003-2007	30
2.7. Speranța de viață la naștere și anumite vîrste, 2006-2007	31
3. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI	32
Natalitatea	32
3.1. Numărul născuților–vii, 2006-2007	32
3.2. Născuți–vii în afara căsătoriei pe medii în 2003-2007, în %	32
3.3. Născuți–vii pe medii în 2003-2007	32
3.4. Născuți–vii după grupa de vîrstă a mamei, pe medii în 2007, în %	33
3.5. Repartizarea născuților–vii după rangul născutului, 2006-2007	33
3.6. Repartizarea născuților–vii după rangul născutului, pe medii în 2007, în %	34
3.7. Numărul născuților–vii în profil teritorial, în 2007	34
3.8. Numărul născuților–vii în afara căsătoriei, profil teritorial, 2006-2007	35
Fertilitatea	35
3.9. Fertilitatea feminină pe grupe de vîrstă, 2006-2007	36
3.10. Rata totală de fertilitate pe medii, pentru anii 2003-2007	36
3.11. Întreruperi de sarcină după tipuri și grupe de vîrstă, 2006-2007	36
3.12. Folosirea mijloacelor contraceptive, 2006-2007	37
Mortalitatea generală	37
3.13. Ratele mortalității generale pe grupe de vîrstă, 2006-2007	37
3.14. Ratele mortalității pe vîrste și sexe, în 2007	38
3.15. Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces, 2006-2007	38
3.16. Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces, în 2007	38
3.17. Mortalitatea ca urmare a cancerului genital feminin și masculin, 2006-2007	39
3.18. Mortalitatea ca urmare a cancerului genital feminin și masculin 2003-2007	39
3.19. Decedați în vîrsta aptă de muncă pe principalele clase ale cauzelor de deces, 2006-2007	40
3.20. Mortalitatea din cauza omuciderilor, 2006-2007	40
3.21. Structura mortalității din cauza omuciderilor, pe sexe în 2003-2007, în %	40
3.22. Mortalitatea din cauza sinuciderilor, 2006-2007	41

3.23. Numărul sinuciderilor pe sexe și vârste, în 2007	41
3.24. Numărul decedaților în profil teritorial, în 2007	41
Mortalitatea maternă și a copiilor de 0-4 ani	42
3.25. Mortalitatea maternă, 2006-2007	42
3.26. Mortalitatea maternă pe medii în 2003-2007	42
3.27. Mortalitatea infantilă, 2006-2007	43
3.28. Rata mortalității infantile pe medii, în 2003-2007	43
3.29. Mortalitatea infantilă pe cauze de decese, 2006-2007	44
3.30. Decedați în vîrstă sub 1 an, pe principalele cauze de deces, în anii 2003 și 2007	44
3.31. Mortalitatea copiilor 0-4 ani pe cauze de deces, 2006-2007	44
3.32. Rata mortalității copiilor 0-4 ani pe medii, în 2003-2007	45
Nupțialitatea și divorțialitatea	45
3.33. Căsătorii și divorțuri, 2006-2007	45
3.34. Ratele nupțialității și divorțialității, în 2003-2007	45
3.35. Căsătorii după vîrsta soției și soțului, 2006-2007	46
3.36. Căsătorii după vîrsta și starea civilă anterioară a soțului și soției, în 2007	46
3.37. Căsătorii după vîrsta și starea civilă anterioară a soților, în 2007, în %	46
3.38. Ponderea primelor căsătorii de vîrsta 15-19 ani în totalul căsătoriilor încheiate pentru prima dată, 2006-2007	47
3.39. Ponderea primelor căsătorii de vîrsta 15-19 ani în totalul căsătoriilor încheiate pentru prima dată, în 2003-2007	47
3.40. Căsătorii conform grupei de vîrstă a soților, în 2007	47
3.41. Căsătorii încheiate după naționalitatea soților, în 2007	48
3.42. Căsătorii după numărul căsătoriei încheiate, 2006-2007	48
3.43. Divorțuri după naționalitatea soților, 2006-2007	49
3.44. Divorțuri după durata căsătoriei și grupa de vîrstă, în 2007	49
3.45. Divorțuri după numărul căsătoriei desfăcute, 2006-2007	49
3.46. Divorțuri după numărul de copii comuni în profil teritorial, în 2007	50
4. SĂNĂTATE	51
Morbiditatea de tuberculoză activă	51
4.1. Morbiditatea de tuberculoză activă, 2003-2007	51
4.2. Morbiditatea de tuberculoză activă pe medii, 2006-2007	51
4.3. Morbiditatea de tuberculoză activă pe grupe de vîrstă, 2006-2007	52
4.4. Morbiditatea de tuberculoză activă pe grupe de vîrstă, în 2007	52
Morbiditatea de tumori maligne	52
4.5. Morbiditatea de tumori maligne, 2003-2007	52
4.6. Morbiditatea prin tumori maligne pe grupe de vîrstă și localizare, 2006-2007	53
4.7. Morbiditatea prin tumori maligne pe grupe de vîrstă, 2006-2007	53
4.8. Morbiditatea prin tumori maligne specifice femeilor, după grupe de vîrstă, 2006-2007	53
4.9. Morbiditatea prin tumori maligne specifice bărbaților, după grupe de vîrstă, 2006-2007	54
Dereglări alcoolice	54
4.10. Morbiditatea prin dereglări alcoolice, 2003-2007	54
4.11. Morbiditatea prin dereglări alcoolice, 2006-2007	54
Morbiditatea de boli infecțioase transmise pe cale sexuală	55
4.12. Morbiditatea bolnavilor în dependență de infecțiile transmise în principal pe cale sexuală pe medii	55
4.13. Repartizarea bolnavilor în dependență de infecțiile transmise în principal pe cale sexuală după sexe și vîrstă, 2006-2007	55
4.14. Morbiditatea prin gonoree, 2003-2007	56
4.15. Morbiditatea prin sifilis, 2003-2007	56
4.16. Morbiditatea prin sifilis pe grupe de vîrstă, 2007	56
4.17. Morbiditatea prin gonoree pe grupe de vîrstă, 2007	57
Purtători ai virusului imunodeficienței umane	57
4.18. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV) după sexe și grupe de vîrstă, 2006-2007	57

4.19. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV) care au făcut maladia SIDA, după sexe și grupe de vîrstă, 2006-2007	59
4.20. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV), 2003-2007	58
Starea sănătății femeilor în perioada prenatală	58
4.21. Starea sănătății gravidelor, parturientelor și lăuzelor, 2006-2007	58
4.22. Numărul de femei gravide și nașteri la termen, 2003-2007	59
4.23. Medici după categorii, pe sexe, 2006-2007	60
Persoane cu dizabilități	60
4.24. Repartizarea persoanelor în vîrstă de 16 ani și peste, recunoscute invalizi pentru prima dată după sexe, grupe de vîrstă și medii, 2006-2007	60
4.25. Numărul persoanelor recunoscute invalizi pentru prima dată după sexe, 2003-2007	60
4.26. Persoane recunoscute invalizi pentru prima dată la 1000 persoane de grupa respectivă de vîrstă, în 2007	61
Aprecierea stării de sănătate	61
4.27. Aprecierea stării de sănătate pe sexe, 2007	61
4.28. Aprecierea stării de sănătate pe sexe și grupe de vîrstă, 2007	62
Fumători	62
4.29. Ponderea persoanelor care fumează zilnic sau ocazional pe grupe de vîrstă și sexe, 2005	62
4.30. Ponderea persoanelor care nu au fumat niciodată pe grupe de vîrstă și sexe, 2005	62
4.31. Structura populației de 15 ani și peste care fumează, după vîrsta la care a început să fumeze, pe sexe și grupe de vîrstă, 2005	63
Obezitate	64
4.32. Ponderea persoanelor obeze pe grupe de vîrstă și sexe, 2005	64
4.33. Structura populației de 18 ani și peste, după indicele masei corporale, pe sexe și grupe de vîrstă, 2005	64
Consumul de băuturi alcoolice 2005	65
4.34. Structura populației de sex masculin după frecvența consumului de alcool, %, 2005	65
4.35. Structura populației de sex feminin după frecvența consumului de alcool, %, 2005	65
4.36. Structura populației de 15 ani și peste după frecvența consumului de băuturi alcoolice în ultimele 12 luni, pe sexe și grupe de vîrstă, %, 2005	66
5. MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ	67
5.1. Numărul emigranților și imigranților, 2006-2007	67
5.2. Emigranți după țara de destinație, 2006-2007	67
5.3. Emigranții după grupa de vîrstă, 2006-2007	67
5.4. Emigranți după grupa de vîrstă, în 2007	68
5.5. Emigranți după nivelul de instruire, 2006-2007	68
5.6. Caracteristica imigranților după scopul sosirii și țara de emigrare, 2006-2007	68
5.7. Imigranți după naționalități, 2006-2007	69
5.8. Structura refugiaților pe sexe și grupe de vîrstă la sfîrșitul anului 2007	69
5.9. Repartizarea refugiaților după țara de origine la sfîrșitul anului 2007	69
5.10. Structura solicitanților de azil pe sexe și grupe de vîrstă la sfîrșitul anului 2007	69
6. PIAȚA MUNCII	70
Forța de muncă	70
6.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică, 2006-2007, mii persoane	70
6.2. Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică, 2006-2007, %	70
6.3. Populația economic activă pe grupe de vîrstă, 2006-2007	71
6.4. Populația de 20-49 ani după participarea la activitatea economică, numărul de copii de vîrstă preșcolară, pe sexe și medii, în anul 2007	72
Ocuparea	72
6.5. Populația ocupată după grupe de vîrstă, 2006-2007	72
6.6. Rata de ocupare după grupe de vîrstă, 2006-2007	73

6.7. Populația ocupată după nivelul de educație, 2006-2007	73
6.8. Rata de ocupare după nivelul de educație, 2006-2007	74
6.9. Populația ocupată după activități economice, 2006-2007	75
6.10. Populația ocupată după grupe de ocupații, 2006-2007	76
6.11. Populația ocupată după statut profesional, 2006-2007	76
6.12. Populația ocupată după forme de proprietate, 2006-2007	77
6.13. Populația ocupată după tipul unității de producție, 2006-2007	77
6.14. Populația ocupată după natura locului de muncă, 2006-2007	78
6.15. Efectivul salariaților pe activități ale economiei, 2006-2007	79
6.16. Efectivul salariaților în agricultură și industrie, 2006-2007	79
6.17. Efectivul salariaților în profil teritorial, 2006-2007	80
6.18. Formarea profesională a salariaților, 2006-2007	81
Șomajul	82
6.19. Șomeri BIM după grupe de vârstă, 2006-2007	82
6.20. Rata șomajului BIM după grupe de vârstă, 2006-2007	83
6.21. Șomeri BIM după nivelul de educație, 2006-2007	83
6.22. Rata șomajului BIM după nivelul de educație, 2006-2007	83
6.23. Șomeri BIM după durata șomajului, 2006-2007	84
6.24. Rata șomajului de lungă durată după grupe de vârstă, 2006-2007	85
6.25. Șomajul în rândul tinerilor 15-24 ani, 2006-2007	85
6.26. Șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă după grupe de vârstă, 2006-2007	86
6.27. Șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă după nivel de educație, 2006-2007	86
6.28. Formarea profesională a șomerilor înregistrați, 2006-2007	86
Condițiile de muncă	87
6.29. Factorii nocivi și periculoși ¹ la care sunt expuse persoanele ocupate la locul de muncă, 2006-2007	87
6.30. Condițiile de muncă ale salariaților după activități economice în anul 2007	87
6.31. Înlesniri și sporuri acordate salariaților pentru condițiile nefavorabile de muncă după activități economice în a. 2007	88
6.32. Accidente de muncă după activități economice	89
Remunerarea muncii	89
6.33. Salariul mediu în luna septembrie după activități economice, 2006-2007	89
6.34. Salariul mediu în luna septembrie în profil teritorial, 2006-2007	90
6.35. Salariul mediu lunar pe unele funcții/profesii și activități în luna octombrie, 2006-2007	91
7. ÎNVĂȚĂMÎNT	94
Caracteristica generală	94
7.1. Elevi/studenti pe tipuri de instituții, 2006/2007, 2007/2008	94
7.2. Personal didactic pe tipuri de instituții, 2006/2007, 2007/2008	94
7.3. Ponderea femeilor-pedagogi în numărul total al personalului didactic în anul de studii 2007/2008	95
7.4. Rata de cuprindere pe niveluri educaționale, %, 2006/2007, 2007/2008	95
Educația preșcolară	95
7.5. Numărul de copii în instituții preșcolare, pe medii, 2006-2007	95
7.6. Numărul de copii în instituții preșcolare, pe sexe, 2003-2007	95
7.7. Instituții preșcolare pe tipuri și medii, în 2007	96
7.8. Instituții preșcolare pe tipuri și medii, în 2007	96
7.9. Instituții preșcolare, în profil teritorial, 2006-2007	97

Învățământul primar și secundar general	98
7.10. Elevi în școli de zi, gimnazii, licee pe clase, 2006-2007	98
7.11. Elevi în școli de zi, gimnazii, licee pe grupe de vîrste, 2006-2007	98
7.12. Absolvenți din școli de zi, gimnazii, licee, 2006-2007	98
7.13. Personal didactic în școli de zi, gimnazii, licee, 2003/2004-2007/2008	99
Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate	99
7.14. Absolvenți, înmatriculați și numărul de elevi în instituții de învățămînt secundar profesional, pe sexe, 2006/2007-2007/2008	99
7.15. Elevi din învățămîntul secundar profesional, pe vîrste și sexe, 2006/2007-2007/2008	100
7.16. Personal didactic în instituții de învățămînt secundar profesional, pe sexe, 2006/2007-2007/2008	100
7.17. Proporția personalului didactic în instituțiile de învățămînt secundar profesional, pe sexe, în anii de studii 2003/2004-2007/2008	100
7.18. Absolvenți, înmatriculați și numărul de elevi în colegii, pe sexe, 2006/2007-2007/2008	101
7.19. Elevi în colegii, pe grupe de ramură și sexe, 2006/2007-2007/2008	101
7.20. Proporția elevilor în colegii, pe grupe de ramură și sexe, în anul de studii, 2007/2008	101
7.21. Elevi în colegii, pe vîrste și sexe, 2006/2007-2007/2008	102
7.22. Personal didactic în colegii, pe sexe, în anii de studii 2003/2004 - 2007/2008	102
Învățământul superior	102
7.23. Absolvenți, înmatriculați și numărul de studenți în instituții de învățămînt superior, pe sexe, 2006/2007-2007/2008	102
7.24. Absolvenți, înmatriculați și numărul de studenți în instituții de învățămînt superior, pe forme de învățămînt și sexe, 2006/2007-2007/2008	103
7.25. Studenți în instituții de învățămînt superior, pe grupe de ramură și sexe, 2006/2007-2007/2008	103
7.26. Proporția studenților în instituțiile de învățămînt superior, pe grupe de ramură și sexe, în anul de studii 2007/2008	103
7.27. Studenți în instituții de învățămînt superior, pe vîrste și sexe, 2006/2007-2007/2008	104
7.28. Personal didactico-științific în instituții de învățămînt superior, 2006/2007-2007/2008	104
7.29. Proporția personalului didactico-științific în instituțiile de învățămînt superior, pe sexe, în anii de studii 2003/2004 - 2007/2008	104
Doctorat și Postdoctorat	105
7.30. Pregătirea doctoranzilor, 2006-2007	105
7.31. Doctoranzi, pe vîrste și sexe, 2006-2007	105
7.32. Pregătirea postdoctoranzilor, 2006-2007	105
7.33. Cercetători-doctori în activitatea de cercetare-dezvoltare (fără cumularzi), în anii 2003-2007	106
7.34. Cercetători-doctori habilitați în activitatea de cercetare-dezvoltare (fără cumularzi), în anii 2003-2007	106
8. PROTECȚIA SOCIALĂ	107
Pensii	107
8.1. Numărul pensionarilor după sexe și categorie de pensionare, 2006-2007	107
8.2. Ponderea pensionarilor în total populație pe sexe, 2003-2007	107
8.3. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă după sexe și grupe de vîrstă, 2006-2007	108
8.4. Numărul pensionarilor de invaliditate după sexe și grupe de vîrstă, 2006-2007	108
8.5. Numărul pensionarilor de invaliditate după grad de invaliditate, cauză și sexe, 2006-2007	108
8.6. Ponderea pensionarilor pe caz de boală în total pensionari pe sexe, la 1 ianuarie 2004-2007	109
8.7. Numărul pensionarilor pe caz de boală pe grupe de vîrstă și sexe, 2006-2007	109
8.8. Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă pe sexe, la 1 ianuarie 2002-2007	110
8.9. Raportul dintre mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă și salariul mediu pe economie, la 1 octombrie, 2002-2007	110
8.10. Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă după sexe, grupe de vîrstă și mediu, la 1 ianuarie	111
8.11. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă și mărimea medie a pensiilor după sectorul economic, 2006-2007	111
8.12. Ponderea cheltuielilor pentru pensii în PIB, 2003-2007	111

Asigurări sociale	112
8.13. Numărul persoanelor care contribuie la sistemul de asigurări sociale, 2006-2007	112
8.14. Numărul persoanelor în concediu de îngrijire a copilului pe sexe, 2006-2007	113
8.15. Ponderea femeilor în concediu de maternitate în total femei de vîrstă fertilă, 2004-2006	113
8.16. Mărimea medie a indemnizațiilor pentru copii , 2003-2007	114
8.17. Raportul dintre indemnizațiile pentru copii și minimul de existență pentru copii, 2003-2007	114
8.18. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat, 2003-2007	114
8.19. Case-internat pentru bătrîni și invalizi, 2003-2007	115
8.20. Plasarea copiilor și adolescenților rămași fără tutelă părintească, 2003-2007	115
9. CRIMINALITATEA	116
Persoane care au comis infracțiuni	116
9.1. Persoane care au comis infracțiuni, 2003-2007	116
9.2. Persoane care au comis infracțiuni la 100 mii populație, 2003-2007	116
9.3. Minori care au comis infracțiuni la 100 mii populație, 2003-2007	116
9.4. Persoane care au comis infracțiuni, pe principale tipuri de infracțiuni, după sex și mediu de reședință a persoanelor, 2006-2007	117
9.5. Persoane care au săvîrșit infracțiuni la 100 mii populație, după mediul de reședință a infractorului, 2006-2007	118
9.6. Minori care au comis infracțiuni, pe principale tipuri de infracțiuni, după sex și mediu de reședință a minorilor, 2006-2007	118
9.7. Minori care au săvîrșit infracțiuni la 100 mii minori, după mediul de reședință a infractorului, 2006-2007	119
9.8. Persoane care au comis infracțiuni, pe grupuri de vîrstă, după sex și mediu de reședință a persoanelor, 2006-2007	120
9.9. Distribuția femeilor care au comis infracțiuni, pe grupe de vîrstă în anii 2006-2007	120
9.10. Distribuția bărbaților care au comis infracțiuni, pe grupe de vîrstă în anii 2006-2007	120
9.11. Persoane care au comis infracțiuni, pe principalele tipuri de infracțiuni, grupe de vîrstă și mediu de reședință a acestora, 2006-2007	120
Persoane condamnate	121
9.12. Persoane condamnate, 2004-2007	121
9.13. Persoane condamnate, pe tipuri de pedepse stabilite de instanțele judecătorești în dependență de mediul de reședință a persoanei condamnate, 2006-2007	121
9.14. Distribuția femeilor condamnate, în dependență de pedeapsa stabilită, în anii 2006-2007	122
9.15. Distribuția bărbaților condamnați, în dependență de pedeapsa stabilită, în anii 2006-2007	122
9.16. Persoane condamnate pe tipuri de crime, 2006-2007	122
9.17. Distribuția femeilor condamnate, în dependență de infracțiunea săvîrșită, în anii 2006-2007	123
9.18. Distribuția bărbaților condamnați, în dependență de infracțiunea săvîrșită, în anii 2006-2007	123
Persoane deținute în penitenciare	124
9.19. Numărul deținuților în penitenciare, inclusiv minori, 2003-2007	124
9.20. Numărul deținuților în penitenciare, 2003-2007	124
9.21. Distribuția deținuților în instituțiile penitenciare la 100 mii populație, 2003-2007	124
9.22. Numărul condamnaților în penitenciare, 2003-2007	125
9.23. Numărul condamnaților în penitenciare, %, 2003-2007	125
9.24. Condamnați în instituțiile penitenciare, pe sexe și grupe de vîrstă, 2006-2007	125
9.25. Distribuția femeilor în instituțiile penitenciare, pe grupe de vîrstă în anii 2006-2007	126
9.26. Distribuția bărbaților în instituțiile penitenciare, pe grupe de vîrstă în anii 2006-2007	126
9.27. Străini deținuți în instituțiile penitenciare, pe sexe	126
Persoane traficate	127
9.28. Persoane traficate, inclusiv minori, 2003-2007	127
9.29. Persoane traficate, total pe sexe, 2003-2007	127
9.30. Minori traficați, 2003-2007	127
9.31. Numărul persoanelor traficate pe grupe de vîrstă, 2006-2007	128

Accidente rutiere	129
9.33. Persoane care au suferit în urma accidentelor rutiere, 2003-2007	129
9.34. Persoane care au suferit în urma accidentelor rutiere, 2006-2007	129
10. NIVEL DE TRAI	130
10.1. Principalele caracteristici ale gospodăriilor după sexul capului gospodăriei, 2006-2007	130
10.2. Distribuția membrilor gospodăriei în vîrstă de 15 ani și peste, după principala sursă de venit și sexe, 2006-2007	131
10.3. Distribuția membrilor gospodăriei în vîrstă de 15 ani și peste, după principala sursă de venit și grupe de vîrstă, 2006-2007	132
10.4. Structura veniturii disponibil în dependență de sexul capului gospodăriei, 2006-2007	132
10.5. Structura cheltuielilor de consum în dependență de sexul capului gospodăriei, 2006-2007	133
10.6. Înzestrarea gospodăriilor cu comodități, pe mediu, 2006-2007	134
10.7. Înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, pe mediu, 2006-2007	135
10.8. Aprecierea nivelului de trai, pe medii, 2006-2007	135
10.9. Rata sărăciei, pe medii și mărimea gospodăriei, 2006-2007	136
10.10. Rata sărăciei după tipul gospodăriei, 2006-2007	136
11. STATISTICA INTERNAȚIONALĂ	137
11.1. Populația pe unele grupe de vîrstă (în % față de total), în 2005	137
11.2. Născuți-vii pe sexe (% față de total), în 2005	137
11.3. Rata mortalității infantile, în 2005	138
11.4. Rata mortalității infantile, în 2005	138
11.5. Rata mortalității copiilor în vîrstă 1-4 ani, în 2005	138
11.6. Rata totală de fertilitate, 2005-2006	139
11.7. Speranța de viață la naștere, în 2005	139
11.8. Speranța de viață la naștere pe sexe, în 2005	139
11.9. Procentajul femeilor în Parlamentele Naționale, în 2007	140
11.10. Rata de participare la forța de muncă pe unele țări selective, 2005-2006	140
11.11. Rata de ocupare pe unele țări selective, 2005-2006	140
11.12. Rata șomajului pe unele țări selective, 2005-2006	141
Glosar de termeni	142

I. STATISTICA DE GEN

Femeile și bărbații trebuie să fie "vizibili" în cadrul statisticilor de orice fel. Statistica de gen trebuie să arate locul și rolul femeilor și bărbaților într-o societate, luând în considerare atât caracteristicile femeilor, cât și cele ale bărbaților ca grupuri socio-demografice, precum și realitățile socio-economice diferite cărora trebuie să le facă față femeile și bărbații dintr-o societate.

Statistica de gen cuprinde date statistice care reflectă realitatea vieții femeilor și bărbaților în toate sferile vieții, inclusiv în ceea ce privește relațiile dintre sexe. Prin urmare, statistica de gen ne arată gradul de egalitate de gen existent la nivelul unei societăți prin faptul că face vizibile condițiile și experiențele femeilor și bărbaților în toate etapele ciclului de viață. Statistica de gen are drept obiectiv oferirea unei baze imparțiale pentru comparația și evaluarea progreselor în atingerea egalității de gen și îmbunătățirii situației femeilor.

STATISTICA DE GEN

1. Toate datele statistice referitoare la persoane trebuie colectate, centralizate și prezentate dezagregate în funcție de sex;
2. Toate variabilele și caracteristicile trebuie analizate și prezentate având criteriul sex drept criteriu de clasificare primar și general;
3. Trebuie făcute eforturi speciale pentru a identifica problemele de gen și pentru a asigura colectarea datelor referitoare la aceste probleme și diseminarea lor publică.

Statistica de gen nu înseamnă doar producerea de date statistice referitoare la femei și este mai mult decât simpla dezagregare a datelor statistice în funcție de sex. Producerea de statistici care să reflecte în mod adecvat aspectele de gen implică faptul că toate statisticile trebuie să fie produse luând în considerare realitățile socio-economice diferite ale femeilor și bărbaților la nivelul societății. Acest lucru înseamnă că toate datele statistice (atât cele referitoare la indivizi, cât și cele care nu sunt legate în mod direct de indivizi) trebuie să fie colectate, compilate și analizate luându-se în considerare factorii de gen care influențează diferit femeile și bărbații. Acest lucru se poate numi integrarea perspectivei de gen în statistici.¹

Cei care produc statistici de gen depind de cererea de noi tipuri de date care vine dinspre utilizatorii de date statistice dezagregate în funcție de sex, în dependență de nevoile pe care aceștia le au. Utilizatorii au nevoie de cunoștințe legate de statisticile și indicatorii de gen pentru a fi capabili să ceară date statistice dezagregate în funcție de sex și pentru a ști cum pot să le folosească eficient. În același timp, lucrul cu statisticile de gen presupune experiență și competență în domeniul egalității de gen și al analizei de gen. În acest context este foarte important de subliniat interacțiunea dintre cei care produc statistici de gen și date dezagregate în funcție de sex și utilizatorii prezenți și potențiali ai acestor date statistice.

În acest context apar câteva întrebări cărora trebuie să le răspundă utilizatorii de statistici de gen:

- Ce domenii ar trebui cercetate?
- Care este nivelul de detaliu necesar?
- Există vreun domeniu care este nevoie să fie dezvoltat?
- Există domenii de interes pentru care nu se colectează deloc date statistice?

Prin această broșură vă invităm și pe dumneavoastră, cititorii ei, să vă puneți aceste întrebări. În mod similar, este important ca utilizatorii de date statistice să aibă o idee clară în legătură cu oportunitățile pe care le oferă statisticile, dar și cu limitările lor.

¹ În limba engleză "Gender mainstreaming in statistics"

II. INSTRUMENTE INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA STATISTICII DE GEN

Egalitatea de gen este un obiectiv cheie al politicilor care a devenit din ce în ce mai important în ultimii ani. Deoarece face parte dintre cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) primește o atenție deosebită atunci când se discută progresele și dezvoltările în domeniu.

Din ce în ce mai mult egalitatea de gen este văzută ca avînd o dublă importanță: realizarea unui drept fundamental și impulsivitatea creșterii economice. Cele două aspecte sunt strîns legate: decidenții politici încep să recunoască faptul că discriminarea femeilor are costuri economice și sociale din ce în ce mai mari, în vreme ce egalitatea de gen contribuie la stimularea creșterii economice. Odată cu interesul crescut acordat egalității de gen, începe să crească și accentul care se pune pe modalitățile de măsurare a egalității de gen, prin urmare și pe dezvoltarea statisticii de gen și a indicatorilor compoziți² ai egalității de gen.

Statistica și indicatorii de gen sunt elemente esențiale în definirea țintelor și monitorizarea progresului înregistrat în realizarea egalității de gen, precum și în realizarea obiectivelor mai largi de dezvoltare a unei societăți. Mai mult, înregistrarea unor rezultate pozitive în realizarea egalității de gen depinde nu doar de disponibilitatea statisticilor de gen, ci și de utilizarea eficientă a acestor statistici în formularea, monitorizarea și evaluarea politicilor, precum și în managementul rezultatelor reieșite din analiza acestor statistici – respectiv adoptarea unor măsuri/politici de corecție a inegalităților de gen și de promovare a egalității.

Cu toate acestea, în multe state femeile rămîn o resursă neutilizată la adevărata eficiență: participarea lor deplină la forța de muncă este restricționată de mentalitățile tradiționale, segregarea orizontală și verticală existentă la nivelul pieței muncii, discriminare în nivelul salarizării sau dificultăți de reconciliere a vieții profesionale cu viața de familie.

Și în Republica Moldova inegalitățile de gen se mențin. În continuare, deși femeile reprezintă mai mult de jumătate din populația țării, au o reprezentare de doar 22% în Parlament. Deși femeile sunt mai educate decît bărbații, cîștigă în medie cu aprox. 30% mai puțin decît bărbații. Există o segregare orizontală și verticală a pieței muncii în defavoarea femeilor, care se perpetuează și se formează încă de pe băncile școlii: femeile lucrează în domenii bugetare care sunt mai slab plătite, precum sănătatea și asistența socială și învățămîntul; în același timp mai mulți bărbați decît femei ocupă poziții de conducere, mai bine plătite. Femeile mai degrabă decît bărbații își întrerup munca salariată pentru a avea grijă de copii și de alți membri ai familiei, ceea ce înseamnă că veniturile lor se micșorează și își creează o dependență financiară de soț/partener. Femeile trăiesc în medie cu 8 ani mai mult decît bărbații, însă de cele mai multe ori calitatea vieții lor mai lungi se înrăutățește și riscul de sărăcie este mai mare decît în cazul bărbaților.

Toate aceste fenomene trebuie soluționate adecvat prin intermediul politicilor publice. Însă, pentru a elabora politici publice și planuri de acțiune care să promoveze egalitatea de gen și pentru a monitoriza progresele făcute în acest domeniu este esențială existența datelor statistice corecte, care să reflecte realitatea vieții femeilor și bărbaților dintr-o societate. Această nevoie a fost recunoscută și adresată la nivel internațional în primul rînd de Națiunile Unite.

În acest sens, **Platforma de Acțiune de la Beijing**, adoptată cu ocazia celei de-a patra Conferințe Mondiale asupra Statutului Femeilor din 1995, recunoaște nevoia analizei de gen și a integrării perspectivei de gen în dezvoltarea politicilor și în implementarea programelor. De asemenea, îndeamnă guvernele și instituțiile internaționale să promoveze cercetarea și diseminarea de informații în anumite domenii importante, exprîmînd nevoia de statistici care să monitorizeze realizarea obiectivelor și strategiilor din domenii-cheie.

² PNUD a dezvoltat Indicele Dezvoltării de Gen (Gender-related Development Index – GDI) și Indicele Emancipării de Gen (Gender Empowerment Measure – GEM); Indicele Diferențelor de Gen (Gender Gap Index) propus în 2006 de Forumul Economic Mondial (World Economic Forum); Indicele Echității de Gen (Gender Equity Index) elaborat de Social Watch în 2005. Tot în 2005, Centrul African pentru Gen și Dezvoltare a introdus un indicator regional pentru măsurarea egalității de gen – Indicele African pentru Gen și Dezvoltare (the African Gender and Development Index – AGDI), iar în martie 2006 Centrul de Dezvoltare al OECD a introdus Baza de date Gen, Instituții și Dezvoltare (Gender, Institutions and Development Data Base - GID-DB).

Desigur, și Uniunea Europeană se preocupă constant de dezvoltarea și diseminarea statisticilor de gen. Începând cu Strategia Cadru pentru Egalitate de Gen 2001-2005³ Comisia Europeană a început să pună un accent din ce în ce mai puternic asupra nevoii de dezvoltare a statisticii de gen. Principalele puncte de interes se referă la dezvoltarea și diseminarea de date statistice dezagregate în funcție de sex comparabile, pentru diferite domenii de politici publice, precum și la dezvoltarea de metodologii și indicatori pentru evaluarea politicilor și practicilor europene din perspectivă de gen.

La nivel național, Republica Moldova a semnat Declarația Mileniului în 2000 și în același an, Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării față de femei, în sesiunea a 23-a, a înaintat o listă de Recomandări în urma evaluării Raportului național. Printre acestea s-au aflat recomandarea de a adopta o lege privind egalitatea de șanse, elaborarea unei strategii naționale care să promoveze egalitatea între bărbați și femei în toate domeniile și, nu în ultimul rând, dezvoltarea statisticii de gen.

În februarie 2006 Legea privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați a fost adoptată și apoi Planul Național „Promovarea egalității genurilor umane în societate pentru perioada 2006-2009”, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 984 din 25.08.2006. În ambele documente există referiri specifice la dezvoltarea statisticii de gen:

- Articolul 22 din Legea privind egalitatea de șanse între femei și bărbați stipulează faptul că Biroul Național de Statistică are responsabilitatea de a colecta, prelucra și generaliza informațiile statistice dezagregate pe sexe și că autoritățile administrației publice centrale și locale, partidele, alte organizații social-politice, persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător au obligația de a prezenta Biroului Național de Statistică informațiile necesare dezagregate pe sexe.
- Obiectivul specific nr.3 din Planul Național se referă la îmbunătățirea statisticii de gen și a culegerii datelor dezagregate în funcție de sex.

Cu toate acestea, în august 2006⁴, comentariile Comitetului privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei se referă la disponibilitatea limitată a datelor statistice, clasificate pe criterii de sex, apartenență etnică și vîrstă, pe regiuni urbane și rurale, ceea ce complică evaluarea progresului și a dinamicii tendințelor, referitor la situația de fapt a femeilor și exercitarea de către ele a drepturilor omului în toate domeniile pe care le cuprinde Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei.

În acest sens, se recomandă îmbunătățirea colectării datelor dezagregate în funcție de sex, apartenență etnică și vîrstă, pe regiuni urbane și rurale în toate domeniile cuprinse în CEDAW. De asemenea, Moldovei i se cere să monitorizeze impactul legilor, politicilor și a planurilor de acțiune prin indicatori cuantificabili și să evalueze progresul în realizarea egalității de gen. Ca urmare, Republica Moldova va trebui să includă în următorul raport asemenea date statistice și analize.

Prin broșura de față încercăm să oferim mai multe date statistice și scurte analize ale lor, care creionează baza rapoartelor viitoare către Comitetul CEDAW, precum și un bun instrument de lucru pentru factorii de decizie în formularea unor politici de redresare a inegalităților de gen și pentru a-i ajuta în elaborarea unor politici echitabile atât pentru femei cât și pentru bărbați.

³ COM(2000) 335 final,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0335:FIN:EN:PDF>

⁴ Comitetul a examinat rapoartele periodice unificate doi și trei ale Republicii Moldova (CEDAW C/MDA/2-3) la cea de-a 749 și 750 ședințe ale sale, la 16 august 2006 (a se vedea CEDAW /C/SR. 749 și 750). Lista de probleme și întrebări ale Comitetului poate fi găsită la CEDAW/C/MDA/Q/2, iar răspunsurile Republicii Moldova la CEDAW/C/MDA/Q/2/Add.1.

III. GHIDUL CITITORULUI

Culegerea statistică "Femei și bărbați în Republica Moldova" se află la a 4-a ediție, elaborarea ei începând să se constituie într-o tradiție bianuală. Totuși, spre deosebire de edițiile precedente, ediția de anul acesta este o premieră din 2 puncte de vedere:

- datele statistice și categoriile mari sub care sunt prezentate sunt rezultatul unui proces de consultare a utilizatorilor de date statistice dezagregate în funcție de sex pentru a adresa cât mai îndeaproape nevoile de date ale acestora;
- datele statistice sunt însoțite de scurte analize explicative care ajută utilizatorii să aibă o perspectivă de ansamblu asupra situației femeilor și bărbaților și să înțeleagă mai bine dinamica relațiilor dintre sexe, progresele în realizarea egalității și inegalitățile de gen existente la nivelul societății.

Datele statistice provin în majoritate din diversele tipuri de cercetări desfășurate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, dar și din alte surse administrative.

În majoritatea cazurilor tabelele și graficele oferă numere absolute, numere la 1.000 de locuitori și/sau proporții (procentaje) pentru anumite atribute/caracteristici. Proporțiile sunt folosite în două modalități:

- proporția (%) femeilor și proporția (%) bărbaților cu anumite caracteristici;
- distribuția unui grup pe sexe.

Anumite grafice reflectă atât numărul absolut cât și distribuția sexelor la nivelul anumitor grupuri. În afara dezagregării în funcție de sex, acolo unde a fost posibil, datele statistice oferite în această culegere statistică sunt dezagregate în funcție de mediul de reședință rural/urban și de grupa de vârstă. De asemenea, în funcție de relevanță și de categoria mare din care fac parte, datele au fost dezagregate în funcție de nivelul de educație sau de domeniul de activitate economică.

Abrevieri folosite în publicație:

- F - femei;
- B - bărbați;
- T - total.

IV. PUNCTE DE REPER

1. Participarea femeilor în viața publică și politică:

Deși femeile sunt încă sub-reprezentate la nivelul forurilor politice cele mai înalte, se observă și o serie de îmbunătățiri ale situației:

- pentru prima dată Republica Moldova are un guvern condus de o femeie
- 29,4% este procentajul de femei din Cabinelele de miniștri
- portofoliul Finanțelor Publice este condus de o femeie
- femeile reprezintă 21,8% din membrii parlamentului

Pe de altă parte, există tendința ca, la nivelul ministerelor și altor autorități ale administrației centrale, chiar dacă există un echilibru de gen în distribuția salariilor și chiar a pozițiilor de decizie, pe măsură ce se înaintează pe scara ierarhică a pozițiilor de decizie, numărul femeilor scade comparativ cu numărul bărbaților: nivel de Viceministru/Vicedirector se ajunge la un procentaj de sub 20% iar la nivel de Ministru/Director există 26,7% femei și 73,3% bărbați.

La nivelul puterii locale, lucrurile par să stea și mai rău pentru reprezentarea femeilor: doar 1 femeie din 32 de persoane este Președintă de raion și doar 17,5% femei au fost alese primari de municipii, orașe și sate (comune).

2. Populație

Femeile constituie majoritatea populației Republicii Moldova – 52% femei și 48% bărbați. La începutul anului 2008 existau 108 femei la fiecare 100 de bărbați.

Femeile trăiesc în medie cu 7,5 ani mai mult decât bărbații.

Datorită speranței de viață mai mari a femeilor și a numărului mai mare de femei decât bărbați la nivelul populației, există mai multe femei vârstnice decât bărbați.

Cel mai mare coeficient de îmbătrânire al populației există la nivelul femeilor din mediul rural (cu 18 femei de peste 60 de ani la 100 de locuitori comparativ cu 12,2 bărbați de peste 60 de ani la 100 de locuitori).

Populația masculină este ceva mai tânără. Persoanele în vârstă aptă de muncă reprezintă 71% în rândul populației feminine și 73% în rândul ce-

lei masculine. Însă diferențele funcție de gen sunt minime în comparație cu cele funcție de mediul de reședință. Ponderea populației în vârstă aptă de muncă în mediul urban (77% din total) este cu 8 puncte procentuale mai mare decât în mediul rural. Acest fapt se reflectă și în rata de dependență, care constituie 0,3 pentru urban și 0,45 pentru rural.

În perioada 2003-2007 coeficientul îmbătrânirii populației a rămas relativ constant în mediul urban, pe când în mediul rural a cunoscut o scădere până în 2006 și apoi în 2007 a revenit la nivelul anului 2003.

3. Mișcarea naturală a populației

Demografie:

Annual se nasc mai mulți băieți decât fete: în 2007 dintre născuții-vii 51,74% au fost băieți.

În general majoritatea nașterilor au avut loc în cadrul căsătoriei, nașterile în afara căsătoriei aflându-se în jurul ratei de 20%. Diferențe există însă la nivelul mediului de reședință, cu procentaje mai mari ale nașterilor în afara căsătoriei în mediul rural (între 24,4% și 25,9% în perioada 2003-2007).

Pentru mai mult de jumătate dintre femeile din Republica Moldova care au născut - a fost primul copil, și pentru ceva mai mult 30% a fost al 2-lea copil. Nasc mai mult de doi copii mai degrabă femeile din mediul rural decât femeile din mediul urban (cu 4,5% mai multe femei din mediul rural nasc al treilea copil și cu 3,2 procente patru și mai mulți copii).

În mediul urban, începând din 2004 rata totală de fertilitate a început să scadă, ajungând de la 1,135 în 2004 la 0,974 în 2007 (mai puțin de un copil pentru fiecare femeie de vârstă fertilă). În mediul rural însă, rata totală a fertilității este în creștere, ajungând de la 1,301 în 2005 la 1,516 în 2007. Această creștere s-a datorat în primul rând creșterii natalității în acea perioadă, determinată de atingerea vârstei fertile de către generațiile născute în prima jumătate a anilor 80, perioada în care natalitatea atinsese cele mai înalte nivele în special în mediul rural.

În 2007 numărul întreruperilor de sarcină a crescut ușor față de 2006, peste 75% dintre ele au avut loc pentru femeile aflate în grupa de vârstă 20-34 de ani. În ambii ani mai mult de 30% dintre întreruperile de sarcină au fost artificiale, efectuate la cerere. Dacă în 2006 au existat doar 2 întreruperi de sarcină ilegale, în 2007 numărul acestora a crescut de aproape 6 ori, fiind înregistrate 11 întreruperi de sarcină ilegale.

Ratele mortalității masculine sunt mai înalte decât a celei feminine practic pentru toate grupurile de vârstă. Acest lucru determină diferențieri la alte aspecte, cum ar fi numărul mai mare a populației feminine, rata îmbătrânirii mai înaltă în rândul femeilor. Tot din această cauză, deși se nasc mai mulți băieți decât fete, procentul bărbaților odată cu avansarea în vârstă este în continuă scădere, în grupurile de vârstă de peste 70 ani femeile constituind 62,5%. Pe de altă parte, acest grup este unicul în care ratele mortalității feminine sunt mai înalte decât cele masculine.

În ce privește cauzele de deces, bolile aparatului circulator sunt principala cauză de deces atât în cazul femeilor (64% dintre decese), cât și în cazul bărbaților (aproape 49%). De fapt, bolile aparatului circulator constituie singura cauză de deces în cazul căreia numărul de decese în rândul femeilor este mai mare decât cel din rândul bărbaților, bărbații predominând numeric în numărul de decese pe orice alte cauze. De ex. în urma accidentelor, intoxicațiilor și traumelor anual decedează de trei ori mai mulți bărbați decât femei.

Deși rata mortalității ca urmare a cancerului genital feminin este aproape dublă față de rata mortalității ca urmare a cancerului genital masculin, în perioada 2003–2007, se observă o tendință de ușoară scădere a ratei mortalității feminine și de ușoară creștere a mortalității masculine, atât în mediul urban cât și în mediul rural.

În 2006 și 2007 peste 85% din totalul sinuciderilor au fost înregistrate în rândul bărbaților. Numărul cel mai mare de sinucideri în rândul bărbaților apare în grupele de vârstă 40-49 de ani și 50-59 de ani.

În perioada 2003-2007 ratele mortalității materne în mediul urban și rural s-au inversat: dacă între 2003-2005 ratele mortalității materne în mediul rural erau mai mari decât în mediul urban, cea mai mare diferență fiind în 2004 (33 de femei decedate la 100.000 născuți vii în mediul rural, comparativ cu doar 7,1 decese în mediul urban), în 2006 și 2007 ratele mortalității materne în mediul urban au fost mai mari decât cele din mediul rural.

Ratele mortalității infantile înregistrează o ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006 în mediul urban, însă, în același timp, asistăm la o ușoară creștere a numărului de copii sub 1 an decedați în mediul rural. Rata mortalității copiilor între 0-4 ani a avut o scădere continuă din 2003 până în 2007, în general fiind mai mare în mediul rural comparativ cu mediul urban. Excepție face anul 2006 când lucrurile s-au inversat, însă diferența a fost de doar 1,4 decese la 1.000 de născuți vii.

Nupțialitate și divorțialitate

În 2007 numărul căsătoriilor dar și al divorțurilor a fost mai mare în mediul urban decât în cel rural:

9,9 căsătorii la 1000 de locuitori în mediul urban și 7 căsătorii la 1000 de locuitori în mediul rural, respectiv 7,5 la 1000 de locuitori în mediul urban și 1,4 divorțuri la 1000 de locuitori în mediul rural.

În general femeile se căsătoresc mai devreme decât bărbații - peste 85% dintre persoanele cu vîrsta sub 20 de ani căsătorite în 2007 sunt femei.

În 2007, cele mai multe divorțuri au avut loc după căsătorii cu durata de 5-9 ani și, la diferență foarte mică, după căsătorii cu o durată de mai mult de 20 de ani.

Cele mai multe femei care divorțează se afla în grupa de vîrstă de 20-29 de ani, în vreme ce în cazul bărbaților cele mai multe divorțuri se întîmplă în grupa de vîrstă 30-39 de ani, ceea ce arată încă o dată că diferență de vîrstă între soți este în medie de 5-10 ani.

Majoritatea divorțurilor în cazul familiilor cu copii se întîmplă atunci cînd există doar un copil comun (peste 69% din cazuri), pe măsură ce numărul copiilor comuni crește, numărul divorțurilor scade.

4. Sănătate

Tuberculoză:

Incidența tuberculozei active în anul 2007 a constituit 201 cazuri noi la 100 mii populație, fiind una mult mai mare în cazul bărbaților (147 cazuri noi) decât în cazul femeilor (54 cazuri noi). Rata morbidității de tuberculoză activă este mai înaltă în mediul rural, 45% din cazurile noi de îmbolnăvire înregistrate în anul 2007 au fost din mediul urban, unde locuiește doar 39% din populația Republicii Moldova.

Riscul îmbolnăvirii de tuberculoză este mai mare pentru persoanele de vîrstă medie (35–54 ani). În același timp femeile se îmbolnăvesc la vîrstă mai tînăra decât bărbații.

Tumori maligne genitale

În cazul tumorilor maligne specifice femeilor, observăm o incidență mai mare pentru cazurile de îmbolnăvire a glandelor mamare – 743 cazuri în 2007 (52% din total), după care urmează tumori ale colului uterin - 335 cazuri sau 23%;

În cazul tumorilor specifice bărbaților în cea mai mare parte a îmbolnăvirilor se înregistrează tumori ale prostatei – 222 cazuri noi sau 87,75% din total. În același timp se observă ușor că tumori ale testiculelor se înregistrează preponderent în grupurile de vîrstă tînăra, astfel din 18 cazuri de îmbolnăvire în 2007 în 12 cazuri persoana bolnavă avea vîrsta cuprinsă între 20 și 39 ani.

Alcoolismul este o boală specifică mai degrabă bărbaților, în cazul cărora incidența în anul 2007

este de 2263 cazuri noi la 100 mii populație, fiind de cinci ori mai mare comparativ cu cea în rândul femeilor (412 cazuri la 100 mii populație).

Boli transmisibile sexual

În anul 2007 au fost înregistrate aproape 22 mii cazuri noi de îmbolnăviri prin infecții sexual transmisibile, cu peste 800 cazuri mai mult față de anul precedent. Se remarcă în general incidența mult mai mare a infecțiilor sexual transmisibile în mediul urban.

HIV/SIDA

În anul 2007 au fost înregistrați pentru prima dată 418 purtători HIV, în rândul cărora bărbații constituie cea mai mare parte (239 sau 57%).

În rândul femeilor, comparativ cu bărbații, incidența infecției cu HIV este mai mare în rândul grupelor de vârstă mai tânără. Astfel, în cazul femeilor au fost înregistrați 5 purtători sub 14 ani, iar în cazul bărbaților doar 2, la fel și în grupul de vârstă între 15 și 19 ani - 17 purtători femei și doar 4 bărbați.

Deși incidența înregistrării de noi purtători este una mai mare în rândul bărbaților, în cazul femeilor creșterea este una mai rapidă - în cazul bărbaților numărul purtătorilor s-a dublat în anul 2007 în comparație cu 2003 (de la 6,5 la 13,9 cazuri noi la 100 mii locuitori), pe când în rândul femeilor s-a triplat (de la 3,3 în 2003 la 9,6 în 2007).

Starea sănătății gravidelor

În anul 2007 au fost înregistrate 37090 femei gravide, cu 1275 cazuri mai mult față de 2006. În același timp, procentul nașterilor la termen din totalul femeilor gravide în 2007 a constituit 92,1%, cu 0,4% mai puțin față de 2006.

Anemia prezintă principala provocare pentru sănătatea gravidelor. De această boală au suferit 43,7% din totalul femeilor gravide, complicând 245,8 nașteri din 1000.

Persoane cu dizabilități

În anul 2007 au fost recunoscuți invalizi pentru prima dată 13779 persoane, din care 5957 femei (43%) și 7895 (57%) bărbați, cei mai mulți având reședința în mediul rural. Cel mai mare număr de invalizi face parte din grupurile de vârstă peste 50 ani (peste jumătate), lucru valid pentru toate grupurile după gen și mediu de reședință.

Auto-aprecierea stării de sănătate

În discordanță cu datele statistice privind sănătatea, bărbații își apreciază ceva mai bine starea de sănătate decât femeile. Își apreciază starea de sănătate ca bună și foarte bună 50,9% bărbați și doar 43,1% femei.

Fumatul și consumul de alcool

În Republica Moldova fumatul este un viciu împărtășit în mod special de bărbați. Procentul fumătorilor în rândul bărbaților este net mai mare față de femei, indiferent de vârstă.

Același lucru se atestă și în indicatorii privind consumul de alcool. Fiecare al doilea bărbat consumă alcool de 1-2 ori pe săptămână sau mai des, pe când, în rândul femeilor, acest procent este de 25 la sută.

Obezitatea

În rândul femeilor incidența obezității este ceva mai mare decât în rândul bărbaților, lucru valabil pentru toate grupele de vârstă, cu excepția persoanelor de peste 75 ani. Cel mai mare procent al persoanelor obeze de ambele genuri se înregistrează în grupurile de vârste 45-54 ani (29% femei și 20% bărbați) și 55-64 ani (29% femei și 22% bărbați).

5. Migrația internațională

Atât în 2006, cât și în 2007 mai multe persoane au emigrat din Republica Moldova comparativ cu cele care au imigrat. Diferențele de gen sunt semnificative în sensul în care mai multe femei decât bărbați au ales să emigreze, în vreme ce Republica Moldova a primit mai mulți bărbați imigranți decât femei.

Cei mai mulți imigranți veniți în Republica Moldova la studii și la muncă sunt din Turcia, însă dacă luăm în calcul și persoanele repatriate, atunci cei mai mulți sunt moldoveni. În funcție de naționalitate, rușii sunt ca număr de imigranți imediat după moldoveni, urmați îndeaproape de ucrainenii.

Majoritatea refugiaților primiți în 2007 sunt bărbați (peste 70%).

6. Piața muncii

Forța de muncă și ocupare

În 2006 femeile constituiau aproape jumătate din totalul populației economice active (49,14%), procentaj ce se menține și în 2007 (49,53%). În ce privește mediul de reședință nu există diferențe majore la nivelul ultimilor 2 ani, însă se observă o ușoară scădere.

La nivelul ambilor ani analizați rata șomajului în rândul femeilor este mai mică decât rata șomajului în rândul bărbaților (în 2006 era cu 3,6% mai mică în mediul urban și cu 2,7% în mediul rural, iar în 2007 era cu 3% mai mică în mediul urban și cu 1,9% în mediul rural). În 2007 se observă o tendință generală de micșorare a ratei șomajului indiferent de sex și mediul de reședință.

Procentul de populație inactivă la nivelul Republicii Moldova se menține la cote ridicate, înregistrându-se doar ușoare fluctuații pe întreaga perioadă 2003-2007. Și pentru ultimii 2 ani situația se menține: la nivel urban rata de inactivitate a femeilor a crescut în 2007 comparativ cu 2006 cu mai 1,5 puncte procentuale, iar la nivel rural cu 0,4%. Și în cazul bărbaților, rata de inactivitate a crescut în 2007 comparativ cu 2006 atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Rata de activitate, precum și cea de ocupare scade în cazul femeilor care au cel puțin un copil de vârstă preșcolară comparativ cu bărbații care sunt în aceeași situație - mai multe femei decât bărbați își întrerup activitatea sau ies de pe piața muncii pentru a avea grijă de copii de vârstă preșcolară.

Cel mai mult a scăzut rata de ocupare a femeilor adulte - cu aproape 10% din 2003 până în 2007. Rata de ocupare la nivelul tinerilor (15-24 de ani) s-a menținut cea mai mică, în 2007 înregistrând o scădere mai evidentă în rândul tinerelor.

În funcție de activitățile economice, distribuția de gen a populației ocupate se menține conform segregării tradiționale a pieței muncii: cele mai multe femei lucrează în sectorul administrației publice, învățământului, sănătății și asistenței sociale (176 de mii), urmat îndeaproape de sectorul de comerț și hoteluri și restaurante (117 mii), în vreme ce bărbații lucrează în special în construcții (78%), industrie (39%), servicii și agricultură.

În ultimii 2 ani marea majoritate a populației ocupate din Republica Moldova au fost salariați (aproape 70% dintre femei și mai mult de 63% dintre bărbați). Mai mulți bărbați decât femei au lucrat pe cont propriu (33,9% bărbați și 26,3% femei). În ceea ce privește procentajul de patroni, acesta este foarte mic și aproape egal la nivelul întregii populații feminine, respectiv masculine ocupate – aproximativ 1%.

Însă, atunci când vine vorba despre populația ocupată cu statut de ajutor familial neremunerat, femeile formează marea majoritate, în special femeile din mediul rural (cu 16.300 de femei din mediul rural mai multe decât bărbații în 2006 și cu 12.700 mai multe în 2007).

Distribuția de gen a populației ocupate după tipul unității de producție s-a păstrat relativ aceeași în ultimii 2 ani, astfel:

- în sectorul formal procentajul de femei și de bărbați este aproximativ egal (în jur de 50%)
- în sectorul informal lucrează mai mulți bărbați decât femei (aproximativ 35% femei și 65% bărbați)
- în gospodăriile casnice procentajul de mai sus aproape se inversează, mai mult de jumătate fiind femei (aproximativ 55% femei și 45% bărbați).

Șomaj

Rata șomajului este mai mică în rândul femeilor decât în rândul bărbaților, în ambii ani analizați, atât în mediul urban cât și în mediul rural. În 2007 rata șomajului la nivelul femeilor din mediul rural aproape s-a înjumătățit. Cauzele acestui fenomen trebuie analizate însă în profunzime prin studii cantitative și calitative speciale, întrucât acest lucru se poate datoră și faptului că rata de inactivitate a femeilor din mediul rural este în creștere, la fel ca și procentajul de femei vîrstnice, ceea ce ar înseamnă că micșorarea ratei șomajului la nivelul femeilor din mediul rural nu este datorată unor politici mai active de ocupare, ci faptului că mai multe femei au ajuns la vîrsta pensionării iar altele au devenit casnice.

Condiții de muncă inadecvate și accidente de muncă

Deși numărul persoanelor care lucrează în condiții periculoase sau nocive înregistrează o ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006, la nivelul ambilor ani mai mulți bărbați decât femei sunt în aceeași situație (cu 29 de mii mai mulți bărbați decât femei în 2006 și cu 21,6 mii mai mulți în 2007).

Accidentele de muncă se întâmplă mai mult în cazul bărbaților (401 cazuri în 2007) decât în cazul femeilor (149 cazuri în 2007), mai ales în ceea ce privește accidentele mortale. În 2007 se înregistrează o ușoară scădere a accidentelor de muncă, însă numărul accidentelor mortale în cazul bărbaților a crescut cu 26 % (cu 10 bărbați mai mult decât în 2006 morți în accidente de muncă).

Remunerarea muncii

Datele privind remunerarea muncii, arată faptul că, în 2006 femeile au câștigat în medie cu 32% mai puțin decât bărbații (doar 68% din salariul mediu al bărbaților). În 2007 diferența a scăzut sub 30%, ajungînd la 27,36% (femeile au câștigat 72,64% din salariul mediu al bărbaților).

În toate domeniile economice, la nivelul ambilor ani analizați, femeile cîștigă mai puțin decât bărbații, Singura excepție este domeniul pescuitului, unde femeile cîștigau în 2006, în medie, cu 7% mai mult decât bărbații iar în 2007 diferența a crescut la 21%. Totuși, numărul persoanelor care lucrează în domeniul pescuitului este foarte mic, iar cel al femeilor este și mai mic, fiind de doar 100 de femei. Diferența de salarizare în defavoarea femeilor se menține inclusiv în acele domenii economice unde femeile constituie majoritatea salariaților, precum învățămînt, sănătate și asistență socială.

Cea mai mare diferență de salarizare medie între femei și bărbați a fost în 2006 în domeniul administrației publice, unde femeile au cîștigat cu aproape 40% mai puțin decât bărbații. În 2007 această diferență enormă a s-a redus la 21%, sub media anuală. Este interesant de observat că în acest domeniu

salariul mediu a scăzut în 2007 comparativ cu 2006, al femeilor cu doar 16 lei în medie, pe când al bărbaților a scăzut cu 743 lei. De altfel este singurul domeniu al economiei în care salariile au scăzut în 2007 comparativ cu 2006.

7. Învățământ

Pentru anul de învățământ 2006–2007 în învățământul primar și secundar general numărul elevilor de gen masculin a fost cu cca. 100 persoane mai mare față de cel al numărului de elevi de gen feminin, iar în anul următor (2007/2008) numărul se egalează. În cel secundar profesional numărul băieților este de aproape două ori mai mare.

Mai multe fete decât băieți urmează instituții de învățământ superior (cu 20,4 mii mai multe în anul de învățământ 2006-2007 și cu 21,9 mii mai multe în anul 2007-2008).

Învățământul ca piață de muncă este un domeniu puternic feminizat. Din numărul total de 49,4 mii persoane angajate ca personal didactic (în anul de studii 2007/2008), femeile constituie mai mult de trei pătrimi. Există însă diferențe între ciclurile de învățământ, cel mai mare procent de femei ca personal didactic se atestă în ciclul primar și secundar general (80,8%) și în colegii (70%), pe când în învățământul secundar profesional și cel superior distribuția de gen este una echilibrată.

Învățământ preșcolar

Deși numărul copiilor cuprinși de învățământul preșcolar în mediul rural este mai mare decât din mediul urban (în 2007 - 31 mii fete și 33,3 mii băieți față de 26,6 mii și 29,2 mii în mediul urban respectiv), raportarea la numărul total de copii pe medii indică un procent de cuprindere foarte scăzut în mediul rural în comparație cu orașe.

Infrastructura învățământului preșcolar, exprimată ca număr de instituții, este în creștere. În anul 2007 în țară activau 1334 instituții, cu 29 unități mai mult față de anul 2006. Creșterea numărului de instituții nu este însă în concordanță cu creșterea numărului de copii. Dacă realizăm calculul privind numărul de copii care revine la o instituție, acesta este în continuă creștere. În anul 2006 la o instituție reveneau 89 copii, pe când în 2007 deja se ajunsese la 90 copii.

Învățământul primar și secundar general

Fetele mai degrabă decât băieții sunt înmatriculate la studii primare până la împlinirea vârstei de 7 ani. În anul 2007, din 6,3 mii elevi în vârstă sub 7 ani, 3,2 mii erau fete, deci mai mult decât jumătate pe de o parte, pe de altă parte ne amintim că numărul de fete în grupele de vârstă tinere este mai mic decât cel al băieților, deci discrepanța procentuală este și mai mare.

Numărul absolvenților din instituțiile de învățământ preuniversitar este în scădere. Numărul total de absolvenți în anul 2007 a constituit 77,7 mii persoane, cu 3 mii mai puțin decât în anul 2006.

Tendință de scădere continuă se înregistrează și în ceea ce privește numărul de cadre didactice, care deși nu înregistrează parametri egali de la an la an. Tendința „feminizării” învățământului ca piață de muncă este una constantă, femeile constituind circa 80% din personal didactic, proporție care nu suferă modificări majore de la an la an, pentru perioada 2003-2008.

Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate

Învățământul secundar profesional este un ciclu spre care se orientează preponderent băieții, care în anul 2007/08 constituie 65% din absolvenți și elevi înmatriculați și 66% din numărul total de elevi.

„Masculinizarea” învățământului secundar profesional există și în rândul cadrelor didactice. Deși cadrele didactice se distribuie în mod egal pe genuri (1,2 mii femei și 1,2 mii bărbați în anul 2007), ponderea bărbaților este una cu mult mai mare decât în învățământ în general (37,3 mii femei și doar 12,1 mii bărbați în anul de învățământ 2007/08).

În colegii fetele predomină numeric în rândul elevilor. În anul de studii 2007/08 în colegiile din țară își făceau studiile 17,6 mii fete și 13,7 mii băieți.

Distribuția pe gen a elevilor din învățământul mediu de specialitate variază însă semnificativ de la un grup de ramură la altul, fapt care indică că „masculinizarea” și „feminizarea” unor domenii ale economiei se produce deja din instituțiile de învățământ. Astfel de ramuri ca ocrotirea sănătății (83,0% fete) sau învățământ (81,4%) sunt domeniile în care femeile constituie majoritatea populației ocupate. Și invers, domeniile ca construcții, transport și agricultură sunt puternic „masculinizate” și în piața muncii și în studiile de învățământ.

Învățământul superior

Fetele predomină la nivelul învățământului superior (6 din 10 studenți fiind de gen feminin), iar ponderea fetelor în anul de studii 2007/08 s-a majorat la 58,9% comparativ cu 58% în anul de studii precedent.

Domeniile „feminizate” sunt învățământul (72,3% fete din numărul total de studenți), ocrotirea sănătății (69,2%), economie (62,5%) și arte și cinematografie (61,5%). Domeniile cu predominanța numerică a studenților de gen masculin sunt cultura fizică și sport (80,0% băieți), industria (64,8%), drept (56,8%) și agricultură (55,1%). Această segregare este valabilă și pentru piața de muncă, astfel producându-se o evoluție de ciclicitate.

În anul de studii 2007/08 grad de doctor în științe sau habilitat dețineau 42% din cadrele didactice din învățământul superior (2,7 mii din 6,4 mii în total). În același timp, în rândul femeilor această proporție este de doar 31%, pe când în rândul bărbaților este de 55%.

Doctorat și postdoctorat

Deși procentul cadrelor didactice bărbați cu grade științifice de doctor este mult mai mare comparativ cu femeile, la studiile de doctorat se înscriu într-o măsură mai mare femeile. În anul 2007 femeile predomină în rândul absolvenților de ciclu de studii de doctorat (61%), în rândul celor înmatriculați (64%), cât și în rândul doctoranzilor (63%).

Studiile post-doctorale sunt însă puternic masculinizate. În anul 2007, din 52 postdoctoranzi doar 17 erau femei. Același lucru și în cazul postdoctoranzilor înmatriculați în același an - doar 8 din 23, și doar în cazul absolvenților distribuția este una mai echilibrată (6 femei și 7 bărbați).

În rândul doctorilor habilitați din activitatea de cercetare dezvoltare (fără cumularzi) ponderea femeilor este și mai mică decât chiar în rândul postdoctoranzilor: din 271 doctori habilitați în anul 2007 doar 41 erau femei.

8. Protecția socială

Pensii

De-a lungul întregii perioade 2004-2007, mai multe femei decât bărbați au intrat în categoria pensionarilor. Ponderea femeilor pensionate comparativ cu bărbații cunoaște o ușoară tendință de creștere (de la 20,4% în 2004 la 21,2% în 2007).

Bărbații se pensionează pe caz de boală în mai mare măsură decât femeile, ponderea lor ajungând la 25,8% din totalul bărbaților pensionați.

Bărbații au o pensie medie pentru limită de vârstă mai mare decât cea a femeilor. Femeile câștigă în medie cu 12% mai puțin decât bărbații. Acest lucru înseamnă că sistemul de pensii reușește, prin redistribuire să reducă cu 20% diferența de salarizare dintre femei și bărbați existentă pe piața muncii, care în 2006 era de 32%.

Cuantumul pensiei medii pentru limită de vârstă este foarte redus și, în 2007 nu ajunge decât la aproximativ 26% din nivelul salariului mediu pe economie. Tocmai pentru că în perioada de activitate pe piața muncii femeile câștigă în medie mai puțin decât bărbații, rata de acoperire a salariului mediu din pensie este mai mare în cazul femeilor (29,7%) decât în cazul bărbaților (24,3%).

Asigurări sociale

Femeile sunt mai bune contribuabile decât bărbații, procentajul lor fiind mai mare decât cel al băr-

baților la nivelul ambilor ani: în 2006 cu aproape 7% mai multe femei decât bărbați au contribuit la sistemul de asigurări sociale, iar în 2007 cu 5% mai multe.

În majoritate covârșitoare, femeile sunt cele care își asumă rolul de gen tradițional de creștere și îngrijire a copiilor. Atât în 2006 cât și în 2007 mai mult de 97% dintre persoanele aflate în concediul de îngrijire a copilului erau femei și doar puțin peste 2% bărbați. În mediul urban mai mult de 99% dintre aceste persoane sunt femei și sub 1% sunt bărbați.

Doar 1,5% dintre femeile de vârstă fertilă din Republica Moldova se aflau în 2007 în concediu de maternitate.

Deși este laudabil că există o indemnizație specială lunară pentru susținerea mamelor singure cu copii în vârstă de 1,5-16 ani, cuantumul acesteia este nesemnificativ ca valoare și s-a menținut la același nivel (50 de lei) din 2004, în pofida inflației.

Bugetul asigurărilor sociale a crescut constant din 2003 până în 2007, aproape dublându-se. Cea mai mare parte merge către bugetul de pensii (peste 73% în 2007). Doar puțin peste 3% se distribuie pentru indemnizații pentru îngrijirea copilului și 0,7% către indemnizațiile oferite la naștere.

În perioada 2003-2007 s-a menținut același număr de case-internat pentru bătrâni și invalizi la nivel național (doar 6), în vreme ce an de an numărul persoanelor internate a crescut. Prin urmare, în ultimii ani în fiecare astfel de casă-internat există în medie peste 360 de persoane. Același lucru este valabil și pentru casele-internat pentru copiii invalizi, în număr de doar 2. Conform datelor din 2007, o astfel de casă-internat trebuie să găzduiască mai mult de 335 de persoane.

9. Criminalitatea

Persoane care au comis infracțiuni

Fenomenul de infracționalitate în RM este dominat de bărbați, femeile constituind o cotă foarte mică în rândul persoanelor care au comis infracțiuni (13% în anul 2007). Cota fetelor în rândul minorilor care comit infracțiuni este și mai mică (7,4% în anul 2007).

În perioada 2003 – 2007 nivelul general de criminalitate a rămas relativ constant, cu o ușoară scădere în anul 2007 atât pentru bărbați, cât și pentru femei. În același timp, în rândul minorilor acesta a cunoscut o scădere continuă și pronunțată începând cu anul 2004.

Ca tipuri de infracțiuni, cota majoră le revine furturilor. În același timp se profilează tipuri de infracțiuni specifice pe grupuri de gen. Bărbații comit mai des asemenea infracțiuni ca vătămare intenționată, jaf, huliganism, pe când în rândul femeilor in-

fractori se evidențiază ca număr infracțiunile legate de droguri.

Infracționalitatea feminină este mai scăzută de cea masculină indiferent de mediul de reședință, iar în interiorul grupurilor de gen nu există diferențe majore după incidența infracțiunii funcție de mediul de reședință.

Persoane condamnate

Și în rândul persoanelor condamnate femeile constituie o minoritate pronunțată la nivel general (12,7% în anul 2007). Și mai mică este cota fetelor în rândul minorilor condamnați (4% în același an).

Odată ce femeile comit, de regulă, infracțiuni mai puțin grave, acestora le sunt stabilite pedepse mai puțin aspre decât bărbaților. În anul 2007 doar pentru 13,3% femei condamnate a fost stabilită pedeapsa prin detenție, pe când în rândul bărbaților asemenea pedeapsă au primit 24,6% condamnați.

În perioada 2003-2007 numărul deținuților în penitenciare a cunoscut o continuă creștere. În același timp, numărul deținuților s-a aflat în scădere în perioada 2003-2005, iar numărul persoanelor aflate în detenție preventivă a scăzut în perioada 2005-2007. Femeile constituie o parte foarte mică din numărul deținuților în penitenciare (4,6% în 2007).

Datorita faptului că femeile în general comit infracțiuni la o vârstă mai înaintată decât bărbații, structura de vârstă a femeilor deținute este și ea deplasată spre vârstele mai înaintate comparativ cu bărbații deținuți.

Persoane traficate

Traficul de ființe umane este un risc care vizează în mare parte femeile, acestea constituind 91 la sută din numărul total de victime în anul 2007. În același timp, în rândul minorilor traficați distribuția de gen este una mai echilibrată, astfel la această vârstă riscurile sunt împărțite în mare măsură și de băieți.

Genul victimei determină în mare măsură și scopul în care persoana este traficată, femeile fiind cel mai des traficate pentru a fi impuse la prostituție, fenomen deloc caracteristic în cazul bărbaților traficați, care practic în toate cazurile sunt expuși exploatarea de muncă. Acest lucru determină și faptul că riscului de a fi traficate cel mai mult sunt expuse femeile de vârstă 18-25 ani, pe când în cazul bărbaților persoanele din grupurile de vârstă mai înaintate (peste 25 ani).

Incidența traficului de femei nu depinde de mediul de reședință a victimei, pe când în rândul bărbaților există o puternică corelație, 85% de victime bărbați în anul 2007 provenind din mediul rural.

Accidente rutiere

Bărbații suferă mai des decât femeile în urma accidentelor rutiere, în anul 2007 (care a fost și anul cu cea mai mare incidență a accidentelor în perioada 2004-2007) au suferit 2239 bărbați și 1210 femei.

Mai mult ca atât cota deceselor în urma accidentelor din numărul total a persoanelor care au suferit în urma accidentelor este în mod constant mai înaltă în rândul bărbaților decât în rândul femeilor, de aici reieșind că cei de întâi sunt implicați de regulă în accidente mai grave decât femeile.

10. Nivelul de trai

În 2006 majoritatea gospodăriilor din Republica Moldova cu capul gospodăriei femeie erau formate dintr-o persoană, atât în mediul urban (35,3%) cât și în mediul rural (46,3%). În mediul rural acest lucru se menține și în 2007, în vreme ce în mediul urban are loc o ușoară inversare în favoarea gospodăriilor formate din 2 persoane (33,1 % comparativ cu 32,2%).

Femeile mai degrabă decât bărbații sunt cap de gospodărie monoparentală - în mediul urban 9,8% dintre gospodăriile conduse de femei și 0,8% dintre cele conduse de bărbați, iar în mediul rural 7,6% dintre cele conduse de femei comparativ cu 0,8% conduse de bărbați.

În cazul gospodăriilor conduse de femei, ponderea gospodăriilor care au ca principală sursă de venit pensia (22,8% în mediul urban și 30,8% în mediul rural) este cu doar aprox. 20% mai mică decât ponderea celor care au ca principală sursă de venit alte activități lucrative.

De asemenea, în cazul gospodăriilor care au ca principală sursă de venit plățile sociale, ponderea acestora este mai mare la nivelul gospodăriilor al căror cap este femeie (7,8%) decât în cazul celor conduse de bărbați (2,3%).

Cele mai multe persoane care au ca principală sursă de venit banii primiți din afara țării sunt femeile cu vârsta cuprinsă între 19-29 de ani (10%).

În privința bunurilor de folosință îndelungată, în general mai puține dintre gospodăriile conduse de femei dețin astfel de bunuri comparativ cu gospodăriile conduse de bărbați. Cele mai mari diferențe sunt în mediul rural atunci când este vorba despre computere, cuptoare cu microunde, mașini automate de spălat, și mijloace de transport (biciclete și autoturisme).

Rata totală a sărăciei este într-o ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006.

Cu toate acestea, în 2006 rata sărăciei în rândul gospodăriilor conduse de femei era mai mare decât cea în rândul gospodăriilor conduse de bărbați (31,8% comparativ cu 29,4%). În 2007 ratele de sărăcie ale gospodăriilor conduse de femei și, respectiv de bărbați sunt aproximativ egale (25,7% și 25,9%).

11. Statistică internațională

Populație

În general Republica Moldova se înscrie în aceiași parametri cu toate statele date spre comparație în ceea ce privește grupele de vîrstă de 0-14 ani și 15-64 de ani. Are însă cel mai mic procentaj de populație de peste 65 de ani – 6,4% femei și 3,9% bărbați, comparativ cu 11,4% femei și 8,1% bărbați în Italia și 10,8% femei și 5,5% bărbați în Ucraina.

În anul 2005 doar România a avut o rată a mortalității infantile mai mare decât cea a Republicii Moldova, Federația Rusă depășind-o doar în ceea ce privește rata mortalității infantile la băieți. În același timp, a avut cea mai mare rată a mortalității la nivelul copiilor în vîrstă de 1-4 ani dinte toate statele aflate în comparație, fiind urmată îndeaproape de România.

La nivelul aceluiași an, speranța de viață la naștere pentru femeile din Republica Moldova, este

cea mai mică la nivelul țărilor analizate (cu 11,5 ani mai mică decât în cazul femeilor din Italia) și antepenultima în cazul bărbaților (cu 13,8 ani mai mică decât în cazul bărbaților din Italia). Doar Federația Rusă avea o speranță de viață mai mică pentru bărbați (58,9 ani comparativ cu 63,8 ani).

Participarea politică a femeilor

Procentajul de 22% al femeilor membre ale Parlamentului național, plasează Republica Moldova pe poziția a 4-a în topul celor mai bune procentaje la nivelul statelor aflate în comparație (după Germania cu 32%, Belarus cu 29% și Lituania cu 25%, și la același nivel cu Bulgaria).

Piața muncii

În 2005, Republica Moldova se afla pe locul 5 între țările aflate în comparație la nivelul ratei de participare a femeilor la forța de muncă, cu puțin înaintea României și cu aproape 10% în fața Italiei. În 2006 rata de participare a femeilor la forța de muncă a scăzut cu aproape 5%, în vreme ce în majoritatea celorlalte țări a crescut.

În 2006 Republica Moldova a avut cea mai mică rată a șomajului în rândul femeilor (6%), în 2007 fiind devansată doar de Lituania, care în doar 1 an a reușit să scadă rata șomajului în rândul femeilor aproape la jumătate.

1. PARTICIPAREA FEMEILOR ÎN VIAȚA PUBLICĂ ȘI POLITICĂ

1.1. Forul reprezentativ al puterii centrale, la 14 aprilie 2008

	Persoane		În % față de total	
	F	B	F	B
Președintele Statului	-	1	-	100
Consilieri prezidențiali	2	7	22,2	77,8
Aparatul Președintelui	7	10	41,2	58,8
Președinte al Parlamentului	-	1	-	100
Aparatul Parlamentului	19	14	57,6	42,4
Deputați	22	79	21,8	78,2
Prim ministru	1	-	100	-
Vice prim miniștri	-	2	-	100
Aparatul Guvernului	3	7	30,0	70,0
Miniștri	5	12	29,4	70,6
Viceministri	4	23	14,8	85,2
Directori ai altor autorități administrative centrale	2	9	27,3	72,7
Vicedirectori	2	7	36,4	63,6
Președinte al Curții Constituționale	-	1	-	100
Președinte al Curții Supreme de Justiție	-	1	-	100

Este considerat că dimensiunile care îi dau putere unui grup să aibă un cuvânt de spus în deciziile care se iau la nivelul întregului ar trebui să reprezinte nu mai puțin de 30%. Dat fiind că în tabelul de mai sus, doar 4 sunt pozițiile unde femeile ajung și trec de acest procentaj, iar acestea sunt mai degrabă poziții de execuție și nu de decizie, conduc la concluzia că femeile sunt sub-reprezentate la nivelul decizional al puterii centrale din Republica Moldova. Acest lucru este valabil atât atunci când vorbim despre așa-numitele poziții decizionale de prim-rang, cât și în ceea ce privește pozițiile decizionale de rang secund. Singurele poziții unde femeile trec de 40% sau constituie mai mult de jumătate sunt mai degrabă poziții organizatorice, de execuție aflate în cadrul Aparatului Președintelui (41,2% femei) și în cadrul Aparatului Parlamentului (57,6% femei). De asemenea, 36,4% femei sunt vicedirectori ai altor autorități administrative centrale.

Cu toate acestea este notabil faptul că, pentru prima dată, Cabinetul de miniștri al Republicii Moldova este condus de o femeie, iar procentajul de femei din componența guvernului actual este de 30%. De asemenea, este de notat faptul că Ministerul Finanțelor, un domeniu considerat eminentemente masculin, este condus de o femeie.

1.2. Numărul parlamentarilor pe fracțiuni și grupuri politice parlamentare, la 14 aprilie 2008

	Persoane		În % față de total	
	F	B	F	B
Total	22	79	21,8	78,2
Fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova	13	42	23,6	76,4
Fracțiunea parlamentară „Alianța „ Moldova Noastră	0	13	0,0	100,0
Fracțiunea parlamentară a Partidului Popular Creștin Democrat	3	4	42,9	57,1
Fracțiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova	3	8	27,3	72,7
Deputați independenți	3	12	20,0	80,0

La nivel parlamentar, procentajul femeilor este de 21,8%, cele mai multe femei membre ale Parlamentului provenind din Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (13). Cu toate acestea, doar 23,6% dintre parlamentarii acestui partid sunt femei, în vreme ce Partidul Democrat din Moldova are un procentaj de

27,3% femei, iar Alianța "Moldova Noastră" nu are nici o femeie parlamentar. Deși are numărul cel mai mic de parlamentari, Partidul Popular Creștin Democrat reușește să creeze cel mai bun echilibru de gen la nivelul parlamentarilor săi, cu un procent de 42,9% femei.

1.3. Structura personalului de conducere a ministerelor și autorităților administrației centrale, la 14 aprilie 2008

Ministere/ autorități administrative centrale	Ministru/ Director		Viceministru/ Vicedirector		Director/ Șef (direcție/ secție/ serviciu)		Șef adjunct direcție/ secție/serviciu	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Afacerilor Externe și Integrării Europene	-	1	1	1	22	45	4	9
Economiei și Comerțului	-	1	-	2	11	13	10	5
Finanțelor	1	-	1	1	22	11	12	6
Agriculturii și Industriei Alimentare	-	1	-	2	4	15	-	3
Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor	-	1	-	1	2	2	-	2
Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului	-	1	-	1	2	2	1	1
Ecologiei și Resurselor Naturale	1	-	-	-	3	2	3	-
Educației și Tineretului	1	-	-	2	8	4	2	1
Sănătății	1	-	-	3	6	9	7	2
Protecției Sociale, Familiei și Copilului	1	-	1	1	14	19	2	-
Culturii și Turismului	-	1	-	-	2	3	6	-
Justiției	-	1	1	1	10	2	6	-
Afacerilor Interne	-	1	-	4	2	15	-	-
Apărării	-	1	-	1	-	6	-	4
Dezvoltării Informaționale	-	1	-	1	4	13	-	4
Reintegrării	-	1	-	1	-	2	-	-
Administrației Publice Locale	-	1	-	1	3	3	2	2
Biroul Relații Interetnice	1	-	1	-	3	-	-	-
Biroul Național de Statistica	-	1	-	1	12	3	13	1
Serviciul Grăniceri	-	1
Serviciul Vamal	-	1	-	1	10	20	4	6
Agencia pentru Silvicultura "Moldosilva"	-	1	-	-	1	2	-	-
Agencia Agroindustrială "Moldova - Vin"	-	1	-	-	1	1	-	1
Agencia Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare	-	1	-	1	6	5	6	1
Agencia Relații Funciare și Cadastru	-	1	-	1	4	6	-	-
Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției	-	1	-	2	13	56	1	10
Camera de Licențiere	1	-	1	-	2	3	2	3
Agencia Sportului	-	1	-	1	1	4	1	-

Dacă ne uităm în termeni generali, constatăm că distribuția de gen de la nivelul de conducere al ministerelor, agențiilor naționale și alte instituții centrale este relativ echilibrată (aproximativ 41% femei și 59% bărbați). Cu toate acestea, pe măsură ce se înaintează pe scara ierarhică a pozițiilor de decizie, diferența de gen se mărește: la nivel de Directori/Șef (departament, serviciu) există 38,5% femei și 61,5% bărbați, la nivel de Viceministru / Vicedirector se ajunge la un procentaj de sub 20% femei (18,4% comparativ cu 81,6% bărbați) iar la nivel de Ministru/Director există 26,7% femei și 73,3% bărbați.

1.4. Numărul femeilor ce activează în organele de drept, la 14 aprilie 2008

	Persoane		În % față de total	
	F	B	F	B
Ministerul Justiției	67	19	77,9	22,1
Instituțiile subordonate				
Departamentul instituțiilor penitenciare	46	50	47,9	52,1
Departamentul de executare	30	18	62,5	37,5
Centrul de informații juridice	7	4	63,6	36,4
Centrul național de expertize judiciare	34	28	54,8	45,2
Centrul de armonizare a legislației	9	1	90,0	10,0
Departamentul de administrare judecătorească	2	4	33,3	66,7
Direcția de justiție a Unității teritoriale autonome cu statut special Găgăuzia (Gagauz-Yeri)	5	2	71,4	28,6
Total:	200	126	61,3	38,7

Și în cazul organelor de drept, situația de mai sus se repetă, în sensul în care, la nivel general, femeile reprezintă 77,9% din angajații Ministerului Justiției, însă nu avem și o împărțire a pozițiilor existente în cadrul Ministerului Justiției din perspectiva puterii decizionale comparativ cu pozițiile de execuție.

De asemenea, femeile formează majoritatea persoanelor care activează în instituțiile subordonate Ministerului Justiției (61,3%), însă, din nou nu cunoaștem distribuția de gen în funcție de pozițiile de decizie comparativ cu cele de execuție.

1.5. Forul reprezentativ al puterii locale, la 14 aprilie 2008

	La 14.10.2005			La 14.04.2008		
	Total	Femei		Total	Femei	
		persoane	în % față de total		persoane	în % față de total
Președinți de raioane	32	1	3,1	32	1	3,1
Bașcanul UTA Găgăuzia	1	-	0	1	-	0
Primari de municipii și orașe și sate (comune)	898	133	14,8	898	157	17,5

La nivelul puterii locale, lucrurile par să stea și mai rău în ceea ce privește sub-reprezentarea femeilor: doar 1 femeie din 32 de persoane este Președintă de raion și doar 17,5% femei au fost alese primari de municipii, orașe și sate (comune).

La nivel local, singura poziție unde femeile sunt mai numeroase decât bărbații este cea de pe ultimul loc ierarhic, anume consultant/specialist (68,4% femei). Atunci când este vorba despre șefi de departamente/direcții distribuția de gen este relativ echilibrată (47,3% femei), după aceea, absolut toate pozițiile de decizie importante de la nivel local (consilieri orașenești – 71,3%, consilieri raionali – 83,4%, consilieri municipali – 66,7%, primari/viceprimari – 83,1%, președinte/vice-președinte – 92,6%) sunt ocupate preponderent de bărbați (vezi tabelul 1.6).

1.6. Persoane alese și personalul administrației de guvernare locală, la 14 aprilie 2008

	Președinte / vice-președinte		Primar / Vice-primar		Consilieri municipali		Consilieri raionali		Consilieri oraș / sat		Șef departamente / direcții / secții		Consultant / specialist	
	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F
Mun. Chișinău														
Primăria municipală	1	-	4	-	34	17	-	-	-	-	10	13	22	61
Consiliul municipal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78	93	121	294

	Președinte / vice-președinte		Primar / Vice-primar		Consilieri municipali		Consilieri raionali		Consilieri oraș / sat		Șef departamente/direcții/secții		Consultant /specialist	
	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F
Preturi Chișinău	-	-	12	2	-	-	-	-	-	-	10	20	52	60
Primării Chișinău	-	-	27	3	-	-	-	-	231	61	-	-	51	92
Nord														
Mun. Bălți			3	1					48	9	7	14	26	71
Briceni	3		25	7			28	5	230	92	5	4	39	36
Dondușeni	2		18	5			21	6	169	67	4	5	20	35
Drochia	2		24	4			31	2	230	94	4	6	64	147
Edineț	1		24	8			29	4	247	111	6	4	44	167
Fălești	2	2	26	8			31	2	296	124	3	6	25	40
Florești	2		30	10			26	7	278	166	4	3	15	49
Glodeni	3	1	16	3			30	3	154	71	6	4	19	64
Ocnia	3		18	3			23	10	153	90	5	4	16	26
Rișcani	2	1	26	4			28	5	219	97	13	57	46	100
Sîngerei	3		22	4			29	3	237	89	41	29	32	19
Soroca	2		30	5			29	6	282	108	24	12	51	130
Centru														
Anenii Noi	3		19	7			15	8	234	90	7	4	43	156
Călărași	4		26	3			26	7	241	85	9	11	69	149
Criuleni	4		20	7			27	6	218	85	8	10	45	115
Dubăsari	2		11				20	7	101	40	4	4	10	13
Hîncești	3	1	33	6			29	6	349	132	6	3	125	157
Ialoveni	2	1	27	3			28	5	246	81	8	5	99	202
Nisporeni	2		20	3			29	4	211	60	3	5	13	35
Orhei	4		29	9			29	6	328	116	8	3	20	41
Rezina	3		21	4			17	6	188	114	8	3	20	49
Strășeni	2		23	4			27	6	244	79	9	8	9	31
Șoldănești	2		20	3			24	3	150	92	6	4	17	49
Telenești	2		24	7			26	7	261	88	7	4	7	1
Ungheni	3	1	52	9			30	5	252	106	9	37	54	131
Sud														
Basara-beasca	2		9				23	3	68	24	7	5	6	35
Cahul	2		27	10			31	4	312	125	11	7	36	53
Cantemir	3		22	6			29	4	214	92	7	0	49	138
Căușeni	3		21	6			30	3	238	106	9	1	88	164
Cimișlia	3		21	2			28	5	191	76	7	5	21	20
Leova	3		19	6			20	12	174	95	6	5	29	53
Ștefan-Vodă	3		26	3			20	6	227	91	7	12	33	139
Taraclia	3		14				30	3	145	57	7	5	16	25
U.T.A. Găgăuzia	3		25	1			24	3	300	79	2	3	44	97

2. POPULAȚIA

2.1. Numărul femeilor și bărbaților la începutul anului

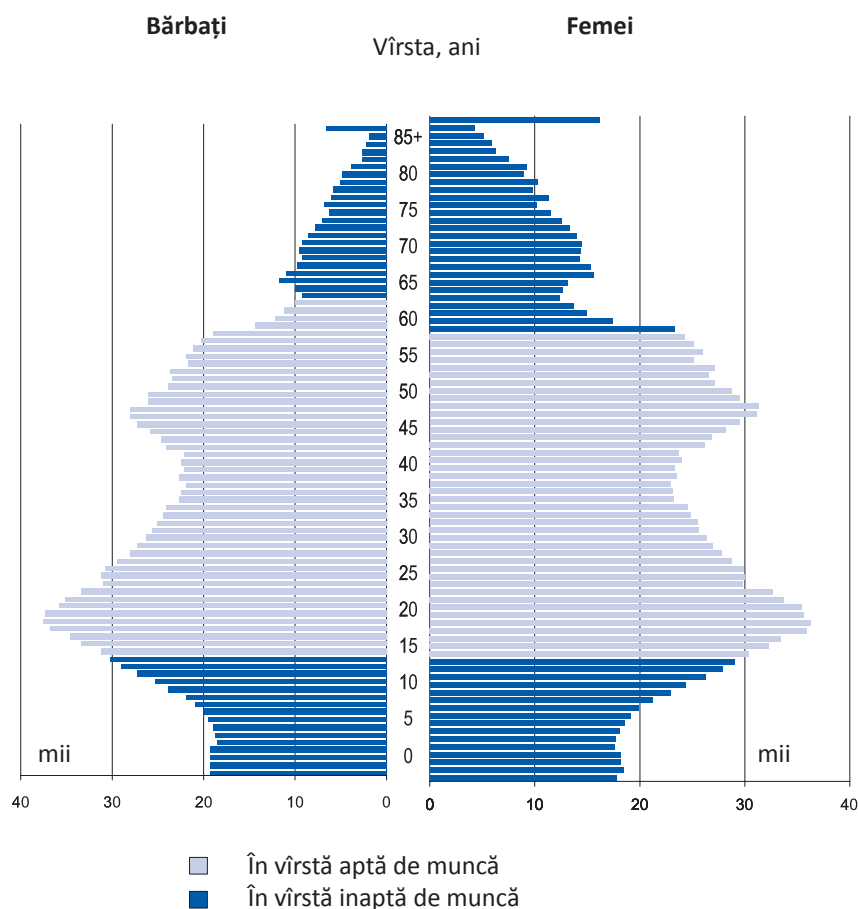
mii persoane

	Total	F	B	Femei la 100 bărbați
2007 total	3581,1	1860,1	1721,0	108,1
urban	1478,0	783,2	694,8	112,7
rural	2103,1	1076,9	1026,2	104,9
2008 total	3572,7	1855,2	1717,5	108,0
urban	1476,1	782,3	693,8	112,8
rural	2096,6	1072,9	1023,7	104,8

În 2007, populația Republicii Moldova era compusă din 52% femei și 48% bărbați. Procentajul se menține același și în 2008. În mediul urban, procentul femeilor crește la 53%.

Se observă o ușoară scădere a populației în 2008 față de 2007 (cu 8,4 mii de persoane), diferența cea mai semnificativă fiind la nivelul mediului rural (cu 6,5 mii de persoane mai puțin în 2008 față de 2007). În 2008 numărul femeilor din mediul rural este cu 4 mii de persoane mai mic decât în 2007, în vreme ce numărul bărbaților din mediul rural este cu 2,5 mii de persoane mai mic decât în 2007. Și în mediul urban se observă o ușoară scădere a populației: în 2008 sunt cu 9 sute de femei mai puține decât în 2007 și cu o mie de bărbați mai puțin decât în 2007.

Piramida vîrstelor la 1 ianuarie 2008

Se observă că cele mai multe persoane la nivelul populației Republicii Moldova, atît femei cît și bărbați sunt în vîrstă aptă de muncă.

2.2 Numărul populației pe unele grupe de vîrstă

mii persoane

Grupa de vîrstă, ani	01.01.2007				01.01.2008			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	783,2	694,8	1076,9	1026,2	782,3	693,8	1072,9	1023,7
0-14	110,0	116,7	207,6	216,1	105,9	112,7	200,2	209,0
15-64	595,5	532,4	717,4	716,8	597,8	534,2	721,5	722,3
65-79	63,9	40,2	122,3	79,5	64,1	40,8	121,1	78,3
80+	13,8	5,5	29,6	13,7	14,5	6,0	30,1	14,1

Cea mai mare parte a populației Republicii Moldova face parte din grupa de vîrstă 15-64 de ani: 76% din femeile din mediul urban și 66,6% din femeile din mediul rural comparativ cu 76,6% din bărbații din mediul urban și 70% din bărbații din mediul rural.

Populația în vîrstă aptă de muncă reprezintă 71% în rândul populației feminine și 73% în rândul celei masculine. În acest context, rata de dependență, exprimată ca numărul persoanelor în vîrstă inaptă de muncă (copii, bătrîni) care revin la o persoană în vîrstă aptă de muncă este mai mare în rândul femeilor (0,41) decât în cazul bărbaților (0,37).

Însă diferențele funcție de gen sunt minime în comparație cu cele funcție de mediul de reședință. Astfel, ponderea populație în vîrstă aptă de muncă în mediul urban (77% din total) este cu 8 puncte procentuale mai mare decât în mediul rural. Acest fapt se reflectă și în rata de dependență, care constituie 0,3 pentru urban și 0,45 pentru rural.

2.3. Numărul populației în profil teritorial la 01.01.2008

mii persoane

UTA ¹	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
Total	1855,2	1717,5	782,3	693,8	1072,9	1023,7
<i>mun. Chișinău</i>	416,5	368,6	381,7	335,0	34,7	33,6
<i>Nord</i>	533,4	484,5	188,8	166,7	344,7	317,8
mun. Bălți	80,2	67,9	77,6	65,6	2,6	2,3
Briceni	40,2	36,4	8,1	7,3	32,1	29,1
Dondușeni	24,7	21,6	5,8	4,9	19,0	16,7
Drochia	48,0	43,5	10,7	9,6	37,3	33,9
Edineț	44,2	39,6	13,8	12,2	30,4	27,5
Fălești	48,3	45,3	9,2	8,4	39,1	36,9
Florești	47,6	43,9	10,1	9,1	37,5	34,8
Glodeni	32,7	30,2	6,1	5,6	26,6	24,6
Ocnița	30,0	26,8	10,3	9,2	19,7	17,6
Rîșcani	37,1	34,2	8,3	7,6	28,8	26,6
Sîngerei	48,1	45,8	9,8	9,0	38,3	36,8
Soroca	52,3	49,2	19,0	18,3	33,4	30,9
<i>Centru</i>	545,4	521,1	107,1	96,7	438,2	424,3
Anenii Noi	42,6	40,5	4,6	4,0	37,9	36,6
Călărași	40,6	39,0	8,4	7,6	32,2	31,4
Criuleni	37,2	35,6	4,3	4,0	32,9	31,6
Dubăsari	17,9	17,3	0,0	0,0	17,9	17,3
Hîncești	62,6	60,9	8,9	7,9	53,7	53,0
Ialoveni	49,8	48,2	7,8	7,3	42,0	40,9
Nisporeni	34,2	33,2	7,6	7,1	26,6	26,1
Orhei	65,5	60,4	17,8	15,4	47,8	45,0
Rezina	27,0	26,2	6,9	6,6	20,2	19,5
Strășeni	46,6	44,9	11,0	10,5	35,6	34,4
Șoldănești	22,6	21,5	4,0	3,6	18,7	17,9
Telenești	37,8	37,2	4,3	3,9	33,4	33,3
Ungheni	61,1	56,1	21,7	18,9	39,4	37,3
<i>Sud</i>	277,1	266,5	70,8	64,9	206,3	201,6
Basarabeasca	15,2	14,3	6,5	6,0	8,7	8,3
Cahul	64,2	59,6	21,0	18,0	43,2	41,6

UTA ¹	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
Cantemir	31,7	31,7	3,2	2,9	28,6	28,8
Căușeni	47,3	45,6	12,6	11,9	34,7	33,7
Cimișlia	32,0	30,9	7,4	6,8	24,7	24,0
Leova	27,0	26,9	7,9	7,8	19,1	19,1
Ștefan Vodă	36,7	35,8	4,5	4,2	32,2	31,6
Taraclia	22,9	21,7	7,8	7,2	15,1	14,5
U.T.A. Găgăuzia	82,9	76,8	33,9	30,4	49,0	46,4

¹ UTA - unitate teritorial-administrativă

În profil teritorial, populația Republicii Moldova este împărțită astfel:

- regiunea centru are cei mai mulți locuitori: 29,4% din totalul femeilor la nivelul republicii și 30,34% din totalul bărbaților;
- regiunea nord: 28,75% din totalul femeilor și 28,21% din totalul bărbaților;
- municipiul Chișinău: 22,45% din totalul femeilor și 21,46% din totalul bărbaților;
- regiunea sud: 14,93% din totalul femeilor și 15,52% din totalul bărbaților;
- U.T.A. Găgăuzia: 4,47% din totalul femeilor și 4,47% din totalul bărbaților.

2.4. Structura populației pe unele grupe de vârstă în profil teritorial la 01.01.2008

procente

UTA	0-15		16-56/61		57/62+	
	F	B	F	B	F	B
Total	18,1	20,5	62,4	69,7	19,5	9,8
<i>mun. Chișinău</i>	14,0	16,9	70,4	75,3	15,6	7,8
<i>Nord</i>	17,5	20,1	57,5	66,7	24,7	13,0
mun. Bălți	14,2	17,4	67,2	73,3	18,6	9,3
Briceni	17,0	19,8	54,0	64,2	29,0	16,0
Dondușeni	15,9	19,4	51,8	62,9	32,3	17,7
Drochia	17,2	19,8	54,2	64,4	28,6	15,8
Edineț	16,7	19,3	55,1	65,2	28,2	15,5
Fălești	20,3	22,0	57,1	66,1	22,6	11,9
Florești	18,2	20,7	57,3	66,8	24,5	12,5
Glodeni	18,9	21,3	56,7	66,0	24,4	12,7
Ocnița	14,9	17,8	58,2	68,0	26,9	14,2
Rîșcani	17,6	20,6	54,6	64,2	27,8	15,2
Sîngerei	22,3	23,9	57,4	66,2	20,3	9,9
Soroca	18,2	20,5	57,8	67,9	24,0	11,6
<i>Centru</i>	20,2	22,2	61,6	68,8	18,0	8,8
Anenii Noi	19,3	20,7	63,4	70,9	17,3	8,4
Călărași	20,0	21,6	59,6	68,3	20,4	10,1
Criuleni	19,7	22,6	63,5	69,9	16,8	7,5
Dubăsari	18,8	21,3	62,9	70,3	18,3	8,4
Hîncești	21,1	22,7	61,4	68,3	17,5	9,0
Ialoveni	20,4	22,0	64,5	71,1	15,1	6,9
Nisporeni	22	23,5	60,5	68,1	17,5	8,4
Orhei	18,6	21,4	62,6	69,9	18,8	8,7
Rezina	19,3	20,7	61,0	69,9	19,7	9,4
Strășeni	20,0	21,7	62,8	69,9	17,2	8,4
Șoldănești	21,0	23,1	56,4	65,2	22,6	11,7
Telenești	22,8	24,4	58,9	66,5	18,3	9,1
Ungheni	20,3	23,4	61,2	67,2	18,5	9,4

UTA	0-15		16-56/61		57/62+	
	F	B	F	B	F	B
Sud	20,5	22,2	60,7	68,5	18,4	9,0
Basarabeasca	19,9	21,5	62,9	70,2	17,2	8,3
Cahul	19,9	21,8	62,2	69,3	17,9	8,9
Cantemir	22,7	24,1	60,6	67,8	16,7	8,1
Căușeni	20,0	22,6	60,9	68,2	19,1	9,2
Cimișlia	20,9	22,3	60,5	68,5	18,6	9,2
Leova	21,1	22,1	61,2	69,5	17,7	8,4
Ștefan Vodă	21,5	22,7	59,2	67,9	19,3	9,4
Taraclia	18,6	19,9	59,8	69,8	21,6	10,3
U.T.A. Găgăuzia	18,9	21,5	63,1	69,6	18,0	8,9

Piramida vîrstelor în profil teritorial este relativ uniformă și urmează același model:

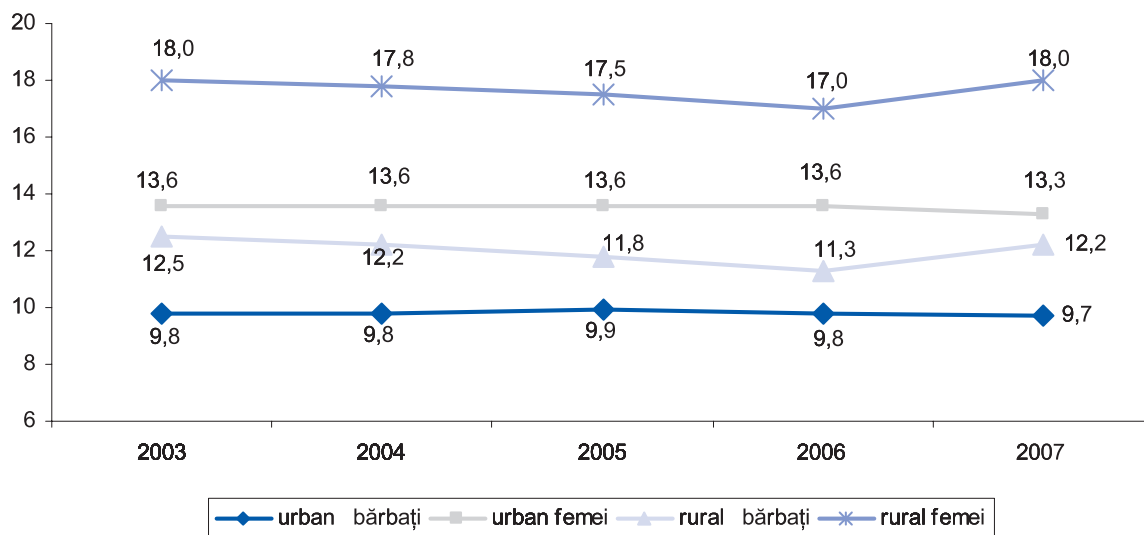
- în grupa de vîrstă 0-15 ani, populația feminină este întotdeauna mai mică decît cea masculină
- în grupa de vîrstă 16-56/61 ani, populația feminină este mai mică decît cea masculină;
- în grupa de vîrstă de peste 57/62 de ani, procentajul se inversează, femeile fiind întotdeauna mai multe decît bărbații.

2.5. Coeficientul îmbătrînirii populației

(numărul persoanelor în vîrsta de 60 ani și peste la 100 locuitori)

	2006		2007	
	F	B	F	B
Total	15,6	10,7	16,0	11,2
Urban	13,6	9,8	13,3	9,7
Rural	17,0	11,3	18,0	12,2

2.6. Coeficientul îmbătrînirii populației pe medii în 2003-2007

Evoluția coeficientului îmbătrînirii populației în rândul bărbaților este unul mai mic față de cel în rândul femeilor. Diferențele între grupuri constituie 7,8 puncte procentuale în mediul rural și 3,5 - în mediul urban.

În perioada 2003-2007 coeficientul îmbătrînirii populației a rămas relativ constant în mediul urban, pe când în mediul rural a cunoscut o scădere până în 2006 și apoi, în 2007, a revenit la nivelul anului 2003.

Această scădere s-a datorat în primul rând creșterii natalității în acea perioadă, determinată de atingerea vârstei fertile de către generațiile născute în prima jumătate a anilor 80, perioada în care natalitatea atinsese cele mai înalte nivele.

2.7. Sperața de viață la naștere și anumite vârste

ani de viață rămași

Vârsta, ani	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
0	74,1	66,5	71,1	63,3	74,4	66,5	71,5	64,2
5	70,2	62,6	67,1	59,4	70,4	62,6	67,6	60,2
15	60,3	52,8	57,3	49,6	60,5	52,7	57,7	50,5
25	50,5	43,2	47,6	40,1	50,7	43,2	48,0	41,1
50	27,1	22,1	24,6	19,7	27,3	22,2	25,0	20,5
60	18,9	15,6	16,9	13,7	19,1	15,7	17,4	14,4

Sperața de viață a femeilor este mai mare decât speranța de viață a bărbaților, atât la naștere cât și la oricare dintre vârste. La naștere, speranța de viață a femeilor din mediul urban era în 2007 cu aproape 8 ani mai mare decât cea a bărbaților, iar în mediul rural cu 7,3 ani mai mare. La vârsta de 60 de ani, speranța de viață a femeilor este cu 3,4 ani mai mare decât a bărbaților în mediul urban, iar în mediul rural cu 3 ani mai mare. Comparativ cu anul 2006 se observă creșteri ale speranței de viață la toate vârstele, însă nesemnificative (sub un an).

Coeficientul îmbătrînirii populației pentru perioada 2003-2007 se menține relativ la aceeași parametri. Datorită speranței de viață mai mari a femeilor și a numărului mai mare de femei decât bărbați la nivelul populației, există mai multe femei vîrstnice decât bărbați. Cel mai mare coeficient de îmbătrînire al populației există la nivelul femeilor din mediul rural (cu 18 femei de peste 60 de ani la 100 de locuitori comparativ cu 12,2 bărbați de peste 60 de ani la 100 de locuitori).

Studiu de caz - exemplificare de folosire a datelor statistice

Îmbătrînirea populației apare atunci cînd vârsta medie a populației la nivelul unei țări sau regiuni crește. Cu excepția a 18 țări acest proces are loc la nivelul fiecărei țări și regiuni de pe glob, fiind generalizat. Îmbătrînirea populației înseamnă o creștere a populației la nivelul grupelor de vîrstă înaintată. Astfel, o creștere a vârstei medii a populației, o descreștere a proporției de populație compusă din copii sau o creștere a procentajului de populație vîrstnică constituie toate aspectele ale procesului de îmbătrînire a populației.

Îmbătrînirea populației este cea mai evidentă în țările dezvoltate. În Japonia, una dintre țările cu cea mai rapidă rată de îmbătrînire a populației, în 1950 erau 9,3 persoane sub 20 de ani pentru fiecare persoană de peste 65 de ani. Prognozele spun că până în 2025 această proporție va fi de 0,59 persoane sub 20 de ani pentru fiecare persoană de peste 65 de ani. La nivel global cifrele sunt în creștere însă: în 1950 erau 23,9 persoane, în 2000 26,8 persoane, iar prognozele pentru 2050 indică 37,8 persoane sub 20 de ani pentru fiecare persoană de peste 65 de ani.

Cauzele îmbătrînirii populației stau în două fenomene demografice (posibil inter-relaționate): creșterea speranței de viață și descreșterea ratei fertilității. O creștere a longevității crește media de vîrstă a populației prin creșterea numărului de ani în care fiecare persoană este în vîrstă în comparație cu numărul de ani în care este tânără. O descreștere a ratei fertilității crește vîrsta medie a populației prin schimbarea echilibrului dinspre nou-născuții recent spre persoanele născute în trecut. Dintre aceste două fenomene, declinul ratei fertilității este dominantă în procesul de îmbătrînire a populației la care asistăm. Mai clar vorbind, declinul ratei

totale a fertilității din ultima jumătate de secol poartă responsabilitatea procesului de îmbătrînire a populației care are loc la nivelul statelor dezvoltate. Însă, deoarece țările aflate în curs de dezvoltare trec printr-o foarte rapidă tranziție înspre scăderea ratei fertilității, vor experimenta în viitor procese de îmbătrînire a populației chiar mai rapide decât statele dezvoltate.

Asia și Europa sunt 2 regiuni unde un număr semnificativ de țări trebuie să facă față unei îmbătrîniri severe a populației în viitorul apropiat. În 20 de ani, multe state din aceste regiuni vor fi în situația în care cea mai mare decilă a populației va fi cea de peste 65 de ani iar vîrsta media a populației se va apropia îngrijorător de 50 de ani.

Îmbătrînirea populației crește cîteva categorii de cheltuieli bugetare: cheltuielile de ocrotire a sănătății vor crește dramatic pe măsură ce populația îmbătrînește. Guvernele se pot vedea în postura de a alege fie să crească nivelul taxelor, fie să se implice mai puțin în asigurarea serviciilor de sănătate. Sistemele de protecție socială deja experimentează dificultăți datorită creșterii longevității. Creșterea perioadei de pensie nu a fost încă contrabalansată cu o creștere a perioadei de ocupare pe piața muncii, ceea ce duce deja la o scădere a nivelului pensiilor, iar acest lucru tinde să continue.

Analiza de gen a procesului de îmbătrînire a populației și a descreșterii protecției sociale ilustrează probleme specifice pe care le au femeile atât ca persoane vîrstnice cât și ca persoane care îngrijesc vîrstnici. Femeile constituie majoritatea persoanelor cele mai în vîrstă din grupul persoanelor vîrstnice; ele sunt cele mai expuse riscului de a le lipsi sprijin financiar; de a trăi cu membrii familiei fără soț și de a fi în grija femeilor din familie.

3. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI

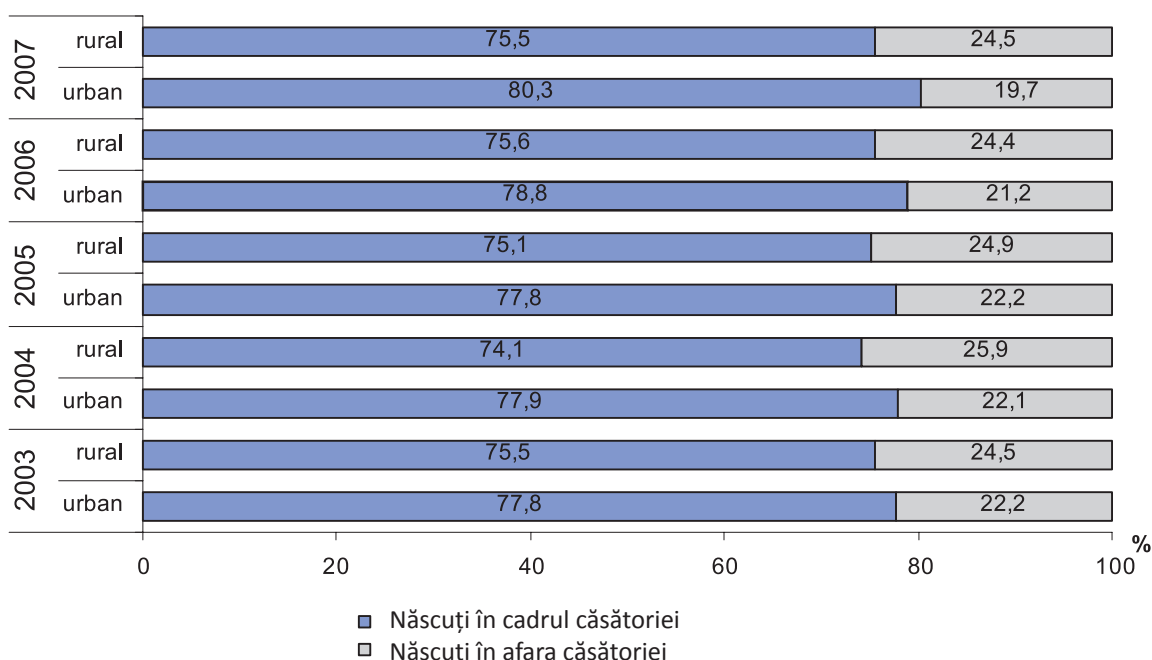
NATALITATEA

3.1. Numărul născuților –vii

persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Născuți-vii – total	6669	6910	11608	12400	6600	7079	11727	12567
din care:								
în cadrul căsătoriei	5248	5456	8739	9403	5297	5694	8858	9492
în afara căsătoriei	1421	1454	2869	2997	1303	1385	2869	3075

3.2. Născuți-vii în afara căsătoriei pe medii în 2003-2007, în %

Întotdeauna, într-un an se nasc mai mulți băieți decât fete. În 2006, din totalul născuților-vii, 51,37% au fost băieți, iar în 2007 – 51,74%. Peste 60% dintre nașteri (născuți-vii de ambele sexe) au loc în mediul rural.

În perioada 2003–2007, peste 74% dintre nașteri au avut loc în cadrul căsătoriei, nașterile în afara căsătoriei aflându-se în jurul ratei de 20%. Diferențe există însă la nivelul mediului de reședință, cu procentaje mai mari ale nașterilor în afara căsătoriei în mediul rural (între 24,4% și 25,9%). Pentru aceeași perioadă se remarcă o ușoară scădere a nașterilor în afara căsătoriei în mediul urban, însă sub un procent.

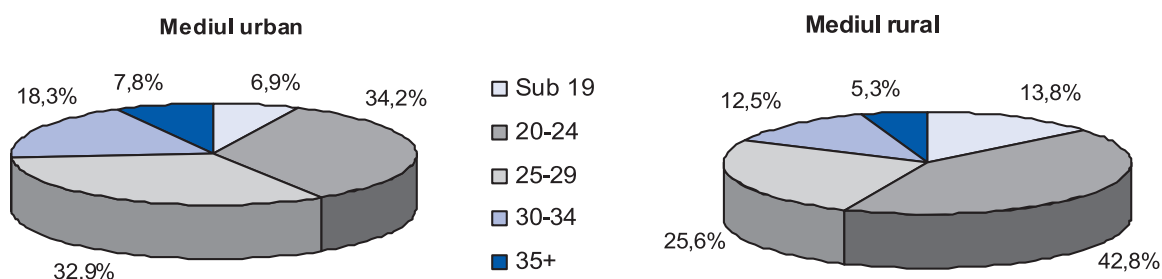
3.3. Născuți-vii pe medii în 2003-2007

persoane

Grupa de vîrstă, ani	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Total	13579	24008	13679	24294
sub 16 ani	17	54	11	64
16-19	1152	3659	927	3289
20-24	4696	10067	4675	10407

Grupa de vîrstă, ani	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
25-29	4376	6160	4496	6224
30-34	2356	2881	2505	3029
35-39	849	966	918	1069
40-44	132	218	137	204
45-49	1	3	10	5
50 și peste	-	-	-	3
Vîrsta medie la prima naștere	23,8	21,8	24,0	22,1

3.4. Născuți-vii după grupa de vîrstă a mamei pe medii în 2007, în %

Cel mai mare număr de nașteri atît în 2006 cît și în 2007 are loc pentru femeile aflate în grupa de vîrstă 20-24 de ani indiferent de mediul de reședință (aproximativ 34% pentru mediul urban și 42% pentru mediul rural). În ce privește nașterile mamelor de sub 16 ani, acestea se plasează la 0,22% din totalul nașterilor din mediul rural și 0,13% din totalul nașterilor din mediul urban. În 2007 se observă o ușoară scădere a nașterilor pentru această grupă de vîrstă a mamei la nivel urban (cu 8 nașteri mai puține) și o ușoară creștere la nivel rural (cu 10 nașteri mai multe).

Diferențele notabile între mediul urban și cel rural sunt cele din grupa de vîrstă 16-19 ani și 30-34 de ani:

- pentru grupa de vîrstă 16-29 ani: în 2006, 15,24% dintre totalul nașterilor din mediul rural s-au întîmplat în această grupă de vîrstă, comparativ cu doar 8,5% din totalul nașterilor din mediul urban. Pentru 2007 există o ușoară tendință de scădere a nașterilor la nivelul acestei grupe de vîrstă.
- pentru grupa de vîrstă 30-34 de ani: în 2007 există o diferență de aproape 6 procente în favoarea nașterilor din mediul urban comparativ cu cele din mediul rural.

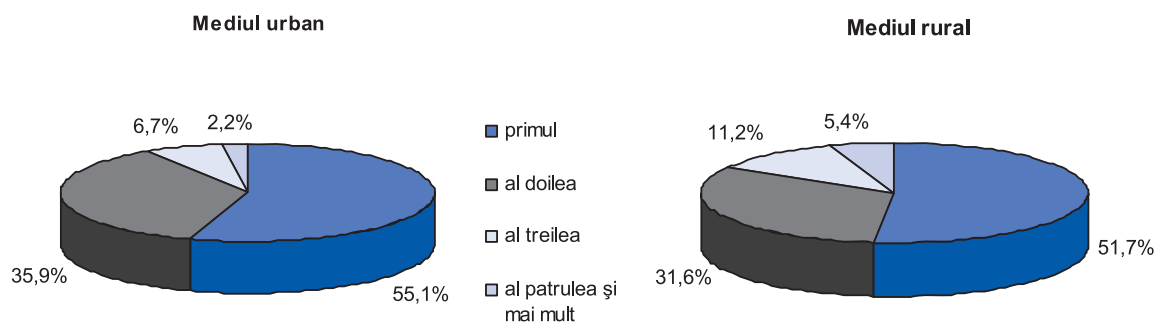
De asemenea, există o diferență de 2 ani între vîrsta medie la prima naștere a femeilor din mediul urban față de cele din mediul rural.

3.5. Repartizarea născuților-vii după rangul născutului

persoane

Al cîtelea copil s-a născut la o femeie	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Total	13579	24008	13679	24294
din care:				
primul	7674	12185	7538	12561
al doilea	4740	7690	4914	7683
al treilea	860	2676	921	2732
al patrulea și mai mult	305	1457	306	1318

3.6. Repartizarea născuților-vii după rangul născutului pe medii în 2007, în %

În 2007, pentru mai mult de jumătate dintre femeile din Republica Moldova care au născut, a fost vorba despre primul copil, iar pentru mai mult de 30% a fost al 2-lea copil. Procentele sunt valabile indiferent de mediul de reședință. Există o diferență de 4,5 procente în favoarea femeilor din mediul rural atunci când este vorba despre nașterea celui de-al treilea copil și una de 3,2 procente pentru patru și mai mulți copii.

3.7. Numărul născuților-vii în profil teritorial, în 2007

UTA	Persoane				La 1000 locuitori			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	6600	7079	11727	12567	8,4	10,2	10,9	12,3
Mun. Chișinău	3023	3279	458	500	8,0	9,8	13,2	14,9
Nord	1616	1697	3210	3476	8,5	10,2	9,3	10,9
mun. Bălți	650	706	27	21	8,4	10,8	10,5	9,0
Briceni	70	72	275	335	8,6	9,8	8,6	11,5
Dondușeni	46	44	155	142	8,0	8,9	8,1	8,5
Drochia	86	87	344	332	8,0	9,0	9,2	9,8
Edineț	117	116	249	277	8,5	9,5	8,1	10,1
Fălești	85	94	442	466	9,1	11,0	11,3	12,6
Florești	97	110	357	399	9,6	12,1	9,5	11,4
Glodeni	54	61	236	251	8,7	10,8	8,9	10,2
Ocnița	83	75	163	167	8,1	8,1	8,2	9,5
Rîșcani	87	81	242	280	10,3	10,6	8,4	10,5
Sîngerei	82	98	434	482	8,4	10,9	11,2	13,1
Soroca	159	153	286	324	8,4	8,4	8,6	10,5
Centru	964	1021	5137	5529	9,0	10,5	11,7	13,0
Anenii Noi	40	44	396	434	8,6	11,1	10,4	11,9
Călărași	74	70	338	395	8,7	9,1	10,5	12,6
Criuleni	27	43	417	475	6,1	10,6	12,7	15,1
Dubăsari	-	-	172	200	-	-	9,6	11,5
Hîncești	67	101	618	666	7,5	12,6	11,5	12,5
Ialoveni	100	85	537	591	13,0	11,8	12,8	14,5
Nisporeni	54	59	338	340	7,0	8,1	12,7	13,0
Orhei	149	151	571	560	8,3	9,8	12,0	12,4
Rezina	67	57	210	240	9,8	8,6	10,4	12,3
Strășeni	120	115	472	472	10,9	11,0	13,3	13,7
Șoldănești	42	39	191	223	10,6	10,8	10,2	12,4
Telenești	35	38	373	420	8,0	9,6	11,1	12,6
Ungheni	189	219	504	513	8,7	11,6	12,8	13,8
Sud	616	656	2277	2389	8,6	10,0	11,0	11,8
Basarabeasca	75	83	78	83	11,4	13,8	9,0	10,0
Cahul	167	190	456	515	7,9	10,5	10,6	12,4
Cantemir	21	20	336	369	6,7	7,0	11,7	12,8
Căușeni	123	126	405	411	9,7	10,5	11,7	12,2
Cimișlia	43	39	213	231	5,7	5,6	8,6	9,6
Leova	78	75	246	236	9,8	9,5	12,8	12,3
Ștefan Vodă	43	45	390	401	9,5	10,5	12,0	12,6
Taraclia	66	78	153	143	8,5	10,8	10,1	9,9
U.T.A. Găgăuzia	295	353	612	643	8,6	11,5	12,5	14,0

3.8. Numărul născuților-vii în afara căsătoriei, profil teritorial

persoane

UTA	2006				2007			
	Grupul de vîrstă al mamei, ani				Grupul de vîrstă al mamei, ani			
	sub 20	20-29	30-39	40+	sub 20	20-29	30-39	40+
Total¹	1921	5171	1560	87	1802	4989	1732	109
Mun. Chișinău	165	759	415	28	135	663	428	27
Nord	572	1399	446	17	518	1378	499	31
mun. Bălți	44	128	74	1	32	138	77	4
Briceni	42	63	23	1	39	76	23	2
Dondușeni	37	58	16	-	20	61	30	1
Drochia	55	139	40	1	62	114	47	3
Edineț	53	96	34	2	39	105	37	1
Fălești	62	180	54	2	64	175	61	4
Florești	54	153	34	1	50	133	49	4
Glodeni	41	106	36	1	39	95	27	-
Ocnița	39	72	26	2	38	96	21	3
Rîșcani	33	87	21	2	29	100	25	4
Sîngerei	50	154	43	1	55	151	41	5
Soroca	62	163	45	3	51	134	61	-
Centru	572	1399	446	17	518	1378	499	31
Anenii Noi	48	119	28	4	42	120	38	3
Călărași	71	149	35	1	68	163	40	2
Criuleni	33	119	26	1	45	126	55	2
Dubăsari	13	53	15	-	12	40	16	1
Hîncești	95	194	48	2	107	231	38	4
Ialoveni	40	140	42	4	43	127	27	1
Nisporeni	61	109	23	4	57	133	25	4
Orhei	90	270	55	4	90	226	60	1
Rezina	26	98	25	3	45	94	22	-
Strășeni	59	156	34	4	58	136	49	3
Șoldănești	42	103	24	-	29	91	24	1
Telenești	65	154	23	1	49	123	32	1
Ungheni	81	231	57	3	76	222	62	6
Sud	375	914	204	7	361	907	238	14
Basarabeasca	16	40	10	1	20	38	13	-
Cahul	100	210	53	1	87	225	68	3
Cantemir	72	181	33	-	70	182	41	2
Căușeni	46	120	28	-	40	116	32	2
Cimișlia	43	94	19	1	48	84	18	1
Leova	47	115	18	1	47	118	22	2
Ștefan Vodă	38	94	31	2	35	107	19	3
Taraclia	13	60	12	1	14	37	25	1
U.T.A. Găgăuzia	83	178	48	3	59	208	69	6

¹ Inclusiv unele localități din partea stîngă a Nistrului și municipiul Bender

FERTILITATEA

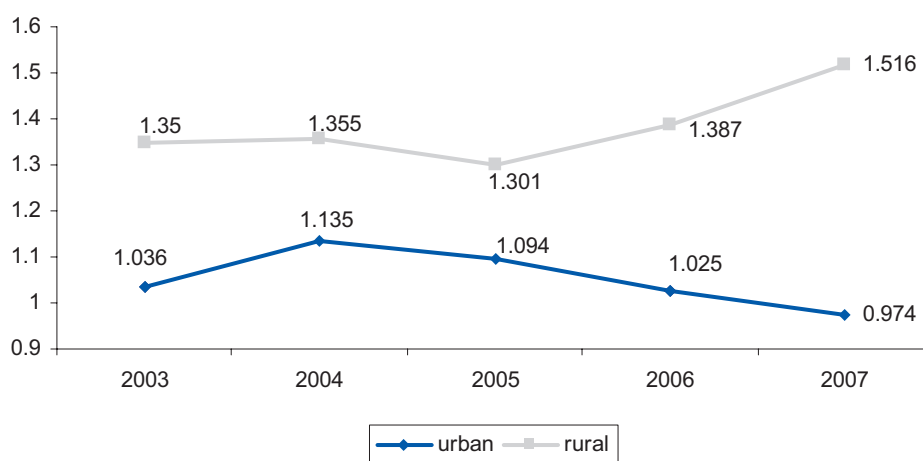
3.9. Fertilitatea feminină pe grupe de vîrstă

născuți-vii la 1000 femei de vîrsta respectivă

Grupa de vîrstă, ani	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Total 15-49	30,07	42,68	29,9	44,7
15-19	16,87	36,85	14,5	34,9
20-24	61,06	107,76	51,2	126,4
25-29	68,83	73,82	65,3	80,5
30-34	39,96	39,98	43,5	42,2
35-39	16,07	15,96	17,7	16,3
40-44	2,20	3,07	2,5	3,0
45-49	0,01	0,04	0,1	0,1

3.10. Rata totală de fertilitate pe medii, pentru anii 2003-2007

(numărul mediu de copii născuți de o femeie pe parcursul vieții sale fertile)

La nivelul ratei totale de fertilitate (15-49 ani) se observă o ușoară scădere la nivelul mediului urban pentru 2007 comparativ cu 2006 și o ușoară creștere la nivelul mediului rural. Această tendință pare să se mențină pe întreaga perioadă 2003-2007. În mediul urban, începînd cu 2004, rata totală de fertilitate a început să scadă, ajungînd de la 1,135 în 2004 la 0,974 în 2007 (mai puțin de un copil pentru fiecare femeie de vîrstă fertilă). În mediul rural însă, rata totală a fertilității este în creștere, ajungînd de la 1,301 în 2005 la 1,516 în 2007.

3.11. Întreruperi de sarcină după tipuri și grupe de vîrstă

persoane

Tipul	2006					2007				
	Total	din care grupă de vîrstă, ani				Total	din care grupă de vîrstă, ani			
		sub15	15-19	20-34	35+		sub15	15-19	20-34	35+
Total	15742	18	1410	11884	2430	15843	19	1409	11954	2461
Mini-avorturi	5468	2	500	4125	841	5635	4	453	4158	1020
Spontane	4381	4	377	3394	606	4055	5	380	3108	562
Artificiale (legale)	4749	3	428	3530	788	5255	3	491	4000	761
Artificiale medicale	1097	9	102	802	184	858	7	83	651	117
Întreruperi ilegale de sarcină	2	-	-	1	1	11	-	-	10	1
Fără precizare	45	-	3	32	10	29	-	2	27	-

În 2007, numărul întreruperilor de sarcină a crescut ușor față de 2006, peste 75% dintre ele au avut loc pentru femeile aflate în grupa de vârstă 20-34 de ani. În ambii ani mai mult de 30% dintre întreruperile de sarcină au fost artificiale, efectuate la cerere. Dacă în 2006 au existat doar 2 întreruperi de sarcină ilegale, în 2007 numărul acestora a crescut de aproape 6 ori, ajungând la 11.

Anual, aproximativ 5.000 de femei din Republica Moldova apelează la avort ca unic și ultim mijloc contraceptiv. În plus, deși în ultimii ani există o tendință de creștere a nașterilor în cadrul cuplurilor care decid să nu-și înregistreze oficial căsătoria, este foarte posibil ca o parte din numărul mare al copiilor născuți în afara căsătoriei să fie nașteri neplanificate. În 2007 au existat aproximativ 8500 de nașteri în afara căsătoriei⁵, dintre care 1802 nașteri la femei în vârstă de sub 20 de ani⁶. În acest sens, pentru a formula concluzii mai clare, sunt necesare cercetări aprofundate pe această temă.

3.12. Folosirea mijloacelor contraceptive

persoane

Denumirea contraceptivului	2006	2007
Dispozitive intrauterine	12259	12429
Contraceptive orale combinate, total	66676	31773
din care:		
orale monofazice	61193	29707
orale trifazice	5483	2066
Ingestabil (Depo-Provera)	1217	1215
Prezervative	436357	483297
Minipilule	12008	8903
Sterilizarea chirurgicală voluntară a femeilor	271	404

În 2006, 528.788 de femei au folosit cel puțin un mijloc contraceptiv, iar în 2007 numărul lor a fost de 538.021. Prezervativul este cel mai folosit mijloc de contracepție (83% în 2006 și aproape 90% în 2007 din totalul femeilor care au raportat că au folosit un mijloc de contracepție). În 2007 se observă o scădere cu mai mult de jumătate a numărului de femei care folosesc contraceptive orale combinate și o scădere cu aproape 26% a numărului de femei care folosesc minipilule.

MORTALITATEA GENERALĂ

3.13. Ratele mortalității generale pe grupe de vârstă

decedați la 1000 persoane de sex și vîrsta respectivă

Grupa de vîrstă, ani	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	8,2	10,5	13,1	14,9	8,3	10,6	13,3	14,5
0-4	2,8	3,3	2,5	3,0	2,3	2,7	3,1	3,0
5-9	0,3	0,4	0,2	0,5	0,1	0,3	0,2	0,4
10-14	0,2	0,3	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,5
15-19	0,3	0,8	0,4	0,9	0,4	0,7	0,6	0,9
20-24	0,3	0,9	0,5	1,3	0,5	1,0	0,5	1,8
25-29	0,4	2,2	0,8	2,0	0,6	1,9	0,9	2,0
30-34	1,0	3,2	1,2	3,3	1,0	3,1	1,3	3,5
35-39	1,5	4,1	1,8	6,6	1,8	4,5	1,8	5,0
40-44	2,4	6,6	3,7	9,5	2,0	6,6	3,0	8,9
45-49	3,8	10,9	5,4	14,5	3,5	11,6	5,3	13,1
50-54	6,4	15,9	8,7	20,8	5,6	15,1	8,6	19,1
55-59	10,4	21,8	15,0	27,4	10,7	24,1	15,1	28,3
60-64	16,6	27,6	23,8	38,5	14,3	27,8	18,9	32,5
65-69	23,5	44,8	33,1	58,4	26,4	47,0	33,1	55,4
70-74	45,7	66,4	51,5	76,2	39,1	66,3	51,9	73,0
75-79	68,5	93,3	81,9	114,4	65,4	94,1	80,4	103,5
80-84	100,4	128,8	122,3	154,4	114,3	124,6	121,2	138,0
85 și peste	165,6	183,3	232,5	266,3	189,7	173,6	194,3	217,3

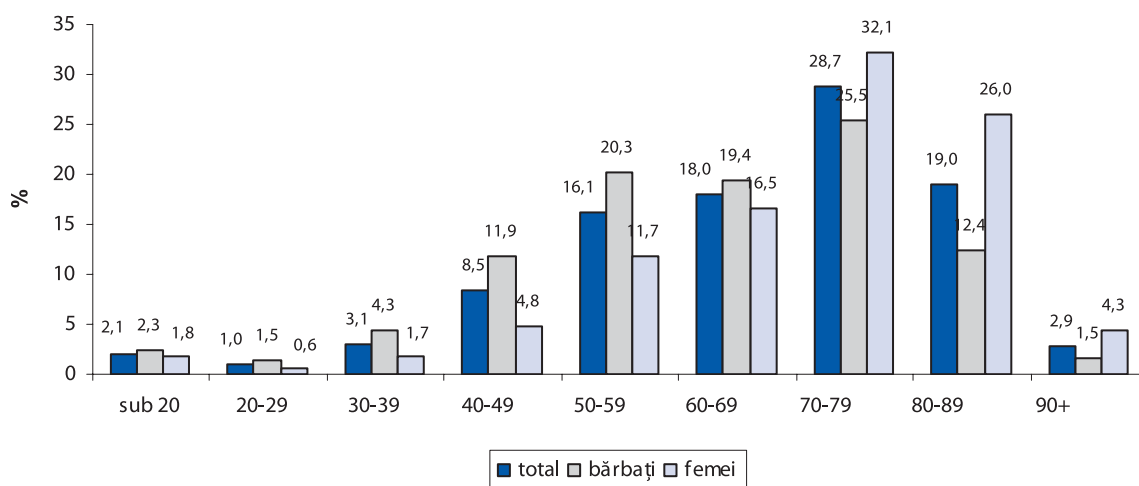
⁵ Vezi tabelul 3.1 Numărul născuților –vii

⁶ Vezi tabelul 3.8 Numărul născuților-vii în afara căsătoriei profil teritorial

3.14. Ratele mortalității pe vîrste și sexe, în 2007

Deși se nasc mai mulți băieți decît fete, ratele mortalității feminine sunt mai scăzute decît ale mortalității masculine pentru grupele de vîrstă de pînă la 70 de ani, după care ratele se inversează. Dacă pentru grupele de vîrstă de sub 20 de ani, 20-29 de ani și 30-39 de ani diferențele nu sunt mari (0,5% pentru sub 20 de ani, 0,9% pentru 20-29 de ani și 2,6% pentru 30-39 de ani), începînd cu grupa de vîrstă 40-49 ani, diferența crește: 7,1% pentru 40-49 de ani, 8,6% pentru 50-59 de ani și 2,9% pentru 60-69 de ani. Peste 70 de ani, rata mortalității feminine este mai mare decît cea masculină (de la o diferență de 6,6% pentru 70-79 de ani, la 13,6% pentru 80-89 de ani). Acest lucru este însă firesc, dat fiind că femeile constituie 62,5% din populația de peste 65 de ani.

În general, mortalitatea pentru toate grupele de vîrstă este mai mare în mediul rural decît în mediul urban, indiferent de sex.

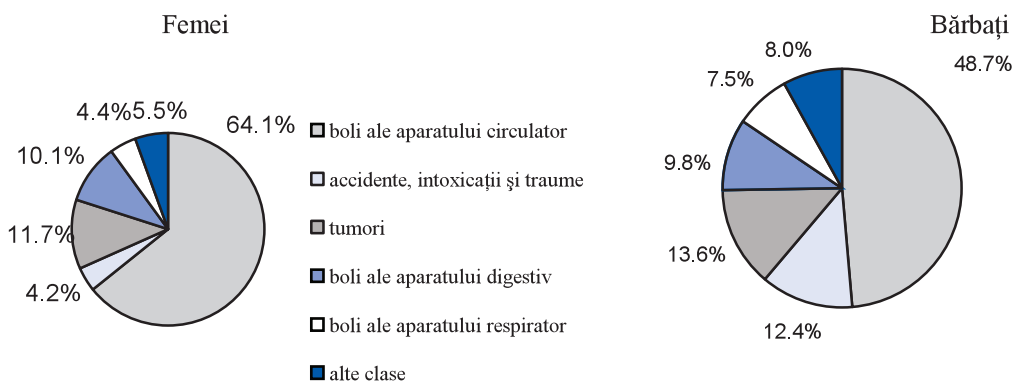

3.15. Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces

numărul decedaților la 100000 locuitori

Cauza de deces	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	821,9	1046,6	1308,8	1490,2	822,5	1038,4	1333,4	1475,5
din care:								
Boli infecțioase și parazitare	6,5	37,6	8,2	33,1	9,7	35,2	7,6	33,7
Tumori	135,3	169,3	124,4	187,5	139,2	175,7	124,8	177,0
Boli ale aparatului circulator	489,8	478,9	856,3	745,5	501,6	484,3	878,6	729,5
Boli ale aparatului respirator	28,9	59,9	63,0	126,2	23,5	60,3	67,6	122,4
Boli ale aparatului digestiv	81,1	96,8	139,6	153,8	69,5	97,3	144,8	146,3
Boli ale sistemului nervos și ale organelor de simț	4,1	12,7	7,0	16,9	5,5	16,1	8,5	22,2
Accidente, intoxicații și traume	37,7	135,6	55,6	188,5	39,8	122,1	53,1	187,4

3.16. Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces, în 2007

Mai mulți bărbați decât femeii mor anual în Republica Moldova. Diferențele de gen cele mai semnificative în ce privește cauzele de deces apar la categoria accidente, intoxicații și traume, unde, în 2006, 77,6% dintre numărul de decedați la 100.000 de locuitori au fost bărbați, și în 2007 procentajul a ajuns tot la aproximativ 77%.

Bolile aparatului circulator sunt principala cauză de deces atât în cazul femeilor (64% dintre decese), cât și în cazul bărbaților (aproape 49%). De fapt, bolile aparatului circulator constituie singura cauză de deces în cazul căreia numărul de decese în rândul femeilor este mai mare decât cel din rândul bărbaților.

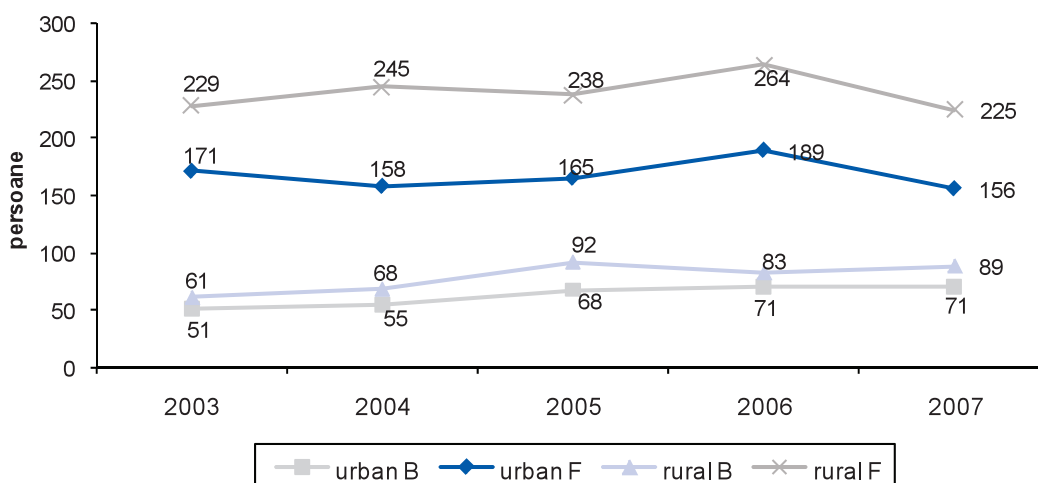
Însă acest lucru este valabil dacă ne referim la numărul total de decese la 100.000 de locuitori. Atunci când este vorba despre decedații în vârstă aptă de muncă⁷, în continuare bărbații sunt mai mulți decât femeile la toate categoriile cauzelor de deces.

3.17. Mortalitatea ca urmare a cancerului genital feminin și masculin

	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Numărul femeilor decedate din cauza cancerului genital feminin	189	264	156	225
Rata la 100000 femei	24,39	24,21	19,93	20,93
Numărul bărbaților decedați din cauza cancerului genital masculin	71	83	71	89
Rata la 100000 bărbați	10,04	8,18	10,22	8,68

3.18. Mortalitatea ca urmare a cancerului genital feminin și masculin 2003-2007

Deși rata mortalității ca urmare a cancerului genital feminin este aproape dublă față de rata mortalității ca urmare a cancerului genital masculin, în perioada 2003–2007, se observă o tendință de ușoară scădere a ratei mortalității feminine și de ușoară creștere a mortalității masculine, atât în mediul urban cât și în mediul rural.

⁷ Vezi tabelul 3.19 "Decedați în vârstă aptă de muncă pe principalele clase ale cauzelor de deces"

3.19. Decedați în vîrsta aptă de muncă pe principalele clase ale cauzelor de deces

numărul decedaților la 100000 locuitori

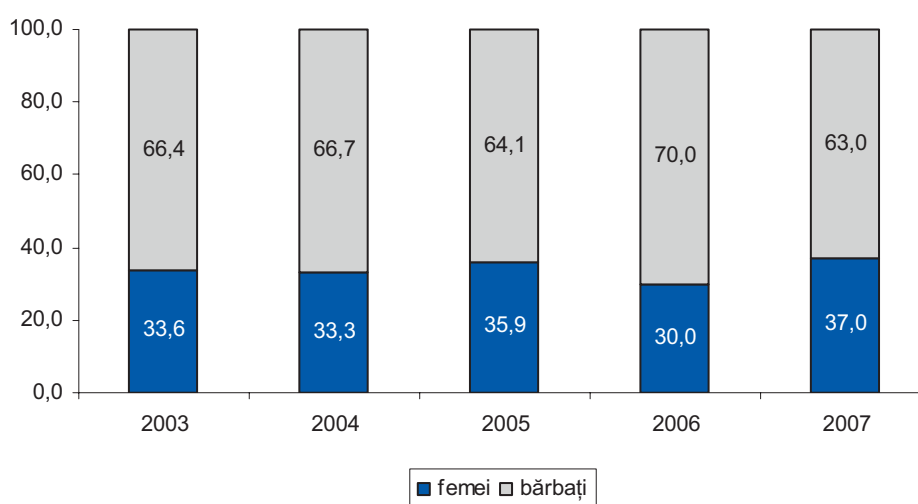
Cauza de deces	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	257,2	695,7	350,8	882,0	211,9	646,8	321,5	883,6
din care:								
Boli infecțioase și parazitare	6,9	48,1	10,9	45,2	10,0	44,2	10,4	45,4
Tumori	69,4	105,8	71,3	136,0	66,0	105,2	66,1	121,5
Boli ale aparatului circulator	53,9	174,8	77,7	208,9	47,2	187,7	77,3	221,7
Boli ale aparatului respirator	9,1	41,7	14,5	70,9	6,8	42,4	12,5	70,2
Boli ale aparatului digestiv	39,4	89,0	76,9	134,5	34,8	84,3	82,4	135,5
Boli ale sistemului nervos și ale organelor de simț	3,4	11,6	7,5	17,7	3,8	18,4	8,0	26,4
Accidente, intoxicații și traume	29,7	144,4	46,1	225,2	30,8	133,2	46,0	222,4

3.20. Mortalitatea din cauza omuciderilor

persoane

Grupa de vîrstă, ani	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	23	63	56	121	22	55	69	100
sub 20	3	3	2	5	-	7	4	9
20-29	1	16	8	17	5	10	4	12
30-39	2	8	10	28	1	7	14	16
40-49	3	13	15	31	1	13	18	24
50-59	8	14	6	27	4	15	12	15
60+	6	9	15	13	11	3	17	14

3.21. Structura mortalității din cauza omuciderilor, pe sex în 2003-2007, în %

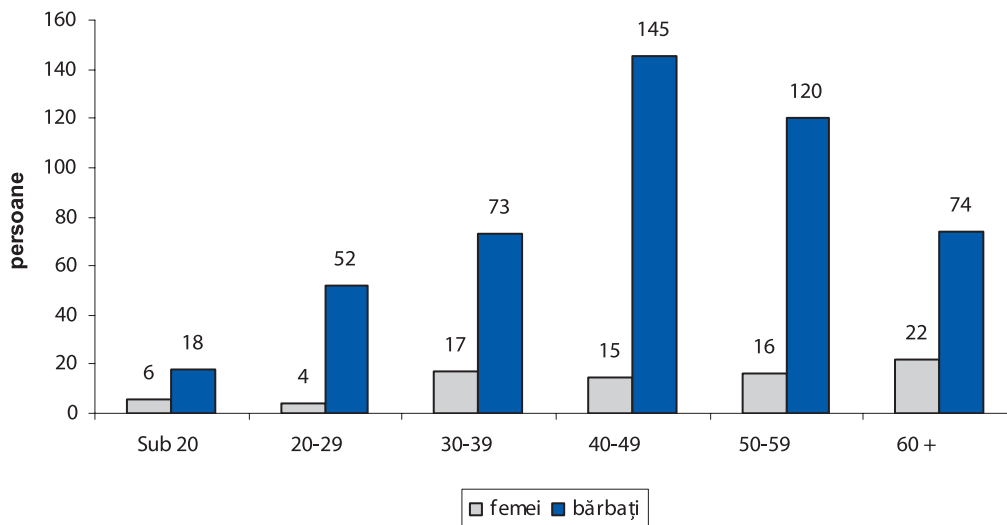
Anual, mai mulți bărbați decît femei sunt omorîți de semenii ai lor. În perioada 2003-2007, între 30-37% dintre victimele omorurilor au fost femei, în vreme ce între 63-70% dintre victime au fost bărbați. În mediul rural există mai multe victime ale omorurilor decît în mediul urban, atît în rîndul femeilor cît și al bărbaților. Singura grupă de vîrstă unde există mai multe femei victime decît bărbați este cea de peste 60 de ani, mai ales în mediul rural. Diferențele dintre femei și bărbați nu sunt mari, însă demonstrează o dată în plus vulnerabilitatea crescută a femeilor vîrstnice din mediul rural.

3.22. Mortalitatea din cauza sinuciderilor

persoane

Grupa de vîrstă, ani	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	37	159	59	382	34	117	46	365
sub 20	-	6	6	9	3	4	3	14
20-29	3	21	2	29	2	12	2	40
30-39	7	21	6	65	7	24	10	49
40-49	6	43	11	106	6	36	9	109
50-59	17	35	13	107	5	22	11	98
60+	4	33	21	66	11	19	11	55

3.23. Numărul sinuciderilor pe sexe și vîrste, în 2007

În 2006 și 2007 peste 85% din totalul sinuciderilor au fost înregistrate în rîndul bărbaților. Se observă o ușoară scădere a numărului sinuciderilor în 2007 față de 2006, atât în rîndul femeilor, cît și al bărbaților, și indiferent de mediul de reședință. În ce privește grupa de vîrstă a sinucigașilor, numărul de sinucideri în rîndul femeilor variază foarte puțin, în vreme ce numărul cel mai mare de sinucideri în rîndul bărbaților apare în grupa de vîrstă 40-49 de ani și 50-59 de ani.

3.24. Numărul decedaților în profil teritorial, în 2007

UTA	Persoane				La 100000 locuitori			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total¹	6476	7379	14336	14859	8,3	10,6	13,3	14,5
Mun. Chișinău	2741	3139	296	379	7,2	9,4	8,5	11,3
Nord	1765	1958	5423	5218	9,3	11,7	15,7	16,4
mun. Bălți	716	748	22	23	9,3	11,4	8,6	9,9
Briceni	85	111	537	495	10,4	15,1	16,7	17,0
Dondușeni	58	51	344	351	10,0	10,3	18,0	20,9
Drochia	98	112	612	552	9,1	11,5	16,4	16,2
Edineț	147	160	521	488	10,6	13,2	17,0	17,7
Fălești	82	106	566	559	8,8	12,4	14,5	15,1
Florești	101	125	604	592	10,0	13,8	16,1	17,0
Glodeni	51	59	407	394	8,2	10,4	15,3	16,0
Ocnîța	97	97	346	318	9,4	10,5	17,4	18,0
Rîșcani	80	74	479	465	9,5	9,7	16,6	17,4
Sîngerei	92	99	437	434	9,4	11,0	11,3	11,8
Soroca	158	216	548	547	8,3	11,8	16,5	17,7

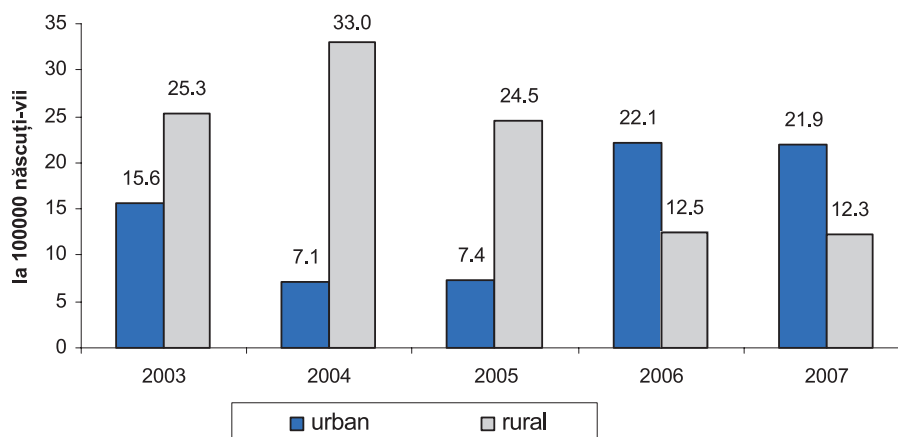
UTA	Persoane				La 100000 locuitori			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Centru	950	1123	5444	5897	8,8	11,5	12,4	13,9
Anenii Noi	54	37	414	464	11,7	9,3	10,9	12,7
Călărași	69	103	473	547	8,1	13,3	14,7	17,4
Criuleni	40	49	390	463	9,1	12,1	11,9	14,7
Dubăsari	-	-	264	232	-	-	14,7	13,4
Hîncești	82	111	621	739	9,1	13,9	11,6	13,9
Ialoveni	62	83	451	468	8,1	11,5	10,8	11,4
Nisporeni	66	80	344	305	8,6	11,0	13,0	11,7
Orhei	174	188	609	626	9,7	12,1	12,7	13,9
Rezina	62	84	299	319	9,0	12,7	14,8	16,3
Strășeni	112	126	436	464	10,2	12,0	12,3	13,5
Șoldănești	34	36	295	299	8,6	9,9	15,7	16,6
Telenești	38	38	364	423	8,7	9,6	10,8	12,7
Ungheni	157	188	484	548	7,2	10,0	12,3	14,7
Sud	655	767	2603	2701	9,2	11,7	12,6	13,4
Basarabasca	79	102	96	111	12,0	17,0	11,1	13,4
Cahul	157	184	501	513	7,5	10,2	11,6	12,3
Cantemir	13	10	358	348	4,1	3,5	12,5	12,0
Căușeni	138	152	481	526	10,8	12,6	13,8	15,6
Cimișlia	61	77	303	340	8,1	11,0	12,3	14,1
Leova	90	102	218	231	11,3	12,9	11,4	12,1
Ștefan Vodă	32	46	426	422	7,1	10,7	13,2	13,3
Taraclia	85	94	220	210	10,9	13,0	14,5	14,5
U.T.A. Găgăuzia	355	385	564	657	10,4	12,6	11,5	14,3

MORTALITATEA MATERNĂ ȘI A COPIILOR DE 0-4 ANI

3.25. Mortalitatea maternă

	2006		2007	
	Rural	Urban	Rural	Urban
Numărul femeilor decedate din cauza complicațiilor sarcinii, nașterii și perioadei postnatale	3	3	3	3
Rate la 100000 născuți-vii	22,1	12,5	21,9	12,3

3.26. Mortalitatea maternă pe medii în 2003-2007

Îmbunătățirea sănătății materne constituie al 5-lea Obiectiv de Dezvoltare al Mileniului, și în acest context, țintele de atins pentru Republica Moldova se referă la reducerea ratei mortalității materne de la 16 decese la 1000 de născuți vii în 2006 la 15,5 în 2010 și 13,3 în 2015⁸.

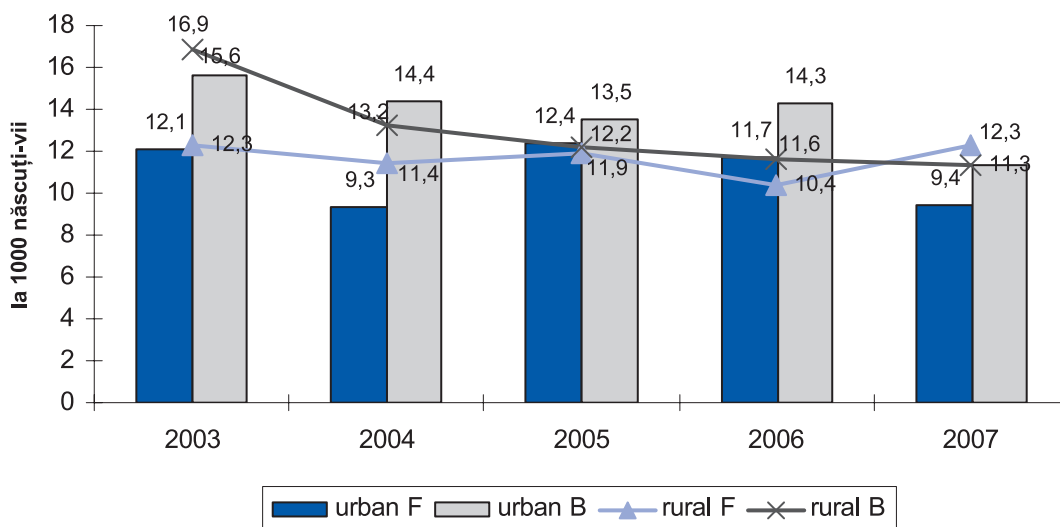
Este interesant de observat faptul că în perioada 2003-2007 ratele mortalității materne la nivel urban și rural s-au inversat: dacă între 2003-2005 ratele mortalității materne în mediul rural erau mai mari decât în mediul urban, cea mai mare diferență fiind în 2004 (33 de femei decedate la 100.000 născuți vii în mediul rural, comparativ cu doar 7,1 decese în mediul urban), în 2006 și 2007 ratele mortalității materne în mediul urban au fost mai mari decât cele din mediul rural.

Deși numărul de femei decedate din cauza complicațiilor sarcinii, nașterii și perioadei post-natale este același la nivel urban și rural, datorită faptului că rata mortalității materne se măsoară în funcție de numărul de decese la 100.000 de născuți vii, iar numărul de nașteri în mediul rural este mai mare decât cel din mediul urban, ajungem la rate ale mortalității mai mari în mediul urban decât în cel rural.

3.27. Mortalitatea infantilă

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Numărul copiilor decedați în vîrstă sub 1 an	78	99	121	144	62	79	147	142
Rate la 1000 născuți-vii	11,7	14,3	10,4	11,6	9,4	11,3	12,3	11,3

3.28. Rata mortalității infantile pe medii, în 2003-2007

Reducerea mortalității infantile constituie al 4-lea Obiectiv de Dezvoltare al Mileniului. Din datele prezentate, se poate observa o ușoară scădere a numărului copiilor în vîrstă de sub 1 an decedați în 2007 comparativ cu 2006 în mediul urban, însă, în același timp, asistăm la o ușoară creștere a numărului de copii sub 1 an decedați în mediul rural. Doar în mediul rural, în 2007 s-au înregistrat mai multe decese în cazul fetelor sub 1 an.

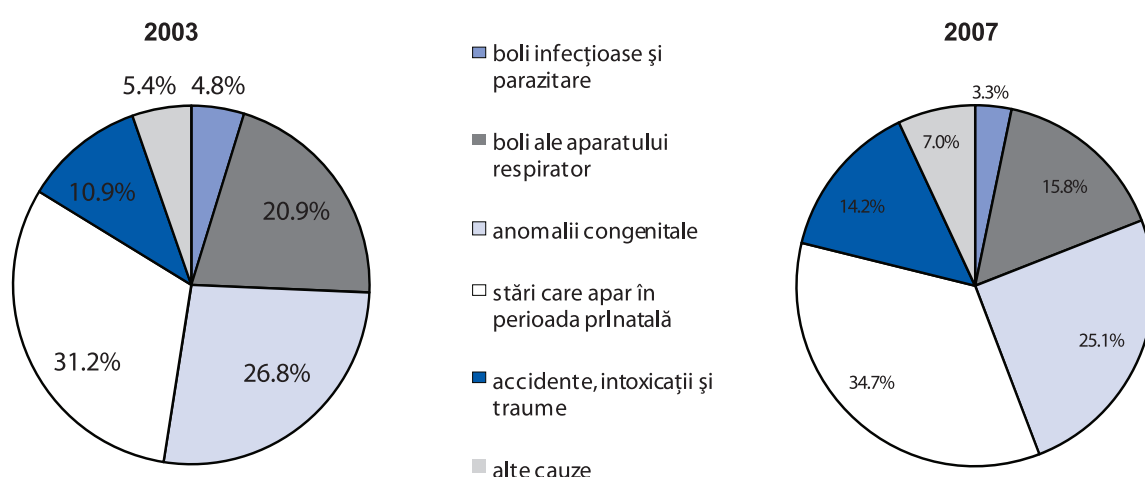
⁸ Deși rata mortalității materne descrisă în țintele naționale pentru Republica Moldova referitoare la ODM 5 este calculată în numărul de decese înregistrate la 1.000 de născuți-vii, în prezenta lucrare ratele mortalității materne sunt calculate la 100.000 de născuți vii.

3.29. Mortalitatea infantilă pe cauze de decese

persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total decedați în vîrstă sub 1 an	78	99	121	144	62	79	147	142
din care, pe cauze de deces:								
Boli infecțioase și parazitare	2	1	6	5	1	-	5	8
Boli ale sistemului nervos și organelor de simț	1	1	2	3	-	-	2	-
Boli ale aparatului respirator	15	16	30	20	12	12	23	21
Boli ale aparatului digestiv	1	-	-	1	-	-	1	1
Anomalii congenitale	19	31	39	45	12	12	41	43
Stări care apar în perioada prenatală	18	30	42	57	16	30	47	56
Accidente, intoxicații și traume	4	1	8	21	7	7	25	22

3.30. Decedați în vîrstă sub 1 an, pe principalele cauze de deces, în anii 2003 și 2007

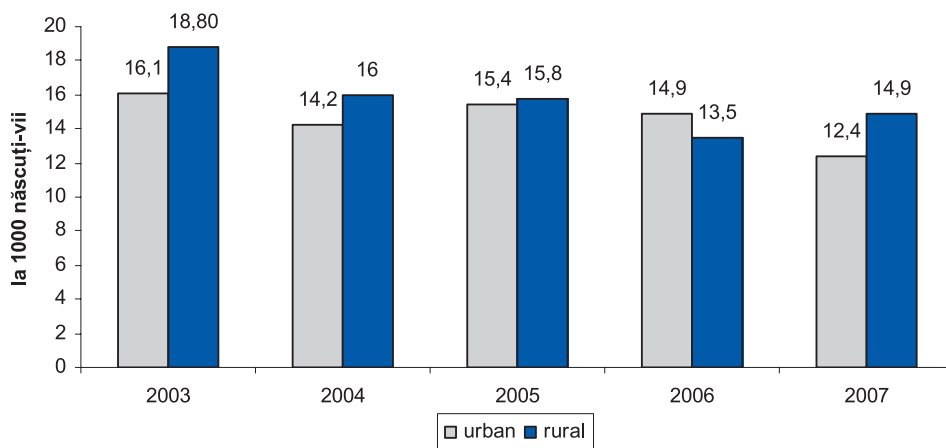
Ponderea cauzelor de deces în cazul decedaților în vîrstă de sub 1 an s-au menținut aceleași în intervalul de timp 2003-2007, principala cauză fiind stările apărute în perioada prenatală, anomaliile congenitale, bolile aparatului respirator și accidentele, intoxicații și traume. Bolile infecțioase și parazitare au avut întotdeauna o pondere relativ mică (sub 5% dintre cazuri) iar în 2007 ponderea lor scăzute la 3,3%.

3.31. Mortalitatea copiilor 0-4 ani pe cauze de deces

persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total decedați în vîrstă 0-4 ani	89	114	145	179	74	96	177	184
din care, pe cauze de deces:								
Boli infecțioase și parazitare	1	3	9	5	1	-	8	11
Boli ale sistemului nervos și organelor de simț	1	5	2	5	-	2	2	5
Boli ale aparatului respirator	15	14	34	23	14	15	29	25
Boli ale aparatului digestiv	1	-	-	1	1	-	1	1
Anomalii congenitale	33	20	52	45	16	15	46	50
Stări care apar în perioada prenatală	30	18	57	42	16	30	47	56
Accidente, intoxicații și traume	7	3	17	40	14	11	40	40

3.32. Rata mortalității copiilor 0-4 ani pe medii, în 2003-2007

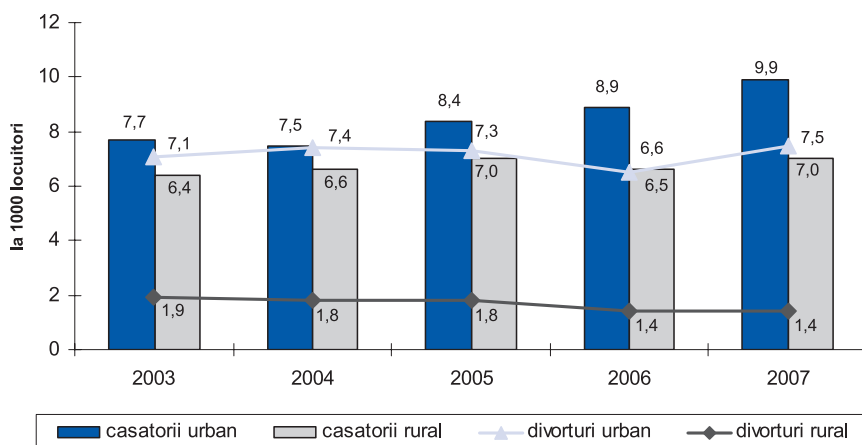
Și la nivelul grupei de vîrstă 0-4 ani mai mulți băieți decît fete au murit atît în 2006 cît și în 2007, indiferent de mediul de reședință. Rata mortalității copiilor între 0-4 ani a avut o scădere continuă din 2003 pînă în 2007, în general fiind mai mare în mediul rural comparativ cu mediul urban. Excepție face anul 2006 cînd lucrurile s-au inversat, înșã diferența a fost de doar 1,4 decese la 1.000 de născuți vii.

NUPȚIALITATEA ȘI DIVORȚIALITATEA

3.33. Căsătorii și divorțuri

	2006		2007	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Numărul căsătoriilor	13174	13954	14622	14591
Numărul divorțurilor	9652	2942	11003	2920
Rata nupțialității, la 1000 locuitori	8,9	6,6	9,9	7,0
Rata divorțialității, la 1000 locuitori	6,5	1,4	7,5	1,4

3.34. Ratele nupțialității și divorțialității, în 2003-2007

O scurtă analiză a ratelor căsătoriilor și divorțurilor denotă faptul că atît în 2006, cît și în 2007, numărul căsătoriilor dar și al divorțurilor a fost mai mare în mediul urban decît în cel rural. Dacă totuși diferențele în ce privește numărul căsătoriilor realizate în mediul urban și rural nu este foarte mare, în ce privește divorțurile, diferența este semnificativă. Un factor favorizant pentru acest lucru este cu siguranță accesul mai rapid la un reprezentant legal (avocat) și la justiție în mediul urban comparativ cu mediul rural. Înșã, sunt

necesare analize de gen în profunzime pentru a vedea în ce măsură mentalitatea tradițională asupra întemeierii și menținerii familiei cu orice preț și relațiile de gen patriarhale nu joacă un rol la fel de important la nivelul mediului rural, comparativ cu mediul urban, unde relațiile de gen tradiționale se află într-o anumită schimbare.

3.35. Căsătorii după vârsta soției și soțului

Grupa de vîrstă, ani	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	13174	13174	13954	13954	14622	14622	14591	14591
sub 20	1464	271	3406	513	1441	291	3282	530
20-29	8769	8366	8613	10343	9787	9244	9147	10617
30-39	1692	2691	1099	1963	2039	3052	1279	2253
40-49	827	1101	530	691	851	1203	551	711
50-59	346	530	242	307	423	629	254	344
60+	76	215	64	137	81	203	78	136

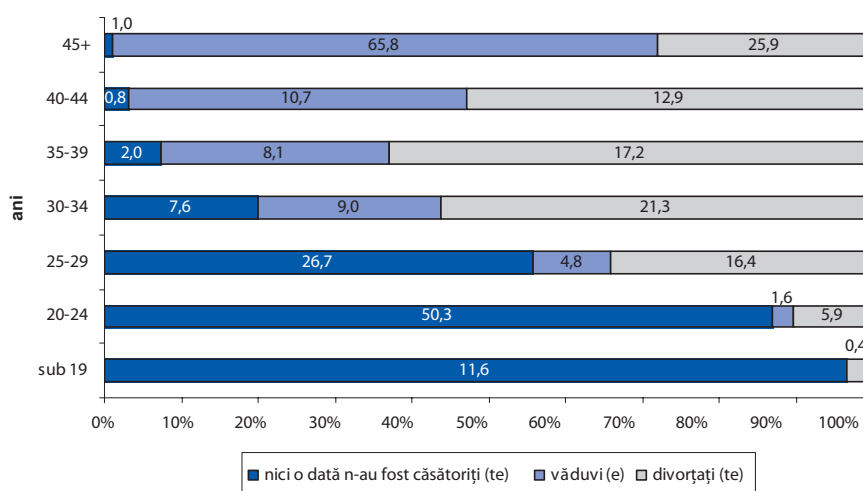
3.36. Căsătorii după vârsta și starea civilă anterioară a soțului și soției, în 2007

Grupa de vîrstă, ani	Nici o dată n-au fost căsătoriți(te)		Văduvi(ve)		Divorțați(te)	
	F	B	F	B	F	B
Total	23972	23377	532	322	4684	5503
sub 20	4683	818	0	0	37	3
20-29	17519	18927	45	10	1350	921
30-39	1430	3116	119	27	1769	2159
40-49	230	386	160	68	1011	1459
50-59	82	96	146	103	448	772
60+	28	34	62	114	69	189

Mai multe femei decît bărbați se căsătoresc devreme, peste 85% dintre persoanele cu vîrsta sub 20 de ani căsătorite în 2007. Acest lucru înseamnă că mai multe femei decît bărbați renunță la continuarea educației și/sau la intrarea timpurie pe piața forței de muncă pentru a se dedica întemeierii unei familii. Bineînțeles diferențele la nivelul mediului de reședință au fost în favoarea mediului rural, indiferent de sexul acestora. De asemenea, majoritatea femeilor și bărbaților din această grupă de vîrstă care se căsătoresc, se află la prima căsătorie.

Cu toate acestea, cel mai mare număr de căsătorii se încheie între persoane aflate în grupa de vîrstă 20-29 de ani, atît în cazul femeilor, cît și în cazul bărbaților, indiferent de mediul de reședință. La nivel rural însă numărul bărbaților care se căsătoresc este mai mare decît cel al femeilor, în vreme ce în mediul urban această proporție se inversează.

3.37. Căsătorii după vârsta și starea civilă anterioară a soților, în 2007, în %

Piramida căsătoriilor după vârsta și starea civilă anterioară a soților arată întocmai cum era de așteptat:

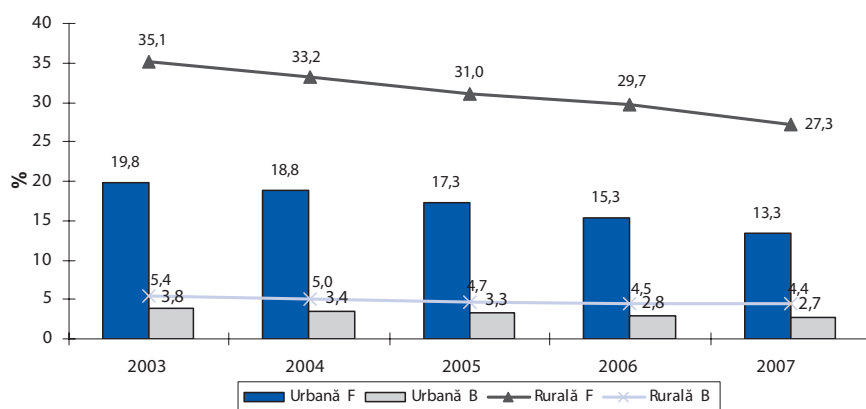
- Pentru grupele de vârstă de sub 19 ani, 20-24 de ani și 25-29 de ani, ponderea cea mai mare o au persoanele aflate la prima căsătorie;
- Pentru grupele de vârstă 30-34 de ani, 35-39 și 40-44 de ani, ponderea cea mai mare o au persoanele divorțate (deși în ultima grupă de vârstă aproape aceeași pondere o au și văduvii / văduvele);
- Pentru grupa de vârstă de peste 45 de ani ponderea cea mai mare o au văduvii / văduvele.

3.38. Ponderea primelor căsătorii de vârstă 15-19 ani în totalul căsătoriilor încheiate pentru prima dată

Anii	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
2006	23,3	3,7	15,3	2,8	29,7	4,5
2007	20,8	3,6	13,3	2,7	27,3	4,4

Deși ponderea căsătoriilor persoanelor din grupa de vârstă 15-19 ani în totalul căsătoriilor încheiate pentru prima dată se află în scădere (vezi Tabelul 3.39), semnificativ mai multe femei decât bărbați se căsătoresc la această vârstă: peste 20% dintre femeile care s-au căsătorit în 2006 și 2007 se aflau în această grupă de vârstă comparativ cu doar 3,7-3,6% dintre bărbații din aceeași categorie. Diferențele dintre mediul rural și cel urban sunt aproape duble.

3.39. Ponderea primelor căsătorii de vârstă 15-19 ani în totalul căsătoriilor încheiate pentru prima dată, în 2003-2007

3.40. Căsătorii conform grupei de vârstă a soților, în 2007

Grupa de vârstă a soțului, ani	Total	Grupa de vârstă a soției, ani :					
		sub 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40+
Total	21563	4492	12235	3818	751	149	118
sub 20	784	456	290	32	6	-	-
20-24	10411	2926	6625	776	78	5	2
25-29	7599	964	4401	2018	198	16	2
30-34	2027	128	778	764	304	44	9
35-39	471	16	110	166	122	47	10
40+	134	1	11	26	18	12	66

3.41. Căsătorii încheiate după naționalitatea soților, în 2007

Naționalitatea soțului	Total	naționalitatea soției :							
		moldo-veancă	rusoai-că	ucrai-neancă	găgăuză	beloru-să	evreică	bulgă-roaică	alta
Total									
Total	29213	22708	1583	2012	1902	54	41	570	343
Moldovean	22125	19994	705	890	168	22	23	170	153
Rus	1442	645	362	265	75	14	5	43	33
Ucrainean	1940	892	274	636	49	9	6	44	30
Găgăuz	1897	187	69	66	1456	5	1	103	10
Belorus	33	14	8	7	3	1	-	-	-
Evreu	92	59	14	10	1	-	5	1	2
Bulgar	552	176	40	46	87	1	-	193	9
Alta	1132	741	111	92	63	2	1	16	106
Mediul urban									
Total	14622	10223	1394	1453	861	44	39	332	276
Moldovean	9710	8031	619	684	98	19	22	113	124
Rus	1271	563	331	235	60	13	5	31	33
Ucrainean	1329	636	242	360	33	3	6	29	20
Găgăuz	847	124	48	47	569	5	1	45	8
Belorus	32	14	8	6	3	1	-	-	-
Evreu	89	58	13	9	1	-	5	1	2
Bulgar	320	113	33	28	40	1	-	100	5
Alta	1024	684	100	84	57	2	-	13	84
Mediul rural									
Total	14591	12485	189	559	1041	10	2	238	67
Moldovean	12415	11963	86	206	70	3	1	57	29
Rus	171	82	31	30	15	1	-	12	-
Ucrainean	611	256	32	276	16	6	-	15	10
Găgăuz	1050	63	21	19	887	-	-	58	2
Belorus	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Evreu	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Bulgar	232	63	7	18	47	-	-	93	4
Alta	108	57	11	8	6	-	1	3	22

Cele mai multe căsătorii încheiate în 2007 au fost între soți de aceeași naționalitate (moldoveni), aflați la prima căsătorie. Cu toate acestea, se observă o ușoară creștere comparativ cu 2006 a numărului de căsătorii încheiate între parteneri aflați la a doua, a treia, a patra și mai mult căsătorie, atât în mediul urban, cât și în mediul rural (deși diferențe dintre mediile de reședință se inversează atunci când vine vorba despre a treia căsătorie și mai mult – Vezi Tabelul 3.42).

3.42. Căsătorii după numărul căsătoriei încheiate

Numărul căsătoriei	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total căsătorii	13174	13174	13954	13954	14622	14622	14591	14591
din care:								
prima	10351	9918	12032	11813	11425	11066	12547	12311
a doua	2669	3080	1821	2024	2744	3100	1886	2157
a treia	140	165	85	106	400	415	125	107
a patra și mai mult	14	11	16	11	53	41	33	16

3.43. Divorțuri după naționalitatea soților

Naționalitatea soțului	Total	Naționalitatea soției :							
		moldo-veană	ru-soaică	ucraïneană	găgăuză	belorusă	evreică	bulgăroaică	Alta
2006									
Total	12594	6869	640	751	716	18	7	177	3416
Moldovean	6149	5142	134	238	59	9	2	36	529
Rus	674	192	254	100	34	-	-	12	82
Ucrainean	673	270	73	218	27	3	2	11	69
Găgăuz	671	66	22	18	497	-	-	33	35
Belorus	20	7	3	4	1	-	-	1	4
Evreu	26	11	6	2	-	1	1	-	5
Bulgar	162	36	11	8	25	-	-	64	18
Alta	4219	1145	137	163	73	5	2	20	2674
2007									
Total	13923	7110	726	880	667	18	17	172	4333
Moldovean	6344	5213	192	267	38	6	8	21	599
Rus	664	223	215	99	12	2	-	14	99
Ucrainean	844	301	113	297	17	4	4	16	92
Găgăuz	524	36	19	13	311	2	-	26	117
Belorus	14	2	3	3	2	-	-	-	4
Evreu	31	10	6	5	1	-	1	2	6
Bulgar	128	39	15	8	14	1	1	34	16
Alta	5374	1286	163	188	272	3	3	59	3400

3.44. Divorțuri după durata căsătoriei și grupa de vîrstă, în 2007

Grupa de vîrstă, ani	Total divorțuri	din care durata căsătoriei, ani								
		sub 1	1	2	3	4	5-9	10-14	15-19	20 +
Femei										
Total	13923	735	974	869	864	717	2768	2391	1872	2733
sub 20	163	66	62	27	8	-	-	-	-	-
20-29	4866	440	618	600	633	524	1722	329	-	-
30-39	4381	117	155	128	123	122	754	1658	1207	117
40-49	2796	68	75	64	53	35	150	243	500	1608
50-59	1132	38	38	22	27	17	60	69	74	787
60+	188	2	4	4	8	1	13	22	14	120
nedeclarată	397	4	22	24	12	18	69	70	77	101
Bărbați										
Total	13923	735	974	869	864	717	2768	2391	1872	2733
sub 20	32	28	3	-	1	-	-	-	-	-
20-29	3267	396	577	504	488	365	900	37	-	-
30-39	5003	163	210	226	244	234	1422	1764	727	13
40-49	3362	88	102	71	70	67	265	360	947	1392
50-59	1447	40	46	26	28	24	69	109	81	1024
60+	339	12	11	13	14	6	33	33	35	182
nedeclarată	473	8	25	29	19	21	79	88	82	122

3.45. Divorțuri după numărul căsătoriei desfăcute

Numărul divorțului	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total divorțuri	9652	9652	2942	2942	11003	11003	2920	2920
din care:								
primul	5317	4837	2327	2086	6350	5883	2133	1881
a doilea	605	618	271	260	742	709	248	203
a treilea și mai mult	15	15	4	3	27	19	7	3
nedeclarat	3715	4182	340	593	3884	4392	532	833

Ca și în cazul căsătoriilor, în 2006 și 2007 majoritatea divorțurilor au avut loc între parteneri de aceeași naționalitate (moldovenească). Este însă interesant de observat că, în 2007, cele mai multe divorțuri au avut loc după căsătorii cu durata de 5-9 ani și, la diferență foarte mică, după căsătorii cu o durată de mai mult de 20 de ani. Aproximativ aceeași pondere o au și divorțurile după căsătorii de 10-14 ani. Dacă analizăm divorțurile din perspectiva vârstei femeilor și bărbaților, observăm că cele mai multe femei care divorțează se afla în grupa de vârstă de 20-29 de ani, urmată îndeaproape de cele din grupa 30-39 de ani, în vreme ce în cazul bărbaților cele mai multe divorțuri se întâmplă în grupa de vârstă 30-39 de ani, la diferență mică de cei din grupa 40-49 și apoi 20-29.

De asemenea, tabelul de mai jos (3.46) arată că majoritatea divorțurilor în cazul familiilor cu copii se întâmplă atunci când există doar un copil comun (peste 69% din cazuri), pe măsură ce numărul copiilor comuni crește, numărul divorțurilor scade.

3.46. Divorțuri după numărul de copii comuni în profil teritorial, în 2007

UTA	Total divorțuri cu copii	din care cu:				Numărul copiilor comuni
		1 copil	2 copii	3 copii	4 copii și mai mult	
Total¹	4665	3226	1245	157	37	6345
Mun. Chișinău	895	718	165	9	3	1087
Nord	1390	974	369	41	6	1864
mun. Bălți	197	161	31	4	1	239
Briceni	126	93	28	5	-	164
Dondușeni	36	25	9	1	1	54
Drochia	171	113	49	8	1	239
Edineț	31	20	11	-	-	42
Fălești	71	39	30	2	-	105
Florești	195	142	48	4	1	254
Glodeni	92	65	27	-	-	119
Ocnița	93	75	15	3	-	114
Rîșcani	133	83	47	3	-	186
Sîngerei	89	52	30	6	1	135
Soroca	156	106	44	5	1	213
Centru	1040	670	313	45	12	1479
Anenii Noi	132	88	37	6	1	184
Călărași	15	10	4	1	-	21
Criuleni	125	77	42	5	1	180
Dubăsari	37	25	11	1	-	50
Hîncești	68	46	17	2	3	98
Ialoveni	11	9	2	-	-	13
Nisporeni	35	20	14	1	-	51
Orhei	52	30	18	4	-	78
Rezina	121	77	35	9	-	174
Strășeni	192	136	49	5	2	257
Șoldănești	72	40	28	3	1	109
Telenești	48	34	12	1	1	65
Ungheni	132	78	44	7	3	199
Sud	871	525	287	48	11	1292
Basarabeasca	54	37	14	3	-	74
Cahul	200	129	62	8	1	281
Cantemir	114	65	40	8	1	173
Căușeni	91	58	27	5	1	131
Cimișlia	146	83	50	13	-	222
Leova	117	66	42	6	3	183
Ștefan Vodă	108	63	38	3	4	165
Taraclia	41	24	14	2	1	63
U.T.A. Găgăuzia	313	200	95	13	5	449

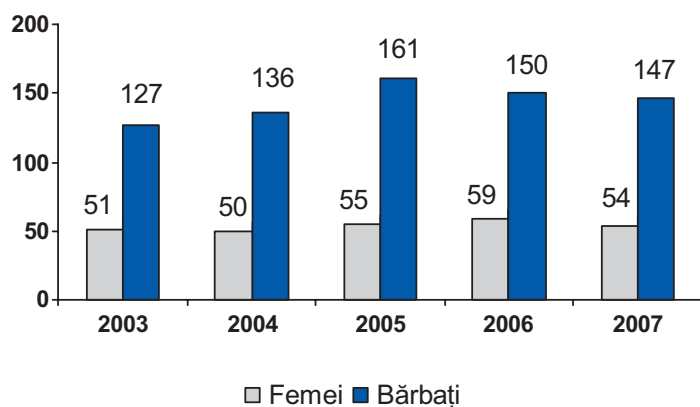
¹ Inclusiv unele localități din partea stîngă a Nistrului și municipiul Bender

4. SĂNĂTATE

MORBIDITATEA DE TUBERCULOZĂ ACTIVĂ

4.1. Morbiditatea de tuberculoză activă, 2003-2007

cazuri noi la 100000 populație

Incidența tuberculozei active în anul 2007 a constituit 147 cazuri noi la 100 mii populație masculină, fiind una mult mai mare decât în cazul femeilor (54 cazuri noi);

Evoluția incidenței de îmbolnăvire de tuberculoză nu a fost una constantă pe parcursul ultimilor cinci ani, fiind înregistrată o creștere de la 127 cazuri noi în 2003 la 161 cazuri în 2005, ca apoi să urmeze o reducere până la 147 cazuri în anul 2007.

O asemenea evoluție este datorată în mare parte evoluției îmbolnăvirilor în rândul bărbaților, pe când cea înregistrată în rândul femeilor are o tendință diferită. Dacă în cazul bărbaților incidența cea mai înaltă a fost înregistrată în anul 2005, în cazul femeilor tendința a fost crescătoare începând cu 2004, incidența maximă fiind atinsă în anii 2006 (59 cazuri noi la 100 mii locuitori).

4.2. Morbiditatea de tuberculoză activă pe medii

persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Cazuri noi de tuberculoză - total	534	1297	567	1290	473	1114	545	1414
inclusiv:								
tuberculoză activă a aparatului respirator	503	1268	526	1252	451	1093	514	1380
tuberculoza sistemului nervos	2	-	1	-	-	-	-	2
tuberculoza altor organe	29	29	40	38	22	18	29	30
tuberculoză generalizată	-	-	-	-	1	3	1	2

Partea leului în cazurile de îmbolnăvire de tuberculoză îi revine tuberculozei active a aparatului respirator, unde apar aproape 97% din numărul total de cazuri pentru anul 2007.

Cât privește mediul de reședință, deși numărul de îmbolnăviri este mai mare în mediul rural, dacă raportăm la mărimea populației (mai mare în mediul rural decât în mediul urban) devine clar că incidența de îmbolnăvire de tuberculoza este mai mare în mediul urban. Astfel, 45% din cazurile noi de îmbolnăvire înregistrate în anul 2007 au fost din mediul urban, unde locuiește doar 41% din populația Republicii Moldova.

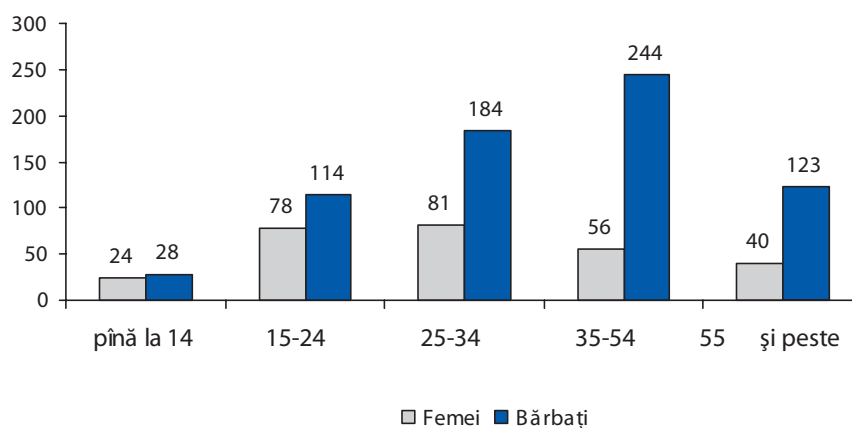
4.3. Morbiditatea de tuberculoză activă pe grupe de vîrstă

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Cazuri noi de tuberculoză - total	1102	2587	1018	2528
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani:				
pîna la 14	85	78	72	90
15-24	241	412	261	393
25-34	263	578	223	514
35-54	357	1150	296	1175
55 și peste	156	369	166	356

4.4. Morbiditatea de tuberculoză activă pe grupe de vîrstă, în 2007

cazuri noi, numărul la 100000 populație de vîrstă respectivă

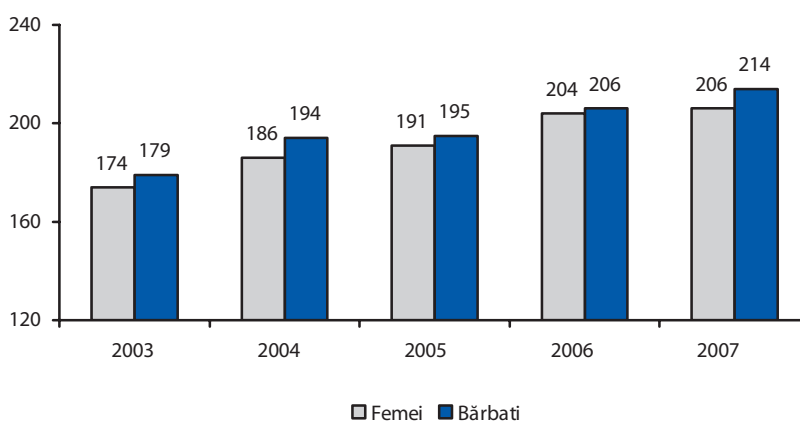

Riscul îmbolnăvirii de tuberculoză este mai mare pentru persoanele de vîrstă medie (35–54 ani). În același timp, femeile se îmbolnăvesc la vîrstă mai tîrîă decît bărbații. Dacă raportăm procentual vedem cã din numãrul total de îmbolnãviri în rîndul femeilor, 7,1% dintre bolnavi au fost în vîrstã de sub 14 ani (în comparație cu 3,6% în cazul bărbaților) și 25,6% cu vîrstã cuprinsã între 15 – 24 ani (comparativ cu 15,5% în cazul bărbaților).

MORBIDITATEA DE TUMORI MALIGNNE

4.5. Morbiditatea de tumori maligne, 2003-2007

cazuri noi, numărul la 100000 populație de vîrstă respectivă

Incidența morbidității de tumori maligne în anul 2007 a constituit 206 cazuri noi la femeii și 214 la bărbați, diferența între grupuri fiind una minoră.

Morbiditatea de tumori maligne a cunoscut o creștere constantă în ultimii ani. Dacă raportăm numărul de cazuri din 2007 la numărul acestora în 2003 observăm că incidența a crescut cu aproximativ 19% pentru ambele grupuri.

4.6. Morbiditatea prin tumori maligne pe grupe de vîrstă și localizare

persoane

	Total		< 19		20-39		40-59		60 și peste	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
2006										
Cazuri noi de tumori maligne	3818	3543	35	52	285	138	1606	1413	1892	1940
inclusiv:										
Buzei, cavității bucale	20	133	2	5	3	48	15	80
Amigdalei, faringelui și alte localizări ale cavității bucale și faringelui	26	142	2	3	6	7	15	90	3	42
Țesutului limfoid, hematopoietic și înrudite	228	199	21	28	25	28	83	76	99	67
2007										
Cazuri noi de tumori maligne	3820	3681	43	49	280	144	1574	1435	1923	2053
inclusiv:										
Buzei, cavității bucale	36	140	1	3	9	77	26	60
Amigdalei, faringelui și alte localizări ale cavității bucale și faringelui	19	176	...	2	...	4	12	104	7	66
Țesutului limfoid, hematopoietic și înrudite	227	247	19	25	29	44	75	85	104	93

4.7. Morbiditatea prin tumori maligne pe grupe de vîrstă, 2006-2007

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Total cazuri noi	3818	3543	3820	3681
Inclusiv pe grupe de vîrstă, ani				
pînă la 19	35	52	43	49
20-39	285	138	280	144
40-59	1606	1413	1574	1435
60 și peste	1892	1940	1923	2053

Riscului de îmbolnăvire de tumori sunt expuse mai mult persoanele în vîrstă de peste 40 ani, în special persoanele vîrstnice (60 ani și peste). Ca organe afectate de tumori vedem că în cazul femeilor cazurile sunt mai diversificate decât în cazul bărbaților.

4.8. Morbiditatea prin tumori maligne specifice femeilor, după grupe de vîrstă

persoane

	Total	< 19	20-39	40-59	60 și peste
	2006				
Total cazuri noi	1569	1	145	818	605
Glandele mamare	889	-	59	483	347
Colului uterin	329	-	68	177	84
Corpului uterin	215	-	4	94	117
Ovarelor	136	1	14	64	57
2007					
Total cazuri noi	1433	1	142	755	535
Glandele mamare	743	-	41	394	308
Colului uterin	335	1	74	186	74
Corpului uterin	219	-	11	102	106
Ovarelor	136	-	16	73	47

În cazul tumorilor maligne specifice femeilor, observăm o incidență mai mare pentru cazurile de îmbolnăvire a glandelor mamare – 743 cazuri în 2007 (52% din total), după care urmează tumori ale colului uterin - 335 cazuri sau 23%.

4.9. Morbiditatea prin tumori maligne specifice bărbaților, după grupe de vârstă

persoane

	Total	< 19	20-39	40-59	60 și peste
2006					
Total cazuri noi	239	2	14	38	185
Penisului	24	-	1	10	13
Prostatei	196	-	-	24	172
Testiculului	19	2	13	4	-
2007					
Total cazuri noi	253	-	12	46	195
Penisului	13	-	-	7	6
Prostatei	222	-	-	37	185
Testiculului	18	-	12	2	4

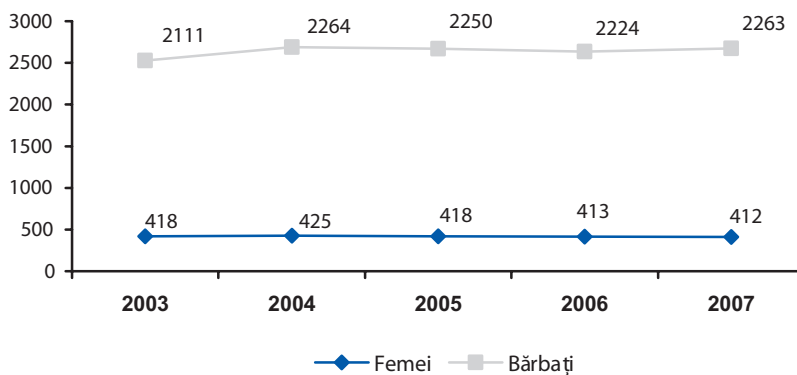
În cazul tumorilor specifice bărbaților în cea mai mare parte a îmbolnăvirilor se înregistrează tumori ale prostatei – 222 cazuri noi sau 87,75% din total.

În același timp se observă ușor că tumori ale testiculelor se înregistrează preponderent în grupurile de vârstă tânără, astfel din 18 cazuri de îmbolnăvire în 2007 în 12 cazuri persoana bolnavă avea vârsta cuprinsă între 20 și 39 ani.

DEREGLĂRI ALCOOLICE

4.10. Morbiditatea prin dereglări alcoolice

cazuri noi la 100000 populație

4.11. Morbiditatea prin dereglări alcoolice, 2006-2007

persoane

	Total	Femei	Bărbați
Bolnavi luați la evidență cu diagnosticul stabilit pentru prima dată: alcoolism și psihoză alcoolică			
2006	3849	667	3182
2007	4003	614	3389
Numărul bolnavilor aflați în evidență în instituțiile curativ-profilactice: alcoolism și psihoză alcoolică, mii persoane			
2006	45,9	7,7	38,2
2007	46,5	7,6	38,9

Alcoolismul este o boală specifică mai mult bărbaților, în cazul cărora incidența în anul 2007 este de 2263 cazuri noi la 100 mii populație, fiind de cinci ori mai mare comparativ cu cea în rândul femeilor (412 cazuri la 100 mii populație).

MORBIDITATEA DE BOLI INFECȚIOASE TRANSMISE PE CALE SEXUALĂ

4.12. Morbiditatea bolnavilor în dependență de infecțiile transmise în principal pe cale sexuală pe medii

cazuri noi

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Sifilis	467	627	625	748	574	691	691	810
Gonoree	198	818	224	582	170	852	211	514
Trichomoniază	4851	1962	4702	880	5269	2292	4584	1098
Infecții cu Chlamydia	1614	925	223	119	1766	699	186	169
Infecții ano-genitale prin virusul herpetic	960	381	76	80	786	338	93	97

În anul 2007 au fost înregistrate aproape 22 mii cazuri noi de îmbolnăviri prin infecții sexual transmisibile, cu peste 800 cazuri mai mult față de anul precedent.

Incidența infecțiilor sexual transmisibile poartă trăsături specifice atât în funcție de gen cât și în funcție de mediul de reședință. Infecțiile cu incidență mai mare în rândul femeilor comparativ cu bărbații sunt trichomonioza, virusul Chlamydia dar și infecțiile ano-genitale prin virusul herpetic. Bărbații se îmbolnăvesc mai des decât femeile de gonoree și sifilis.

În ce privește mediul de reședință, mai întâi remarcăm în general incidența mult mai mare a infecțiilor sexual transmisibile în mediul urban. Astfel, din numărul total de cazuri noi de îmbolnăviri în anul 2007, 61% au fost înregistrate în mediul urban. În mediul rural comparativ cu orașe se întâlnesc mai des cazurile de infecții cu Trichomoniază - 67% din totalul cazurilor noi în mediul rural comparativ cu 56% în mediul urban, și îmbolnăvirile de sifilis – 18% comparativ cu 9% respectiv.

O altă constatare importantă este că incidența mare a tipurilor de infecții, precum Chlamydia și infecțiile ano-genitale prin virusul herpetic, sunt mai des întâlnite la femeile din mediul urban decât din rural. Mai mult decât atât, în mediul rural incidența acestora pentru femei nu este foarte diferită de cea în cazul bărbaților.

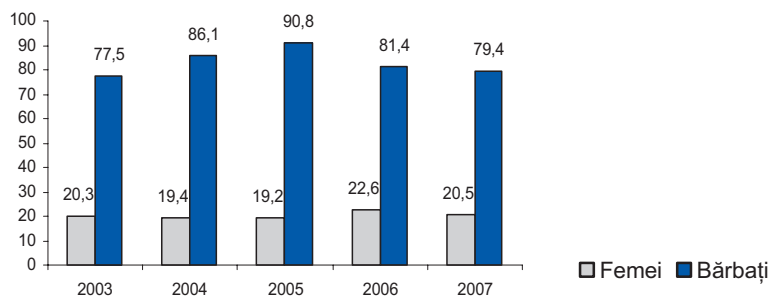
4.13. Repartizarea bolnavilor în dependență de infecțiile transmise în principal pe cale sexuală după sexe și vîrstă

	Total		< 14		15-19		20-39		40 și peste	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
2006										
Cazuri noi	13940	7122	43	16	2716	943	9174	5122	2007	1041
inclusiv:										
Sifilis	1092	1375	5	12	191	126	673	923	223	314
Gonoree	422	1400	8	1	99	230	241	1086	74	83
Trichomoniază	9553	2842	27	1	1961	457	6262	1969	1303	415
Infecții cu Chlamydia	1837	1044	200	51	1395	837	242	156
Infecții ano-genitale prin virusul herpetic	1036	461	3	2	265	79	603	307	165	73
2007										
Cazuri noi	14330	7560	41	22	2649	1084	9537	5382	2103	1072
inclusiv:										
Sifilis	1265	1501	7	10	219	133	796	1044	243	314
Gonoree	381	1366	8	3	79	186	242	1091	52	86
Trichomoniază	9853	3390	17	...	2001	616	6392	2311	1443	463
Infecții cu Chlamydia	1952	868	189	77	1559	632	204	159
Infecții ano-genitale prin virusul herpetic	879	435	9	9	161	72	548	304	161	50

Cel mai mult sunt expuși riscului de îmbolnăvire atât bărbații cât și femeile cu vârstă cuprinsă între 20 și 39 ani. Acestor generații, în anul 2007 le-au revenit 66% din numărul total de cazuri noi în rândul femeilor și 71% în cazul bărbaților.

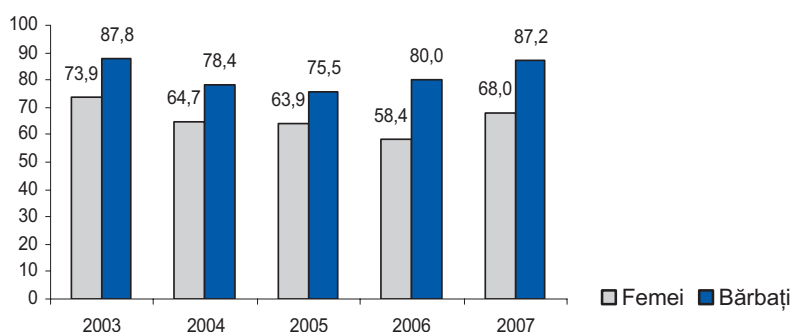
4.14. Morbiditatea prin gonoree

cazuri noi la 100000 populație

4.15. Morbiditatea prin sifilis

cazuri noi la 100000 populație

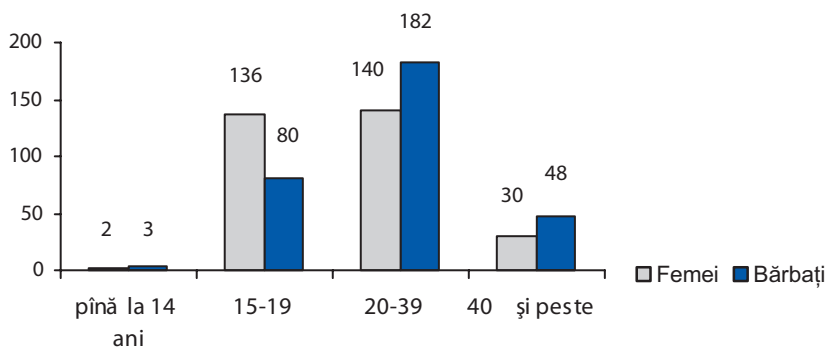

Evoluția morbidității prin gonoree în ultimii 5 ani nu a avut tendință unitară, înregistrându-se atât creșteri ale incidenței, cât și descreșteri. În același timp, evoluția acestui indicator în rândul femeilor nu a urmat un trend asemănător cu cel în rândul bărbaților. Astfel, în rândul bărbaților până în anul 2005 a urmat o creștere până la 90,8 cazuri noi la 100 mii locuitori, apoi a urmat o descreștere. Pentru femeile până în 2005 tendința a fost una de descreștere, apoi o creștere bruscă, incidența maximă fiind înregistrată în 2006 (22,6 cazuri noi la 100 mii locuitori), iar în 2007 iarăși o descreștere până la 20,5 cazuri la 100 mii locuitori.

Cât privește morbiditatea prin sifilis trendurile în rândul femeilor au avut direcții aproape similare cu cele a bărbaților. Evoluția însă este una inversă celei în cazul gonoreei, morbiditatea urmând o descreștere spre anii 2005 și 2006, apoi iarăși s-a înregistrat un trend crescător.

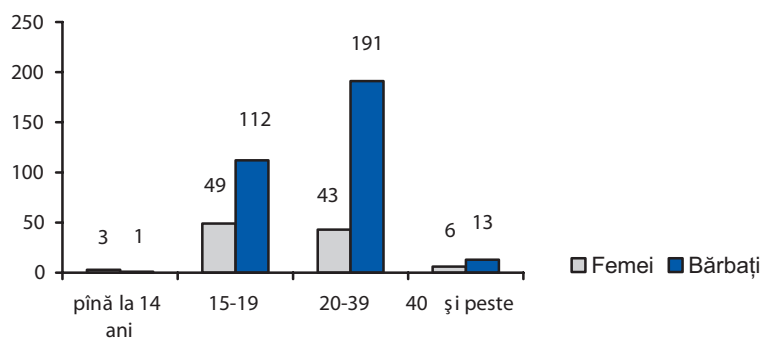
4.16. Morbiditatea prin sifilis pe grupe de vîrsta, 2007

cazuri noi la 100000 populație de vîrsta respectivă

4.17. Morbiditatea prin gonoree pe grupe de vîrstă, 2007

cazuri noi la 100000 populație de vîrsta respectivă

Anterior am văzut ca morbiditatea cauzată de infecții sexual transmisibile afectează cel mai tare grupurile de vîrstă între 20 și 39 ani. În același timp, datele indică faptul că în cazul femeilor morbiditatea de gonoree și sifilis afectează grupuri de vîrstă mai tinere, comparativ cu bărbații. Astfel, incidența morbidității de sifilis în cazul femeilor de vîrsta 15-19 ani (136 cazuri noi la 100 mii locuitori) este aproape egală cu cea din grupurile de vîrstă 20-39 ani (140), pe când în cazul bărbaților incidența în grupul 20-39 ani este de peste 2 ori mai mare (182 la 80).

Aceleași constatări și în privința morbidității de gonoree, unde incidența pentru femeii de 15-19 ani (49 cazuri noi la 100 mii locuitori) este chiar mai înaltă decît în următorul grup de vîrstă (43), iar la bărbați - iarăși o prevalență a incidenței în grupul 20-39 ani.

PURTĂTORI AI VIRUSULUI IMUNODEFICIENȚEI UMANE

4.18. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV) după sexe și grupe de vîrstă

	2006			2007		
	Total	F	B	Total	F	B
Total cazuri noi	361	160	201	418	179	239
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani						
pînă la 14 ani	12	6	6	7	5	2
15-19	18	16	2	21	17	4
20-39	284	118	166	304	114	190
40 și peste	47	20	27	86	43	43

În anul 2007 au fost înregistrați pentru prima dată 418 purtători HIV, în rândul cărora bărbații constituie cea mai mare parte (239 sau 57%).

Grupul de vîrstă în care au fost înregistrate cele mai multe cazuri este iarăși cel de 20-39 ani, pentru ambele grupuri, însă datele indică că în rândul femeilor, comparativ cu bărbații, incidența infecției cu HIV este mai mare în rândul grupelor de vîrstă mai tînără. Astfel, în cazul femeilor au fost înregistrați 5 purtători sub 14 ani, iar în cazul bărbaților doar 2, la fel și în grupul de vîrstă între 15 și 19 ani - 17 purtători femei și doar 4 bărbați.

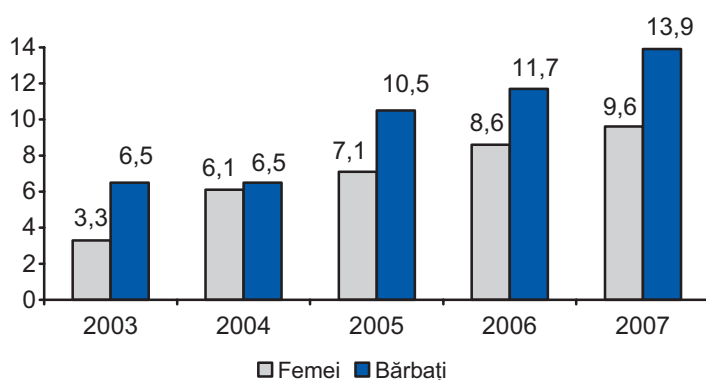
4.19. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV) care au făcut maladia SIDA, după sexe și grupe de vîrstă

	2006			2007		
	Total	F	B	Total	F	B
Total cazuri noi	85	36	49	189	70	119
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani						
pînă la 14 ani	2	1	1	6	2	4
15-19	0	0	0	0	0	0
20-39	63	20	43	137	55	82
40 și peste	20	15	5	46	13	33

În cazul bărbaților este mai mare și incidența cazurilor de evoluție a virusului în maladia SIDA. În același an au fost înregistrate 119 asemenea cazuri în rândul bărbaților, ceea ce reprezintă 50 la sută din numărul cazurilor de înregistrare a purtătorilor virusului HIV, pe când în cazul femeilor 179 cazuri, sau 39% din numărul purtătorilor virusului.

4.20. Purtători ai virusului imunodeficienței umane (HIV)

cazuri noi la 100000 locuitori

Evoluția numărului de purtători ai virusului HIV a fost în ultimii ani una amenințătoare. În același timp, deși incidența înregistrării de noi purtători este mai mare în rândul bărbaților, în cazul femeilor creșterea este una mai rapidă. Astfel, în cazul bărbaților numărul purtătorilor s-a dublat în anul 2007 în comparație cu 2003 (de la 6,5 la 13,9 cazuri noi la 100 mii locuitori), pe când în rândul femeilor s-a triplat (de la 3,3 în 2003 la 9,6 în 2007).

STAREA SĂNĂTĂȚII FEMEILOR ÎN PERIOADA PRENATALĂ

4.21. Starea sănătății gravidelor, parturientelor și lăuzelor

	2006	2007
Numărul de femei gravide – total	35815	37090
din care:		
au născut la termen	33118	34174
au născut prematur	968	1010
au întrerupt sarcina prin avort ¹	1729	1906
Procentul femeilor gravide care au suferit de:		
Anemie	46,2	43,7
boli ale aparatului circulator	1,9	1,7
diabet zaharat	0,1	0,1
gestoză tardivă	2,4	2,6
boli ale aparatului genito-urinar	11,2	11,0
complicații venoase ale sarcinii	2,1	2,2

	2006	2007
Boli care au complicat nașterea (la 1000 nașteri):		
Anemie	268,1	245,8
boli ale aparatului circulator	13,4	18,3
diabet zaharat	1,0	1,0
Gestoză tardivă	35,1	47,0
boli ale aparatului genito-urinar	63,0	70,1
complicații venoase în perioada lăuziei	3,4	3,7
hemoragie intrapartum și postpartum	17,1	18,8
anomalii ale travaliului	114,1	103,3

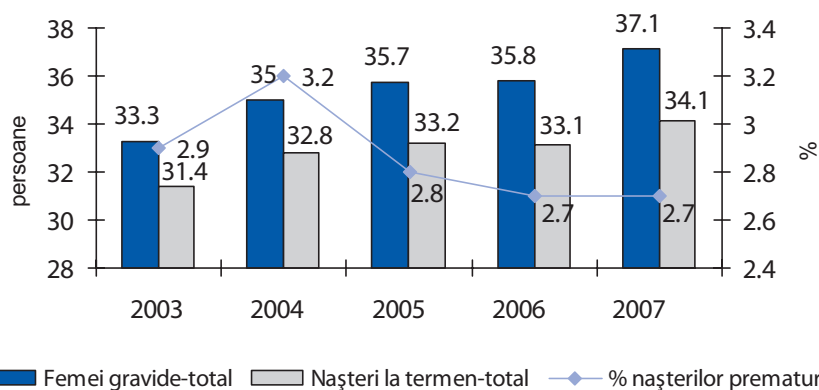
Spontane și conform indicațiilor medicale

În anul 2007 au fost înregistrate 37090 femei gravide, cu 1275 cazuri mai mult față de 2006. În același timp, procentul nașterilor la termen din totalul femeilor gravide în 2007 a constituit 92,1%, cu 0,4% mai puțin față de 2006. Această scădere se datorează creșterii ponderii întreruperilor de sarcină, deoarece în anul 2007 au fost realizate 1906 întreruperi, ceea ce reprezintă 5,1% din totalul gravidelor, pe când în 2006 acest procent a constituit 4,8%. Numărul nașterilor premature a crescut și el, constituind 1010 cazuri în 2007, însă a rămas constant ca procent din numărul total de femei gravide (2,7%).

Anemia prezintă principala provocare pentru sănătatea gravidelor. De această boală au suferit 43,7% din totalul femeilor gravide, complicând 245,8 nașteri din 1000. Un număr semnificativ de femei (11%) a suferit de boli ale aparatului genito-urinar, care au cauzat complicații - 70,1 cazuri din 1000. Îmbucurător este faptul că incidența acestor două boli, care sunt și cele mai răspândite, s-a redus față de anul 2006 cu câteva procente (2,5% și 0,2% respectiv).

Cât privește bolile care au complicat nașterea, după anemie, care cauzează complicațiile cel mai des, urmează nu bolile ale aparatului genito-urinar, ci anomalii ale travaliului, care au complicat 103,3 nașteri din 1000.

4.22. Numărul de femei gravide și nașteri la termen, 2003-2007

Ultimii câțiva ani s-au remarcat prin creșterea numărului nașterilor în general și a nașterilor la termen în special, pe plafonul descreșterii, după o perioadă de vîrf în anul 2004, a nașterilor premature. Dacă ca număr de sarcini și nașteri la termen în perioada 2003-2007 evoluțiile au fost stabil crescătoare, evoluția ponderii nașterilor premature la nivelul anului 2004 înregistrează o creștere bruscă și considerabilă a procentului acestora în numărul total de nașteri (de la 2,9% în 2003 la 3,2% în 2004), apoi o descreștere iarăși foarte bruscă (2,8% în anul 2005) și stabilizare la 2,7% în 2006 și 2007.

4.23. Medici după categorii, pe sexe

mii persoane

	2006			2007		
	Total	F	B	Total	F	B
Total	12,7	7,0	5,7	12,7	7,3	5,4
inclusiv:						
superioară	4,6	2,3	2,3	4,8	2,4	2,4
I	2,8	1,6	1,2	2,8	1,6	1,2
II	1,4	0,8	0,6	1,5	0,8	0,7

În ramura ocrotirii sănătății, după cum putem vedea și în datele statistice privind ocuparea forței de muncă, predomină cantitativ femeile. În anul 2007, în spitale activau 12,7 mii medici, dintre care 7,3 mii sunt femei (57%). În comparație cu 2006 numărul medicilor a rămas constant, distribuția de gen însă a suferit schimbări în direcția majorării cotei femeilor.

Dacă analizăm distribuția personalului pe categorii, putem observa evoluțiile profesionale ale femeilor și bărbaților: bărbații medici dețin în medie o categorie mai înaltă. Astfel, dețineau categoria superioară 2,4% medici de gen masculin din 5,4 mii total, pe când în rândul femeilor la fel 2,4 mii, doar că din numărul total de 7,3 mii, deci un raport procentual mai mic. Această inegalitate verticală o putem constata și în comparația relativă la distribuția de gen a întregului personal medical comparativ cu cea din rândul medicilor. În anul 2007 domeniul ocrotirii sănătății număra printre salariați 50,8 mii femei și 13,8 mii bărbați. Procentul medicilor în numărul total de salariați de gen masculin constituia 39%, pe când în rândul salariaților de gen feminin nici 15%.

PERSOANE CU DIZABILITĂȚI

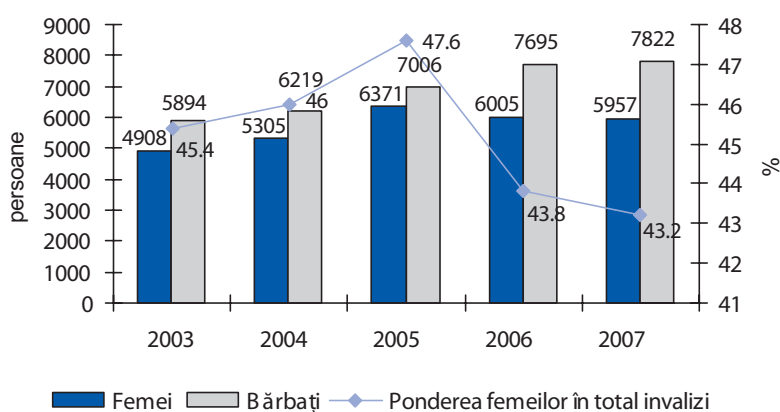
4.24. Repartizarea persoanelor în vîrstă de 16 ani și peste, recunoscute invalizi pentru prima dată după sexe, grupe de vîrstă și medii

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	2484	3008	3521	4687	2672	3212	3285	4610
din care după vîrstă:								
pînă la 29	168	244	324	483	170	257	279	427
30-39	280	268	396	523	246	286	397	482
40-49	650	712	1024	1189	732	727	922	1120
50 și peste	1386	1784	1777	2492	1524	1942	1687	2581

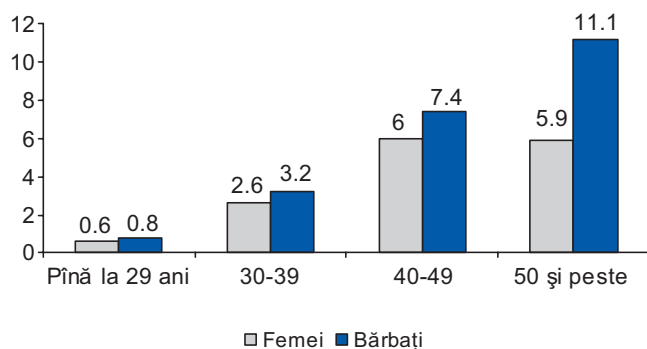
În anul 2007 au fost recunoscuți invalizi pentru prima dată 13779 persoane, din care 5957 femei (43%) și 7822 (57%), cei mai mulți avînd reședința în mediul rural. Cel mai mare număr de invalizi face parte din grupurile de vîrstă peste 50 ani (peste jumătate), lucru valid pentru toate grupurile după gen și mediu de reședință.

4.25. Numărul persoanelor recunoscute invalizi pentru prima dată după sexe

Numărul general al persoanelor recunoscute invalizi pentru prima dată a crescut constant de-a lungul anilor, însă în grupul femeilor trendul a fost unul crescător până în anul 2005, apoi a evoluat în descreștere, fapt care a determinat și evoluția ponderii femeilor în numărul total de invalizi de la 45,4 în 2003 la 47,6% (maximală) în 2005, apoi reducerea la 43,2% în 2007, aceasta fiind cea mai mică pondere înregistrată în acei cinci ani pentru care sunt prezentate datele.

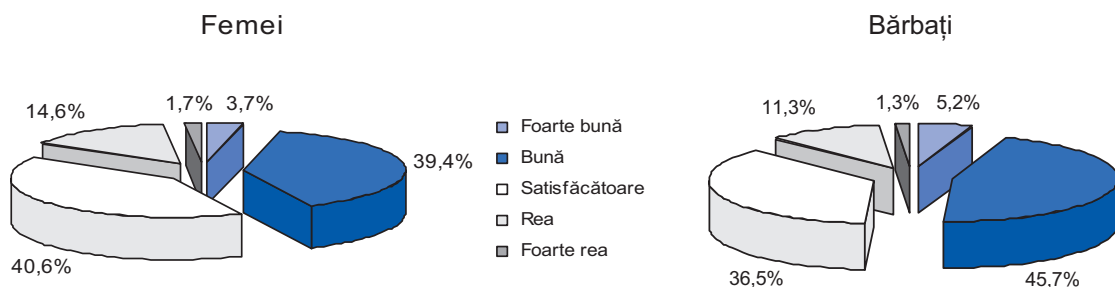
4.26. Persoane recunoscute invalizi pentru prima dată la 1000 persoane de grupa respectivă de vârstă, în 2007

Grupul femeilor invalizi diferă nu doar numeric de cel a bărbaților, ci și ca structură de vârstă. În cazul bărbaților incidența maximă a invalidității are loc în grupul de vârstă de peste 50 ani (11,1 cazuri la 1000 persoane din grupa respectivă), fiind aproape dublu față de indicatorul în grupul de vârstă 40-49 ani. În cazul femeilor asemenea discrepante nu există, incidența fiind aproape egală în grupurile 40-49 și peste 50 ani (6 și 5,9 invalizi la 1000 persoane), ceea ce înseamnă că femeile ajung invalide la o vârstă ceva mai tânără comparativ cu bărbații.

APRECIEREA STĂRII DE SĂNĂTATE

4.27. Aprecierea stării de sănătate pe sexe, 2007⁹

În discordanță cu datele statistice privind sănătatea (am văzut anterior, că incidența tuberculozei, infecțiilor sexual transmise, HIV/SIDA, invalidității în rândul bărbaților sunt mai mari față de femei), bărbații își apreciază ceva mai bine starea de sănătate decât femeile. Își apreciază starea de sănătate ca bună și foarte bună 50,9% bărbați și doar 43,1% femei.

Supra-aprecierea propriei stări de sănătate este caracteristică tuturor grupurilor de vârstă, iar odată cu înaintarea în vârstă starea de sănătate este apreciată tot mai rău atât de bărbați cât și de femei.

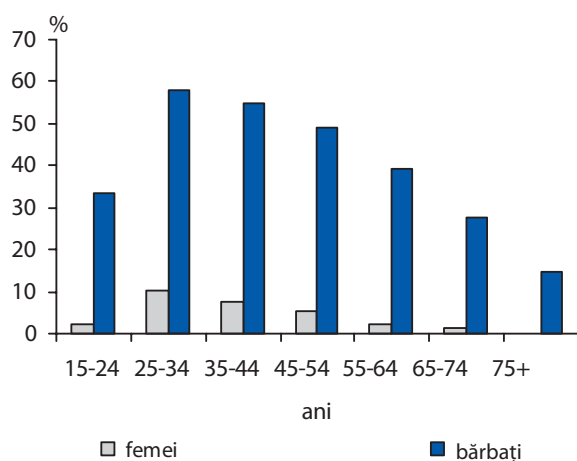
⁹ Conform datelor Cercetării bugetelor gospodăriilor casnice

4.28. Aprecierea stării de sănătate pe sexe și grupe de vîrstă, 2007¹

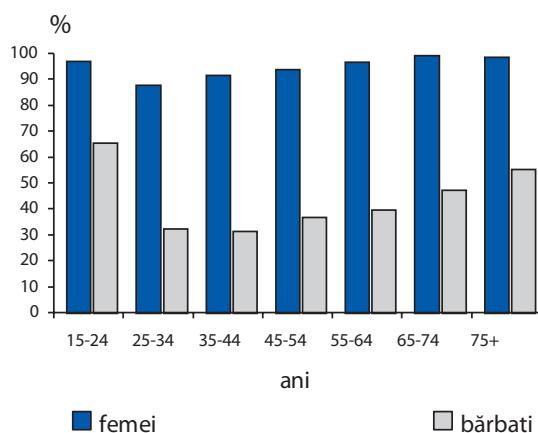
	16-24		25-44		45-57		58 și peste	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
inclusiv starea sănătății fiind:								
foarte bună	6,4	8,4	3,3	4,8	0,8	1,7	-	0,6
bună	65,3	67,3	46,2	50,8	20,6	24,8	4,6	8,4
satisfăcătoare	24,8	20,3	43,1	37,7	57,9	57,2	53,2	54,4
rea	3,3	3,7	7,1	5,9	19,3	15,0	36,6	32,3
foarte rea	0,3	0,3	0,3	0,7	1,4	1,4	5,6	4,3

FUMĂTORI

4.29. Ponderea persoanelor care fumează zilnic sau ocazional pe grupe de vîrstă și sexe¹⁰, 2005

4.30. Ponderea persoanelor care nu au fumat niciodată pe grupe de vîrstă și sexe, 2005

¹⁰ Conform datelor Studiului asupra sănătății populației

În Republica Moldova fumatul este un viciu împărtășit în mod special de bărbați. Procentul fumătorilor în rândul bărbaților este net mai mare față de femei, indiferent de vârstă.

Grupurile de vârstă cu cel mai înalt procent de fumători sunt cele de mijloc, între 25 și 54 ani. În același timp, cifrele privind ponderea persoanelor care nu au fumat niciodată indică faptul că fumatul nu variază ca procent de fumători, ci doar în funcție de vârstă. Se pare că răspândirea fumatului a variat în diferite decenii, în special în rândul bărbaților.

Am putea spune că în ultimul secol a avut loc o creștere permanentă a numărului de fumători, fiindcă, dacă nu luăm în considerație grupul de vârstă 15–24 ani (în rândul cărora este cel mai mare procent al persoanelor care nu au fumat niciodată probabil din cauza vârstei tinere), ponderea persoanelor care nu au fumat niciodată crește odată cu înaintarea în vârstă.

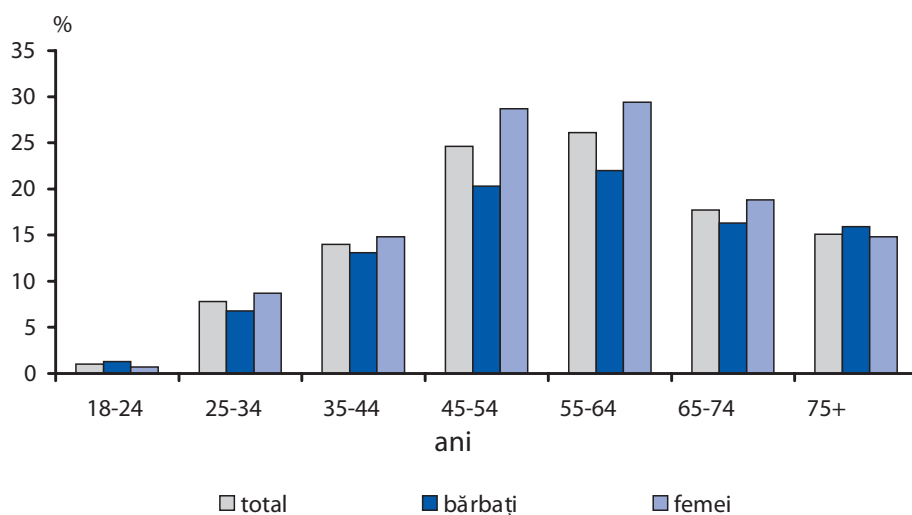
De regulă, bărbații încep să fumeze la o vârstă mai tânără (57,7% la 15-19 ani și 26,4% la vârsta de 20-24 ani), pe când în cazul femeilor, deși cele mai multe au început să fumeze la aceleași vârste (15-19 și 20-24 ani), este semnificativ grupul celor care au fumat pentru prima dată după 30 ani – 22,9%.

4.31. Structura populației de 15 ani și peste care fumează, după vârsta la care a început să fumeze, pe sexe și grupe de vârstă, 2005²

	Total persoane	Din care, după vârsta la care a început să fumeze:				
		Sub 15 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30 ani și peste
TOTAL	100,0	8,0	54,7	26,7	5,1	5,5
15-24	100,0	9,8	77,1	13,1	-	-
25-34	100,0	6,9	61,0	24,9	6,6	0,7
35-44	100,0	10,2	47,0	29,4	4,3	9,1
45-54	100,0	7,0	52,9	28,5	3,2	8,4
55-64	100,0	7,5	41,3	35,2	9,7	6,2
65-74	100,0	6,8	53,8	25,5	8,9	5,0
75 ani și peste	100,0	8,4	45,6	28,6	2,1	15,3
BĂRBAȚI	100,0	8,8	57,7	26,4	3,9	3,2
15-24	100,0	8,6	79,8	11,6	-	-
25-34	100,0	8,3	64,2	23,5	4,0	-
35-44	100,0	11,8	50,6	29,4	2,6	5,6
45-54	100,0	7,8	57,5	27,9	2,0	4,8
55-64	100,0	8,2	42,4	35,7	9,2	4,6
65-74	100,0	7,0	55,7	26,4	8,1	2,7
75 ani și peste	100,0	9,4	50,6	31,8	2,3	5,9
FEMEI	100,0	2,2	31,6	29,1	14,2	22,9
15-24	100,0	21,0	52,3	26,6	-	-
25-34	100,0	-	46,0	31,7	18,5	3,9
35-44	100,0	-	24,4	29,6	14,8	31,3
45-54	100,0	-	13,7	33,5	13,0	39,8
55-64	100,0	-	29,5	29,8	15,8	24,9
65-74	100,0	-	-	-	31,8	68,2
75 ani și peste	100,0	-	-	-	-	100,0

OBEZITATE

4.32. Ponderea persoanelor obeze pe grupe de vîrstă și sexe, 2005¹

În rândul femeilor incidența obezității este ceva mai mare decât în rândul bărbaților, lucru valabil pentru toate grupele de vîrstă, cu excepția persoanelor de peste 75 ani. Cel mai mare procent al persoanelor obeze de ambele genuri se înregistrează în grupurile de vîrste 45-54 ani (29% femei și 20% bărbați) și 55-64 ani (29% femei și 22% bărbați).

4.33. Structura populației de 18 ani și peste, după indicele masei corporale, pe sexe și grupe de vîrstă, 2005²

	Total persoane	Din care, după indicele masei corporale (%):						Indicele mediu al masei corporale kg/m ²
		Sub 18,0 kg/m ²	18,0-19,9 kg/m ²	20,0-24,9 kg/m ²	25,0-26,9 kg/m ²	27,0-29,9 kg/m ²	30,0 kg/m ² și peste	
TOTAL	100,0	1,3	5,8	42,9	17,4	17,2	15,4	25,6
18-24	100,0	4,6	17,1	65,6	8,0	3,6	1,0	21,9
25-34	100,0	2,0	10,2	53,0	15,2	11,8	7,8	24,1
35-44	100,0	0,5	2,7	44,7	18,7	19,4	14,0	25,7
45-54	100,0	0,7	1,8	31,0	20,3	21,6	24,6	27,4
55-64	100,0	-	1,8	29,0	18,6	24,4	26,1	27,5
65-74	100,0	0,2	2,7	35,7	23,1	20,5	17,7	26,6
75 ani și peste	100,0	1,3	3,7	41,9	17,8	20,2	15,1	25,8
BĂRBAȚI	100,0	0,7	3,2	45,9	18,8	18,1	13,3	25,6
18-24	100,0	3,1	9,2	70,1	11,4	4,9	1,3	22,6
25-34	100,0	0,3	4,0	56,6	18,3	13,9	6,8	24,6
35-44	100,0	-	0,8	43,3	20,1	22,7	13,1	26,1
45-54	100,0	0,6	1,9	36,1	20,1	21,1	20,3	26,6
55-64	100,0	-	1,0	31,9	18,7	26,4	22,0	27,1
65-74	100,0	-	2,6	39,2	22,2	19,8	16,3	26,2
75 ani și peste	100,0	-	4,2	35,0	26,2	18,7	15,9	26,2
FEMEI	100,0	1,8	7,9	40,4	16,2	16,5	17,1	25,6
18-24	100,0	6,2	24,9	61,2	4,7	2,4	0,7	21,2
25-34	100,0	3,5	15,9	49,7	12,3	10,0	8,7	23,6
35-44	100,0	0,8	4,4	45,8	17,5	16,7	14,8	25,4
45-54	100,0	0,7	1,8	26,1	20,5	22,1	28,7	28,0
55-64	100,0	-	2,5	26,7	18,5	22,9	29,4	27,7
65-74	100,0	0,4	2,9	33,1	23,8	21,1	18,8	26,8
75 ani și peste	100,0	1,8	3,4	44,8	14,3	20,9	14,8	25,7

Valoarea normală (normoponderală) al indicelui masei corporale este cuprinsă între 18,5 și 24,9 puncte. În anul 2005, fiecare al doilea cetățean matur a avut un indice peste normal (mai mare de 24,9), iar 15,4% au un indice peste 30, deci sunt persoane obeze.

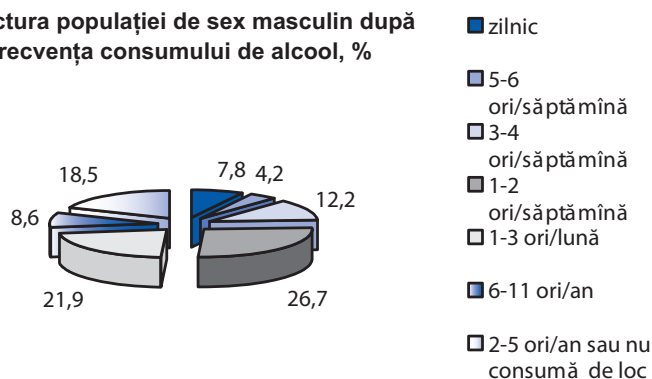
Deși indicele mediu al masei corporale este de 25,6 atât pentru bărbați, cât și pentru femei, procentul femeilor obeze (cu indice al masei peste 30) este mai mare decât al bărbaților cu aproape 5 puncte procentuale (17,1% față de 13,3%).

Pe grupe de vârstă, atât pentru femei cât și pentru bărbați, doar grupurile de vârstă 18-34 ani au un indice mediu al masei corporale care se încadrează în limitele normalului. Predominația obezității în rândul femeilor față de bărbați este asigurată datorita grupelor de vârstă între 45 și 74 ani; la aceste generații indicele mediu a masei corporale a femeilor este mai mare față de cel al bărbaților.

CONSUMUL DE BĂUTURI ALCOOLICE 2005

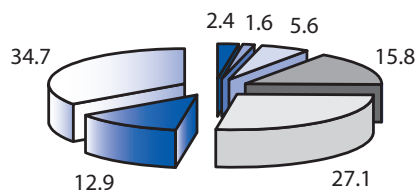
4.34. Structura populației de sex masculin după frecvența consumului de alcool, %

Structura populației de sex masculin după frecvența consumului de alcool, %

4.35. Structura populației de sex feminin după frecvența consumului de alcool, %

Structura populației de sex feminin după frecvența consumului de alcool, %

Consumul de alcool în rândul bărbaților are parametri mult mai mari comparativ cu femeile. Fiecare al doilea bărbat consumă alcool de 1-2 ori pe săptămână sau mai des, pe când, în rândul femeilor, acest procent este de 25 la sută. Consumă alcool de 2-5 ori pe an sau nu consumă 35 la sută din femei, și doar 18,5% bărbați.

4.36. Structura populației de 15 ani și peste după frecvența consumului de băuturi alcoolice în ultimele 12 luni, pe sexe și grupe de vârstă, %

	Total persoane	Din care, după frecvența consumului de băuturi alcoolice						
		Zilnic	De 5-6 ori/săpt	De 3-4 ori/săpt	De 1-2 ori/săpt	De 1-3 ori/lună	De 6-11 ori/an	De 2-5 ori/an și nu consumă
TOTAL	100,0	4,9	2,8	8,6	20,8	24,7	10,9	27,3
15-24	100,0	0,1	0,8	3,9	13,8	28,3	11,8	41,2
25-34	100,0	2,7	2,6	7,0	28,5	30,2	10,9	18,1
35-44	100,0	5,5	4,1	11,7	24,9	26,7	10,7	16,5
45-54	100,0	5,1	3,5	11,8	24,4	26,1	10,6	18,6
55-64	100,0	6,5	2,9	9,6	20,9	20,9	10,6	28,6
65-74	100,0	12,3	2,3	7,6	14,2	18,0	11,3	34,2
75 ani și peste	100,0	5,6	3,8	9,6	13,0	12,4	10,5	45,2
BĂRBAȚI	100,0	7,8	4,2	12,2	26,7	21,9	8,6	18,5
15-24	100,0	0,3	1,7	5,2	19,3	27,5	11,0	35,0
25-34	100,0	4,6	4,0	9,6	36,1	23,9	8,0	13,8
35-44	100,0	9,5	7,0	18,4	29,1	20,2	5,3	10,5
45-54	100,0	7,7	4,6	18,4	31,1	21,6	6,6	10,0
55-64	100,0	9,9	3,3	13,8	28,4	15,9	9,7	19,0
65-74	100,0	20,8	3,4	7,2	18,2	21,6	13,1	15,6
75 ani și peste	100,0	11,6	9,3	13,5	11,4	15,6	6,3	32,2
FEMEI	100,0	2,4	1,6	5,6	15,8	27,1	12,9	34,7
15-24	100,0	-	-	2,7	8,5	29,1	12,5	47,2
25-34	100,0	0,9	1,4	4,5	21,6	35,8	13,5	22,2
35-44	100,0	2,1	1,7	6,0	21,3	32,2	15,2	21,4
45-54	100,0	2,5	2,5	5,5	18,0	30,4	14,3	26,7
55-64	100,0	3,9	2,6	6,3	15,0	24,9	11,2	36,1
65-74	100,0	5,9	1,5	7,9	11,1	15,3	9,9	48,4
75 ani și peste	100,0	3,0	1,5	8,0	13,7	11,0	12,2	50,6

Cel mai mare procent de consumatori de alcool se înregistrează în generațiile de 25–44 ani, fapt valabil pentru ambele grupuri. Consumul cel mai intens se înregistrează în grupul de vârstă 65–74 ani, în care zilnic consumă alcool 20,8% bărbați și 5,9% femei, acestea fiind procentele maxime ale persoanelor cu consum zilnic de alcool între toate grupurile de vârstă.

5. MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ

5.1. Numărul emigranților și imigranților

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Emigranți	3674	3011	3896	3276
Imigranți	1188	2465	1501	2332

Atît în 2006, cît și în 2007 mai multe persoane au emigrat din Republica Moldova comparativ cu cele care au imigrat. Diferențele de gen sunt semnificative în sensul în care mai multe femei decît bărbați au ales să emigreze, în vreme ce Republica Moldova a primit mai mulți bărbați imigranți decît femei.

5.2. Emigranți după țara de destinație

persoane

Țara	2006		2007	
	F	B	F	B
Total	3674	3011	3896	3276
din care plecați în:				
Austria	36	6	10	3
Belarus	112	110	102	85
Canada	10	8	7	5
Cehia	15	12	9	15
Germania	167	86	171	82
Israel	110	91	71	69
Kazahstan	12	10	12	8
România	6	2	2	2
Rusia	1503	1387	1635	1475
S.U.A	315	297	356	339
Ucraina	1365	985	1482	1181
alte țări	23	17	39	12

5.3. Emigranții după grupa de vîrstă

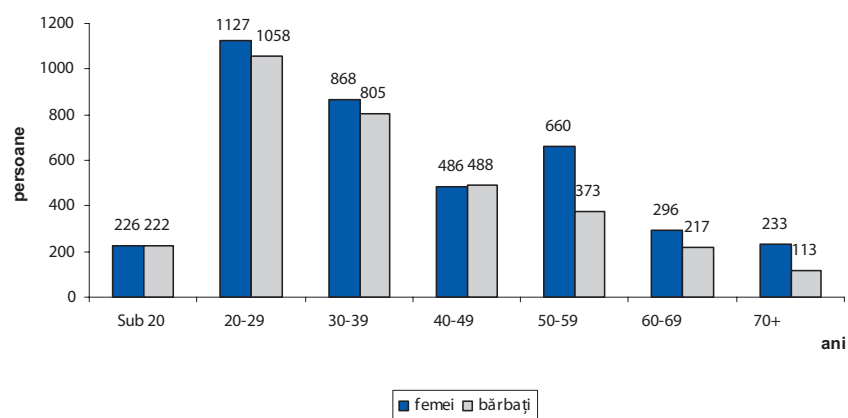
persoane

Grupa de vîrstă, ani	2006		2007	
	F	B	F	B
Total	3674	3011	3896	3276
sub 20	209	190	226	222
20-29	1066	958	1127	1058
30-39	715	746	868	805
40-49	474	418	486	488
50-59	557	358	660	373
60-69	364	206	296	217
70+	289	135	233	113

Țara de destinație preferată a emigranților a fost Rusia, urmată îndeaproape de Ucraina, fără să existe diferențe de gen semnificative în acest sens. A treia destinație preferată (aflată la mare distanță de primele 2) au fost SUA.

Majoritatea emigranților, atît femei cît și bărbați, fac parte din grupele de vîrstă 20-29 de ani și 30-39 de ani, grupele de vîrstă cele mai apte de muncă, de unde se poate trage concluzia că au plecat să lucreze în țările de destinație. De asemenea, majoritatea emigranților, indiferent de sex, au un nivel de educație mediu, liceal. Emigranții cu studii superioare constituie mai puțin de 15% din total.

5.4. Emigranți după grupa de vîrstă, în 2007

5.5. Emigranți după nivelul de instruire

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Total	3674	3011	3896	3276
<i>după nivelul de instruire:</i>				
superioare	490	311	456	297
superioare incomplete	194	109	189	153
medii de specialitate (colegii)	689	568	781	557
medii de cultură generală, liceale	1472	1294	1558	1406
gimnaziale	739	691	824	821
altele	86	36	75	41
<i>după gradul științific</i>				
doctor în științe	3	1	-	-
doctor habilitat	1	1	3	1

5.6. Caracteristica imigranților după scopul sosirii și țara de emigrare

persoane

Țara	2006			2007		
	la studii	la muncă	imigrația de familie	la studii	la muncă	imigrația de familie
Total sosiți*	445	828	695	221	1002	847
inclusiv din:						
Armenia	1	11	23	-	4	23
Azerbaidjan	2	29	34	1	59	33
Bulgaria	64	9	2	29	15	4
Belarus	4	6	21	5	2	20
Germania	4	13	1	1	14	4
Franța	-	19	1	-	18	2
Israel	48	14	10	42	8	6
Italia	2	37	11	-	74	10
România	5	121	45	9	128	60
Rusia	33	9	140	26	53	177
Siria	15	11	17	2	8	21
S.U.A.	3	90	19	-	65	25
Turcia	135	251	57	43	337	82
Ucraina	84	64	206	6	72	288
Uzbekistan	14	1	6	12	5	7
Alte țări	31	143	102	45	140	85

* fără persoanele repatriate

5.7. Imigranți după naționalități

persoane

Naționalitatea:	2006	2007
Total	3576	3833
din care:		
Arabi	129	91
Armeni	39	39
Americani	104	80
Azeri	66	100
Bulgari	115	111
Evrei	56	108
Italieni	50	84
Moldoveni	979	928
Ruși	501	648
Români	182	212
Turci	441	466
Ucraineni	438	588
Găgăuzi	60	80
Alte naționalități	416	298

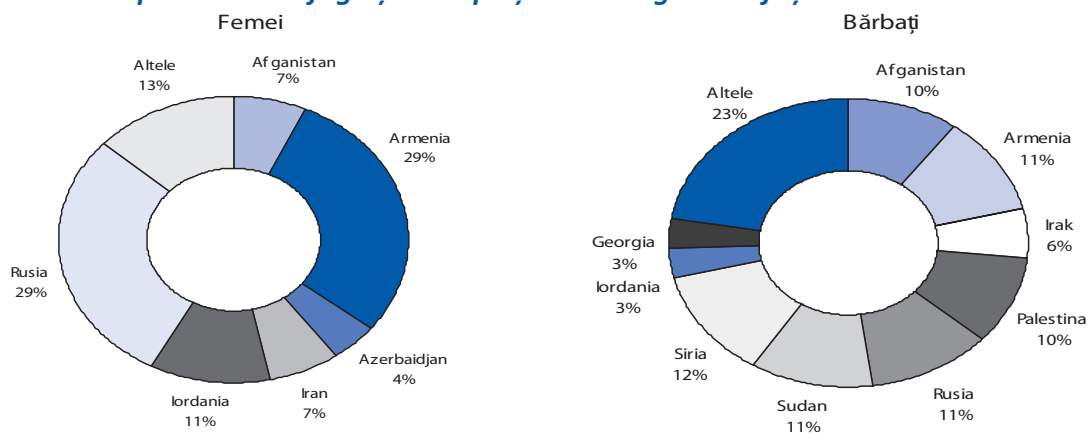
Cei mai mulți imigranți veniți în Republica Moldova la studii și la muncă sunt din Turcia, însă dacă luăm în calcul și persoanele repatriate, atunci cei mai mulți dintre imigranți sunt moldoveni. În funcție de naționalitate, rușii sunt ca număr de imigranți imediat după moldoveni, urmați îndeaproape de ucraineni.

5.8. Structura refugiaților pe sexe și grupe de vîrstă la sfîrșitul anului 2007

Grupa de vîrstă, ani	Persoane		În % față de total	
	F	B	F	B
Total	45	106	29,8	70,2
0-17	17	14	54,8	45,2
18-59	25	90	21,7	78,3
60 și peste	3	2	60,0	40,0

În ce privește refugiații, în 2007 au existat 151 de persoane refugiate în Republica Moldova, mai mult de 70% fiind bărbați. Există diferențe de gen notabile la nivelul grupei de vîrstă 18-59 de ani, unde majoritatea refugiaților sunt bărbați, precum și la nivelul țării de origine, 29% dintre femeile refugiate fiind din Rusia și tot 29% din Armenia, comparativ cu doar 11% bărbați din Rusia și tot 11% din Armenia.

5.9. Repartizarea refugiaților după țara de origine la sfîrșitul anului 2007

5.10 Structura solicitanților de azil pe sexe și grupe de vîrstă la sfîrșitul anului 2007

Grupa de vîrstă, ani	Persoane		În % față de total	
	F	B	F	B
Total	13	66	16,5	83,5
0-17	2	5	28,6	71,4
18-59	10	61	14,1	85,9
60 și peste	1	-	100	-

În 2007, 79 de persoane au solicitat azil în Republica Moldova, peste 83% dintre aceștia fiind bărbați, aflați în grupele de vîrstă 0-17 ani și 18-59 de ani. Specificitatea de gen în acest caz este aceea că la nivelul grupei de vîrstă de 60 de ani și peste solicitanții de azil au fost exclusiv femei.

6. PIAȚA MUNCII

FORȚA DE MUNCĂ

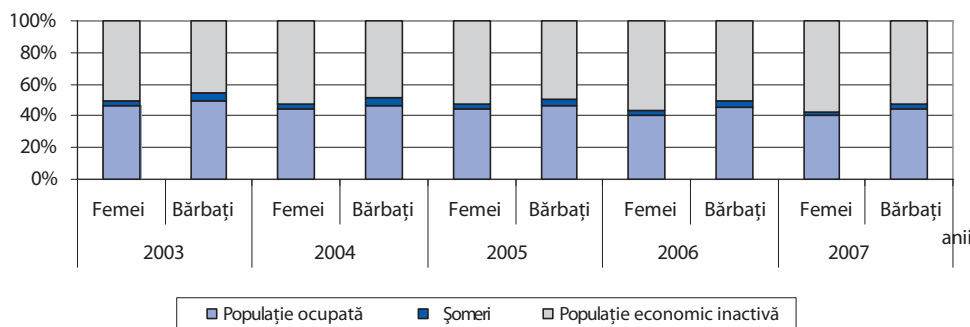
6.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație economic activă	293,3	324,4	373,6	365,8	293,5	295,9	357,3	367,2
Populație ocupată	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Șomaj	21,5	35,3	16,7	26,3	15,8	24,9	9,3	16,6
Populație economic inactivă	358,2	266,3	526,6	424,9	381,1	281,9	512,0	442,9

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică

6.2. Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică

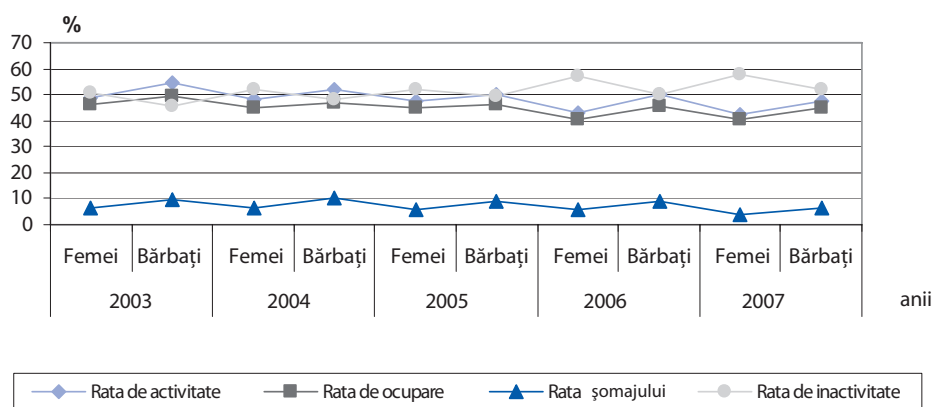
procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Rata de activitate	45,0	54,9	41,5	46,3	43,5	51,2	41,1	45,3
Rata de ocupare	41,7	48,9	39,6	42,9	41,2	46,9	40,0	43,3
Rata șomajului	7,3	10,9	4,5	7,2	5,4	8,4	2,6	4,5
Rata de inactivitate	55,0	45,1	58,5	53,7	56,5	48,8	58,9	54,7

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

În 2006, femeile constituiau aproape jumătate din totalul populației economic active (49,14%), și se menține și în 2007 (49,53%). În ce privește mediul de reședință nu există diferențe majore la nivelul ultimilor 2 ani: în 2006, 45% din totalul populației urbane economic active erau femeile și 41,5% din totalul populației rurale economic active erau femeile, în vreme ce în 2007, și în mediul urban și în mediul rural, procentajul femeilor din totalul populației economic active scade la 43,5%, respectiv 41,1%.

Repartizarea populației de 15 ani și peste după participarea la activitatea economică

În ce privește rata de ocupare, dacă comparăm datele existente la nivelul anului 2006 cu cele de la nivelul anului 2007 din perspectiva de gen, observăm că la nivel urban, în 2007 rata de participare a femeilor s-a menținut în jurul procentajului de 41% (cu o scădere de 0,5 puncte procentuale), în vreme ce la nivel rural, aceasta a crescut ușor în 2007, cu 0,4 puncte procentuale (de la 39,6% la 41%). Aceeași tendință se observă și în ce privește bărbații, atât în mediul urban cât și în mediul rural (o ușoară scădere în mediul urban și o ușoară creștere în mediul rural).

La nivelul ambilor ani analizați, rata șomajului în rândul femeilor este mai mică decât rata șomajului în rândul bărbaților (în 2006 era cu 3,6% mai mică în mediul urban și cu 2,7% în mediul rural, iar în 2007 era cu 3% mai mică în mediul urban și cu 1,9% în mediul rural). În 2007 se observă o tendință generală de micșorare a ratei șomajului indiferent de sex și mediul de reședință.

Cu toate acestea, procentul de populație inactivă la nivelul Republicii Moldova se menține la cote ridicate, înregistrându-se doar ușoare fluctuații pe întreaga perioadă 2003-2007. În toată această perioadă, atât rata populației inactive feminine cât și cea inactivă masculină nu a scăzut sub 40%, însă a crescut de multe ori peste 50% și, întotdeauna rata de inactivitate a populației feminine a fost mai mare decât rata de inactivitate în rândul bărbaților. Și pentru ultimii 2 ani situația se menține: la nivel urban rata de inactivitate a femeilor a crescut în 2007 comparativ cu 2006 cu mai 1,5 puncte procentuale, iar la nivel rural cu 0,4%. Și în cazul bărbaților, rata de inactivitate a crescut în 2007 comparativ cu 2006 atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Dacă analizăm populația economic activă din perspectiva grupelor de vîrstă, observăm că există mai mulți bărbați decât femei economic activi în grupele de vîrstă între 15-39 de ani atât în mediul urban cât și în mediul rural (cu excepția mediului rural pentru categoria de vîrstă 30-39 de ani). Între 40-54 de ani situația se inversează, existând mai multe femei economic active decât bărbați. Pentru grupele de vîrstă de peste 55 de ani se revine la situația inițială. Nu există diferențe majore la nivelul ultimilor 2 ani, deși, în general numărul femeilor active economic a crescut ușor în 2007 comparativ cu 2006, în vreme ce numărul bărbaților a scăzut ușor.

6.3. Populația economic activă pe grupe de vîrstă

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație economic activă, total	293,3	324,4	373,6	365,8	293,5	295,9	357,3	367,2
15-19 ani	4,4	7,9	16,0	21,6	2,7	6,9	9,2	15,7
20-24 ani	21,1	30,8	26,8	31,1	24,0	31,6	23,3	27,0
25-29 ani	31,4	44,8	25,7	30,2	34,3	37,8	24,9	29,0
30-34 ani	33,6	41,2	37,1	31,9	33,5	36,1	33,4	34,0
35-39 ani	29,0	31,9	42,3	40,0	34,1	32,3	42,8	39,1
40-44 ani	41,8	38,9	53,3	46,5	43,2	35,5	51,4	45,8
45-49 ani	59,4	48,4	65,9	57,8	52,7	42,3	64,1	58,6
50-54 ani	40,8	36,2	42,9	42,0	35,5	31,7	44,0	43,5
55-59 ani	24,5	29,6	31,6	33,3	25,2	28,8	33,5	40,0
60-64 ani	3,8	9,6	12,6	14,3	4,9	8,6	13,1	14,2
65 ani și peste	3,5	5,3	19,5	17,2	3,5	4,2	17,6	20,2

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă

6.4. Populația de 20-49 ani după participarea la activitatea economică, numărul de copii de vîrstă preșcolară, pe sexe și medii, în anul 2007

	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
Persoane care nu au nici-un copil de vîrstă preșcolară						
Persoane active	373,7	331,7	183,6	161,5	190,1	170,2
din ele:						
Ocupate	356,9	307,5	172,4	146,7	184,5	160,8
Șomeri	16,9	24,2	11,2	14,8	5,6	9,4
Rata de activitate, %	59,4	52,7	62,1	59,2	57,0	47,8
Rata de ocupare, %	56,8	48,9	58,3	53,8	55,4	45,1
Rata șomajului BIM, %	4,5	7,3	6,1	9,2	3,0	5,5
Persoanele care au cel puțin un copil de vîrstă preșcolară						
Persoane active	87,8	117,5	38,0	54,2	49,8	63,3
din ele:						
ocupate	84,2	111,4	36,0	50,9	48,2	60,5
șomeri	3,6	6,1	2,0	3,3	1,6	2,8
Rata de activitate, %	43,1	64,1	42,8	70,1	43,4	58,0
Rata de ocupare, %	41,4	59,8	40,5	65,9	42,1	55,4
Rata șomajului BIM, %	4,1	5,2	5,3	6,1	3,2	4,5

Se observă că rata de activitate, precum și cea de ocupare scade în cazul femeilor care au cel puțin un copil de vîrstă preșcolară comparativ cu bărbații care sunt în aceeași situație, ceea ce arată încă o dată că mai multe femei decît bărbați își întrerup activitatea sau ies de pe piața muncii pentru a avea grijă de copiii de vîrstă preșcolară.

OCUPAREA

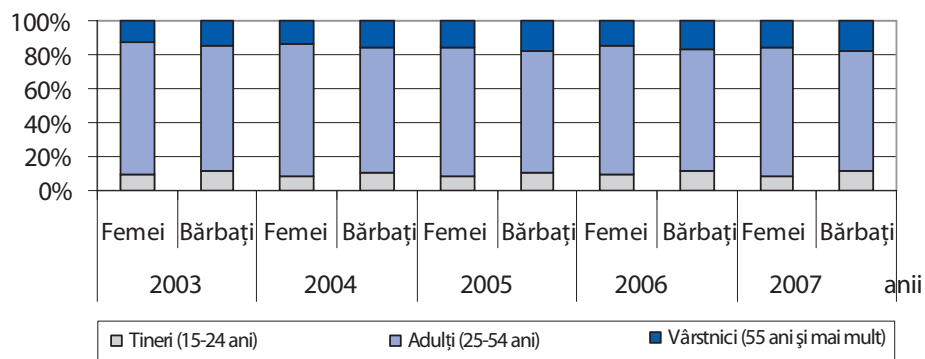
6.5. Populația ocupată după grupe de vîrstă

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
15-24 ani	20,8	30,7	36,6	44,3	22,3	32,1	28,8	37,0
25-34 ani	60,1	77,1	59,5	55,5	64,0	68,5	56,2	58,9
35-44 ani	65,3	63,1	92,3	80,5	73,8	62,9	92,4	81,4
45-54 ani	94,9	76,9	105,4	95,3	84,7	69,0	106,7	99,5
55-64 ani	27,3	36,0	43,7	46,7	29,4	34,4	46,4	53,5
65 ani și peste	3,4	5,3	19,5	17,1	3,5	4,2	17,6	20,2

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă

Populația ocupată după grupe de vîrstă

6.6. Rata de ocupare după grupe de vîrstă

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	41,7	48,9	39,6	42,9	41,2	46,9	40,0	43,3
15-24 ani	15,8	22,4	17,2	20,4	14,1	21,3	16,4	19,2
25-34 ani	51,7	63,1	47,7	44,1	55,7	62,3	45,3	44,3
35-44 ani	59,9	64,3	63,2	57,9	64,2	64,8	63,7	55,8
45-54 ani	67,5	63,0	63,0	64,2	66,7	62,7	65,1	63,4
55-64 ani	36,2	57,5	42,5	61,9	37,2	58,3	44,2	63,7
65 ani și peste	4,3	10,9	13,3	20,2	4,3	8,2	11,3	20,8

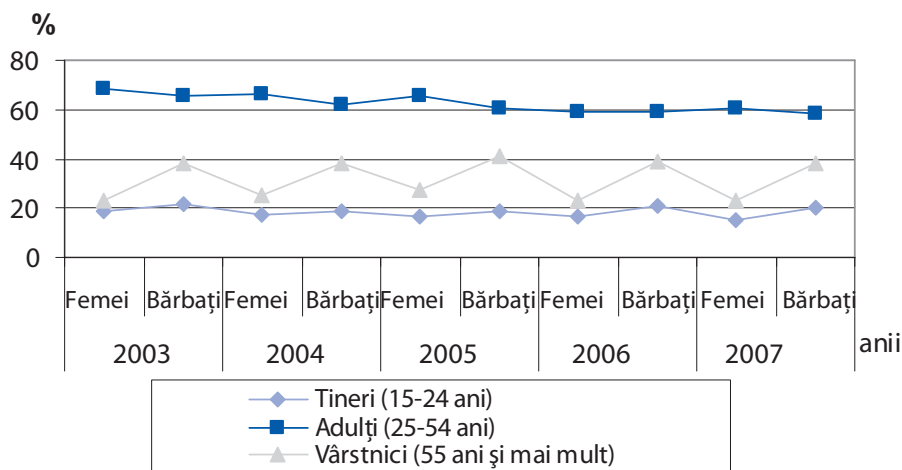
Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă

În perioada 2003-2007, majoritatea persoanelor ocupate, indiferent de sex și de mediul de reședință au fost adulți cu vîrsta cuprinsă între 25-54 de ani, urmați de vîrstnici (55 de ani și peste) și de tineri (15-24 de ani).

În aceeași perioadă de timp, rata de ocupare a adulților a scăzut, în vreme ce cea înregistrată la nivelul vîrstnicilor și tinerilor s-a menținut relativ pe aceeași linie, fluctuațiile înregistrate fiind ne semnificative. Cel mai mult a scăzut rata de ocupare a femeilor adulte - cu aproape 10% din 2003 pînă în 2007. Rata de ocupare la nivelul tinerilor (15-24 de ani) s-a menținut cea mai mică, în 2007 înregistrînd o scădere mai evidentă în rîndul tinerelor.

Cele mai mari diferențe de gen în rata de ocupare se înregistrează pe toată perioada la nivelul populației vîrstnice, unde rata de ocupare a femeilor este cu pînă la aproape 20% mai scăzută decît cea a bărbaților.

Grafic 3 grupe: tineri, adulți vîrstnici
Rata de ocupare după grupe de vîrstă

6.7. Populația ocupată după nivelul de educație

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Superior	99,4	99,4	37,0	24,7	99,7	87,8	35,8	24,0
Mediu de specialitate	63,3	45,4	66,5	39,1	71,1	39,9	62,3	38,0
Secundar profesional	50,0	78,2	58,8	107,2	48,2	77,8	63,4	119,2
Liceal; mediu general	43,6	48,4	88,9	69,8	43,6	48,8	89,2	72,0
Gimnazial	15,0	17,2	90,0	86,7	14,7	16,0	87,3	87,3
Primar sau fără școală	0,6	0,5	15,8	12,0	0,3	0,7	10,0	10,0

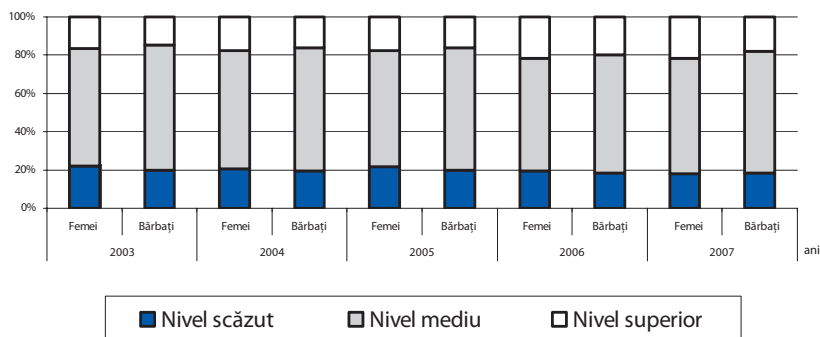
Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

În funcție de nivelul de educație, de-a lungul întregii perioade 2003-2007, indiferent de sex, majoritatea populației ocupate are un nivel mediu de educație, procentajul persoanelor ocupate avînd un nivel scăzut de educație fiind comparativ cu cel al persoanelor cu nivel superior de educație.

În ce privește ratele de ocupare în funcție de nivelul de educație, acestea cresc pe măsură ce crește și nivelul educației. Există totuși diferențe din perspectivă de gen și în funcție de mediul de reședință. Astfel, rata de ocupare a femeilor cu studii superioare, medii de specialitate și secundare profesionale este mai mică decît cea a bărbaților cu același nivel de educație în mediul urban, însă este mai mare în mediul rural.

Și în mediul urban și în cel rural rata de ocupare a femeilor cu studii liceale, gimnaziale și primare/fără școală este mai mică decît cea a bărbaților cu același nivel de educație (cu excepția femeilor cu studii liceale din mediul rural, în cazul cărora rata de ocupare este în 2007 cu 0,3% mai mare decît cea a bărbaților).

Populația ocupată după nivelul de educație

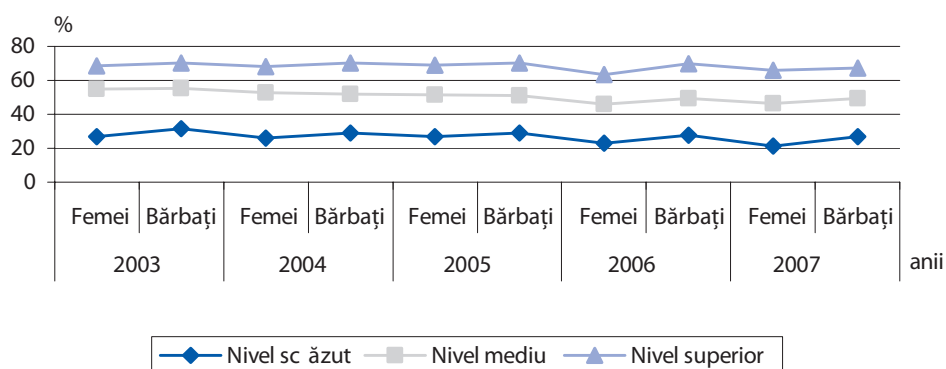
6.8. Rata de ocupare după nivelul de educație

procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	41,7	48,9	39,6	42,9	41,2	46,9	40,0	43,3
Superior	62,4	71,3	66,2	64,1	65,5	69,0	66,8	62,1
Mediu de specialitate	52,1	52,5	59,3	58,7	55,2	54,0	60,0	58,4
Secundar profesional	49,5	59,6	56,1	54,7	49,0	57,9	56,7	54,8
Liceal; mediu general	29,5	36,3	40,6	40,8	27,7	36,1	41,8	41,5
Gimnazial	17,2	22,0	33,5	35,9	14,5	19,6	32,9	36,3
Primar sau fără școală	1,7	2,2	11,3	15,5	0,7	2,7	8,2	13,3

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Rata de ocupare după nivelul de educație

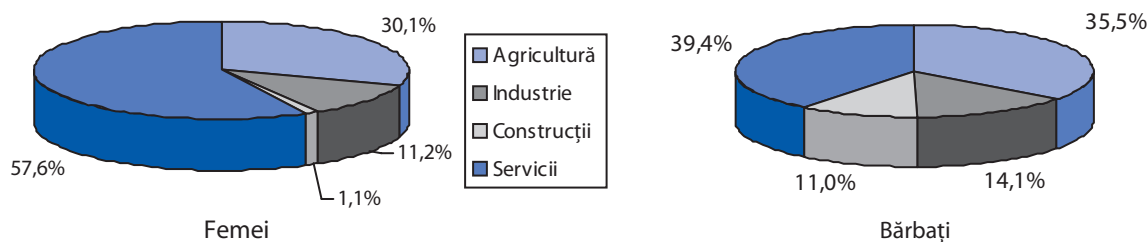
6.9. Populația ocupată după activități economice

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Agricultură, economia vânătoriei, silvicultură, pescuit	6,9	12,3	193,9	209,3	5,8	10,7	182,3	209,8
Industria	45,2	58,5	26,3	31,3	45,1	55,6	25,2	32,2
Construcții	4,7	38,5	1,8	22,4	4,8	38,4	2,3	30,2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; hoteluri și restaurante	82,5	64,2	30,3	18,9	85,2	59,3	31,8	21,5
Transporturi și comunicații	12,9	33,1	5,3	14,0	13,3	33,9	6,5	15,1
Administrație publică; învățământ; sănătate și asistență socială	84,0	48,2	89,7	34,8	86,2	39,9	89,9	34,4
Alte activități	35,7	34,4	9,6	8,7	37,2	33,2	10,0	7,3
din total:								
Activități non-agricole	264,9	276,9	163,0	130,1	271,8	260,3	165,7	140,8

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Populația ocupată după sexe și activități economice, 2007

În funcție de activitățile economice, distribuția de gen a populației ocupate se menține conform segregării tradiționale a pieței muncii: cele mai multe femei lucrează în sectorul administrației publice, învățământului, sănătății și asistenței sociale, urmat îndeaproape de sectorul de comerț și hoteluri și restaurante, în vreme ce bărbații lucrează în special în construcții, industrie, servicii și agricultură.

După grupe de ocupații, structura de gen a populației ocupate în funcție de mediul de reședință este următoarea:

- cele mai multe femei din mediul urban sunt specialiști cu nivel superior de calificare și lucrători în servicii, gospodăria de locuințe și deservire comunală, comerț și asimilați; în mediul rural cele mai multe femei sunt lucrători calificați în agricultură, silvicultură, vânătorie, piscicultură și pescuit.
- cei mai mulți bărbați se încadrează la categoria alte ocupații, muncitori calificați în întreprinderi industriale mari și mici, în meserii de tip artizanal, în construcții, transporturi, telecomunicații, geologie și prospectarea geologică și conducători ai autorităților publice de toate nivelurile, conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice.
- la nivelul populației ocupate există mai mulți bărbați decât femei muncitori necalificați.

6.10. Populația ocupată după grupe de ocupații

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Conducători ai autorităților publice de toate nivelurile, conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice	24,1	42,9	10,3	11,3	23,6	38,1	9,6	11,4
Specialiști cu nivel superior de calificare	71,3	51,1	35,4	14,0	72,6	44,5	31,3	12,9
Specialiști cu nivel mediu de calificare	37,5	20,1	29,3	10,8	41,3	16,2	30,7	9,2
Funcționari administrativi	13,3	3,5	7,7	1,2	12,6	2,9	5,8	1,1
Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe și deservire comunală, comerț și asimilați	69,4	33,1	43,6	12,6	74,0	29,0	47,3	13,3
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, vânătorie, piscicultură și pescuit	2,6	3,8	115,8	103,0	1,7	3,6	90,7	89,0
Muncitoricalificați în întreprinderi industriale mari și mici, în meseriile de tip artizanal, în construcții, transporturi, telecomunicații, geologie și prospectarea geologică	17,3	53,2	16,5	32,5	17,8	52,9	15,4	37,7
Alte ocupații	36,3	81,4	98,4	154,1	34,1	83,8	117,2	175,9
din care, muncitori necalificați	32,0	34,0	96,7	111,9	29,7	35,8	114,9	131,2

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

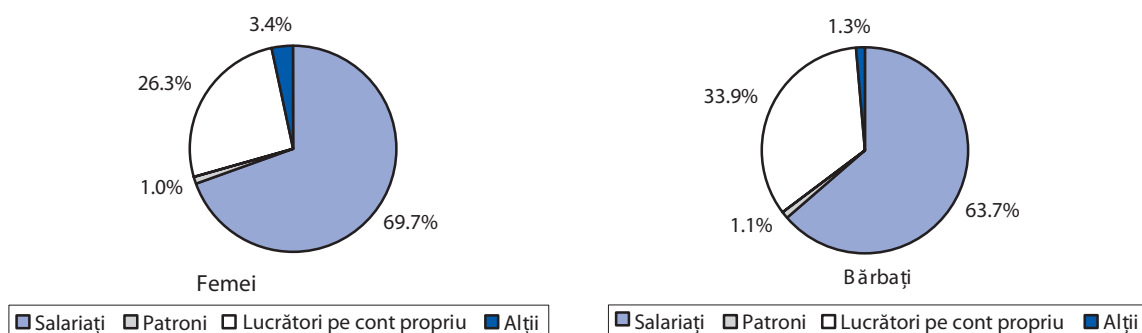
6.11. Populația ocupată după statut profesional

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Salariați	244,3	243,5	188,3	166,6	248,7	227,6	187,2	168,2
Salariați în activități non agricole	241,1	236,6	154,8	107,8	246,0	222,0	158,2	114,7
Non-salariați	27,5	45,6	168,6	172,9	29,0	43,3	160,8	182,4
Lucrători pe cont propriu	23,6	37,3	142,2	161,8	24,3	37,4	140,0	173,5
Ajutori familiali neremunerați	1,3	0,6	25,6	9,3	1,0	0,4	20,1	7,4

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Populația ocupată după statut profesional, 2007

6.12. Populația ocupată după forme de proprietate

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Publică	105,6	80,0	100,6	52,6	105,9	67,6	101,5	51,5
Privată (inclusiv alte forme de proprietate)	166,2	209,1	256,3	286,9	171,7	203,4	246,5	299,0

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

În ultimii 2 ani marea majoritate a populației ocupate din Republica Moldova au fost salariați (aproape 70% dintre femei și mai mult de 63% dintre bărbați). Mai mulți bărbați decât femeile au lucrat pe cont propriu (33,9% bărbați și 26,3% femei). În ceea ce privește procentajul de patroni, acesta este foarte mic și aproape egal la nivelul întregii populații feminine, respectiv masculine ocupate – aproximativ 1%.

Însă, atunci când vine vorba despre populația ocupată cu statut de ajutor familial neremunerat, femeile formează marea majoritate, în special femeile din mediul rural (cu 16.300 de femei din mediul rural mai multe decât bărbații în 2006 și cu 12.700 mai multe în 2007).

Deși mai multe persoane lucrează în sectorul privat decât în cel public, indiferent de sex sau mediul de reședință, numărul femeilor care lucrează în sectorul de stat este mai mare decât cel al bărbaților, iar situația se inversează în cazul sectorului privat. Din nou, acest lucru confirmă încă o dată atitudinile și relațiile de gen existente la nivelul societății: femeile mai degrabă decât bărbații preferă stabilitatea locului de muncă, chiar dacă acesta poate implica un salariu mai mic (așa cum de multe ori este salariul în sectorul public) în vreme ce bărbații mai mult decât femeile urmăresc un salariu mai mare chiar și în condițiile unei instabilități crescute a locului de muncă (așa cum de multe ori este cazul în sectorul privat).

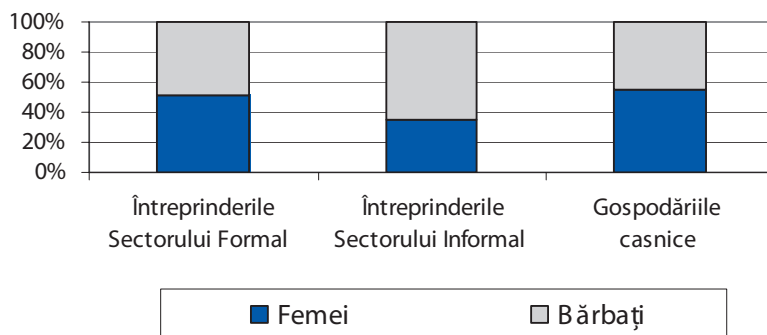
6.13. Populația ocupată după tipul unității de producție

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Întreprinderi ale Sectorului Formal	259,2	264,0	231,5	217,9	266,6	246,4	228,2	222,1
Întreprinderi ale Sectorului Informal	7,9	23,1	39,7	55,4	7,5	22,8	39,5	60,4
Gospodăriile Casnice	4,6	2,1	85,7	66,2	3,6	1,7	80,3	68,1

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Populația ocupată după tipul unității de producție

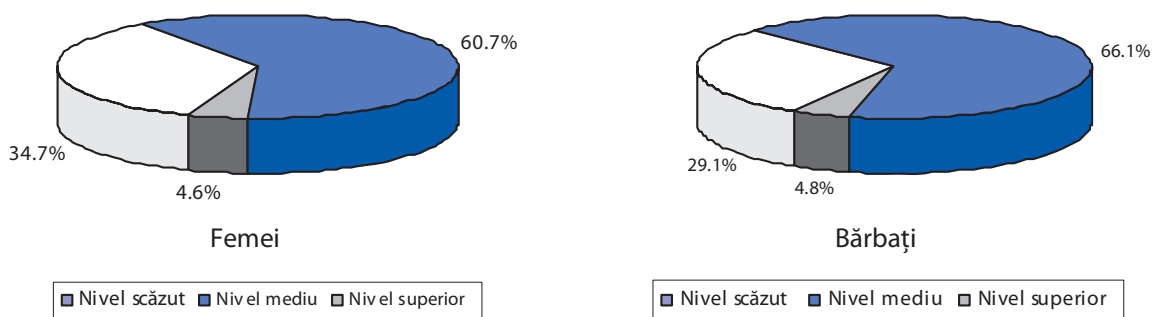
6.14. Populația ocupată după natura locului de muncă

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Populație ocupată, total	271,8	289,1	356,9	339,4	277,7	271,0	348,0	350,6
Ocupații formale	227,0	224,6	178,0	186,2	214,6	234,2	186,9	192,1
Salariați	203,1	207,1	126,3	156,6	193,0	214,2	132,1	160,0
Nesalariați	23,9	17,4	51,7	29,6	21,5	20,1	54,8	32,0
Ocupații informale	62,1	47,2	161,4	170,7	56,4	43,4	163,7	155,9
Salariați	40,4	37,2	40,3	31,7	34,6	34,5	36,1	27,2
Nesalariați	21,7	10,0	121,2	139,0	21,8	8,9	127,6	128,8

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Distribuția persoanelor ocupate informal după sexe și nivel de instruire

Distribuția de gen a populației ocupate după tipul unității de producție s-a păstrat relativ aceeași în ultimii 2 ani, astfel:

- în sectorul formal procentajul de femei și de bărbați este aproximativ egal (în jur de 50%)
- în sectorul informal lucrează mai mulți bărbați decât femei (aproximativ 35% femei și 65% bărbați)
- în gospodăriile casnice procentajul de mai sus aproape se inversează, mai mult de jumătate fiind femei (aproximativ 55% femei și 45% bărbați).

Majoritatea populației activează în ocupații formale, unde sunt salariați. Cu toate acestea, mai multe femei decât bărbați din această categorie sunt nesalarizate și diferența de gen crește în mediul rural.

În ce privește ocupațiile informale, în mediul urban mai multe femei decât bărbați fac parte din această categorie. Diferențele de gen apar în cazul populației ocupate în ocupații informale nesalarizate în funcție de mediul de reședință: dacă în mediul urban mai multe femei decât bărbați se află în această situație, în mediul rural lucrurile se inversează.

În funcție de sex și de nivelul de instruire, cu aproape 6% mai mulți bărbați decât femei cu nivel mediu de educație sunt ocupați în sectorul informal, în vreme ce femeile cu nivel scăzut de educație ocupate informal sunt cu aproximativ 5% mai multe decât bărbații din aceeași categorie.

6.15. Efectivul salariaților pe activități ale economiei

la sfârșitul anului, mii persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Salariați, total	395,8	371,6	397,7	370,4
Agricultură, economia vînatului și silvicultură	39,0	58,6	33,3	51,8
Pescuit	0,1	0,5	0,1	0,6
Industrie	68,0	73,5	69,5	73,1
Construcții	5,3	25,8	5,4	26,7
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	46,1	46,3	48,8	49,5
Hoteluri și restaurante	8,9	3,9	9,5	3,9
Transporturi și comunicații	18,8	38,6	18,9	39,6
Activități financiare	8,2	4,5	9,6	5,3
Tranzacții imobiliare	19,9	25,2	19,9	25,4
Administrație publică	22,9	34,7	23,0	34,4
Învățământ	93,7	32,0	93,7	32,8
Sănătate și asistență socială	49,8	14,1	50,8	13,8
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	15,1	13,9	15,2	13,5
activități recreative, culturale și sportive	9,5	7,5	9,6	7,5

Sursa: BNS, Cercetările statistice privind Numărul și remunerarea salariaților în unitățile economico-sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane și Efectivul și locurile de muncă la agenții economici cu un număr de până la 20 salariați.

Datele despre efectivul salariaților pe activitățile economiei ne arată încă o dată segregarea de gen existentă pe piața muncii la nivel orizontal. Cele mai multe femei lucrează în învățământ, industria prelucrătoare (în special în industria alimentară și textilă), sănătate și asistență socială și comerț, în vreme ce bărbații lucrează cu precădere în industrie, agricultură, comerț și reparații, transporturi și comunicații și administrație publică.

Distribuția salariaților în profil teritorial arată că cea mai mare parte a salariaților indiferent de sex se află la nivelul municipiului Chișinău, urmată de regiunea nord, centru, sud și U.T.A. Găgăuzia. Dacă în municipiul Chișinău există mai mulți bărbați decât femeile la nivelul efectivului de salariați, în toate celelalte regiuni femeile sunt mai multe decât bărbații la nivelul efectivului de salariați. Acest lucru este valabil și la nivelul tuturor localităților din fiecare regiune, cu excepția localității Basarabeasca din regiunea sud.

6.16. Efectivul salariaților în agricultură și industrie

la sfârșitul anului, mii persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Agricultură	37,4	54,8	31,5	47,4
cultura vegetală	30,7	41,5	26,4	35,6
creșterea animalelor	1,3	1,8	0,9	1,6
cultura vegetală asociată cu creșterea animalelor	3,3	5,0	2,2	3,7
servicii pentru agricultură și servicii în creșterea animalelor (cu excepția celor sanitar-veterinare)	1,2	3,6	1,0	3,2
silvicultură, exploatare forestiere și servicii anexe	0,9	2,9	1,0	3,3
Industrie	61,0	61,8	62,1	61,0
industria extractivă	0,3	2,4	0,4	2,7
industria prelucrătoare	56,1	46,1	57,1	45,0
industria alimentară și a băuturilor	20,2	20,7	19,7	19,8
fabricarea produselor de tutun	0,9	0,8	0,8	0,8
fabricarea produselor textile	2,9	1,0	2,7	1,0
fabricarea de articole de îmbrăcăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	18,3	1,8	19,5	2,2
producția de piei, de articole din piele și fabricarea încălțăminte	3,1	0,9	3,5	1,1
prelucrarea lemnului și fabricarea articolelor din lemn	0,3	1,0	0,3	0,9
fabricarea hârtiei și cartonului	0,6	0,9	0,7	1,0

	2006		2007	
	F	B	F	B
edituri, poligrafie și reproducerea materialelor informative	1,2	1,0	1,1	0,8
cocsificarea cărbunelui, distilarea țițeiului și tratarea combustibililor nucleari	0,0	0,1		
industria chimică	0,7	0,8	0,7	0,7
producția de articole din cauciuc și din material plastic	0,5	1,2	0,5	1,3
producția altor produse din minerale nemetalifere	2,0	4,8	1,7	4,8
industria metalurgică	0,0	0,1	0,1	0,1
fabricarea produselor finite din metal, exclusiv producția de mașini și utilaje	0,5	1,8	0,5	2,1
fabricarea de mașini și echipamente	1,6	4,1	1,4	3,8
fabricarea de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou	0,2	0,3	0,2	0,2
producția de mașini și aparate electrice	0,3	0,8	1,0	0,7
producția de echipamente și aparate de radio, televiziune și comunicații	0,2	0,3	0,1	0,2
producția de aparataj și instrumente medicale, de precizie, optice și producția de ceasuri	1,0	1,1	0,9	1,0
producția mijloacelor de transport rutier	0,0	0,0	0,0	0,0
producția altor mijloace de transport	0,0	0,2	0,0	0,1
producția de mobilier și alte activități industriale	1,5	2,1	1,6	2,1
recuperarea deșeurilor și resturilor de materiale reciclabile	0,1	0,3	0,1	0,3
energie electrică și termică, gaze și apă	4,6	13,3	4,6	13,3
producția și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă	3,4	9,8	3,3	9,8
captarea, epurarea și distribuția apei	1,2	3,5	1,3	3,5

Sursa: BNS, Cercetare statistică privind Numărul și remunerarea salariaților în unitățile economico-sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

6.17. Efectivul salariaților în profil teritorial

la sfârșitul anului, mii persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Salariați, total	395,8	371,6	397,7	370,5
Mun. Chișinău	168,2	176,6	171,8	180,3
Nord	92,9	77,1	92,0	75,6
mun. Bălți	23,2	20,9	24,6	22,0
Briceni	4,7	3,4	4,5	3,6
Donușeni	3,3	3,1	3,3	3,0
Drochia	8,4	7,7	7,8	7,1
Edineț	7,0	6,3	7,0	5,9
Fălești	7,3	5,3	7,0	4,8
Florești	7,2	5,9	7,0	5,6
Glodeni	5,3	4,4	5,2	4,3
Ocnita	4,2	3,6	4,0	3,3
Rîșcani	6,3	4,5	5,8	4,3
Sîngerei	7,1	5,2	7,0	4,7
Soroca	8,9	6,8	8,8	7,0
Centru	71,6	57,3	71,6	56,4
Anenii Noi	6,3	5,7	6,3	5,7
Călărași	4,4	3,6	4,6	3,6
Criuleni	4,5	3,3	4,6	3,2
Dubăsari	2,5	2,2	2,4	2,2
Hîncești	8,8	7,5	8,5	7,0
Ialoveni	6,5	5,3	6,2	5,0
Nisporeni	3,2	2,6	3,4	2,5
Orhei	9,3	7,2	9,5	7,5
Rezina	4,0	3,2	4,0	3,2
Strășeni	5,8	4,8	5,8	4,9

	2006		2007	
	F	B	F	B
Șoldănești	2,8	2,0	3,0	2,0
Telenești	5,3	3,6	5,0	3,5
Ungheni	8,2	6,3	8,3	6,1
Sud	42,9	38,4	42,5	36,6
Basarabeasca	2,9	4,1	2,7	3,8
Cahul	11,7	9,0	11,6	8,9
Cantemir	4,7	3,3	4,7	3,3
Căușeni	5,8	4,8	5,8	4,5
Cimișlia	4,2	4,5	4,2	4,3
Leova	3,3	2,3	3,3	2,3
Ștefan Vodă	5,1	5,0	5,0	4,7
Taraclia	5,2	5,4	5,2	4,8
U.T.A. Găgăuzia	17,1	14,9	17,0	14,1

Sursa: BNS, Cercetare statistică privind Numărul și remunerarea salariaților în unitățile economico-sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

6.18. Formarea profesională a salariaților

mii persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Salariați, total	25,0	27,5	29,8	28,7
Agricultură, economia vînatului și silvicultură	0,1	0,2	0,1	0,1
Pescuit	0	0,0	0,0	0
Industrie	4,7	7,6	5,2	7,5
Construcții	0,1	1,5	0,1	1,6
Comerț cu ridicata și amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	1,0	2,0	1,1	2,9
Hoteluri și restaurante	0,3	0,2	0,2	0,1
Transporturi și comunicații	3,4	5,7	3,5	5,5
Activități financiare	2,4	1,7	3,2	1,6
Tranzacții imobiliare	0,8	1,9	1,1	2,3
Administrație publică	1,5	3,4	2,0	3,3
Învățămînt	4,4	1,3	5,5	1,2
Sănătate și asistență socială	5,9	1,5	7,3	1,9
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	0,3	0,4	0,4	0,3
Activități recreative, culturale și sportive	0,2	0,2	0,3	0,3

Conceptul de educație continuă intră din ce în ce mai puternic în viața cotidiană a fiecăruia, și, în acest context, formarea profesională a salariaților constituie una dintre cele mai importante componente ale acestui concept.

Datele din tabelul referitor la formarea profesională a salariaților ne arată o dinamică a relațiilor de gen în sensul în care, dacă în anul 2006 cu 2,5 mii de bărbați mai mult decît femeii au beneficiat de formare profesională, în 2007 femeile au recuperat diferența, ba chiar au devansat numărul de bărbați cu 1100 de persoane.

Privind la domeniile de activitate economică, beneficiarii de formare profesională urmează aceeași structură care se observă în segregarea de gen a pieței muncii:

- cele mai multe femei care beneficiază de formare profesională lucrează în sănătate și asistență socială și în învățămînt;
- cei mai mulți bărbați care beneficiază de formare profesională lucrează în industrie și transporturi și comunicații.

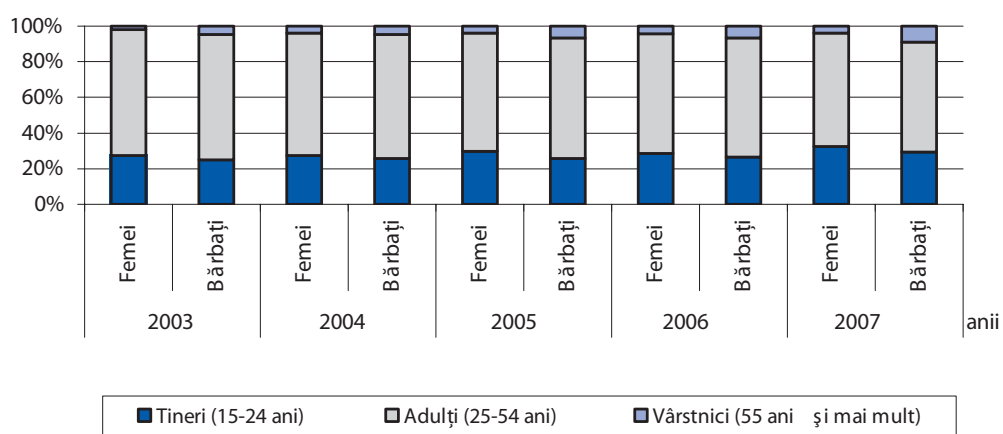
6.19. Șomeri BIM după grupe de vârstă

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri BIM, total	21,5	35,3	16,7	26,3	15,8	24,9	9,3	16,6
15-24 ani	4,7	8,0	6,2	8,4	4,4	6,4	3,8	5,7
25-34 ani	4,9	8,8	3,3	6,5	3,7	5,5	2,1	4,1
35-44 ani	5,5	7,7	3,4	6,0	3,4	5,0	1,8	3,4
45-54 ani	5,3	7,7	3,3	4,5	3,6	5,0	1,4	2,7
55 ani și peste	1,2	3,1	0,5	0,9	0,8	3,0	0,2	0,7

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Șomeri BIM după grupe de vârstă

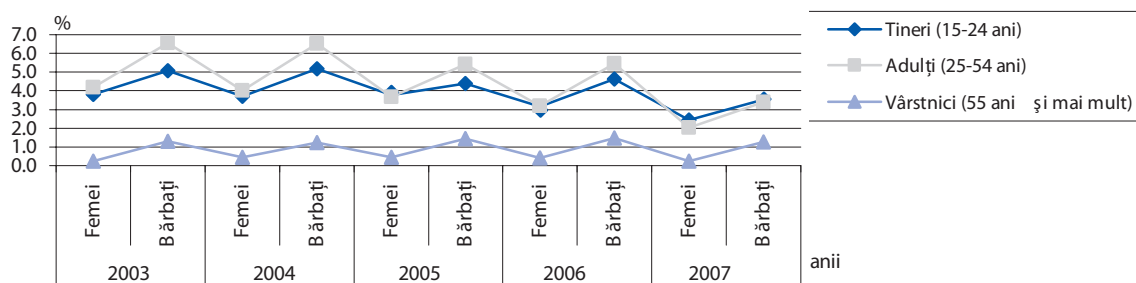
6.20. Rata șomajului BIM după grupe de vârstă

procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri BIM, total	7,3	10,9	4,5	7,2	5,4	8,4	2,6	4,5
15 - 24 ani	18,4	20,7	14,4	16,0	16,4	16,6	11,7	13,4
25 - 34 ani	7,5	10,3	5,3	10,5	5,5	7,4	3,6	6,5
35 - 44 ani	7,7	10,9	3,5	6,9	4,4	7,4	1,9	4,0
45 - 54 ani	5,3	9,1	3,1	4,5	4,0	6,8	1,3	2,6
55 ani și peste	3,7	7,0	0,7	1,4	2,4	7,2	0,3	0,9

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Rata șomajului BIM după grupe de vârstă

Rata șomajului este mai mică în rândul femeilor decât în rândul bărbaților, în ambii ani analizați, atât în mediul urban cât și în mediul rural. Indiferent de gen, rata șomajului a scăzut în 2007 comparativ cu 2006. Interesant de observat este faptul că în 2007 rata șomajului la nivelul femeilor din mediul rural aproape s-a înjumătățit. Cauzele acestui fenomen trebuie analizate însă în profunzime prin studii cantitative și calitative speciale, întrucât acest lucru se poate datora și faptului că rata de inactivitate a femeilor din mediul rural este în creștere, la fel ca și procentajul de femei vîrstnice, ceea ce ar înseamnă că micșorarea ratei șomajului la nivelul femeilor din mediul rural nu este datorată unor politici mai active de ocupare, ci faptului că mai multe femei au ajuns la vîrsta pensionării iar altele au devenit casnice.

În ce privește clasificarea șomajului după grupa de vîrstă, rata cea mai mare a șomajului, indiferent de gen, de mediul de reședință și de an este cea mai mare la nivelul grupei de vîrstă 15–24 de ani. Prin urmare, tinerii sunt cei mai afectați de șomaj.

Pentru perioada 2003-2007 rata șomajului a fluctuat ușor, cu o scădere ceva mai vizibilă în 2007. Diferența de gen s-a menținut aceeași în toată această perioadă și, indiferent de grupa de vîrstă, mai mulți bărbați decât femei sunt șomeri.

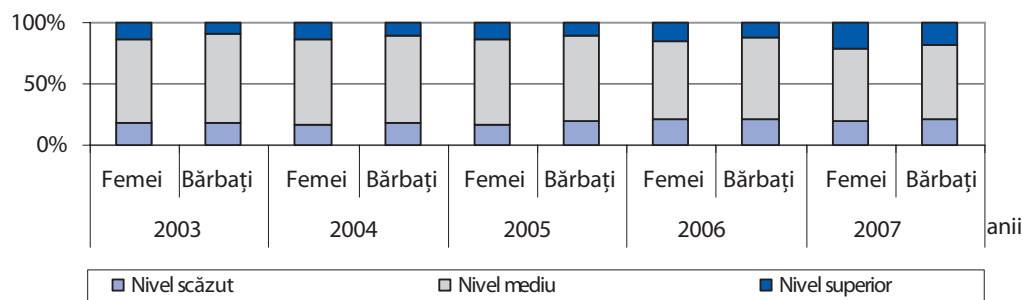
6.21. Șomeri BIM după nivelul de educație

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri BIM, total	21,5	35,3	16,7	26,3	15,8	24,9	9,3	16,6
Superior	5,1	6,1	0,9	1,2	4,4	6,0	0,8	1,3
Mediu de specialitate	4,7	7,0	2,2	2,0	2,1	3,6	1,7	1,2
Secundar profesional	4,4	10,7	3,1	7,1	3,4	7,6	1,4	4,2
Liceal; mediu general	4,8	7,4	5,0	6,7	4,0	5,0	2,4	3,7
Gimnazial	2,5	3,9	5,4	8,9	1,8	2,6	3,0	5,7
Primar sau fără școală	0,0	0,3	0,2	0,5	0,1	0,0	0,1	0,5

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Șomeri BIM după nivelul de educație

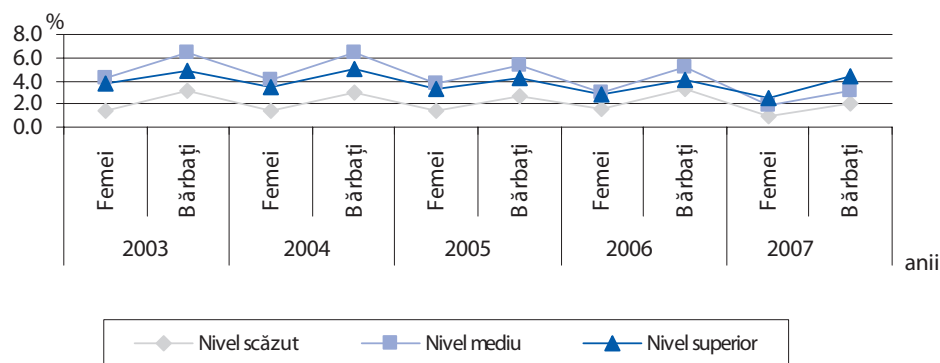
6.22. Rata șomajului BIM după nivelul de educație

procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri BIM, total	7,3	10,9	4,5	7,2	5,4	8,4	2,6	4,5
Superior	4,9	5,8	2,3	4,7	4,2	6,4	2,1	5,2
Mediu de specialitate	6,9	13,3	3,2	5,0	2,9	8,3	2,6	3,0
Secundar profesional	8,1	12,0	5,0	6,2	6,6	8,9	2,2	3,4
Liceal; mediu general	9,9	13,3	5,4	8,7	8,4	9,3	2,6	5,0
Gimnazial	14,4	18,4	5,6	9,3	11,1	14,0	3,4	6,1
Primar sau fără școală	0,0	35,6	1,0	3,9	17,9	4,2	0,6	4,5

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă

Rata șomajului BIM după nivelul de educație

Dacă analizăm rata șomajului după nivelul de educație, observăm că, în perioada 2003-2007 cei mai mulți șomeri, indiferent de sex și de mediul de reședință se află în categoria persoanelor cu educație medie, fluctuațiile de-a lungul anilor fiind ne semnificative.

Este interesant de observat că în 2007, comparativ cu 2006, rata șomajului, în general, a scăzut atât în cazul femeilor cât și al bărbaților, indiferent de mediul de reședință, cu 2 excepții notabile:

- rata șomajului în rândul bărbaților cu studii superioare a crescut în 2007 comparativ cu 2006;
- rata șomajului femeilor cu studii primare sau fără studii din mediul urban a crescut de la 0%¹¹ în 2006 la 17,9% în 2007.

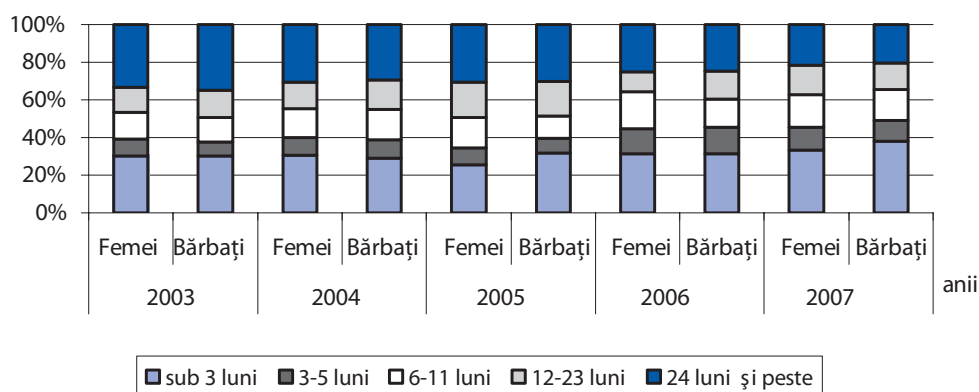
6.23. Șomeri BIM după durata șomajului

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri BIM, total	22	35	17	26	16	25	9	17
sub 3 luni	4	7	5	7	3	6	3	6
3- 5 luni	4	8	5	6	3	5	2	4
6 – 11 luni	5	6	3	4	3	4	1	3
12 – 23 luni	3	5	1	4	3	4	1	2
24 luni și peste	6	9	3	6	3	6	2	3
Durata medie a șomajului	25	22	17	18	21	20	20	16

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Șomeri BIM după durata șomajului

¹¹ O explicație a procentajului de 0% poate fi aceea că majoritatea femeilor cu studii primare sau fără studii sunt casnice.

6.24. Rata șomajului de lungă durată după grupe de vârstă

procente

	2006		2007	
	F	B	F	B
Rata șomajului de lungă durată (12 luni și mai mult), total	2,0	3,5	1,4	2,2
15-24 ani	3,3	5,0	2,7	3,3
25-34 ani	2,4	3,8	1,3	2,1
35-44 ani	2,5	3,7	1,5	1,9
45-54 ani	1,6	3,4	1,5	2,2
55 ani și peste	1,0	2,1	0,7	1,7

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Șomajul de lungă durată este în scădere, indiferent de sexul șomerilor și de mediul de reședință, atât în 2007 comparativ cu 2006, cât și la nivelul întregii perioade 2003-2007. Cei mai mulți șomeri se află în această situație doar pentru o perioadă de sub 3 luni. Cu toate acestea, cu excepția anului 2003, un număr mai mare de femei decât bărbați au intrat în categoria șomerilor de foarte lungă durată (24 de luni și peste). Șomajul de lungă durată este cel mai mare în rândul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, indiferent de sex.

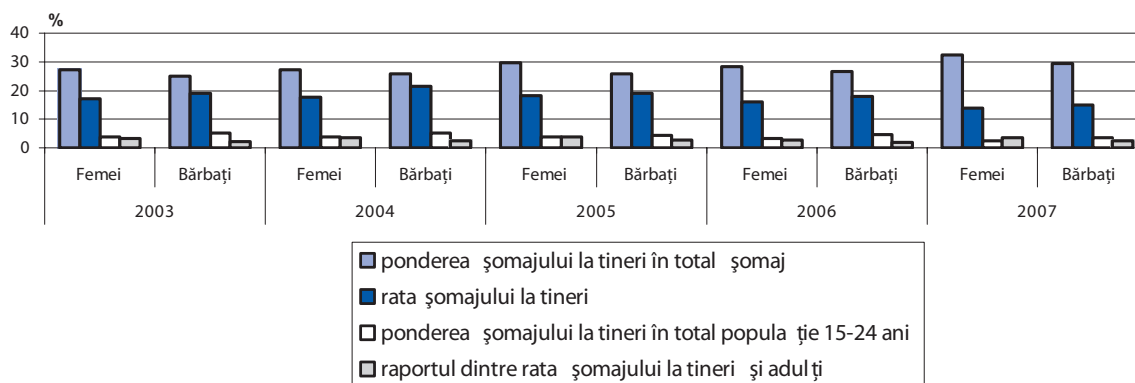
6.25. Șomajul în rândul tinerilor 15-24 ani

procente

	2006		2007	
	F	B	F	B
Șomeri BIM în vârstă de 15-24 ani, mii persoane	10,9	16,4	8,2	12,1
Pondere șomajului la tineri în total șomaj	28,4	26,6	32,4	29,3
Pondere șomajului la tineri în total populație de 15 - 24 ani	3,2	4,6	2,4	3,5
Rata șomajului la tineri	15,9	18,0	13,8	14,9
Raportul dintre rata șomajului la tineri și adulți	2,8	2,0	3,5	2,4
Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor (ponderea șomajului de 6 luni și mai mult în total șomaj tânăr)	43,3	48,1	19,4	22,0

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă.

Șomajul în rândul tinerilor 15-24 ani

Deși rata șomajului în rândul tinerilor de 15-24 de ani este în ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006 (a scăzut cu 2 procente la nivelul femeilor din această categorie de vârstă și cu 3 procente la nivelul bărbaților), ponderea șomajului la tineri în total șomaj este în creștere și este mai mare în cazul femeilor decât în cel al bărbaților, la fel ca și în cazul raportului dintre rata șomajului la tineri și la adulți.

În ce privește incidența șomajului de lungă durată (6 luni și mai mult) în rândul tinerilor, aceasta atingea rate îngrijorătoare în 2006 (peste 43% pentru femei și peste 48% pentru bărbați). Datele indică o diminuare cu mai mult de jumătate a acestui fenomen în 2007. La fel ca în cazul înjumătățirii ratei șomajului în rândul femeilor din mediul rural (vezi Tabelul 17 și explicațiile aferente), nu trebuie să ne grăbim cu o concluzie nici în acest caz. Cauzele fenomenului trebuie cercetate suplimentar în profunzime, întrucât ar putea exista altă explicație pentru acest lucru care să nu țină de îmbunătățirea politicilor de ocupare (de genul migrației internaționale sau a creșterii ratei de inactivitate economică – mai multe femei decât bărbați devin casnice sau intră în concediul de creștere a copilului).

6.26. Șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă după grupe de vârstă

în cursul anului, mii persoane

	2006				2007			
	Șomeri înregistrați		Șomeri plasați în muncă		Șomeri înregistrați		Șomeri plasați în muncă	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri, total	24,5	27,3	12,8	11,1	24,3	24,1	13,0	10,3
16–24 ani	8,9	6,7	4,7	3,4	8,2	5,5	4,8	2,8
25–29 ani	3,5	5,2	2,0	1,8	3,3	3,8	1,7	1,5
30–49 ani	9,3	12,1	5,0	4,2	9,6	11,1	5,2	4,1
50–65 ani	2,8	3,3	1,1	1,7	3,2	3,7	1,3	1,9

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)

6.27. Șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă după nivel de educație

în cursul anului, mii persoane

	2006				2007			
	Șomeri înregistrați		Șomeri plasați în muncă		Șomeri înregistrați		Șomeri plasați în muncă	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Șomeri, total	24,5	27,3	12,8	11,1	24,3	24,1	13,0	10,3
Superior	2,5	1,8	1,2	0,8	2,2	1,5	1,2	0,7
Mediu de specialitate	2,8	2,1	1,4	0,9	2,7	1,7	1,4	0,8
Secundar profesional	4,8	8,5	2,8	3,6	4,8	7,6	2,6	3,2
Liceal; mediu general	7,3	6,7	4,0	3,1	7,9	6,4	4,5	3,2
Gimnazial	7,1	8,2	3,3	2,6	6,7	6,9	3,4	2,4
Primar sau fără școală	–	–	–	–	–	–	–	–

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)

Numărul șomerilor înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă a scăzut ușor în 2007 comparativ cu 2006, scăderea fiind nesemnificativă la nivelul femeilor dar fiind de 3% în rândul bărbaților. Dintre aceștia, dacă în 2006 erau mai mulți bărbați decât femei, în 2007 numărul de femei șomere înregistrate a fost aproximativ egal cu cel al bărbaților. Cu toate acestea, în ambii ani mai multe femei decât bărbați au fost plasați în muncă (mai mult de jumătate dintre femeile șomere înregistrate).

6.28. Formarea profesională a șomerilor înregistrați

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Șomeri care au absolvit cursuri de instruire, total	3421	1208	3551	1065
Calificare	2329	939	2462	823
Recalificare	818	191	790	198
Perfecționare	274	78	299	44
Plasați în câmpul muncii, total	2274	911	2550	875
Prin confirmare	1454	557	1825	519
De sine-stătător	820	354	725	356

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)

Datele despre formarea profesională a șomerilor înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă arată că de mai mult de 2 ori mai multe femei decât bărbați au absolvit cursuri de instruire (calificare, recalificare, perfecționare). În consecință, mai multe femei decât bărbați din această categorie au fost plasați în câmpul muncii.

Totuși, dacă analizăm procentajul de femei plasate în câmpul muncii din totalul femeilor șomere care au absolvit cursuri de instruire, comparativ cu același procentaj la nivelul bărbaților, vom observa că în 2006 doar 66,5% dintre femeile șomere care au făcut cursuri de instruire au fost plasate în câmpul muncii, comparativ cu 75% bărbați, iar în 2007 diferența ajunge la 10 procente (71,8% dintre femeile șomere care au făcut cursuri de instruire au fost plasate în câmpul muncii comparativ cu 82,2% bărbați).

CONDIȚIILE DE MUNCĂ

6.29. Factorii nocivi și periculoși¹ la care sunt expuse persoanele ocupate la locul de muncă

mii persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Populație care lucrează în condiții periculoase sau nocive, total	84,3	113,4	73,2	94,8
inclusiv factori nocivi sau periculoși:				
Fizici (zgomot, praf, gaze, lucru la înălțime, umiditate, vibrație, temperatură, radiație etc.)	50,6	77,5	38,5	63,2
Chimici (acțiune toxică, iritantă, cancerigenă, mutagenă etc.)	12,8	14,1	12,1	12,2
Biologici (bacterii, insecte, viruși etc.)	3,8	0,9	3,0	0,5
Psihofiziologici (suprasolicitare intelectuală, nervoasă, operații monotone etc.)	17,2	20,9	19,7	18,9

¹ Conform declarațiilor respondenților

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă

6.30. Condițiile de muncă ale salariaților după activități economice în anul 2007

în cursul anului, persoane

	Persoane ocupate în condiții de muncă care nu corespund normelor igienico-sanitare		Persoane ocupate cu munca fizică grea		Persoane ocupate în încăperi necorespunzătoare cerințelor securității muncii		Persoane care manipulează utilaje necorespunzătoare cerințelor securității muncii	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Salariați, total	8263	10105	179	1482	58	77	10	79
Agricultură, economia vânatului și silvicultură	143	515	89	156	3	36	–	5
Industria – total	3534	6068	53	903	–	8	–	69
industria extractivă	18	751	–	276	–	–	–	61
industria prelucrătoare	3114	3648	51	507	–	–	–	–
energie electrică și termică, gaze și apă	402	1669	2	120	–	8	–	8
Construcții	27	338	9	81	–	–	–	–
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	56	55	–	50	–	–	–	–
Transporturi și comunicații	174	1334	–	182	–	4	–	–
Tranzacții imobiliare	239	287	7	17	–	–	10	1
Învățământ	2208	588	8	13	13	4	–	–
Sănătate și asistență socială	1018	345	9	26	42	17	–	4
Alte activități	864	575	4	54	–	8	–	–

Sursa: BNS, Cercetarea statistică privind Protecția muncii în unitățile economice și sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Alte: Pescuitul, Hoteluri și restaurante, Activități financiare, Administrație Publică, Alte activități de servicii.

Deși numărul persoanelor care lucrează în condiții periculoase sau nocive înregistrează o ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006, la nivelul ambilor ani mai mulți bărbați decât femeii sunt în această situație (cu 29 de mii mai mulți bărbați decât femeii în 2006 și cu 21,6 mii mai mulți în 2007).

În funcție de tipul condițiilor, cele mai multe astfel de persoane, indiferent de sex, lucrează în condiții periculoase sau nocive determinate de factori fizici. Însă mai mulți bărbați decât femeii intră în această categorie, iar numărul femeilor chiar a scăzut semnificativ în 2007 comparativ cu 2006. Diferențele de gen sunt mult mai ne semnificative atunci când ne referim la factori nocivi și periculoși chimici sau psihofiziologici. Ba chiar în 2007 numărul femeilor afectate de factori psihofiziologici a depășit numărul bărbaților din aceeași categorie.

Doar în cazul factorilor biologici, numărul femeilor afectate este mai mare decât cel al bărbaților la nivelul ambilor ani și diferența este în jurul a 2500-3000 de persoane.

Așa cum era de așteptat, în total mai puține femeii decât bărbații lucrează în condiții de muncă care nu corespund normelor igienico-sanitare, sunt ocupate cu munca fizică grea, lucrează în încăperi necorespunzătoare sau manipulează utilaje necorespunzătoare cerințelor de securitate a muncii. Însă, dacă observăm activitățile economice în care lucrează aceste persoane, vom observa că în domeniile economice feminizate, precum învățământul și sănătatea și asistența socială, numărul femeilor care lucrează în condiții necorespunzătoare este mai mare decât cel al bărbaților.

6.31. Înlesniri și sporuri acordate salariaților pentru condițiile nefavorabile de muncă după activități economice în a. 2007

în cursul anului, persoane

	Persoane care beneficiază de:									
	Concedii suplimentare		Program zilnic de muncă redus		Salarii tarifarate majorate		Sporuri pentru condiții nefavorabile de muncă		Drepturi la pensia de stat acordată în condiții avantajoase	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Salariați, total	27608	22966	6266	1763	991	2175	35078	24571	172	561
Agricultură, economia vânatului și silvicultură	344	565	–	53	32	42	111	694	–	4
Industria – total	6030	11595	215	517	164	652	5982	10746	39	515
industria extractivă	81	1110	10	388	31	334	19	689	9	374
industria prelucrătoare	4897	5721	200	91	133	280	5000	5708	30	141
energie electrică și termică, gaze și apă	1052	4764	5	38	–	38	963	4349	–	–
Construcții	72	752	1	2	–	9	17	398	–	–
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	412	829	150	12	32	18	304	1175	–	–
Transporturi și comunicații	779	3734	157	11	36	1300	459	2170	52	7
Tranzacții imobiliare	571	433	403	136	–	5	2226	1370	2	8
Învățământ	2756	421	81	13	30	13	12768	3801	–	–
Sănătate și asistență socială	16336	4301	5240	1016	592	52	10842	2425	79	27
Alte activități	308	336	19	3	105	84	2369	1792	–	–

Sursa: BNS, Cercetarea statistică privind Protecția muncii în unitățile economice și sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Alte: Pescuitul, Hoteluri și restaurante, Activități financiare, Administrație Publică, Alte activități de servicii.

Analiza de gen a datelor referitoare la înlesnirile și sporurile acordate salariaților pentru condiții nefavorabile de muncă ne arată următoarele:

- mai multe femei decât bărbați beneficiază de concedii suplimentare, de program de muncă redus și de sporuri pentru condiții de muncă nefavorabile
- mai mulți bărbați decât femeile beneficiază de salarii tarifare majorate și de drepturi la pensia de stat acordată în condiții avantajoase

În concluzie, se poate spune că femeile mai degrabă beneficiază de înlesniri pentru condițiile de muncă nefavorabile, în vreme ce bărbații beneficiază mai mult de sporuri și compensații bănești.

6.32. Accidente de muncă după activități economice

în cursul anului, persoane

	2006				2007			
	Total, persoane		La 10000 salariați		Total, persoane		La 10000 salariați	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Accidente, total	179	451	5,246	15,258	149	401	4,373	13,643
Inclusiv accidentați mortal	3	28	0,047	0,101	2	38	0,059	7,957
Agricultură, economia vânatului și silvicultură, total	13	29	3,455	5,287	7	32	2,236	6,700
inclusiv accidentați mortal	1	3	0,266	0,547	–	1	–	0,209
Industrie, total	72	207	11,361	33,055	52	181	8,069	29,413
inclusiv accidentați mortal	–	2	–	0,319	1	13	0,155	2,113
Construcții, total	2	47	6,798	27,766	2	47	6,329	26,415
inclusiv accidentați mortal	–	9	–	5,317	–	11	–	6,182
Transporturi și comunicații, total	10	47	6,148	14,882	11	32	6,751	9,885
inclusiv accidentați mortal	–	3	–	0,950	–	3	–	0,927
Alte activități, total	82	121	3,710	9,337	77	109	3,778	10,668
inclusiv accidentați mortal	2	11	0,090	0,849	1	10	0,049	0,979

Sursa: BNS, Cercetările statistice privind Protecția muncii economice și sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Și în cazul accidentelor de muncă acestea apar mai mult în cazul bărbaților decât în cazul femeilor, mai ales în ceea ce privește accidentele mortale. În 2007 se înregistrează o ușoară scădere a accidentelor de muncă, însă numărul accidentelor mortale în cazul bărbaților a crescut cu 26 % (cu 10 bărbați mai mult decât în 2006 morți în accidente de muncă).

REMUNERAREA MUNCII

6.33. Salariul mediu în luna septembrie după activități economice

lei

	2006		2007	
	F	B	F	B
Salariați, total	1472,7	2162,6	1808,6	2489,9
Agricultură, economia vânatului și silvicultură	848,9	1031,9	1140,3	1352,6
Pescuit	1267,7	1182,8	1650,0	1297,6
Industrie	1951,3	2577,8	2136,9	2965,4
Construcții	2112,2	2851,0	2832,0	3529,3
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	1392,3	1749,9	1852,8	2278,6
Hoteluri și restaurante	1416,3	1885,3	1730,6	2421,8
Transporturi și comunicații	2316,3	2808,0	2896,1	3243,5
Activități financiare	2926,6	3418,0	3330,0	4400,9
Tranzacții imobiliare	1970,5	2289,4	2690,5	2857,4
Administrație publică	1950,8	3200,0	1934,7	2457,4
Învățământ	1136,3	1319,6	1411,9	1721,6

	2006		2007	
	F	B	F	B
Sănătate și asistență socială	1205,4	1642,6	1649,8	2247,1
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	1119,1	1512,1	1466,2	1966,8
activități recreative, culturale și sportive	928,6	1236,9	1240,2	1718,5

Sursa: BNS, Cercetarea statistică privind Repartizarea efectivului de salariați conform mărimii salariului calculat pentru luna septembrie în unitățile economico-sociale cu numărul de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Datele privind remunerarea muncii, denotă faptul că, în 2006 femeile au câștigat în medie cu 32% mai puțin decât bărbații (doar 68% din salariul mediu al bărbaților). În 2007, diferența a scăzut sub 30%, ajunând la 27,36% (femeile au câștigat 72,64% din salariul mediu al bărbaților).

Dacă privim diferențele medii de salarizare în funcție de activitățile economice, observăm că în absolut toate domeniile economice, la nivelul ambilor ani analizați, femeile câștigă mai puțin decât bărbații, Singura excepție este domeniul pescuitului, unde femeile câștigau în 2006, în medie, cu 7% mai mult decât bărbații, iar în 2007 diferența a crescut la 21%. Totuși, trebuie reamintit faptul că numărul persoanelor care lucrează în domeniul pescuitului este deosebit mic, iar cel al femeilor este foarte mic, fiind de doar 100 de femei¹². Diferența de salarizare în defavoarea femeilor se menține inclusiv în acele domenii economice unde femeile constituie majoritatea salariaților, precum învățământ, sănătate și asistență socială.

Cea mai mare diferență de salarizare medie între femei și bărbați a fost în 2006 în domeniul administrației publice, unde femeile au câștigat cu aproape 40% mai puțin decât bărbații. În 2007 această diferență enormă a s-a redus la 21%, sub media anuală. Este interesant de observat că în acest domeniu salariul mediu a scăzut în 2007 comparativ cu 2006, al femeilor cu doar 16 lei în medie, pe când al bărbaților a scăzut cu 743 lei. De altfel, este singurul domeniu al economiei în care salariile au scăzut în 2007 comparativ cu 2006. Pentru determinarea cauzelor este necesară o analiză în profunzime a modificărilor de politici în domeniu survenite în 2007 precum și a datelor statistice dezagregate în funcție de sex pe nivele ierarhice și poziții.

Dacă analizăm cele mai bine plătite domenii comparativ cu cele mai slab plătite, vom observa următoarele:

- cele mai mari salarii se câștigă în domeniul activităților financiare, iar diferența de salarizare medie dintre femei și bărbați s-a mărit în 2007 comparativ cu 2006 (de la 14,4% la 24,4%);
- cele mai mici salarii se câștigă în agricultură, unde diferențele de gen în salarizare sunt între 18-15%.

6.34. Salariul mediu în luna septembrie în profil teritorial

lei

	2006		2007	
	F	B	F	B
Salariați, total	1473	2163	1809	2490
Mun. Chișinău	1903	2638	2303	3093
Nord	1226	1843	1516	2191
mun. Bălți	1648	2444	2061	2738
Briceni	982	2131	1270	1815
Dondușeni	1143	1391	1487	2150
Drochia	1025	2015	1231	2212
Edineț	1133	1821	1448	1928
Fălești	1015	1291	1356	1466
Florești	1159	1758	1449	1831
Glodeni	1012	1339	1207	1615
Ocița	1055	1531	1226	1905
Rîșcani	988	1213	1290	1455
Sîngerei	1043	1156	1261	1393
Soroca	1265	1582	1476	2075
Centru	1215	1756	1477	1922
Anenii Noi	1213	2268	1580	2362

¹² Vezi Tabelul 6.15 "Efectivul salariaților pe activități ale economiei"

	2006		2007	
	F	B	F	B
Călărași	1293	1534	1569	1787
Criuleni	1153	1540	1340	1749
Dubăsari	1171	1321	1376	1733
Hîncești	1035	1184	1343	1626
Ialoveni	1196	2143	1520	2235
Nisporeni	1078	1380	1337	1514
Orhei	1534	1904	1577	1953
Rezina	1324	2906	1644	2424
Strășeni	1217	2021	1468	1901
Șoldănești	942	1222	1240	1621
Telenești	1005	1145	1221	1390
Ungheni	1293	1752	1672	2082
Sud	1092	1667	1388	1717
Basarabeasca	1252	2383	1578	2624
Cahul	1273	1653	1606	1763
Cantemir	902	1270	1328	1303
Căușeni	1056	1442	1347	1668
Cimișlia	1014	1594	1267	1636
Leova	896	1672	1249	1469
Ștefan Vodă	982	1332	1258	1383
Taraclia	1151	1885	1231	1693
U.T.A. Găgăuzia	1112	1470	1432	1790

În profil teritorial, diferențele dintre salariul mediu al femeilor și bărbaților se situau în 2006 între sub 25% în U.T.A. Găgăuzia și peste 34% în regiunea sud (în Chișinău diferența era de aproape 28%). În 2007, la nivelul tuturor regiunilor diferența a scăzut, situându-se între sub 20% în regiunea sud¹³ și peste 30% în regiunea nord. În Chișinău diferența a scăzut cu aproape 3 procente, ajungând la peste 25%.

6.35. Salariul mediu lunar pe unele funcții/profesii și activități în luna octombrie

lei

	2006		2007	
	F	B	F	B
Agricultură	848	955	975	1190
Lucrător la creșterea culturilor agricole	929	852	1054	907
Pomicultor	1264	1241	1130	1156
Viticultor	1039	967	1029	927
Cultivator de tutun	789	614	901	820
Floricultor	2034	1835	1674	1825
Tractorist	919	1104	763	1337
Fabricarea pâinii și a produselor de panificație	1876	1945	2267	2323
Brutari	1157	1292	1350	1681
Brutari la linia mecanizată	1435	909	1750	1079
Producerea produselor din lapte	2003	1948	2464	2631
Operator la automatul de ambalare a produselor lactate	2093	1837	2550	2156
Operator la linia automată de obținere a produselor lactate	1084	2025	1527	2428
Operator la obținerea produselor lactoacide și a produselor lactate pentru copii	1918	2460	3085	-
Separator lapte și lapte - materie primă	1549	1555	1814	2671
Producerea, prelucrarea și conservarea cărnii	1987	2296	1943	2547
Sacrificator animale	1169	1451	1232	1617
Dezosator	2626	1560	935	1527
Tăietor produse de carne	-	1892	2444	1328
Puitor-ambalator	1868	2835	1849	2798
Aparatist la tratarea termică a produselor de carne	1033	2843	1257	1706
Industria de confecții	1569	1801	1917	2808
Croitor	1507	1631	1831	1835
Operator la utilajul de cusut (cusătoreasă)	1519	1000	1729	2270
Fabricarea încălțămintei	1729	1803	2020	2140

¹³ În regiunea Sud s-a înregistrat cea mai mare scădere a diferenței dintre salariul mediu al femeilor și bărbaților (cu peste 15%).

	2006		2007	
	F	B	F	B
Croitor materiale	1983	1502	1833	2892
Operator la banda rulantă	750	3400	2078	–
Operator la utilajul de croit	–	1087	–	1738
Cusător încălțăminte	1614	1334	1640	1026
Industria mobilei	1809	1667	2223	2376
Tapetar mobilă	2588	1096	3464	1654
Pregătitor materiale pentru tapisare și căptușire	2200	2181	3129	3140
Tâmplar	2753	1766	2344	2558
Placator elemente pentru mobilă	1484	1038	1431	1343
Finisor articole din lemn	1485	1090	1620	2041
Fabricarea produselor chimice	1872	2576	2706	3691
Aparatist la amestecare	880	1460	3576	2766
Aparatist, confecționar, laborant	1427	2264	2989	2619
Prelucrarea metalelor	1896	2361	2165	2808
Reglor linii automate și agregate de mașini-unelte	–	1043	–	1080
Reglor automate și semiautomate	–	3448	–	3122
Sudor cu gaze	–	3031	–	1208
Electrosudor la sudarea manuală	2790	2605	3100	2668
Electrogazosudor	1200	2844	1200	2933
Electrosudor la mașinile automate și semiautomate	–	2345	–	2766
Construcție mașini	1478	2133	2094	2612
Formator la formarea mecanică	–	2041	–	3626
Turnător metal	–	2150	–	3076
Ascuțitor	1094	1786	1866	2108
Modelor modele metalice	–	1939	–	2224
Reglor linii automate și agregate de mașini-unelte	–	1633	–	4139
Operator la mașinile cu comandă program	–	4001	–	3991
Lăcătuș la lucrările de asamblare mecanică	2047	2432	2208	2807
Poligrafie	2582	2521	2923	4204
Correspondent	1896	1806	2714	3004
Corector	2236	2145	2379	1860
Redactor	2405	3033	3552	2990
Redactor artistic	800	1188	2022	1511
Redactor tehnic	3951	1917	5764	1962
Zețar	1952	–	1857	1500
Culegător la mașini	–	1151	4439	2175
Tipăritor	2443	2856	3296	4348
Legător	1917	–	2355	2143
Mașinist la mașinile de copertat	2808	–	4608	900
Mașinist la mașinile de liniat	–	6702	–	5902
Producerea, colectarea și distribuția energiei electrice	3264	3412	3840	4173
Electromontor la deservirea utilajului electric de la centralele electrice	–	3023	–	4220
Electromontor la repararea aparaturii de protecție prin relee și a automaticii	2523	2810	3222	3623
Electromontor la reglarea liniilor electrice aeriene	–	2362	–	3283
Electromontor la supravegherea traseelor rețelelor de cablu	2754	2014	3303	3321
Controlor la controlul energetic	2210	2025	2809	2595
Construcții	2176	2796	2751	3365
Zugrav-constructor	2398	2746	2813	2791
Pietrar-zidar	–	2783	–	3499
Fierar-betonist	3502	3112	2611	3987
Betonist	1757	2856	–	3516
Dulgher	–	2763	–	3480
Tencuitor	2154	2581	3368	2896
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	1273	1639	1715	2024
Casier în sala de comerț	1055	–	2074	900
Controlor-casier	909	709	1616	1095
Vînzător produse alimentare	1001	961	1479	2140
Socotitor	900	2059	1988	2410
Merceolog	2119	2019	2477	4203
Agent de aprovizionare (manager)	1588	1602	2119	1753
Hoteluri și restaurante	1427	1932	1896	2348
Portar	3944	989	2575	1492
Registrator, administrator	1919	1388	2370	1983
Bucătar	994	998	1403	1553
Chelner	868	1107	1415	1710
Cameriste (inclusiv superioare), îngrijitori	1298	1306	1955	1210

	2006		2007	
	F	B	F	B
Ușier	3301	1057	–	1718
Transport feroviar	1576	2113	2354	3028
Casier de bilete	1300	1210	1875	1821
Șef echipă de tren	2330	2260	3393	2801
Însoțitor de vagon	1595	1498	2206	2068
Revizor, revizor-reparator vagoane calea ferată	2035	2088	2958	2747
Lăcătuș pentru reparația materialului rulant al locomotivelor	1663	2089	2395	3165
Acar post de serviciu	1256	1265	1710	1725
Transport pasageri	1743	2053	2175	2592
Controlor bilete (conductor)	2285	2044	3035	2484
Mecanic, lăcătuș	1100	2168	3201	2920
Conducător autobuz	–	1144	–	1707
Conducător troleibuz	4451	4125	4940	4953
Transport aerian	2269	7218	6380	6957
Șef-pilot detașament de zbor	–	10998	–	10834
Comandant de navă aeriană	–	16853	–	17186
Însoțitor de bord (stewardesă)	8078	7983	9284	8938
Mecanic navigant	–	6763	–	6415
Comunicații	2545	4005	3326	5240
Cartator poștal	1263	1335	2052	2338
Poștaș	603	845	938	1342
Telefonist la telecomunicație telefonică interurbană	3079	–	3706	–
Telefonist serviciul de informație al rețelei telefonice orășenești	2816	–	3556	–
Învățământ¹	1022	1068	1277	1325
Profesori de limbă și literatură	1474	1542	1767	1922
Profesori de matematică	1603	1602	1922	1944
Profesori de discipline tehnice	1328	1314	1589	1618
Profesori de instruire generală	1380	1349	1623	1635
Profesori învățământ primar	1385	1284	1710	1625
Educatori	881	1283	1180	1507
Învățământ universitar	1864	2565	2065	2734
Profesor universitar	3203	3409	3547	4011
Conferențiar universitar (docent)	2826	2839	3353	3348
Lector superior universitar	2132	2314	2551	2701
Lector universitar	1418	1537	1814	2008
Asistent universitar	1712	1927	2137	2231
Ocrotirea sănătății	1241	1793	1678	1974
Medici-interniști de circumscripție (medici generaliști)	2083	2173	2798	3100
Medici-interniști spitale	1680	2048	2201	2697
Medici-chirurgi	1848	2025	2309	2613
Medici-stomatologi	1097	1037	1623	1966
Medici echipe stații (secții) de asistență medicală urgentă	2507	2588	3071	3135
Medici-pediatri de circumscripție	1630	2685	2225	4154
Medici-pediatri spitale	1702	1780	2392	2898
Medici-fizioterapeuți	1629	2108	2091	2587
Surori medicale	1250	1251	1627	1580
Personal sanitar elementar	715	908	895	1057
Cultură	895	1142	1215	1584
Ziariști și asimilați	2417	2310	2849	2878
Artiști diferite genuri	1153	1195	1356	1400
Actori și regizori teatru	1135	1234	1749	1986
Actori și regizori filme și alte spectacole	2106	1943	2311	2369
Bibliotecari	746	712	1001	997
Arhiviști	777	–	778	567
Conducători artistici	532	585	819	922

¹ Exclusiv învățământul universitar

Sursa: BNS, Cercetarea statistică privind Câștigurile salariale ale personalului specificate pe funcții în octombrie în unitățile economico-sociale și cu un număr de salariați de 20 și mai multe persoane. Totodată, sunt cuprinse toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

7. ÎNVĂȚĂMÎNT

CARACTERISTICA GENERALĂ

7.1. Elevi/studenți pe tipuri de instituții

mii pers.

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Instituții de învățământ primar și secundar general (de zi)	245,7	245,8	230,5	230,5
Instituții de învățământ secundar profesional	8,4	15,3	8,4	16,1
Instituții de învățământ mediu de specialitate (colegii)	17,0	13,2	17,6	13,7
Instituții de învățământ superior	74,2	53,8	72,4	50,5

Pentru anul de învățământ 2006 – 2007 în învățământul primar și secundar general numărul elevilor de gen masculin a fost cu cca. 100 persoane mai mare față de cel al numărului de elevi de gen feminin, iar în anul următor (2007/2008) numărul se egalează. În cel secundar profesional numărul băieților este de aproape două ori mai mare. În ce privește cuprinderea în sistemul de învățământ primar, secundar general și secundar profesional băieții în vârstă de 7-16 ani constituie 98,8% din rîndul elevilor din instituțiile de învățământ primar, secundar general și secundar profesional, iar fetele constituie 99,7%, ținând cont de faptul că la 1 ianuarie 2008 populația masculină în vârstă între 7 și 16 ani inclusiv constituia 249,5 mii persoane, pe când cea feminină 239,7 mii.

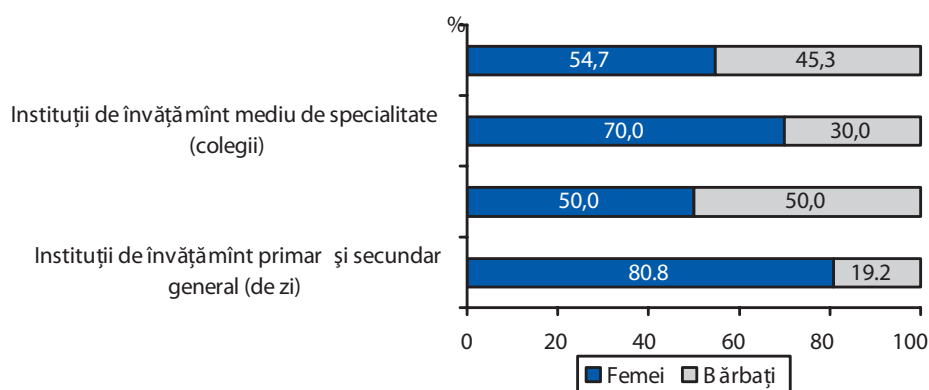
Constatăm o orientare profesională pronunțat diferită în funcție de gen. Băieții se orientează spre instituțiile de învățământ secundar profesional mai degrabă decât fetele, care se orientează mai mult spre învățământul mediu de specialitate sau cel superior, unde fetele predomină numeric cu mult față de băieți.

7.2. Personal didactic pe tipuri de instituții

mii pers.

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Instituții de învățământ primar și secundar general (de zi)	31,9	8,1	31,2	7,4
Instituții de învățământ secundar profesional	1,3	1,2	1,2	1,2
Instituții de învățământ mediu de specialitate (colegii)	1,4	0,6	1,4	0,6
Instituții de învățământ superior	3,6	3,0	3,5	2,9

7.3. Ponderea femeilor-pedagogi în numărul total al personalului didactic în anul de studii 2007/2008

Învățământul ca piață de muncă este un domeniu puternic feminizat. Din numărul total de 49,4 mii persoane angajate ca personal didactic (în anul de studii 2007/2008), femeile constituie mai mult de trei pătrimi. Există însă diferențe între ciclurile de învățământ, cel mai mare procent de femei ca personal didactic se atestă în ciclul primar și secundar general (80,8%) și în colegii (70%), pe când în învățământul secundar profesional și cel superior distribuția de gen este una echilibrată.

În comparație cu anul de studii 2006/2007 nu s-au produs schimbări majore, cu excepția creșterii cu 2% a ponderii bărbaților în învățământul secundar profesional și scăderii cu 1,1% a ponderii lor în rândul cadrelor didactice în învățământul primar și secundar general.

7.4. Rata de cuprindere pe niveluri educaționale, %

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Învățământul preșcolar (nivelul 0)				
Brut	69,5	70,8	72,0	73,2
Net	67,9	69,0	70,6	71,5
Învățământul primar (nivelul 1)				
Brut	93,6	95,2	93,0	95,0
Net	87,0	88,1	86,9	88,5
Învățământ gimnazial (nivelul 2)				
Brut	90,1	90,9	89,8	90,3
Net	85,9	86,4	85,5	85,7

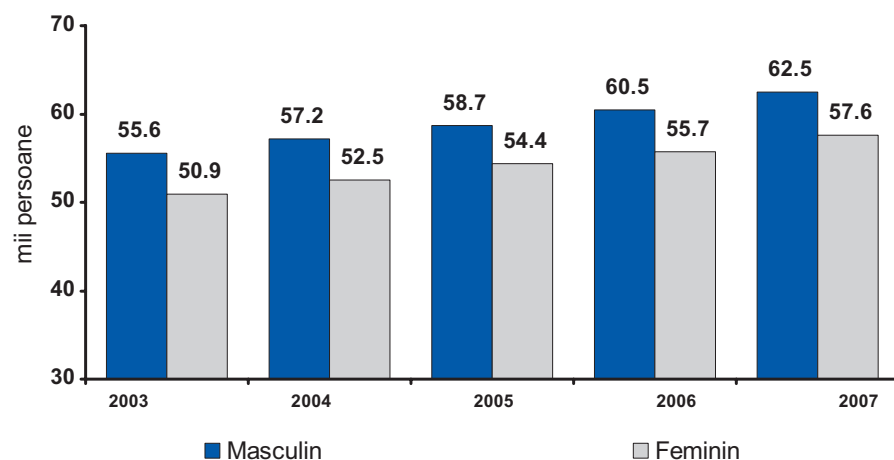
EDUCAȚIA PREȘCOLARĂ

7.5. Numărul de copii în instituții preșcolare, pe medii

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	25,9	28,0	29,8	32,5	26,6	29,2	31,0	33,3
inclusiv:								
grădiniță de copii	1,1	1,2	12,3	13,7	0,8	1,0	11,8	12,8
creșă-grădiniță și creșă	24,0	26,0	17,2	18,6	25,0	27,3	18,9	20,3
școală-grădiniță de copii	0,8	0,8	0,3	0,2	0,8	0,9	0,3	0,2

7.6. Numărul de copii în instituții preșcolare, pe sexe

Numărul de copii încadrați în instituțiile preșcolare, atât pentru băieți cât și pentru fete, este în continuă creștere, cu 2-3 procente anual. Numărul fetelor însă rămâne în mod constant mai mic cu cca. 5 mii persoane. Acest lucru se datorează nu unor factori discriminatorii, ci numărului mai mic de fete decât băieți în aceste grupe de vârstă. În anul 2007 fetele constituiau 48% din numărul total de copii cuprinși de învățământul preșcolar, iar în rândul copiilor de 2–6 ani ponderea lor a fost de 48,5%, ceea ce indică că fetele sunt chiar într-o măsură mai mare cuprinse de învățământul preșcolar.

Diferențe majore există în cuprinderea copiilor de învățământul preșcolar în mediul urban și rural. Deși vedem că numărul copiilor cuprinși de învățământul preșcolar în mediul rural este mai mare decât din mediul urban (în 2007 - 31 mii fete și 33,3 mii băieți față de 26,6 mii și 29,2 mii în mediul urban respectiv), raportarea la numărul total de copii pe medii indică un procent de cuprindere foarte scăzut în mediul rural în comparație cu orașe. Dacă raportăm numărul de copii în vârstă de 2-6 ani cu numărul copiilor din instituțiile preșcolare, constatăm că în mediul urban instituții preșcolare frecventează aproximativ 85% din copii, pe când în mediul rural doar 54%.

7.7. Instituții preșcolare pe tipuri și medii, în 2007

mii persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	25,9	28,0	29,8	32,5	26,6	29,2	31,0	33,3
inclusiv:								
grădiniță de copii	1,1	1,2	12,3	13,7	0,8	1,0	11,8	12,8
creșă-grădiniță și creșă	24,0	26,0	17,2	18,6	25,0	27,3	18,9	20,3
școală-grădiniță de copii	0,8	0,8	0,3	0,2	0,8	0,9	0,3	0,2

Distribuția pe tipuri de instituții preșcolare ne poate arunca puțină lumină atât asupra vârstei la care copiii sunt incluși în învățământul preșcolar, cât și asupra infrastructurii disponibile la nivelul sistemului de învățământ preșcolar. În creșe sau creșe-grădinițe copiii sunt înscriși de la vârste mai mici, pe când în școli-grădinițe la vârste mai mari, nemijlocit înainte de a merge la școală primară. Și în acest caz nu există diferențe majore în funcție de genul copiilor, ceea ce nu putem spune cu referire la mediul de reședință. Realizând o distribuție procentuală vedem că în mediul urban predomină creșele și creșele-grădinițe, în care sunt incluși aproape 94% din copiii cuprinși de învățământul preșcolar, pe când în mediul rural doar 61%.

Un număr semnificativ de copii din mediul rural frecventează grădinițele (în care nu sunt grupe de creșă) – 38,3%, pe când în mediul urban acestui tip de instituții îi revin foarte puțini copii (3% din total). Școlile-grădinițe sunt tipul de instituții foarte puțin răspândite atât în orașe cât și în sate, oricum însă sunt mai des întâlnite în mediul urban. Astfel, acest tip de instituții cuprinde 3% din copii în mediul urban și doar 0,8% în mediul rural.

7.8. Instituții preșcolare pe tipuri și medii, în 2007

	Numărul instituțiilor preșcolare		Numărul de copii, mii pers.		Numărul de copii la 100 locuri	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Total	1305	1334	116,2	120,1	73	75
inclusiv:						
grădiniță de copii	502	479	28,3	26,3	62	65
creșă-grădiniță și creșă	778	827	85,8	91,6	78	79
școală-grădiniță de copii	25	28	2,1	2,2	59	65
Urban	307	308	53,9	55,8	85	88
inclusiv:						
grădiniță de copii	23	21	2,3	1,8	74	78
creșă-grădiniță și creșă	274	277	50,0	52,3	87	90
școală-grădiniță de copii	10	10	1,6	1,7	56	62
Rural	998	1026	62,3	64,3	65	66
inclusiv:						
grădiniță de copii	479	458	26,0	24,6	61	65
creșă-grădiniță și creșă	504	550	35,8	39,2	67	67
școală-grădiniță de copii	15	18	0,5	0,5	70	75

Infrastructura învățământului preșcolar, exprimată ca număr de instituții, este în creștere. În anul 2007 în țară activau 1334 instituții, cu 29 unități mai mult față de anul 2006. Creșterea numărului de instituții nu este însă în concordanță cu creșterea numărului de copii. Dacă realizăm calculul privind numărul de copii care revine la o instituție, acesta este în continuă creștere. În anul 2006 la o instituție reveneau 89 copii, pe când în 2007 deja se ajunsese la 90 copii.

Pe tipuri de instituții, cele mai supra-solicitate sunt creșele și creșele-grădinițe, cărora le revin 110,8 copii per instituție, cel mai mic raport este în cazul grădinițelor – 55,1 copil per instituție. Acest lucru pare a se datora însă discrepanței majore între medii. În anul 2007, la 308 grădinițe din mediul urban reveneau 55,8 mii copii, ceea ce indică un număr de peste 181 copii per grădiniță, pe când în mediul rural acest raport este de aproape trei ori mai mic (62,7 copii per grădiniță). În același timp, ne amintim că creșele și creșele-grădinițe din mediul urban includ un procent mult mai mare de copii decât cele din mediul rural.

7.9. Instituții preșcolare, în profil teritorial

	Instituții preșcolare		Copii, mii pers.		Numărul de copii la 100 locuri	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Salariați, total	1305	1334	116,2	120,1	73	75
Mun. Chișinău	148	148	27,4	28,7	85	89
Nord	420	428	30,4	31,2	72	74
mun. Bălți	35	35	5,6	5,8	92	96
Briceni	34	34	2,1	2,1	55	55
Dondușeni	21	21	1,0	1,0	61	58
Drochia	38	40	2,8	2,9	67	70
Edineț	42	43	2,7	2,8	66	66
Fălești	46	47	3,2	3,3	86	87
Florești	31	31	2,3	2,4	73	88
Glodeni	30	29	2,0	2,0	68	70
Ocnița	15	15	0,9	0,9	56	60
Rîșcani	38	40	2,1	2,2	68	69
Sîngerei	39	41	2,9	3,0	71	71
Soroca	51	52	2,8	2,8	70	73
Centru	414	431	32,7	33,8	70	72
Anenii Noi	36	36	2,8	2,9	72	73
Călărași	28	30	1,8	1,9	49	49
Criuleni	29	29	2,6	2,6	77	77
Dubăsari	11	11	1,0	0,9	69	75
Hîncești	53	53	3,9	4,0	56	56
Ialoveni	28	29	3,2	3,4	90	96
Nisporeni	22	24	1,7	1,8	69	68
Orhei	48	55	3,6	4,1	70	74
Rezina	27	29	1,5	1,6	80	85
Strășeni	32	32	3,0	2,9	65	64
Șoldănești	27	29	1,3	1,3	78	89
Telenești	34	34	2,5	2,4	74	75
Ungheni	39	40	3,8	4,0	83	90
Sud	265	268	19,5	19,9	62	63
Basarabeasca	12	12	1,1	1,1	73	75
Cahul	54	54	5,1	5,1	65	62
Cantemir	50	50	2,8	2,9	67	68
Căușeni	28	30	2,5	2,7	63	63
Cimișlia	31	31	1,7	1,7	55	64
Leova	36	36	2,0	2,0	47	49
Ștefan Vodă	30	31	2,7	2,8	75	73
Taraclia	24	24	1,6	1,6	56	57
U.T.A. Găgăuzia	58	59	6,2	6,5	88	88

Creșterea numărului de instituții preșcolare în anul 2007 în comparație cu 2006 s-a realizat mai mult pe seama raioanelor din centrul (cu 16 instituții mai mult) și din nordul țării (cu 8 instituții mai mult), decât în raioanele din sudul țării, unde în 2007 au fost deschise doar 3 instituții în plus față de 2006. În același timp, raportul între numărul de copii și numărul de instituții nu este foarte diferit pe zone, variind între 73 copii per instituție în regiunea de nord și 78 în regiunea de centru, incomparabil cu numărul de 194 copii per instituție în municipiul Chișinău sau 166 în municipiul Bălți.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR ȘI SECUNDAR GENERAL

7.10. Elevi în școli de zi, gimnazii, licee pe clase

mii pers.

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	100,9	97,8	144,8	148,0	95,0	91,8	135,5	138,7
inclusiv:								
pregătitoare	0,3	0,3	0,8	0,9	0,2	0,3	0,8	0,9
clasele 1-4	27,7	29,6	50,2	53,1	26,6	28,3	46,7	50,2
clasele 5-9	46,2	48,0	78,0	82,0	42,7	44,7	74,5	77,7
clasele 10-11(12)	26,7	19,9	15,8	12,0	25,5	18,5	13,5	9,9

Cât privește includerea în învățământul primar și secundar general, atestăm tendințe asemănătoare celor din învățământul preșcolar. Întâi de toate remarcăm că diferențele în funcție de gen nu sunt foarte pronunțate. Mai mult chiar, în rândul elevilor ponderea fetelor este una mai mare decât în numărul total de copii în grupurile de vârstă corespunzătoare fiecărui ciclu, ceea ce indică faptul că băieții sunt mai expuși riscului de a nu fi încadrați în învățământ. Mai mult de atât, datele indică faptul că în ciclul de intrare în sistemul de învățământ primar (clasele pregătitoare) există o sub-reprezentare a fetelor (fetele constituie 45,5% din elevii din clasele pregătitoare și 48,6% în rândul copiilor de 6 ani). Iar în ciclul de ieșire din sistemul de învățământ primar și secundar general (clasele 10–11/12) situația este inversă, mai degrabă rămân în afară băieții, care constituie 50,8% din numărul copiilor în generațiile 16–18 ani și doar 42,1% din numărul elevilor în școlile medii și licee. Acest lucru se datorează faptului că băieții, așa cum am văzut anterior, se orientează într-o măsură mai mare către învățământul secundar profesional.

7.11. Elevi în școli de zi, gimnazii, licee pe grupe de vârstă

mii pers.

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	100,9	97,8	144,8	147,9	95,0	91,8	135,5	138,7
inclusiv:								
pînă la 7 ani	1,3	1,1	2,1	1,9	1,2	1,1	2,0	2,0
7-10 ani	26,6	28,2	48,1	50,4	25,9	27,2	45,2	48,1
11-15 ani	45,9	47,5	77,7	81,6	42,3	43,9	73,6	76,7
16 ani și peste	27,1	21,0	16,9	14,0	25,6	19,6	14,7	11,9

Este de remarcat tendința ca fetele mai degrabă decât băieții să fie înmatriculate la studii primare pînă la împlinirea vârstei de 7 ani. În anul 2007 din 6,3 mii elevi în vârstă sub 7 ani 3,2 mii erau fete, deci mai mult decât jumătate pe de o parte, pe de altă parte ne amintim că numărul de fete în grupele de vârstă tinere este mai mic decât cel al băieților, deci discrepanța procentuală este și mai mare.

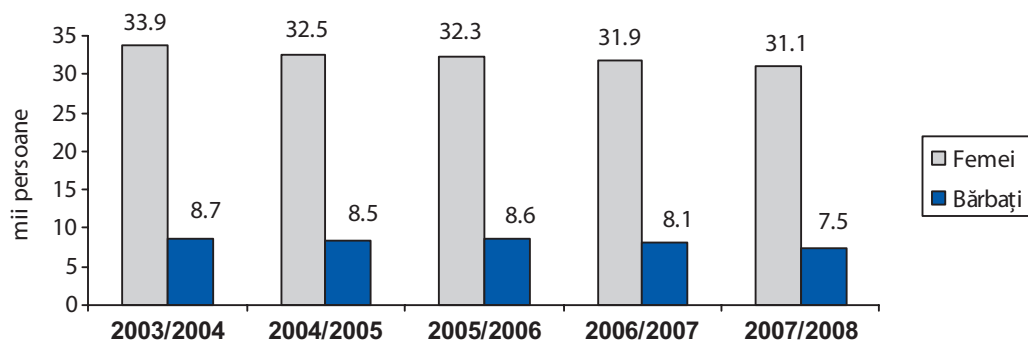
7.12. Absolvenți din școli de zi, gimnazii, licee

mii pers.

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	19,9	17,8	21,9	21,1	19,3	17,0	20,9	20,5
gimnazii	10,9	10,8	16,0	16,5	10,1	10,1	15,2	16,1
școli medii de cultură generală, licee	8,9	7,0	5,9	4,6	9,2	6,9	5,7	4,4

Numărul absolvenților din instituțiile de învățământ preuniversitar este în descreștere. Numărul total de absolvenți în anul 2007 a constituit 77,7 mii persoane, cu 3 mii mai puțin decât în anul 2006. Această descreștere se datorează scăderii demografice a numărului de populație în vârstele respective, astfel încât tendința de descreștere este aceeași pentru grupurile de gen sau în funcție de mediul de reședință.

7.13. Personal didactic în școli de zi, gimnazii, licee

Tendință de scădere continuă să se înregistrează și ceea ce privește numărul de cadre didactice, care deși nu înregistrează parametri egali de la an la an (de ex. către anul de studii 2004/05 numărul de cadre didactice a scăzut cu 1,6 mii față de anul precedent, iar în anul următor doar cu 0,1 mii, apoi iarăși o scădere mai pronunțată cu 0,9 mii în 2006/07 și cu 1,4 mii în 2007/08), este oricum una constantă.

Comparativ pe grupuri în funcție de gen constatăm că tendința de descreștere este caracteristică ambelor grupuri, doar că evoluează diferit. Dacă raportăm însă numărul de cadre în funcție de gen pe limitele intervalelor oferite în diagramă, constatăm că în cazul bărbaților scăderea este una mai pronunțată. Din anul 2003/04 către anul 2007/08 numărul cadrelor didactice bărbați a scăzut cu cca. 14% (de la 8,7 mii la 7,5 mii), pe când numărul de cadre didactice femei cu doar 8% (de la 33,9 mii la 31,1 mii).

O altă constatare ar fi că tendința „feminizării” învățământului ca piață de muncă este una constantă, femeile constituind 80% din personal didactic, proporție care nu suferă modificări majore de la an la an.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SECUNDAR PROFESIONAL ȘI MEDIU DE SPECIALITATE

7.14. Absolvenți, înmatriculați și numărul de elevi în instituții de învățământ secundar profesional, pe sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - absolvenți	5,2	9,3	4,5	8,4
Școli de meserii	1,4	2,2	0,9	2,0
Școli profesionale	3,8	7,1	3,0	5,9
Licee profesionale	-	-	0,6	0,5
Total - înmatriculați	5,6	9,9	5,7	10,5
Școli de meserii	1,4	2,3	1,0	2,2
Școli profesionale	4,2	7,6	4,1	7,7
Licee profesionale	-	-	0,6	0,6
Total - elevi	8,4	15,3	8,4	16,1
Școli de meserii	1,6	2,4	1,1	2,2
Școli profesionale	6,8	12,9	6,5	12,8
Licee profesionale	-	-	0,8	1,1

Învățământul secundar profesional este un ciclu spre care se orientează preponderent băieții, care în anul 2007/08 constituie 65% din absolvenți și elevi înmatriculați și 66% din numărul total de elevi. În același timp există o diferențiere în funcție de gen pe tipuri de instituții, care indică tendința fetelor către un nivel de studii oarecum mai înalt. Cota maximă de băieți se află în rândul elevilor școlilor de meserii, după care urmează cele profesionale, și cea mai mică pondere a băieților este în liceele profesionale. În liceele profesionale fetele prezintă peste jumătate din absolvenți, jumătate din elevii înmatriculați și 42% din numărul total de elevi.

7.15. Elevi din învățământul secundar profesional, pe vârste și sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - elevi	8,4	15,3	8,4	16,1
din care, în vîrstă, ani:				
pînă la 16	3,1	5,7	3,3	6,4
17	2,3	4,1	2,2	4,6
18	1,8	2,7	1,8	2,9
19	0,7	1,2	0,6	0,8
20	0,2	0,5	0,2	0,3
21 și peste	0,3	1,1	0,3	1,1

Cât privește vârsta, diferențe majore nu există, doar că în cazul fetelor, comparativ cu băieții, este mai mare ponderea generațiilor de 18 și 19 ani, fapt determinat de orientarea fetelor într-o măsură mai mare către liceele profesionale și nu către școlile profesionale și cele de meserii, la care elevii se înscriu la vârste mai mici.

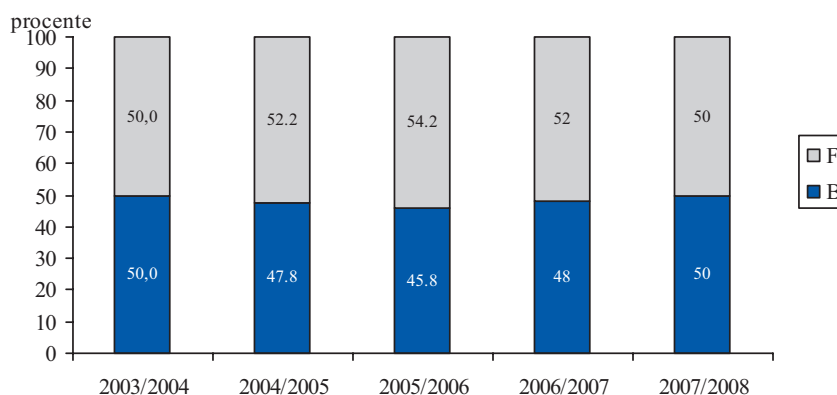
7.16. Personal didactic în instituții de învățământ secundar profesional, pe sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total – personal de bază	1,3	1,2	1,2	1,2
Școli de meserii	0,2	0,2	0,1	0,2
Școli profesionale	1,1	1,0	1,0	1,0
Licee profesionale	-	-	0,1	0,0

Surprinzător, însă „masculinizarea” învățământului secundar profesional există și în rândul cadrelor didactice. Deși cadrele didactice se distribuie în mod egal pe genuri (1,2 mii femei și 1,2 mii bărbați în anul 2007), ponderea bărbaților este una cu mult mai mare decât în învățământ în general (37,3 mii femei și doar 12,1 mii bărbați în anul de învățământ 2007/08). Mai mult decît atât, există o corelație între ponderea fetelor în rândul elevilor și procentul femeilor cadre didactice. În școlile de meserii și cele profesionale, unde procentul fetelor în rândul elevilor este cel mai mic (33,3% și 33,7% respectiv), este mai mică și cota femeilor profesori (33,3% și 50%) comparativ cu liceele profesionale, unde fetele constituie 42,1% din numărul total de elevi și toate cadrele didactice sunt femei.

7.17. Proporția personalului didactic în instituțiile de învățământ secundar profesional, pe sexe, în anii de studii 2003/2004-2007/2008

De-a lungul anilor modificări majore în structura de gen a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ secundar profesional nu au avut loc. Cea mai mică cotă de cadre didactice femei s-a înregistrat în anii de studii 2003/04 și 2007/08, când cadrele didactice se distribuiau după gen exact în jumătate.

7.18. Absolvenți, înmatriculați și numărul de elevi în colegii, pe sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Absolvenți	2,1	1,7	3,5	2,9
Înmatriculați	5,6	4,3	5,5	4,6
Elevi	17,0	13,2	17,6	13,7

Spre deosebire de învățământul secundar profesional, în colegii fetele predomină numeric în rândul elevilor. În anul de studii 2007/08 în colegiile din țară își făceau studiile 17,6 mii fete și 13,7 mii băieți. Comparativ cu anul de studii precedent, numărul elevilor în colegii a crescut cu peste 1000 elevi, ceea ce ar însemna o creștere cu 3,6%.

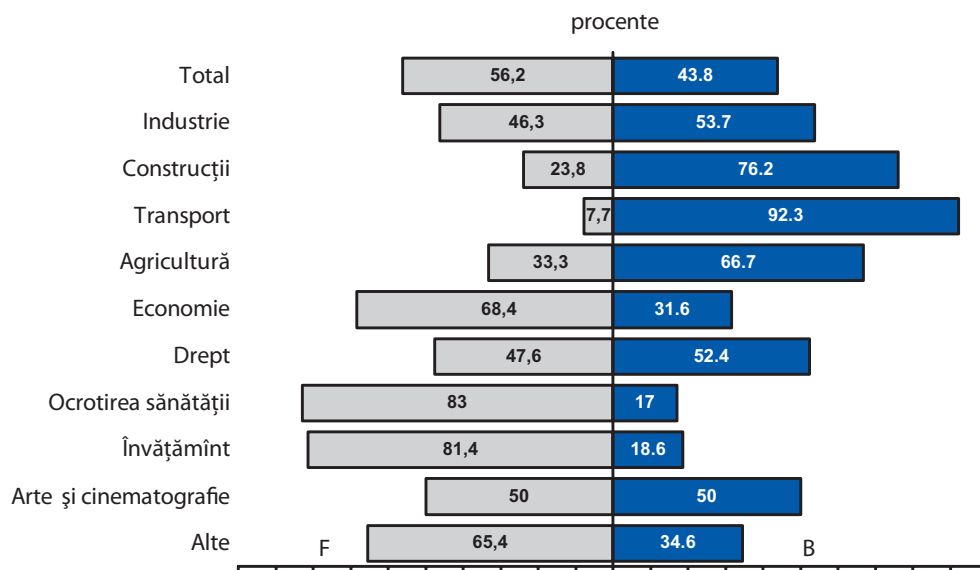
7.19. Elevi în colegii, pe grupe de ramură și sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - elevi	17,0	13,2	17,6	13,7
din care, pe grupe de ramură:				
Industrie	2,5	2,6	2,5	2,9
Construcții	0,4	1,4	0,5	1,6
Transport	0,2	2,3	0,2	2,4
Agricultură	0,7	1,3	0,7	1,4
Economie	2,3	1,2	2,6	1,2
Drept	1,2	1,4	1,0	1,1
Ocrotirea sănătății	4,2	0,8	4,4	0,9
Învățământ	3,4	0,8	3,5	0,8
Arte și cinematografie	0,6	0,5	0,5	0,5
Alte ¹	1,5	0,9	1,7	0,9

¹Inclusiv instituțiile de profil larg

7.20. Proporția elevilor în colegii, pe grupe de ramură și sexe, în anul de studii 2007/2008

Distribuția pe gen a elevilor variază însă semnificativ de la un grup de ramură la altul, fapt care indică că „masculinizarea” și „feminizarea” unor domenii ale economiei se produce deja din instituțiile de învățământ. Astfel de ramuri ca ocrotirea sănătății (83,0% fete) sau învățământ (81,4%) sunt domeniile în care fe-

meile constituie majoritatea populației ocupate. Și invers, domeniile ca construcții, transport și agricultură sunt puternic „masculinizate” și în piața muncii și în studiile de învățământ.

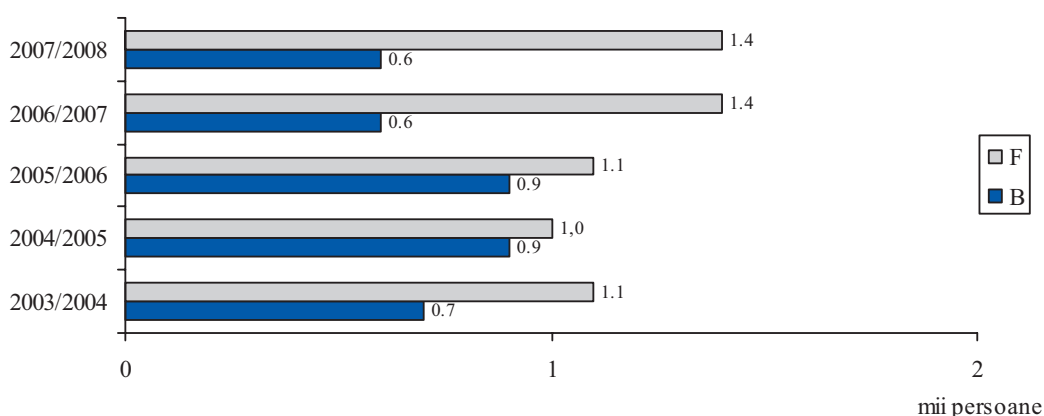
Diferențierea ca vârstă între elevii de gen feminin și cei de gen masculin este una minimă, deci practic nu există.

7.21. Elevi în colegii, pe vârste și sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - elevi	17,0	13,2	17,6	13,7
din care, în vârstă, ani:				
pînă la 16	3,9	3,1	4,0	3,1
17	3,6	2,5	3,7	3,0
18	3,8	2,9	3,8	3,1
19	3,1	2,4	3,6	2,6
20	1,4	1,2	1,4	1,0
21 și peste	1,2	1,1	1,1	0,9

7.22. Personal didactic în colegii, pe sexe, în anii de studii 2003/2004 - 2007/2008

Numărul de cadre didactice în colegii a cunoscut o ușoară creștere în anii 2004–2005, și a rămas stabil (2 mii persoane) în ultimii trei ani de studii. În același timp, contingentul didactic din colegii este unul predominant feminin.¹⁴

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

7.23. Absolvenți, înmatriculați și numărul de studenți în instituții de învățământ superior, pe sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Absolvenți	10,0	7,0	12,0	8,0
Înmatriculați	14,1	11,8	13,9	9,9
Studenți	74,2	53,8	72,4	50,5

În învățământul superior se profilează o tendință de scădere a numărului de studenți. Deși în anul 2007/2008 din instituțiile superioare au absolvit cu 3 mii studenți mai mulți față de anul precedent, au fost înmatriculați cu 2,1 mii mai puțini, iar numărul de studenți s-a micșorat cu 5,1 mii.

¹⁴ Cu mențiunea că pentru ultimii 2 ani numărul femeilor este estimativ.

Cât privește distribuția de gen în rândul studenților, fetele predomină (6 din 10 studenți fiind de gen feminin), iar ponderea fetelor în anul de studii 2007/08 s-a majorat la 58,9% comparativ cu 58% în anul precedent.

7.24. Absolvenți, înmatriculați și numărul de studenți în instituții de învățământ superior, pe forme de învățământ și sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Învățământ de zi				
Absolvenți	6,9	4,6	8,1	5,2
Înmatriculați	11,2	9,4	11,4	8,4
Studenți	48,1	33,1	47,5	32,0
Învățământ cu frecvență redusă				
Absolvenți	3,1	2,4	3,9	2,8
Înmatriculați	2,9	2,4	2,5	1,5
Studenți	26,1	20,7	24,9	18,5

Tendința de scădere a numărului de studenți este valabilă atât pentru învățământul de zi, cât și pentru cel cu frecvență redusă. Statisticile indică absența unor diferențe majore care ar indica că studenții de un anumit gen ar prefera un anumit tip de studii, cu excepția creșterii numărului ponderii fetelor în rândul studenților înmatriculați la învățământul cu frecvență redusă în anul 2007/2008 (62,5%), pe când în anul 2006/2007 proporția lor a constituit doar 54,7%.

7.25. Studenți în instituții de învățământ superior, pe grupe de ramură și sexe

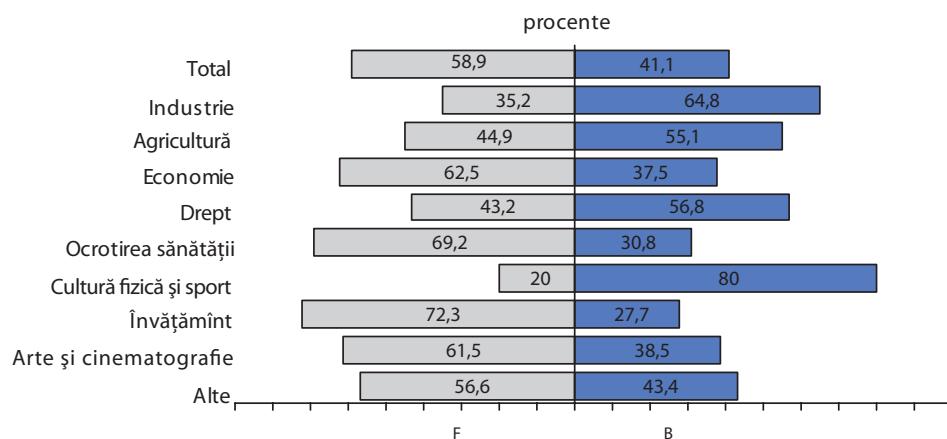
mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - studenți	74,2	53,8	72,4	50,5
din care, pe grupe de ramură:				
Industrie	7,0	14,0	7,0	12,9
Agricultură	4,2	5,1	4,0	4,9
Economie	13,1	8,2	13,0	7,8
Drept	1,8	3,0	1,9	2,5
Ocrotirea sănătății	2,5	1,1	2,7	1,2
Cultură fizică și sport	0,3	1,5	0,4	1,6
Învățământ	36,6	14,8	35,3	13,5
Arte și cinematografie	0,9	0,6	0,8	0,5
Alte ¹	7,8	5,5	7,3	5,6

¹Inclusiv instituțiile de profil larg

Scăderea numărului de studenți nu este caracteristică tuturor ramurilor. Comparativ cu anul de studii 2006/07 în anul 2007/08 a avut loc o creștere cu 8% a numărului de studenți la specialitățile din domeniul ocrotirii sănătății și cu 11% la cultură fizică și sport. Cea mai mare reducere a numărului de studenți se înregistrează în domeniul precum arte și cinematografie (cu 13%) și drept (cu 8%).

7.26. Proporția studenților în instituțiile de învățământ superior, pe grupe de ramură și sexe, în anul de studii 2007/2008

Și în cadrul învățământului superior are loc o segregare a domeniilor (ramurilor) pe genuri, atestată anterior în rândul elevilor din colegii. Domeniile „feminizate” sunt învățământul (72,3% fete din numărul total de studenți), ocrotirea sănătății (69,2%), economie (62,5%) și arte și cinematografie (61,5%). Domeniile cu predominanța numerică a studenților de gen masculin sunt cultura fizică și sport (80,0% băieți), industria (64,8%), drept (56,8%) și agricultură (55,1%). Această segregare este valabilă și pentru piața de muncă, astfel producându-se o evoluție de ciclicitate.

7.27. Studenți în instituții de învățământ superior, pe vârste și sexe

mii persoane

	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total – studenți	74,2	53,8	72,4	50,5
din care, în vîrstă, ani:				
pînă la 18	7,8	5,8	5,8	4,6
19	11,4	9,2	11,1	7,2
20	13,6	9,1	12,4	8,6
21	12,2	8,3	13,1	8,2
22	8,5	6,3	9,6	6,9
23 și peste	20,7	15,1	20,4	15,0

Datele indică caracteristici de vîrstă aproape identice pentru studenții de gen masculin și feminin.

7.28. Personal didactico-științific în instituții de învățământ superior

mii persoane

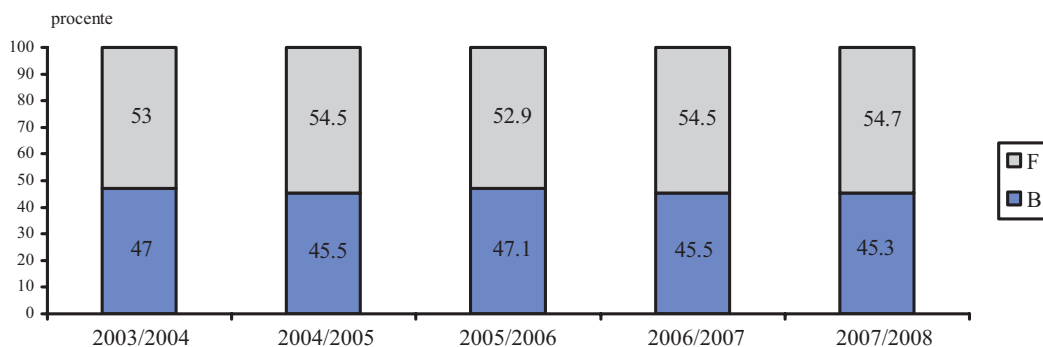
	2006/2007		2007/2008	
	F	B	F	B
Total - personal de bază	3,6	3,0	3,5	2,9
din care:				
cu normă întreagă	3,1	2,6	3,0	2,5
cu normă parțială	0,5	0,4	0,5	0,4
din numărul total cu grad științific:				
doctor în științe	0,9	1,4	1,0	1,3
doctor habilitat	0,1	0,3	0,1	0,3

Cât privește corpul didactic se evidențiază două constatări de bază. Pe de o parte, o dată cu scăderea numărului de studenți scade și numărul cadrelor didactice. În anul 2007/08 personalul didactico-științific în instituțiile de învățământ superior constituia 6,4 mii persoane față de 6,6 mii în anul precedent. Pe de altă parte, femeile constituie 3,5 mii persoane în rândul corpului didactic, deci aproape 55% din numărul total.

Majoritatea cadrelor didactice (personal de bază), sunt angajați cu normă întreagă, la acest capitol neexistând diferențe de gen în plus față de cele deja existente în cazul numărului total al personalului.

Discrepanțele majore se atestă în cazul distribuției cadrelor didactice după grad științific. Datele indică că în anul de studii 2007/08 grad de doctor în științe sau habilitat dețineau 42% din cadrele didactice din învățământul superior (2,7 mii din 6,4 mii în total). În același timp, în rândul femeilor această proporție este de doar 31%, pe când în rândul bărbaților este de 55%.

7.29. Proporția personalului didactico-științific în instituțiile de învățământ superior, pe sexe, în anii de studii 2003/2004 - 2007/2008

Deși am văzut că numărul de cadre didactice a înregistrat o scădere, distribuția de gen nu a suferit schimbări majore, cel puțin de-a lungul ultimilor cinci ani de studii. Cel mai mare procent de profesori bărbați s-a înregistrat în anul 2005/06 (47,1%), apoi a urmat o perioadă de scădere a ponderii lor până la 45,3% în anul 2007/08.

DOCTORAT ȘI POSTDOCTORAT

7.30. Pregătirea doctoranzilor

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Absolvenți	217	144	225	141
Înmatriculați	257	189	274	154
Doctoranzi	959	726	1010	600

Distribuția de gen a doctoranzilor trezește o nedumerire. Anterior am văzut că procentul cadrelor didactice bărbați cu grade științifice de doctor este mult mai mare comparativ cu cel în rândul cadrelor didactice femei. În același timp, vedem că la studiile de doctorat se înscriu într-o măsură mai mare femeile. În anul 2007 femeile predomină în rândul absolvenților de ciclu de studii de doctorat (61%), în rândul celor înmatriculați (64%), cât și în rândul doctoranzilor (63%).

7.31. Doctoranzi, pe vârste și sexe

persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Total - doctoranzi	959	726	1010	600
din care, în vârstă, ani:				
până la 25	249	231	219	120
26-30	483	326	504	305
31-34	123	79	160	86
35-39	53	50	56	44
40-49	45	35	63	39
50 și peste	6	5	8	6

Majoritatea doctoranzilor, de ambele genuri, au vârstă cuprinsă între 26 și 30 ani (fiecare al doilea doctorand), iar unu din cinci este în vârstă de până la 25 ani. Structura de vârstă a doctoranzilor femei nu este una foarte diferită de cea a bărbaților.

7.32. Pregătirea postdoctoranzilor

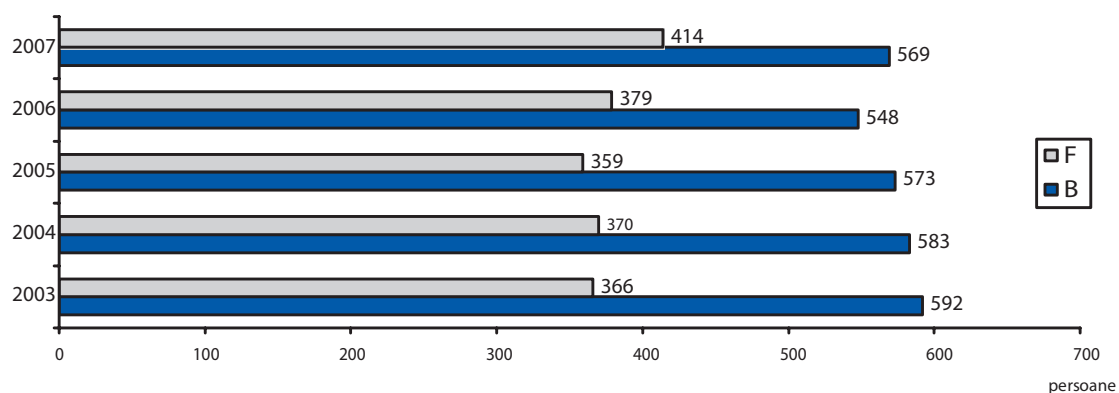
persoane

	2006		2007	
	F	B	F	B
Absolvenți	4	8	6	7
Înmatriculați	8	12	8	15
Postdoctoranzi	13	28	17	35

Studiile post-doctorale sunt însă puternic masculinizate. În anul 2007, din 52 postdoctoranzi doar 17 erau femei. Același lucru și în cazul postdoctoranzilor înmatriculați în același an - doar 8 din 23, și doar în cazul absolvenților distribuția este una mai echilibrată (6 femei și 7 bărbați).

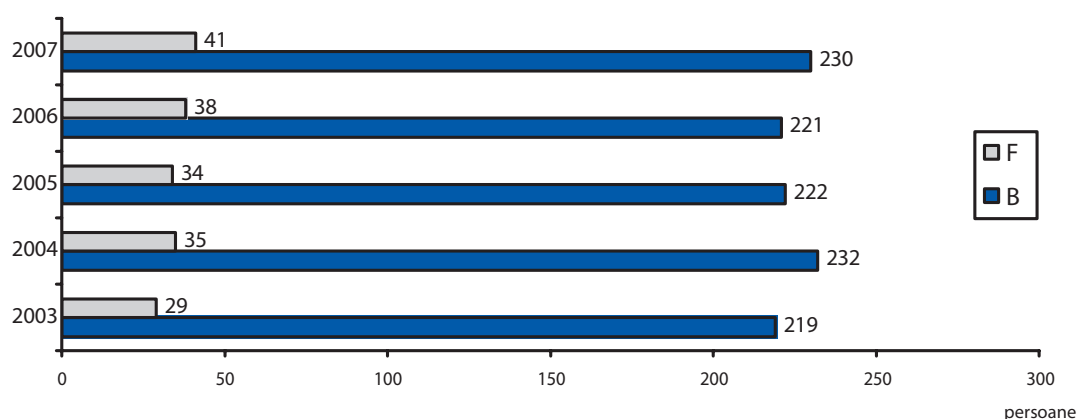
În cazul postdoctoranzilor predominarea bărbaților justifică numărul mai mare al doctorilor habilitați bărbați în rândul corpului didactic din învățământul superior. Cât privește doctoranzii și doctorii în științe, întrebarea rămâne deschisă. De ce femeile, constituind 63% în rândul doctoranzilor, constituie doar 43% (1 mie din 2,3 mii) din numărul total de doctori în științe care predau la universități (fără cumulari)?

7.33. Cercetători-doctori în activitatea de cercetare-dezvoltare (fără cumularzi), în anii 2003-2007

O distribuție la fel de „misterioasă”, care nu se corelează cu distribuția de gen a doctoranzilor, se observă și în cazul cercetătorilor-doctori care activează în cercetare-dezvoltare. Din numărul total de 983 cercetători în anul 2007 doar 414 erau femei (42%). Deși o asemenea distribuție pare a fi tradițională, în ultimii cinci ani se înregistrează o ușoară dar constantă creștere a ponderii femeilor - de la 38% în 2003 la 42% în 2007.

7.34. Cercetători-doctori habilitați în activitatea de cercetare-dezvoltare (fără cumularzi), în anii 2003-2007

Numărul de doctori habilitați implicați în activitatea de cercetare-dezvoltare în anul 2007 a constituit 271 persoane, fiind cel mai mare pe perioada ultimilor cinci ani. În rândul doctorilor habilitați ponderea femeilor este și mai mică decât chiar în rândul postdoctoranzilor: din 271 doctori habilitați în anul 2007 doar 41 erau femei.

Pe de altă parte însă, la fel ca și în cazul doctorilor în științe, cota femeilor crește pe parcursul ultimilor ani, de la 12% în 2003 la 15% în 2007.

Diferența între procentul femeilor în rândul postdoctoranzilor (33%) și doctorilor habilitați implicați în activitatea de cercetare-dezvoltare (15%) indică existența unor factori care împiedică obținerea titlului de doctor habilitat pentru femei. În acest sens, este necesară o cercetare specifică, în profunzime, pentru determinarea acestor factori care să poată explica și diferența mare între procentul femeilor în rândul doctoranzilor și a doctorilor în științe.

8. PROTECȚIA SOCIALĂ

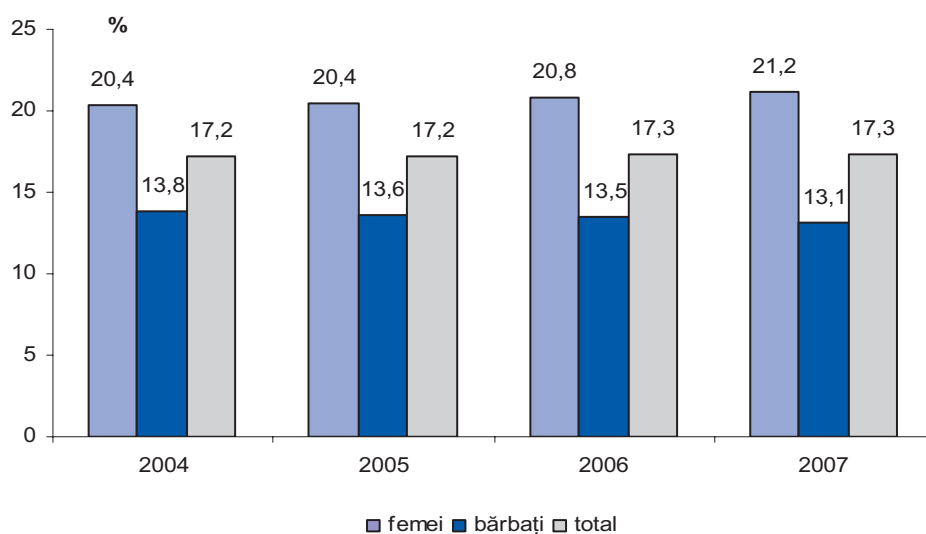
PENSII

8.1. Numărul pensionarilor după sexe și categorie de pensionare

mii persoane

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total pensionari	621,4	389,3	232,1	619,4	393,9	225,5
inclusiv:						
Pentru limită de vîrstă	453,8	311,7	142,1	452,3	316,8	135,5
De invaliditate	128,3	65,6	62,7	129,7	65,8	63,9
De urmași	30,2	6,4	23,8	28,7	6,2	22,5
Alte categorii	9,1	5,6	3,5	8,7	5,1	3,6
Ponderea pensionarilor care lucrează, %	16,6	14,7	19,8	18,8	17,3	21,4

8.2. Ponderea pensionarilor în total populație pe sexe, 2003-2007

De-a lungul întregii perioade 2004-2007, mai multe femei decît bărbați au intrat în categoria pensionarilor. Deși în fiecare an numărul pensionarilor a fost relativ același (17,2 -17,3% din totalul populației), ponderea femeilor pensionate comparativ cu bărbații cunoaște o ușoară tendință de creștere (de la 20,4% în 2004 la 21,2% în 2007). De asemenea, dacă analizăm structura de gen existentă la nivelul beneficiarilor de pensii, observăm că diferențele dintre procentajul de femei și bărbați pensionari este în jurul a 8 %.

Acest lucru poate fi explicat prin faptul că, așa cum se observă din datele furnizate la capitolul "Populație", femeile trăiesc mai mult decît bărbații, speranța lor de viață fiind cu aproape 8 ani mai mare decît cea a bărbaților.¹⁵

¹⁵ Vezi Tabelul 2.7 "Speranța de viață la naștere și anumite vîrste", capitolul "Populația".

8.3. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă după sexe și grupe de vîrstă

mii persoane

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total	453,8	311,7	142,1	452,3	316,8	135,5
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani						
pînă la 50	0,04	0,04	-	0,01	0,01	-
50-54	1,8	1,7	0,1	1,0	0,9	0,1
55-59	56,5	55,9	0,6	59,9	59,3	0,6
60-64	85,2	56,5	28,7	69,1	51,0	18,1
65 și peste	310,2	197,5	112,7	322,3	205,6	116,7
Ponderea pensionarilor care primesc pensie cu cuantum minim	6,5	6,5	6,6	6,2	6,2	6,3

În ce privește structura de gen a pensionarilor pe grupe de vîrstă, se observă că femeile sunt prezente în numărul cel mai mare la nivelul tuturor grupelor de vîrstă. Numărul cel mai mare de pensionari se află în grupa de vîrstă de 65 de ani și peste, iar numărul de femei pensionare din grupa de vîrstă 55-59 de ani este aproape egal cu numărul de femei pensionare din grupa de vîrstă 55-59 de ani. Pensionarii din grupa de vîrstă de pînă la 59 de ani sunt în exclusivitate femei.

Nu există diferențe de gen notabile în ceea ce privește beneficiarii de pensie minimă, ponderea acestora fiind aproape egală la nivelul femeilor și bărbaților, atît în 2006, cît și în 2007. Datele de mai sus ne indică faptul că femeile ies la pensie mult mai devreme decît bărbații, de multe ori chiar mai repede decît cei 5 ani oferii de sistemul legislativ.

8.4. Numărul pensionarilor de invaliditate după sexe și grupe de vîrstă

mii persoane

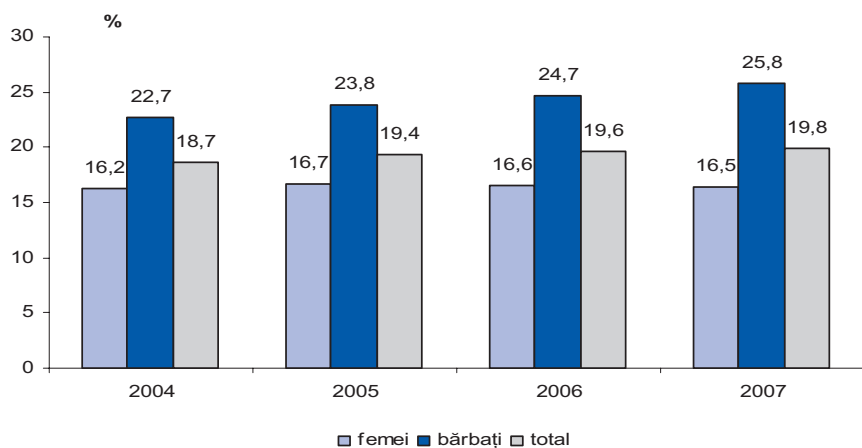
	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total	128,3	65,6	62,7	129,7	65,8	63,9
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani						
16-29	2,3	1,0	1,3	2,0	0,8	1,2
30-54	71,4	37,9	33,5	67,2	35,5	31,7
55-64	38,2	18,5	19,7	42,3	20,7	21,6
65 și peste	16,4	8,2	8,2	18,2	8,8	9,4

8.5. Numărul pensionarilor de invaliditate după grad de invaliditate, cauză și sexe

mii persoane

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total	128,3	65,6	62,7	129,7	65,8	63,9
inclusiv după grad de invaliditate:						
gradul I	13,7	6,3	7,4	13,6	6,2	7,4
gradul II	89,0	47,7	41,3	89,6	47,7	41,9
gradul III	25,6	11,6	14,0	26,5	11,9	14,6
inclusiv după cauză:						
boli obișnuite	121,9	64,6	57,3	122,9	64,8	58,1
accident de muncă	3,7	0,9	2,8	3,6	0,9	2,7
boli profesionale	0,08	0,02	0,06	0,08	0,02	0,06

8.6. Ponderea pensionarilor pe caz de boală în total pensionari pe sexe, la 1 ianuarie 2004-2007

8.7. Numărul pensionarilor pe caz de boală pe grupe de vîrstă și sexe

mii persoane

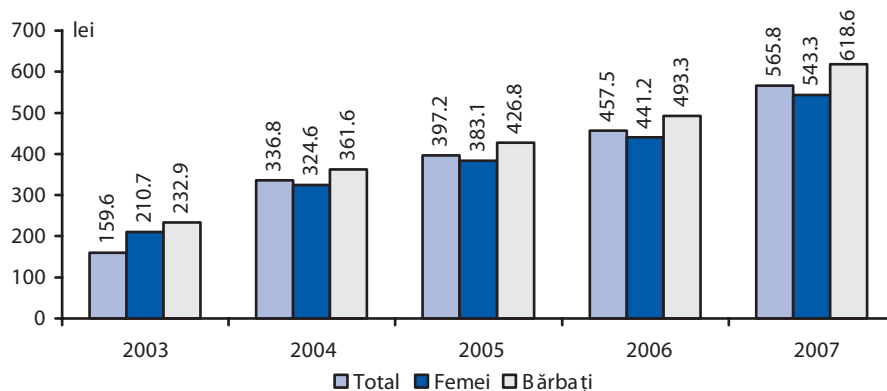
	2006			2007		
	Total	F	B	Total	F	B
Total pensionari	119,9	63,9	56,0	122,9	64,8	58,1
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani:						
16-29	2,0	0,9	1,1	1,9	0,9	1,0
30-54	64,9	36,2	28,7	63,3	34,9	28,4
55-64	36,8	18,6	18,2	40,7	20,4	20,3
65 și peste	16,2	8,2	8,0	17,0	8,6	8,4

Numărul pensionarilor de invaliditate înregistrează o creștere nesemnificativă în 2007 comparativ cu 2006, femeile fiind cu puțin mai multe decît bărbații în această situație. Dacă privim distribuția de gen în funcție de grupa de vîrstă, observăm că la nivelul grupei de vîrstă 16-29 de ani sunt mai ceva mai mulți bărbați decît femei care se pensionează pe caz de invaliditate. Interesant este faptul că pentru grupa de vîrstă 30-54 de ani mai multe femei decît bărbați se pensionează pe caz de invaliditate (cu aproximativ 4 mii de femei mai multe decît bărbații). În celelalte grupe de vîrstă, în general mai mulți bărbați decît femei se pensionează din această cauză, însă diferența este nesemnificativă.

Cei mai mulți pensionari de invaliditate sunt încadrați la gradul 2 de invaliditate, indiferent de sexul lor, însă la această categorie de invaliditate sunt încadrate cele mai multe femei, în vreme ce bărbații sunt mai mulți decît femeile la nivelul gradului I și III de invaliditate. În funcție de cauza invalidității, majoritatea și-au dobîndit invaliditatea datorită bolilor obișnuite, însă în această categorie intră mai multe femei decît bărbați. La capitolul invaliditate dobîndită în urma accidentelor de muncă se înscriu mai mulți bărbați, în general cu 2000 de bărbați mai muți decît femei.

Și cazurile de pensionare pe caz de boală înregistrează o ușoară dar continuă creștere în perioada 2004-2007. Bărbații se pensionează pe caz de boală în mai mare măsură decît femeile, ponderea lor ajungînd la 25,8% din totalul bărbaților pensionați. În comparație, ponderea femeilor pensionate pe caz de boală la nivelul tuturor femeilor pensionare este cu peste 9% mai mică.

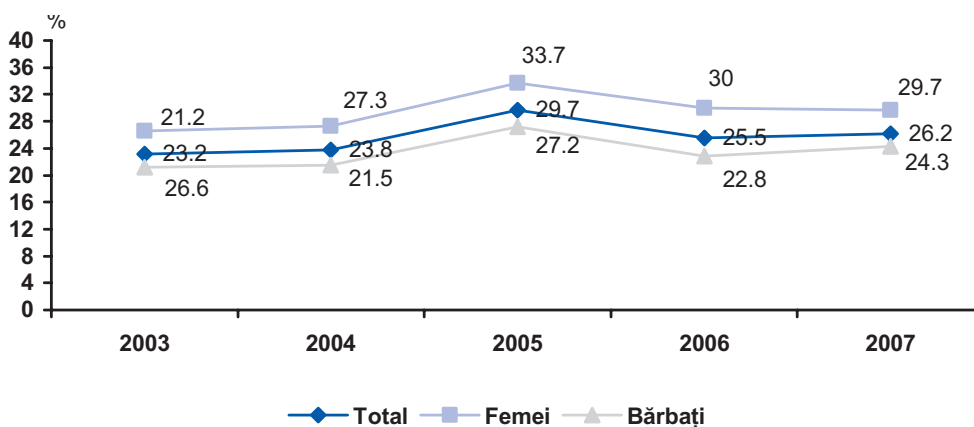
8.8. Mărima medie a pensiei pentru limită de vîrstă pe sexe, la 1 ianuarie 2002-2007

Bărbații au o pensie medie pentru limită de vîrstă mai mare decît cea a femeilor. Femeile cîștigă în medie cu 12% mai puțin decît bărbații. Acest lucru înseamnă că sistemul de pensii reușește prin redistribuire să reducă cu 20% diferența de salarizare dintre femei și bărbați existentă pe piața muncii, care în 2006 era de 32%.¹⁶

Chiar dacă la nivel de principiu putem discuta despre anumite măsuri corective, cuantumul pensiei medii pentru limită de vîrstă este foarte redus și, în 2007 nu ajunge decît la aproximativ 26% din nivelul salariului mediu pe economie.

8.9. Raportul dintre mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă și salariul mediu pe economie, la 1 octombrie, 2002-2007

Dacă analizăm datele referitoare la raportul dintre mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă și salariul mediu pe economie, ne putem pune, pe bună dreptate, întrebarea: Deși datele din Figura 3 (de mai sus) ne arată că femeile au pensie mai mică decît bărbații, cum se poate ca raportul dintre mărimea medie a pensiei femeilor comparativ cu salariul mediu să fie mai mare decît în cazul bărbaților?

Deși pare illogic, rata de acoperire a salariului mediu din pensie este mai mare în cazul femeilor deoarece femeile au salariu mai mic decît bărbații, diferența dintre salariul mediu al femeilor și bărbaților fiind și mai mare decît este la nivelul pensiilor, iar în momentul în care se raportează pensia medie a femeilor la salariul mediu al femeilor indicii arată mai bine decît în cazul bărbaților.

Totuși, dacă ne uităm la cuantumul în lei, la nivelul anului 2007, observăm că 29,7% din 1808,7 lei¹⁷ (537 lei) înseamnă mai puțin decît 24,3% din 2489,9 lei¹⁸ (605 lei).

¹⁶ Vezi Tabelul 6.33. Salariul mediu în luna septembrie după activități economice, capitolul "Piața muncii".

¹⁷ Salariul mediu al femeilor din luna septembrie 2007 (vezi tabelul 6.33. capitolul "Piața muncii")

¹⁸ Salariul mediu al bărbaților din luna septembrie 2007 (vezi tabelul 6.33. capitolul "Piața muncii")

8.10. Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă după sexe, grupe de vîrstă și mediu, la 1 ianuarie

lei

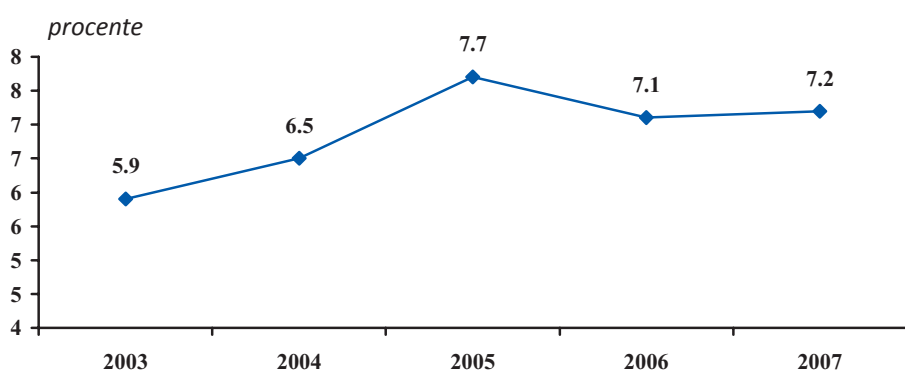
	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă	485,3	573,2	416,6	451,2	604,5	728,0	508,1	561,5
inclusiv după grupe de vîrstă, ani:								
pînă la 50	429,6	-	336,4	-	586,7	-	394,4	-
50-54	400,3	655,6	309,9	485,6	517,9	901,8	403,7	743,1
55-59	477,7	586,1	364,7	479,1	618,3	779,3	461,8	635,1
60-64	508,2	582,6	451,0	385,0	649,6	792,4	551,9	497,3
65 și peste	480,2	570,9	419,5	462,4	584,7	715,6	511,3	570,5

8.11. Numărul pensionarilor pentru limită de vîrstă și mărimea medie a pensiilor după sectorul economic

	2006			2007		
	Total	F	B	Total	F	B
Total pensionari, mii persoane	453,8	311,7	142,1	452,2	316,7	135,5
inclusiv:						
pensia lucrătorii din sectorul agricol	272,7	159,1	113,6	251,9	155,2	96,7
pensia lucrătorii din sectorul neagricol	181,1	152,6	28,5	200,3	161,5	38,8
Mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă	457,5	441,2	493,3	565,8	543,3	618,6
inclusiv:						
angajați sectorul agricol	418,2	409,9	429,8	509,6	497,3	529,2
angajați sectorul neagricol	516,8	473,9	746,2	636,6	587,4	841,6

Diferențele dintre mediul urban și rural se mențin și în cazul pensiilor, în defavoarea mediului rural la nivelul tuturor grupelor de vîrste, cu diferențe notabile între femei și bărbați: în grupele de vîrstă 50-54 și 55-59 de ani femeile din mediul rural au pensia mai mică decît a celor din mediul urban, care, la rîndul lor, au pensia mai mică decît a bărbaților din mediul rural (bărbații din mediul urban au pensii mai mari decît cei din mediul rural). Deși formează majoritatea pensionarilor, mărimea medie a pensionarilor din sectorul agricol este mai mică decît cea a celor proveniți din sectorul neagricol.

8.12. Ponderea cheltuielilor pentru pensii în PIB

O analiză a datelor de mai sus denotă că femeile ies la pensie mai devreme decît bărbații, de multe ori chiar mai repede decît cei 5 ani prevăzuți în sistemul legislativ. De asemenea, așa cum am văzut, femeile trăiesc mai mult decît bărbații și se căsătoresc cu bărbați mai în vîrstă decît ele. Acest lucru înseamnă că femeile ies mai repede de pe piața muncii, cîștigă mai puțin pentru mai mult timp (pensia medie acoperă mai puțin de 30% din salariul mediu) și trăiesc mai mult, dar în condiții de calitate a vieții foarte scăzută. Mai multe femei decît bărbați supraviețuiesc soților și astfel venitul familiei se micșorează. Prin urmare, pentru femei există un risc semnificativ mai mare de sărăcie la bătrînețe decît pentru bărbați. Riscul de sărăcie severă este și mai mare în cazul femeilor în vîrstă din mediul rural.

România a trecut recent printr-o reformă a sistemului de pensii, privatizând parțial sistemul de pensii publice. Acest lucru înseamnă că o parte din ce în ce mai mare din contribuția plătită de salariat către fondul de pensii publice începe să se transfere către un fond de pensii privat.

În aparență reglementările legislative ale planurilor de pensii private sunt aceleași pentru femei și bărbați, însă, la o privire mai atentă apar diferențe între nivelurile de pensie:

Studiile realizate la nivelul diferitelor state care și-au reformat sistemul de pensii arată că există diferențe care, în general, defavorizează femeile:

- În general, femeile înregistrează rate mai mici de participare pe piața muncii, participând mai mult la muncă domestică – femeile lucrează în sistem de muncă salarizată, în medie, doar jumătate din anii pe care îi lucrează bărbații; aceasta și din cauza întreruperilor legate de concediile de maternitate și de creșterea și îngrijirea copiilor;
- Salariile mai mici, datorate valorizării mai slabe a muncii femeilor și apartenenței lor la domenii economice mai slab plătite – până la vârsta adultă femeile câștigă în medie 2/3 din cât câștigă bărbații;
- Dacă nivelul pensiei depinde de contribuții și contribuțiile depind de salarii, tipul de muncă și numărul de ani de muncă, femeile primesc pensii mai mici decât bărbații;
- Femeile sunt cele care preiau responsabilitățile familiale (creșterea și îngrijirea copiilor și vârstnicilor) ceea ce determină întreruperi în munca lor salariată;

Problemele demografice și reglementările referitoare la pensionarea anticipată amplifică diferențele:

- Femeile trăiesc în medie cu 3-5 ani mai mult decât bărbații și sunt mai tinere decât soții/partenerii lor, deci în foarte multe cazuri le supraviețuiesc acestora din urmă;
- Femeilor li se permite adesea să se pensioneze cu 5 ani mai devreme decât bărbații. Este tentant, însă acest lucru înseamnă că ele acumulează mai puține rezerve pentru perioada de pensie;
- Dacă adăugăm și faptul că trăiesc mai mult decât soții/partenerii lor, riscul de sărăcie este și mai mare – trăiesc o perioadă mai lungă de timp din rezerve mai mici.

Rolul speranței de viață este important în stabilirea beneficiilor de pensie pentru femei și bărbați, conform sistemului de pensii private, întrucât pe baza speranței de viață se calculează costul anuităților (mecanismului financiar de plată lunară a pensiei). Dacă sistemul copiază practicile asigurărilor private de a folosi tabele diferite pentru speranța de viață a femeilor și a bărbaților, atunci femeile pot ajunge să primească doar jumătate din cât primesc bărbații* Pentru România, estimările făcute în legătură cu impactul de gen al reformei pensiilor, indică faptul că, numărul mai mic de ani de muncă, câștigurile mai mici și speranța de viață mai mare pot conduce la o reducere a pensiei medii a femeilor cu aproximativ 34% în comparație cu cea din sistemul public, dacă situația rămâne neschimbată**.

*Conform simulărilor făcute pentru Polonia, în cadrul studiului "Dimensiunea de gen a reformei pensiilor în Europa Centrală și de Est: Cazurile Republicii Cehe, Poloniei și Ungariei", realizat de ILO-CEET.

** Raportul „Dimensiunea de gen a reformei sistemului de securitate socială din România”, coordonat de Marian Preda, finanțat de ILO-CEET.

ASIGURĂRI SOCIALE

8.13. Numărul persoanelor care contribuie la sistemul de asigurări sociale

mii persoane

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total persoane	1083,2	555,7	527,5	1185,2	603,9	581,3
inclusiv pe grupe de vîrstă, ani:						
pînă la 35	354,6	183,8	170,8	388,0	199,3	188,7
35-45	230,0	124,7	105,3	242,2	130,0	112,2
45-55	290,5	152,7	137,8	309,9	162,0	147,9
55-60	116,4	57,7	58,7	136,2	68,2	68,0
60 și peste	91,7	36,8	54,9	108,9	44,4	64,5
Ponderele populației care contribuie la sistemul de asigurări sociale în total populație economic activă	79,8	83,3	76,4	90,2	92,8	87,7

Populația economic activă a Republicii Moldova care contribuie la sistemul de asigurări sociale este în creștere cu 10%, de la 79,8% în 2006 la 90,2% în 2007. Femeile sunt mai bune contribuabile decât bărbații, procentajul lor fiind mai mare decât cel al bărbaților la nivelul ambilor ani: în 2006 cu aproape 7 % mai multe femei decât bărbați au contribuit la sistemul de asigurări sociale, iar în 2007 cu 5% mai multe.

Dacă observăm distribuția de gen a contribuabililor la sistemul de asigurări sociale pe grupe de vârste, este interesant de observat că la nivelul tuturor grupelor de vârstă mai multe femei decât bărbați contribuie, excepție făcând persoanele de 60 de ani și peste, unde lucrurile stau invers. Acest lucru se explică prin faptul că mai multe femei decât bărbați din această categorie de vârstă ies mai devreme la pensie și contribuția lor la sistem încetează.

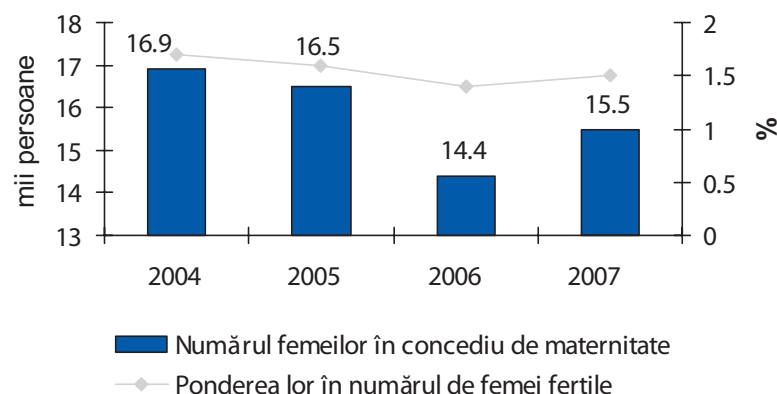
De asemenea, se observă faptul că diferența de gen cea mai mare la nivelul contribuțiilor este în grupa de vârstă 35-45 de ani.

8.14. Numărul persoanelor în concediu de îngrijire a copilului pe sexe

persoane

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Persoane în concediu de îngrijire a copilului	27636	179	79374	3022	27852	172	75312	3206
inclusiv pe categorii:								
Persoane asigurate	11860	49	13363	122	12663	50	13685	108
din care:								
indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani	11623	40	11621	25	12444	47	12330	31
indemnizația lunară pentru copilul în vârstă de 3-16 ani	237	9	1742	97	219	3	1355	77
Persoane neasigurate	15776	130	66011	2900	15189	122	61627	3098
din care:								
indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani	10806	34	26342	88	10994	22	26829	75
indemnizația lunară pentru copilul în vârstă de 3-16 ani	4970	96	39669	2812	4195	100	34798	3023

8.15. Ponderea femeilor în concediu de maternitate în total femei de vârstă fertilă, 2004-2006

În majoritate covârșitoare, femeile sunt cele care își asumă rolul de gen tradițional de creștere și îngrijire a copiilor. Atât în 2006 cât și în 2007 mai mult de 97% dintre persoanele aflate în concediu de îngrijire a copilului erau femei și doar puțin peste 2% bărbați. În mediul urban mai mult de 99% dintre aceste persoane sunt femei și sub 1% sunt bărbați. În mediul rural, procentul bărbaților aflați în concediu de îngrijire a copilului crește ușor, de la 3,66%, la 4,1%. Persoanele neasigurate în sistemul de asigurări sociale au o pondere mai mare decât cele asigurate în ceea ce privește încasarea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, precum și pentru copilul de 3-16 ani.

Începând cu anul 2004 și până în 2007 numărul femeilor aflate în concediu de maternitate a scăzut continuu, înregistrându-se totuși o oarecare revenire pe o tendință de creștere în 2007. Doar 1,5% dintre femeile de vârstă fertilă din Republica Moldova se aflau în 2007 în concediu de maternitate. Tendință de scădere a natalității care se înregistrează în Republica Moldova se înscrie în tendința generală și mai pregnantă, existentă la nivelul tuturor statelor dezvoltate sau aflate în tranziție.

8.16. Mărimea medie a indemnizațiilor pentru copii

lei

	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Indemnizație unică la nașterea primului copil</i>					
persoane asigurate (în vârstă de până la 3 ani)	420	420	500	800	1000
persoane neasigurate (în vârstă de până la 1,5 ani)	300	380	500	800	1000
<i>Indemnizație unică la nașterea fiecărui următor copil</i>					
persoane asigurate (în vârstă de până la 3 ani)	280	280	500	800	1000
persoane neasigurate (în vârstă de până la 1,5 ani)	200	250	500	800	1000
<i>Indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului</i>					
persoane asigurate (în vârstă de până la 3 ani)	100	100	149,9	182,8	230,8
persoane neasigurate (în vârstă de până la 1,5 ani)	75	75	100	100,0	100
<i>Indemnizație lunară pentru mame singure care au copii în vârstă de 1,5-16 ani</i>	25	50	50	50	50

8.17. Raportul dintre indemnizațiile pentru copii și minimul de existență pentru copii

procente

	2006	2007
Indemnizație unică la nașterea primului copil	93,9	99,7
Indemnizație unică la nașterea fiecărui următor copil	93,9	99,7
Indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului		
persoane asigurate (în vârstă de până la 3 ani)	54,8	58,5
persoane neasigurate (în vârstă de până la 1,5 ani)	30,0	25,4
Indemnizație lunară pentru mame singure care au copii în vârstă de 1,5-16 ani	5,9	4,5

8.18. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat

milioane lei

	2003	2004	2005	2006	2007
Bugetul asigurărilor sociale – total	2173,9	2768,9	3697,7	4378,1	5244,5
inclusiv: pensii	1629,9	2064,9	2897,8	3189,3	3840,6
indemnizații la naștere	7,8	10,2	15,4	26,9	35,3
indemnizații pentru îngrijire	59,6	96,5	128,3	157,5	161,2

Quantumul indemnizațiilor pentru copii a crescut în mod constant din 2003 până în 2007, în special indemnizațiile plătibile o singură dată, într-o singură tranșă. Indemnizațiile lunare nu au beneficiat de aceeași constanță în creștere, ajungând în 2007 la un raport de sub 20% comparativ cu salariul mediu, în cazul persoanelor asigurate.

Deși este laudabil că există o indemnizație specială lunară pentru susținerea mamelor singure cu copii în vârstă de 1,5-16 ani, cuantumul acesteia este nesemnificativ ca valoare și s-a menținut la același nivel (50 de lei) din 2004, în pofida inflației.

Bugetul asigurărilor sociale a crescut constant din 2003 până în 2007, aproape dublându-se. Așa cum este de așteptat, cea mai mare parte merge către bugetul de pensii (peste 73% în 2007). Doar puțin peste 3% se distribuie pentru indemnizații pentru îngrijirea copilului și 0,7% către indemnizațiile oferite la naștere.

8.19. Case-internat pentru bătrâni și invalizi

	2003	2004	2005	2006	2007
Case-internat pentru bătrâni și invalizi maturi	6	6	6	6	6
în acestea, persoane	2105	2108	2188	2276	2177
Case-internat pentru copii invalizi	2	2	2	2	2
în acestea, persoane	581	610	640	679	671

În perioada 2003-2007 s-a menținut același număr de case-internat pentru bătrâni și invalizi la nivel național în vreme ce an de an numărul persoanelor internate a crescut. Rezultă că în ultimii ani în fiecare astfel de casă-internat există în medie peste 360 de persoane. Același lucru este valabil și pentru casele-internat pentru copiii invalizi, în număr de doar 2. Conform datelor din 2007, o astfel de casă internat trebuie să găzduiască mai mult de 335 de persoane.

8.20. Plasarea copiilor și adolescenților rămași fără tutelă părintească

persoane

	2003	2004	2005	2006	2007
Total	1809	1788	2111	2303	2182
din ei angajați în:					
Instituții	391	389	497	695	548
din aceștia:					
case ale copilului	65	75	135	207	332
case de copii	30	28	39	110	37
școli-internat pentru copii orfani	172	153	114	168	112
școli –internat de tip general	124	133	209	210	67
Familii	1318	1293	1446	1344	1427
din aceștia:					
sub tutelă	960	933	1056	895	1024
Patronat	197	223	261	292	232
Înfiere	161	137	130	157	171
instituții de învățământ	50	68	79	228	147

Între 2003-2007 numărul copiilor și adolescenților rămași fără tutelă părintească plasați în instituții sau familii a crescut ușor dar constant, atingând un vîrf de 2303 persoane în 2006. Lucrul cel mai important de observat în acest caz este faptul că în fiecare dintre acești ani majoritatea acestor copii au fost plasați în familii, procentul variind între 73% în 2003 și 66% în 2007.

9. CRIMINALITATEA

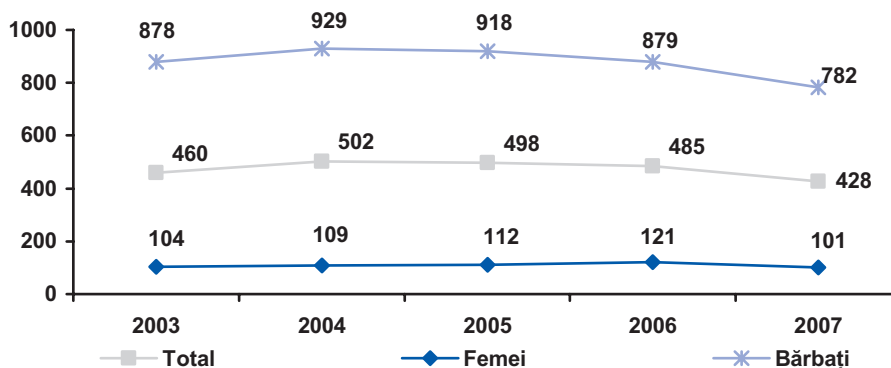
PERSOANE CARE AU COMIS INFRAȚIUNI

9.1. Persoane care au comis infrațiuni

	2003		2004		2005		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total persoane	1945	14653	2049	16022	2099	15779	2250	15122	1870	13431
Total minori	246	2353	242	2945	252	2360	187	1973	134	1681
Total persoane la 100 000 populație	104	848	109	929	112	918	121	879	101	782
Total minori la 100 000 populație	52	493	53	617	58	515	45	448	32	389

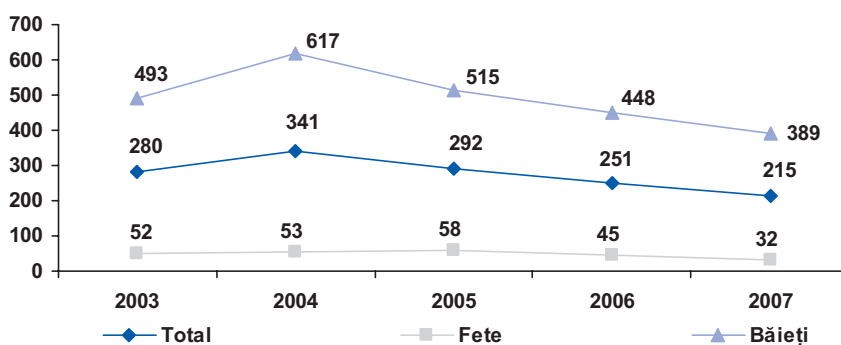
În anul 2007, au comis infrațiuni 13431 bărbați și 1870 femei. Din numărul total de infrațiuni 1681 au fost comise de minori de gen masculin și 134 de gen feminin. De remarcat, că procentul fetelor în rândul infractorilor minori este de 7,4 la sută, pe când în numărul total de infractori aproape 13%, ceea ce indică că infracționalitatea ca fenomen apare în rândul băieților la vârste mai tinere decât în rândul fetelor.

9.2. Persoane care au comis infrațiuni la 100 mii populație

În ultimii cinci ani nivelul de criminalitate a rămas relativ constant, cu o scădere ceva mai pronunțată în anul 2007 la 428 infractori la 100 mii populație pentru bărbați și 101 respectiv pentru femei.

9.3. Minori care au comis infrațiuni la 100 mii populație

În cazul minorilor, evoluția criminalității a fost una specifică, remarcându-se anul 2004 ca un an în care a fost înregistrată o creștere bruscă și semnificativă a nivelului criminalității (617 minori care au comis infracțiuni la 100 mii populație în comparație cu 493 în anul 2003). Această creștere bruscă a fost asigurată însă pe baza creșterii criminalității în acel an în rândul băieților, pe când în cazul fetelor evoluția a fost una constantă, cu nivel maxim în anul 2005 (58 cazuri la 100 mii populație).

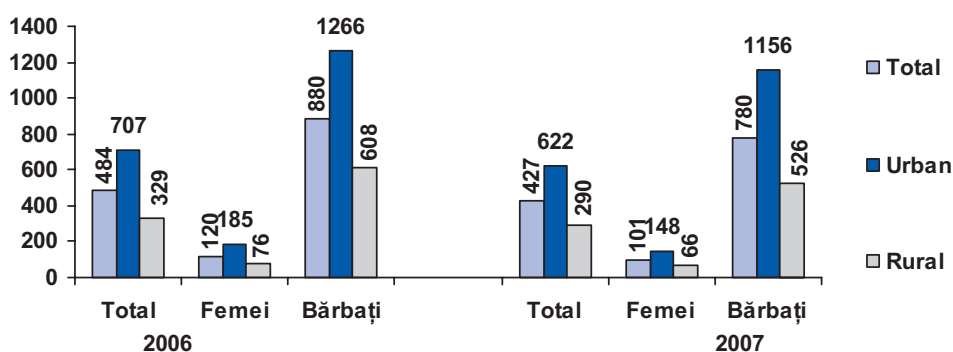
După cotele maxime atinse în anul 2004 pentru băieți și în anul 2005 pentru fete incidența infracțiunilor a scăzut semnificativ în următorii ani, astfel ca în anul 2007 să constituie 389 pentru băieți și 32 pentru fete.

9.4. Persoane care au comis infracțiuni, pe principale tipuri de infracțiuni, după sex și mediu de reședință a persoanelor

	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total infracțiuni	2250	15122	1409	8978	841	6144	1870	13431	1161	8032	709	5399
inclusiv:												
omor	28	224	12	123	16	101	21	183	16	85	5	98
vătămare intenționată	68	912	32	384	36	528	56	1005	16	357	40	648
viol		211		84		127	2	207	2	81		126
furt	648	6210	356	3178	292	3032	563	5138	346	2857	217	2281
jaf	34	860	27	664	7	196	23	744	15	574	8	170
țilhării	1	190		127	1	63	4	186	3	129	1	57
huliganism	19	749	11	313	8	436	27	717	14	293	13	424
infracțiuni legate de droguri	361	1417	161	1199	200	218	355	1433	134	1191	221	242
altele	1091	4349	810	2906	281	1443	819	3818	615	2465	204	1353
la 100 000 populație												
Total infracțiuni	120	880	185	1266	76	608	101	780	148	1156	66	526
inclusiv:												
omor	1	13	2	17	1	10	1	11	2	12		10
vătămare intenționată	4	53	4	54	3	52	3	58	2	51	4	63
viol		12		12		13		12		12		12
furt	35	361	47	448	26	300	30	299	44	411	20	222
jaf	2	50	4	94	1	19	1	43	2	83	1	17
țilhării		11		18		6		11	0	19		6
huliganism	1	44	1	44	1	43	1	42	2	42	1	41
infracțiuni legate de droguri	19	82	21	169	18	22	19	83	17	171	21	24
altele	59	253	103	418	26	141	44	222	79	355	19	132

Ca tipuri de infracțiuni, cota majoră pentru ambele grupuri le revine furturilor (cca. 38% din numărul total pentru bărbați și 30% pentru femei). Crimele specifice bărbaților (cărora le revine un procent mai mare din total comparativ cu femeile) sunt vătămarea intenționată (în cazul bărbaților cca. 7,5% din total pe când în rândul femeilor - 3%), jafurile (în cazul bărbaților 5,5% din total, în rândul femeilor 1,2%) și acte de huliganism (în cazul bărbaților 5,3%, în rândul femeilor doar 1,2%). Crimele specifice într-o măsură mai mare femeilor sunt cele legate de droguri, cărora le revin cca.19% din totalul crimelor comise de femei și doar 10,6% din totalul celor comise de bărbați.

9.5. Persoane care au săvârșit infracțiuni la 100 mii populație, după mediul de reședință a infractorului

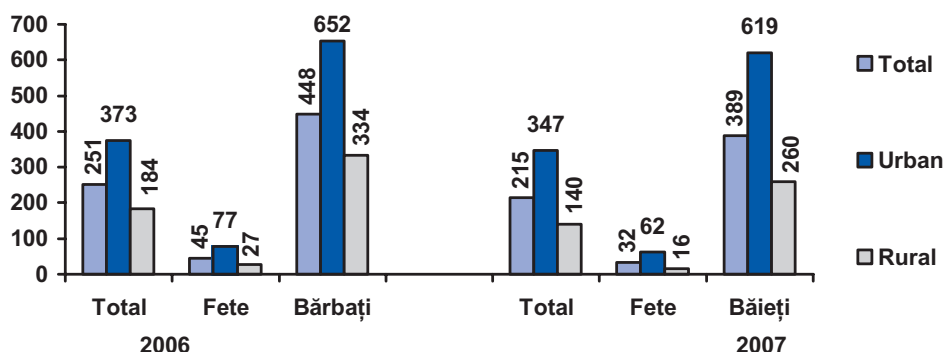
Infracționalitatea feminină este mai scăzută de cea masculină indiferent de mediul de reședință, iar în interiorul grupurilor de gen nu există diferențe majore după incidența infracțiunii funcție de mediul de reședință. Astfel, numărul infractorilor la 100 mii populație din mediul rural raportat la același indicator din mediul urban indică un indice de 2,2 pentru ambele, altfel spus atât femeile cât și bărbații din mediul urban comit de 2,2 ori mai des infracțiuni decât cei de mediul rural.

9.6. Minori care au comis infracțiuni, pe principale tipuri de infracțiuni, după sex și mediul de reședință a minorilor

	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total infracțiuni	187	1973	115	1029	72	944	134	1681	91	962	43	719
inclusiv:												
omor		11		2		9		15		4		11
vătămare intenționată	2	39	1	15	1	24	2	52	2	13		39
viol		24		7		17		28		5		23
furt	148	1389	89	675	59	714	113	1094	74	583	39	511
jaf	8	163	6	123	2	40	5	183	4	161	1	22
tilhării		27		17		10		24		13		11
huliganism		85		30		55	2	75	1	43	1	32
infracțiuni legate de droguri	5	73	3	62	2	11	1	42	1	38		4
altele	24	162	16	98	8	64	11	168	9	102	2	66
la 100 000 populație												
Total infracțiuni	45	448	77	652	27	334	32	389	62	619	16	260
inclusiv:												
omor		3		1		3		4		3		4
vătămare intenționată	1	9	1	10	0	9	1	12	1	8		14
viol		5		4		6		7		3		8
furt	35	315	60	428	22	253	27	253	50	375	15	185
jaf	2	37	4	78	1	14	1	42	3	104	0	8
tilhării		6		11		4		6		8		4
huliganism		19		19		20	1	17	1	28	0	12
infracțiuni legate de droguri	1	17	2	39	1	4	0	10	1	25		1
altele	1	9	2	14	1	6	1	10	1	15	0,2	6,4

Structura infracționalității în rândul minorilor are un caracter special. În primul rând cota furturilor este și mai mare (79% pentru fete și 70% pentru băieții) comparativ cu cea în numărul total de infractori. Se identifică aceleași tipuri de infracțiuni specifice mai degrabă bărbaților (vătămare intenționată, jaf, huliganism). Pe de altă parte, infracțiunile legate de droguri, care anterior am văzut că dețin o cotă mai mare în cazul femeilor comparativ cu bărbații nu pot fi identificate ca specifice mai degrabă fetelor minore decât băieților. Acestui tip de infracțiuni îi revin 2,5% din totalul de infracțiuni comise de băieți în anul 2007, și doar 0,8% din totalul de infracțiuni comise de fete în același an.

9.7. Minori care au săvârșit infracțiuni la 100 mii minori, după mediul de reședință a infractorului

Infracționalitatea în rândul fetelor minore este mai scăzută de cea în rândul băieților indiferent de mediul de reședință. În același timp, spre deosebire de indicatorii infracționalității în general, în cazul minorilor am putea spune că pentru fete factorul urban are un impact mai mare în vederea creșterii nivelului de infracționalitate decât pentru băieți. Astfel, numărul infractorilor la 100 mii populație din mediul rural raportat la același indicator din mediul urban indică că fetele din mediul urban comit infracțiuni de 3,8 ori mai des decât cele din sate, pe când băieții din orașe doar de 2,4 ori mai des decât cei din sate.

9.8. Persoane care au comis infracțiuni, pe grupuri de vârstă, după sex și mediu de reședință a persoanelor

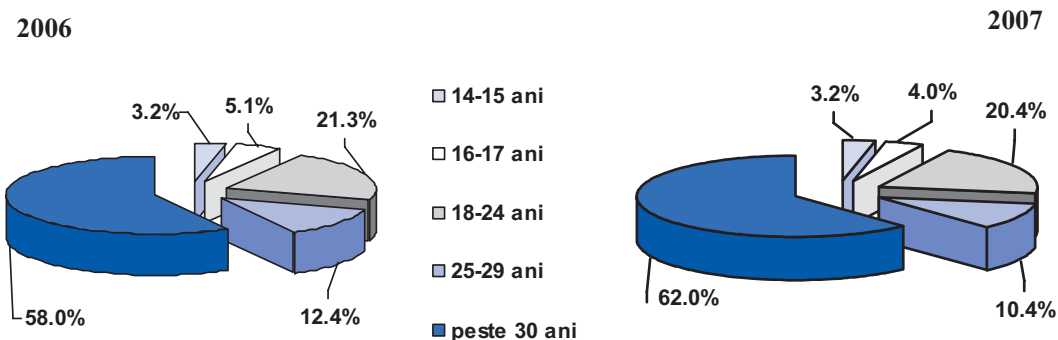
	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total infracțiuni	2250	15122	1409	8978	841	6144	1869	13431	1161	8032	709	5399
Inclusiv:												
14-15	72	763	45	370	27	393	60	695	35	402	25	293
16-17	115	1210	70	659	45	551	74	986	56	560	18	426
18-24	480	5021	364	3031	116	1990	382	4412	283	2669	99	1743
25-29	279	2310	198	1485	81	825	195	2152	132	1415	63	737
peste 30	1304	5818	732	3433	572	2385	1158	5186	655	2986	504	2200
	la 100 000 populație											
Total infracțiuni	120	880	185	1266	76	608	101	780	148	1156	66	526
Inclusiv:												
14-15	121	1224	200	1556	72	1020	101	1130	161	1791	66	750
16-17	168	1712	264	2416	107	1269	108	735	212	2071	46	1034
18-24	195	1997	391	3119	76	1290	159	1782	231	2316	84	1317
25-29	186	1501	332	2368	89	905	136	1461	197	2202	82	888
peste 30	124	666	159	877	96	495	109	580	147	830	82	412

Se adevărește faptul că criminalitatea în rândul bărbaților ia o amploare mai mare în vârstele tinere decât în cazul femeilor. Distribuția procentuală (vezi diagrame de mai jos) pe vârste a persoanelor care au comis infracțiuni în anul 2007 constatăm că în toate categoriile de vârstă de până la 29 ani procentul pentru bărbați este mai mare decât în rândul femeilor. De ex. din numărul total de infractori bărbați 5,2% aveau vârstă între 14 și 15 ani (695 din 13431), pe când în rândul femeilor care au comis infracțiuni doar 3,2% au

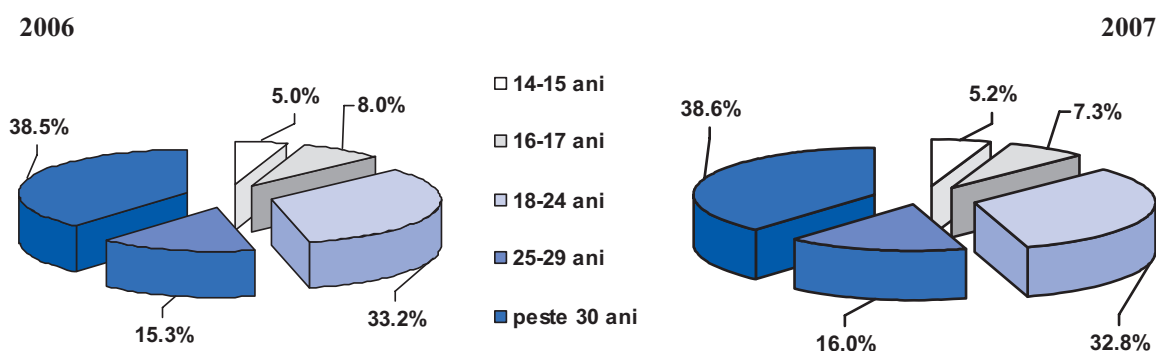
fost din această categorie de vârstă. Și doar pentru categoria de vârstă peste 30 ani, din care fac parte 62% (1158 din 1869).

Cât privește mediul de reședință, și aici constatăm tendințe specifice, care indică că în mediul urban criminalitatea are o față mai tânără. Atât pentru femei cât și pentru bărbați din orașe ponderea vârstelor mai tinere este mai mare decât în mediul rural, poate doar cu excepția vârstei de 14-15 ani.

9.9. Distribuția femeilor care au comis infracțiuni, pe grupe de vârstă în anii 2006-2007

9.10. Distribuția bărbaților care au comis infracțiuni, pe grupe de vârstă în anii 2006-2007

9.11. Persoane care au comis infracțiuni, pe principalele tipuri de infracțiuni, grupe de vârstă și mediu de reședință a acestora

	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Omor												
14-15		4			4		2					2
16-17		7		2	5		13		4			9
18-24	6	45		35	6	10	4	37	4	19		18
25-29	3	44	1	22	2	22	2	31	1	21	1	10
peste 30	19	124	12	64	7	60	15	100	11	41	4	59
Jafuri												
14-15	2	46	1	29	1	17	3	81	2	71	1	10
16-17	6	117	5	94	1	23	2	102	2	90		12
18-24	11	424	9	334	2	90	9	334	7	256	2	78
25-29	4	113	3	90	1	23	1	107	1	76		31
peste 30	11	160	9	117	2	43	8	120	3	81	5	39
Furt												
14-15	66	625	41	301	25	324	55	532	31	288	24	244
16-17	82	764	48	374	34	390	58	562	43	295	15	267
18-24	185	2181	129	1198	56	983	169	1677	120	964	49	713
25-29	75	851	39	452	36	399	65	768	31	456	34	312
peste 30	240	1789	99	853	141	936	216	1599	121	854	95	745

	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Tîlhării												
14-15		7		4		3		3				3
16-17		20		13		7		21		13		8
18-24		95		64		31	1	96		67	1	29
25-29	1	21		12	1	9		34		27		7
peste 30		44		34		10	3	32	3	22		10
Huliganism												
14-15		28		9		19		18		9		9
16-17		57		21		36	2	57	1	34	1	23
18-24	9	340	5	128	4	212	5	322	3	118	2	204
25-29	1	122	1	48		74	5	111	2	40	3	71
peste 30	9	202	5	107	4	95	12	212	8	92	4	120

PERSOANE CONdamnATE

9.12. Persoane condamnate

	2004		2005		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total persoane	1142	11609	1146	12957	1326	11108	1236	8528
Total minori	96	1678	118	1770	72	1244	28	634
Total persoane la 100 000 populație	61	672	61	751	71	646	66	496
Total minori la 100 000 populație	21	352	27	386	17	282	7	147

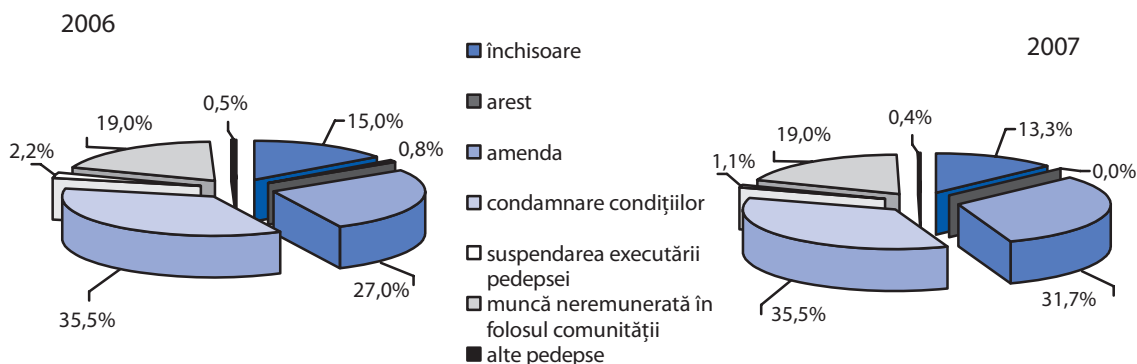
În anul 2007 au fost condamnate 1236 femei și 8528 bărbați, femeile reprezentând astfel 12,7% din numărul total de persoane condamnate. În cazul minorilor cota fetelor este și mai mică – 4,2%.

9.13. Persoane condamnate, pe tipuri de pedepse stabilite de instanțele judecătorești în dependență de mediul de reședință a persoanei condamnate

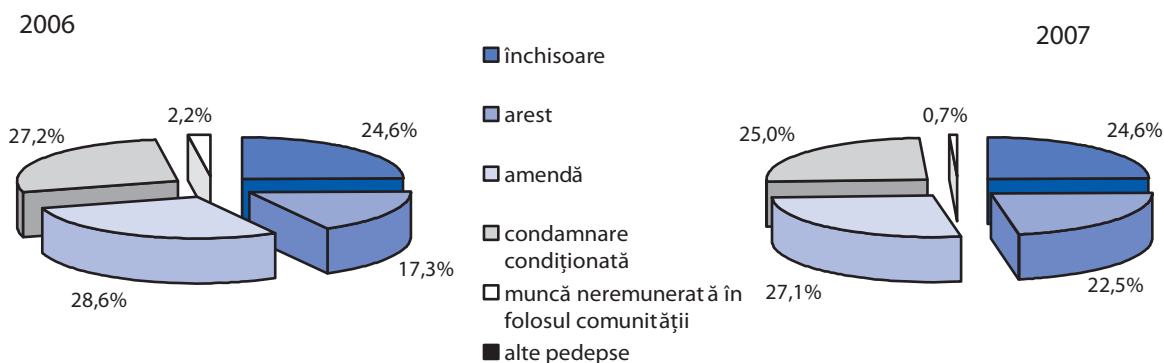
	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total condamnați	12434	1326	11108	9764	1236	8528
inclusiv la:						
închisoare	2932	198	2734	2261	164	2097
arest	11	11				
amendă	2281	357	1924	2313	392	1921
condamnare condiționată	3648	471	3177	2755	440	2315
suspendarea executării pedepsei	30	30		13	13	
muncă neremunerată în folosul comunității	3273	252	3021	2355	222	2133
alte pedepse	259	18	241	67	5	62
inclusiv la 100 000 populație						
Total condamnați	346	71	646	273	66	496
inclusiv la:						
închisoare	82	11	159	63	9	122
arest	0	1				
amendă	64	19	112	65	21	112
condamnare condiționată	102	25	185	77	24	135
suspendarea executării pedepsei	1	2		0	1	
muncă neremunerată în folosul comunității	91	13	176	66	12	124
alte pedepse	7	1	14	2	0	4

Distribuția pe tipuri de pedepse indică în mod direct gravitatea infracțiunilor comise, deși nu în mod proporțional, existând și alți factori implicați, ca de ex. faptul că femeilor mai des li se diminuează gravitatea pedepsei din considerente că ele mai degrabă ca bărbații au în grijă copii. În fond din numărul total de pedepse în anul 2007 pentru femei în 13,3% cazuri a fost stabilită pedeapsa cu închisoare, pe când în cazul bărbaților 24,6% (vezi diagramele de mai jos). La fel bărbații mai des decât femeile sunt condamnați la munci neremunerate în folosul comunității (25% față de 19% pentru femei). Femeilor în schimb mai des li se stabilesc pedepsele prin amendă, condamnarea condiționată sau le este suspendată executarea pedepsei (în anul 2007 din 13 cazuri de suspendare a executării pedepsei toate au fost stabilite în adresa femeilor).

9.14. Distribuția femeilor condamnate, în dependență de pedeapsa stabilită, în anii 2006-2007

9.15. Distribuția bărbaților condamnați, în dependență de pedeapsa stabilită, în anii 2006-2007

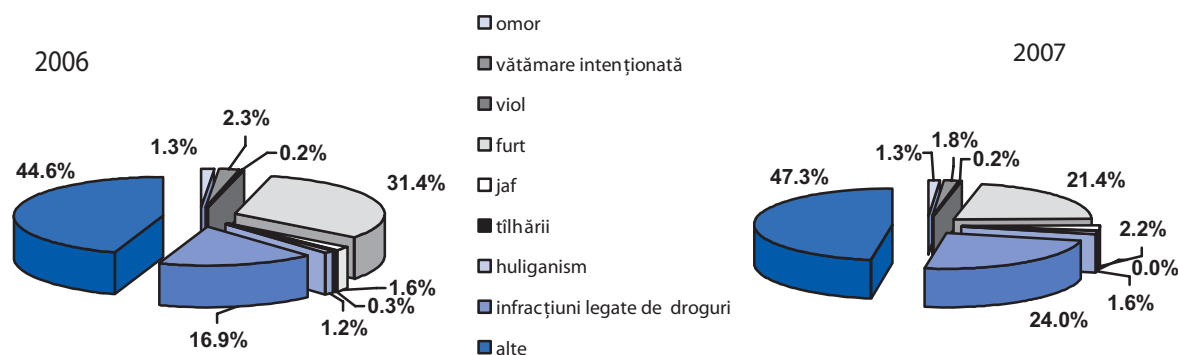
9.16 Persoane condamnate pe tipuri de crime

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total condamnați	12434	1326	11108	9764	1236	8528
inclusiv pentru:						
omor	279	17	262	203	16	187
vătămare intenționată	342	31	311	350	22	328
viol	192	3	189	138	3	135
furt	4355	417	3938	2121	265	1856
jaf	742	21	721	544	27	517
țilhării	211	4	207	177		177
huliganism	660	16	644	642	20	622
infracțiuni legate de droguri	1268	225	1043	1452	298	1154
altele	4385	592	3793	4137	585	3552

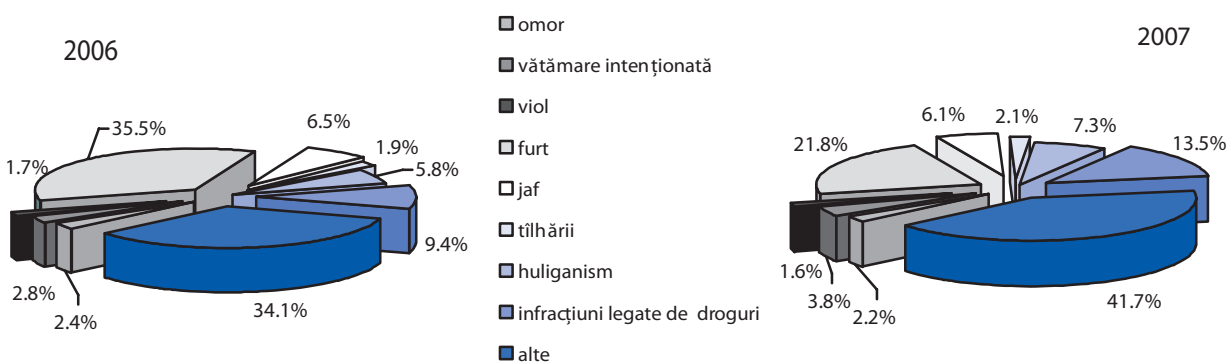
	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
inclusiv la 100 000 populație						
Total condamnați	346	71	646	273	66	496
inclusiv pentru:						
omor	8	1	15	6	1	11
vătămare intenționată	10	2	18	10	1	19
viol	5	0	11	4	0	8
furt	121	22	229	59	14	108
jaf	21	1	42	15	1	30
tilhării	6	0	12	5		10
huliganism	18	1	37	18	1	36
infracțiuni legate de droguri	35	12	61	41	16	67
alte	122	32	220	116	32	207

În ambele grupuri cea mai mare parte de infracțiuni care au dus la condamnare sunt furturile și cele legate de droguri. Doar că dacă în cazul bărbaților pe primul loc se află infracțiunile legate de furturi (21,76%), în cazul femeilor pe primul loc se află infracțiunile legate de droguri (24,11%), ceva mai mare ca pondere decât furturile (21,44%). Pe de altă parte, bărbații mai des sunt condamnați din cauza infracțiunilor celor mai grave, cum ar fi jafurile, vătămările și actele de huliganism decât femeile.

9.17. Distribuția femeilor condamnate, în dependență de infracțiunea săvârșită, în anii 2006-2007

9.18. Distribuția bărbaților condamnați, în dependență de infracțiunea săvârșită, în anii 2006-2007

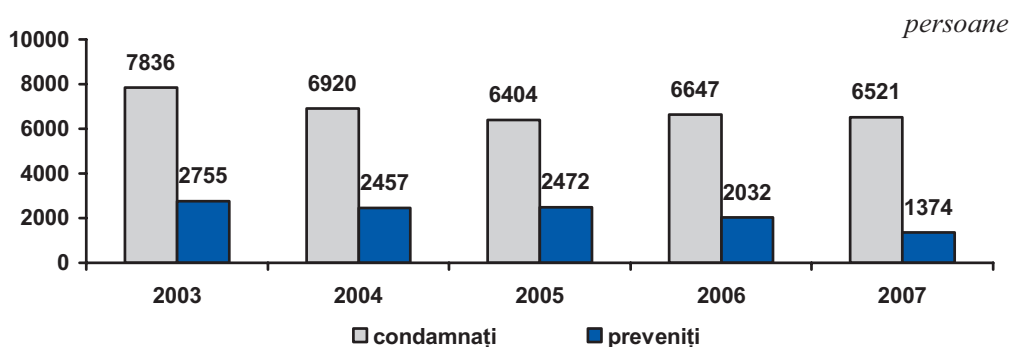
PERSOANE DEȚINUTE ÎN PENITENCIARE

9.19. Numărul deținuților în penitenciare

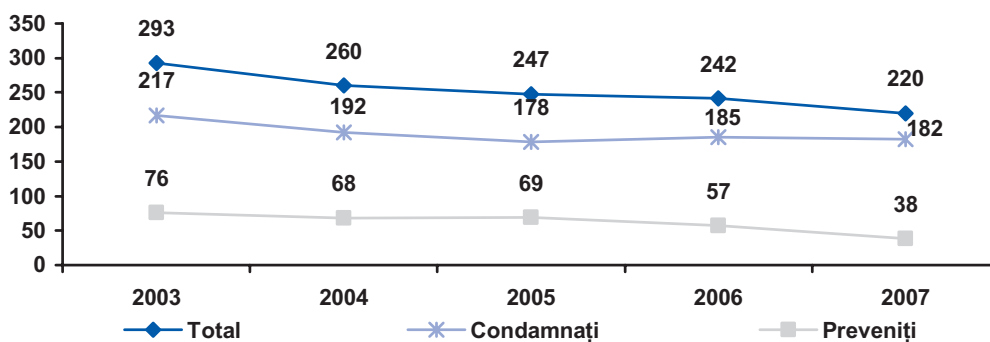
	2003	2004	2005	2006	2007
Total persoane	10591	9377	8876	8679	7895
inclusiv:					
condamnați	7836	6920	6404	6647	6521
preveniți	2755	2457	2472	2032	1374
la 100 000 populație					
Total persoane	293	260	247	242	220
inclusiv:					
condamnați	217	192	178	185	182
preveniți	76	68	69	57	38

În ultimii ani numărul deținuților în penitenciare s-a aflat în continuă scădere de la 10591 în 2003 la 7895 în 2007. O schimbare de ordin calitativ s-a produs în special ca ponderea preveniților din numărul total de deținuți, dacă în anul 2003 aceștia constituiau 26%, în anul 2007 deja 17,4%.

9.20. Numărul deținuților în penitenciare

9.21. Distribuția deținuților în instituțiile penitenciare la 100 mii populație

Evoluția numărului deținuților raportat la 100 mii populație a fost una diferită pentru condamnați și cei preveniți. Deși numărul total de deținuți a scăzut constant, până în 2005 acest lucru se datora scăderii numărului condamnaților, iar din 2005 către 2007 (când numărul condamnaților a cunoscut deopotrivă o creștere) căderea numărului general s-a produs în urma reducerii rapide a numărului de preveniți.

9.22. Numărul condamnaților în penitenciare

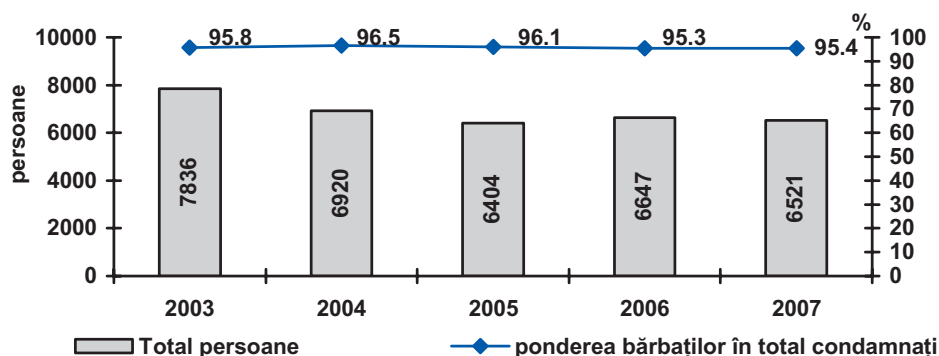
	2003		2004		2005		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total persoane	329	7507	244	6676	247	6157	312	6335	303	6218
Total minori	10	99	2	33	5	64	14	124	4	88
Total persoane la 100 000 populație	17	433	13	386	13	357	17	368	16	361
Total minori la 100 000 populație	7	67	1	23	4	46	11	93	3	68

În anul 2007 în penitenciare își ispășeau pedeapsa 6521 persoane, din care 303 femei (4,6%). Distribuția de gen a deținuților în penitenciare nu a cunoscut modificări semnificative, astfel încât ponderea deținuților de gen masculin în ultimii cinci ani a variat între maximum 96,5% în 2004 la 95,3% în 2006 (vezi diagrama de mai jos).

Cât privește minorii condamnați în penitenciare în ultimii cinci s-au înregistrat fluctuații pronunțate și aparent haotice atât ca număr total cât și ca distribuție de gen. Astfel din anul 2003 către anul 2004 numărul minorilor s-a redus de trei ori (de la 109 la 35), ca apoi să urmeze o creștere semnificativă la 138 către anul 2006, și iarăși scădere la 92 în 2007.

Cât privește ponderea fetelor în rândul minorilor deținuți, aceasta la fel a fluctuat destul de instabil, înregistrându-se atât creșteri, cât și descreșteri majore. procentul maxim a fetelor în totalul deținuților minori a fost înregistrat în 2006 (14 din 138, sau 10,1%), iar cel minim în anul imediat următor (4 din 92, sau 4,3%).

9.23. Numărul condamnaților în penitenciare

9.24. Condamnați în instituțiile penitenciare, pe sexe și grupe de vârstă

	Total deținuți				la 100 000 populație			
	2006		2007		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total	312	6335	303	6218	17	368	16	361
inclusiv în vârstă:								
pînă la 20 ani	67	872	34	762	32	435	17	386
20-29	93	2710	79	2629	28	838	25	844
30-39	73	1662	102	1677	31	679	43	687
40-49	52	755	48	727	21	266	19	259
50-60	22	278	35	352	11	114	16	139
peste 60 ani	5	58	5	71	3	21	3	25

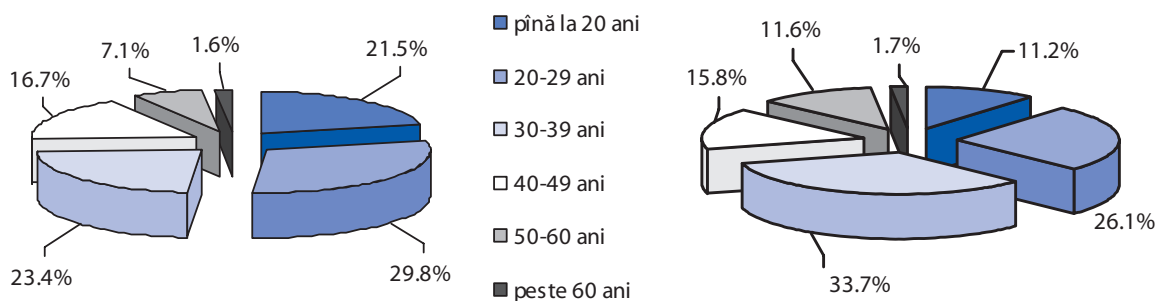
Ca și în rândul infractorilor, femeile deținute în penitenciare sunt de vârste mai înaintate decât bărbații. Ponderea grupului de vârstă 20–29 ani în rândul deținuților de gen feminin este mult mai mică decât ponderea deținuților de această vârstă în rândul bărbaților (26,1% față de 42,3%). Această diferență este numeric compensată în grupul de vârstă 30–39 ani, ponderea căruia este de 33,7% în rândul femeilor și 26,9% în rândul bărbaților. Dacă să ne întoarcem la distribuția pe grupe de vârste a bărbaților și a femeilor care au

comis infracțiuni în 2007, vedem că în grupele de vârstă 18–24 ani și 25–29 ani femeile comit mai puține infracțiuni decât bărbații de facto, deci diferențele constatate în structura de vârstă a condamnaților nu pot fi explicate prin faptul că femeile sunt pedepsite mai puțin aspru din cauza că ele mai des au în întreținere copii minori.

9.25. Distribuția femeilor în instituțiile penitenciare, pe grupe de vârstă în anii 2006-2007

2006

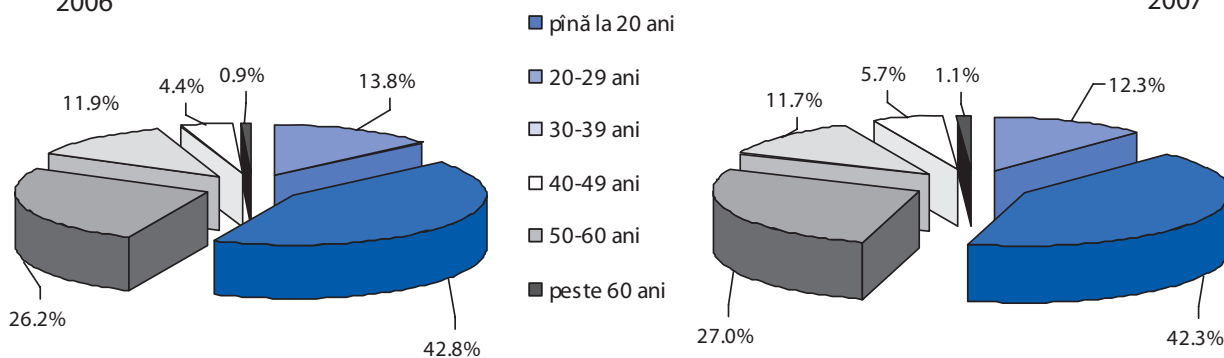
2007

9.26. Distribuția bărbaților în instituțiile penitenciare, pe grupe de vârstă în anii 2006-2007

2006

2007

9.27. Străini deținuți în instituțiile penitenciare, pe sexe

	2006		2007	
	Total	% față de total deținuți	Total	% față de total deținuți
Total	119	1,8	107	1,6
Bărbați	117	1,8	103	1,7
Femei	2	0,6	4	1,3

În anul 2007 în instituțiile penitenciare din Moldova au fost deținuți 107 cetățeni străini, ceea ce reprezintă 1,6% din numărul total de deținuți. Comparativ cu anul 2006 numărul acestora s-a redus cu 12 persoane.

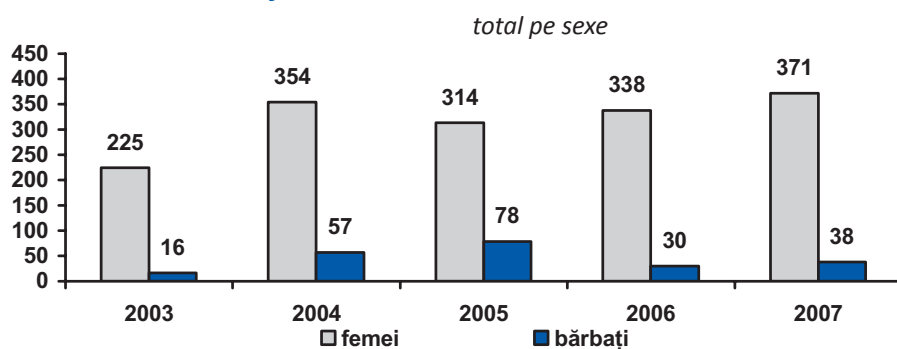
Din numărul total din deținuți străini 4 erau de gen feminin, sau 1,3% din numărul total de deținuți de gen feminin. Ponderea femeilor în numărul total de deținuți străini este de 3,7%, ceva mai mică decât în numărul total de deținuți în același an (4,6%).

PERSOANE TRAFICATE

9.28. Persoane traficate

Total	2003		2004		2005		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total persoane	225	16	354	57	314	78	338	30	371	38
Total minori	28	4	55	12	30	21	35	27	41	16
Total persoane la 100 000 populație	12	1	19	3	17	5	18	2	20	2
Total minori la 100 000 populație	6	1	12	3	7	5	8	6	10	4

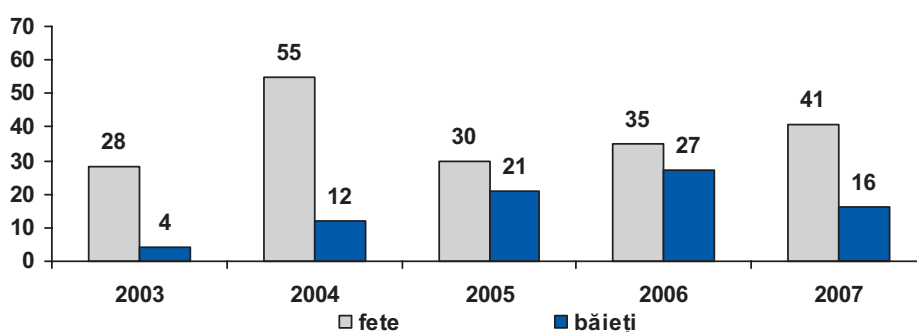
9.29. Persoane traficate

Dacă criminalitatea este un fenomen predominant masculin ca număr de infractori, traficul de ființe umane are o față deopotrivă predominant feminină. În anul 2007 au fost înregistrate 409 cazuri de trafic de ființe umane, din care 371 (91%) victime au fost de gen feminin.

Evoluția fenomenului a cunoscut tendințe diferite pentru femei și bărbați. Dacă în anul 2003 au fost înregistrate cel mai mic număr de cazuri atât pentru femei (225) cât și pentru bărbați (16 cazuri), nivelele maxime au fost atinse în anul 2005 pentru bărbați (78) și în anul 2007 pentru femei (371).

9.30. Minori traficați

Cât privește incidența traficului în rândul minorilor, care constituie 57 cazuri în anul 2007, sau 14% din numărul total de cazuri, evoluția în ultimii cinci ani a fost la fel neconstantă. Pe de altă parte ponderea băieților în rândul minorilor traficați este mult mai mare decât cea a bărbaților în numărul general de persoane traficate. Astfel, de ex. în anul 2006 aceștia constituiau 44% din numărul total de minori traficați, 28% în anul 2007, pe când procentul maxim a bărbaților în rândul persoanelor traficate în total a fost înregistrat în anul 2005, când a constituit 20%.

9.31. Numărul persoanelor traficate pe grupe de vârstă

	2006						2007					
	Total		Urban		Rural		Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total cazuri	373	57	116	16	257	41	412	54	159	8	253	46
inclusiv pentru												
Prostituție												
14-15	10	6	2	1	8	5	8	2	2		6	2
16-17	20		6		14		13		5		8	
18-24	154		53		101		172		63		109	
25-29	53		14		39		99		54		45	
peste 30	19		7		12		30		12		18	
Robie												
14-15	2	12		5	2	7	9	8	3	1	6	7
16-17	3	8	1	2	2	6	11	6	3		8	6
18-24	38	10	10	3	28	7	4	4	1		3	4
25-29	45	8	15	1	30	7	19	12	9	3	10	9
peste 30	29	13	8	4	21	9	47	22	7	4	40	18

Traficul de ființe umane are trăsături diferite funcție de genul victimei. Traficul în scop de prostituție fiind forma cea mai răspândită în cazul traficării femeilor este foarte rar întâlnit în cazul bărbaților, care de regulă sunt traficați în scop de robie.

Dacă raportăm procentual constatăm că în cazul femeilor incidența traficului nu depinde de mediu de reședință (deși cifrele diferă, femeile din mediul urban traficate în anul 2007 constituie 39% din numărul total de femei traficate, procent apropiat distribuției populației generale pe medii de reședință), pe când bărbații în mediul rural sunt mult mai tare expuși riscului de a fi traficați. Din numărul total al bărbaților victime a traficului în anul 2007 85% sunt de proveniență din mediul rural.

Și structura de vârstă a victimelor depinde de forma traficului. În cazul prostituției ponderea majoră îi revine grupului de vârstă 18–24 ani, pe când în cazurile traficului în scop de exploatare prin muncă cea mai mare parte a victimelor fac parte din grupurile de vârstă de peste 25 ani.

Violența împotriva femeilor – un fenomen de mare amploare însă greu de surprins în statistici

Violența împotriva femeilor este definită ca 'orice act de violență bazată pe genul victimei care are drept rezultat, sau este posibil să aibă drept rezultat vătămări sau suferințe fizice, sexuale sau psihologice asupra femeilor, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, privarea de libertate forțată sau arbitrară, indiferent dacă acest act are loc în viața publică sau privată.' Acest tip de violență apare în orice comunitate. Acesta include violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală, traficul de femei și prostituția forțată.

Este nevoie de date statistice solide și de încredere pentru măsurarea amplitudinii fenomenului și adoptarea măsurilor politice pentru prevenirea și combaterea violenței domestice. Dată fiind delicatetea subiectului și a culturii predominante în care violența domestică este tolerată și nu este văzută neapărat ca o infracțiune, femeile tind să nu raporteze incidentele, în special cele care se întâmplă în casă. Prin urmare, statisticile bazate pe cazurile raportate subestimează puternic nivelul violenței. Cercetarea generală asupra victimelor violenței realizată în Canada în 2004 arată că doar una din trei femei agresate de parteneri au raportat incidentul la poliție.

Cu toate acestea, datele statistice legate de incidența reală a fenomenului lipsesc, însă pot fi folosite sursele tradiționale pentru a aduna date despre cazurile raportate:

- Statisticile poliției – tipurile de infracțiuni, informații despre victime și relația lor cu agresorii
- Statisticile de omucideri – informații despre victime și infractori și relația dintre ei
- Statisticile tribunalelor – cazurile de violență împotriva femeilor, în funcție de tipul violenței, cele aflate în curs de judecată, rezolvate și pedepsele acordate

Studiu de caz- Cercetarea națională privind violența în familie și la locul de muncă, România 2003

În România, o organizație neguvernamentală (Centrul Parteneriat pentru Egalitate) a realizat prima și singura cercetare asupra violenței domestice la nivel național.

Datele statistice rezultate au arătat că numai în anul 2003 827.000 de femei au suportat în mod frecvent violență în familie sub diferite forme:

- 739.000 de femei au fost insultate, amenințate sau umilite,
- mai mult de 320.000 de femei au fost abuzate fizic și un număr similar au suferit abuzuri care au dus la restrângerea forțată a relațiilor sociale,

- peste 193.000 de femei nu au avut banii lor personali sau au fost deposedate de bani fără voia lor, de către alți membrii din familie, și
- peste 70.000 de femei au fost abuzate sub forme multiple, inclusiv sexual;
- mai mult de 340.000 de copii au asistat în mod frecvent la scene de violență fizică între părinți;
- mai mult de 370.000 de copii au asistat la insulte și înjurături frecvente între părinți sau între adulți în gospodărie.

ACCIDENTE RUTIERE

9.32. Persoane care au suferit în urma accidentelor rutiere

Total	2004		2005		2006		2007	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total persoane traumatizate	1098	1789	1073	1698	1062	1745	1090	1895
Total persoane decedate	95	311	97	294	92	290	120	344
Total persoane traumatizate la 100 000 populație	58	104	57	98	57	101	59	110
Total persoane decedate la 100 000 populație	21	65	22	64	22	66	29	80

În urma accidentelor rutiere în anul 2007 au fost traumatizate 1090 femei și 1895 bărbați. Au decedat din aceeași cauză 120 femei și 344 bărbați. Acesta a fost anul în care a fost înregistrat cel mai înalt nivel de incidență a traumelor și a deceselor în urma accidentelor rutiere de după 2004.

Raportarea procentuală a cazurilor de decese la numărul total de persoane care au suferit în urma accidentelor indică că bărbații decedază mai des decât femeile, de aici reieșind că accidentele în care sunt implicați bărbații sunt mai grave decât cele în care sunt implicate femeile.

9.33. Persoane care au suferit în urma accidentelor rutiere

total inclusiv minori

	Total						la 100 000 populație					
	2006			2007			2006			2007		
	T	F	B	T	F	B	T	F	B	T	F	B
Total persoane	3189	1154	2035	3449	1210	2239	89	62	118	96	65	130
inclusiv:												
traumatizate	2807	1062	1745	2985	1090	1895	78	57	101	83	59	110
Decedate	382	92	290	464	120	344	11	5	17	13	6	20
inclusiv minori:												
Total minori	480	212	268	542	224	318	56	51	61	64	54	74
inclusiv												
traumatizați	441	199	242	501	205	296	51	47	55	59	50	68
decedați	39	13	26	41	19	22	5	3	6	5	5	5

În urma accidentelor rutiere în anul 2007 au suferit 542 minori, ceea ce reprezintă aproape 16% din numărul total de victime.

Distribuția de gen a minorilor decedați victime situația este diferită de cea per total. Deși fetele prezintă o minoritate în numărul total de minori care au suferit în urma incidentelor (41,3%), în cazul lor este mai înaltă incidența deceselor, ele prezentând 46,3% din numărul total de minori decedați, sau 8,5% din numărul total de fete care au suferit în urma accidentelor, pe când în cazul băieților ponderea deceselor este de doar 6,9% din numărul total de victime minori.

10. NIVEL DE TRAI

10.1. Principalele caracteristici ale gospodăriilor după sexul capului gospodăriei

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Gospodării formate din:								
1 persoană	35,3	8,0	46,3	9,0	32,3	9,6	45,0	10,4
2 persoane	26,7	27,1	18,1	31,4	33,1	29,3	19,3	33,5
3 persoane	20,7	30,2	15,0	20,8	19,2	26,7	17,5	20,0
4 persoane	11,4	26,5	10,7	22,3	10,9	25,0	10,1	19,9
5 și mai multe persoane	5,8	8,2	9,9	16,5	4,4	9,3	8,1	16,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tipul gospodăriei:								
o singură persoană	35,3	8,0	46,3	9,0	32,3	9,6	45,0	10,4
cuplu familial fără copii	6,9	23,6	2,9	28,4	10,0	24,2	3,0	29,9
cuplu familial cu copii	6,1	31,0	2,1	25,8	6,3	30,0	2,7	23,2
părinte singur cu copii	9,1	1,0	6,2	0,5	9,8	0,8	7,6	0,8
alte gospodării cu copii	20,0	16,1	28,7	21,4	17,4	16,9	27,1	19,6
alte gospodării fără copii	22,5	20,2	13,8	14,9	24,2	18,5	14,6	16,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodării ce au în întreținere								
1 copil	23,8	30,4	16,2	21,8	23,2	28,9	16,1	20,5
2 copii	9,3	15,6	15,0	18,7	8,4	16,4	15,4	16,7
3 copii	1,7	1,8	3,9	5,8	1,7	1,9	4,9	4,9
4 și mai mulți copii	0,6	0,4	1,9	1,5	0,3	0,4	1,1	1,6
gospodării fără copii	64,7	51,8	62,9	52,2	66,4	52,4	62,5	56,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mărimea medie a gospodăriei casnice, persoane	2.29	3.03	2.26	3.15	2.25	2.98	2.21	3.07
Numărul mediu de copii pînă la 18 ani, ce revin la o gospodărie casnică cu copii, persoane	1,42	1,42	1,80	1,74	1,38	1,46	1,78	1,73

În ce privește mărimea gospodăriei, în 2006 majoritatea gospodăriilor din Republica Moldova cu capul gospodăriei femeie erau formate dintr-o persoană, atît în mediul urban (35,3%) cît și în mediul rural (46,3%). În mediul rural acest lucru se menține și în 2007, în vreme ce în mediul urban are loc o ușoară inversare în favoarea gospodăriilor formate din 2 persoane (33,1 % comparativ cu 32,2%).

În cazul gospodăriilor unde capul gospodăriei este bărbat, în 2006 există o diferență între mediul urban și cel rural, în sensul în care în mediul urban majoritatea gospodăriilor conduse de bărbați erau formate din 3 persoane (30,2%) în vreme ce în mediul rural majoritatea aveau în componență 2 persoane (31,4%). În 2007, indiferent de mediul de reședință majoritatea gospodăriilor conduse de bărbați erau formate din 2 persoane.

În ambii ani, pe măsură ce numărul membrilor gospodăriei crește, există mai multe astfel de gospodării unde capul gospodăriei este bărbat decît unde capul gospodăriei este femeie, indiferent de mediul de reședință.

În ce privește tipul gospodăriei, este interesant de remarcat faptul că atunci cînd este vorba despre gospodăriile formate dintr-o singură persoană și de cele conduse de un părinte singur cu copii, diferențele de gen sunt dintre cele mai evidente. Astfel, în 2006 peste 35% dintre gospodăriile conduse de femei din mediul urban și peste 46% dintre cele din mediul rural erau formate dintr-o persoană, situație care se menține și în 2007 (32,3% în mediul urban și 45% în mediul rural). Una dintre cauzele existenței acestei situații este dată de faptul că femeile trăiesc mai mult decît bărbații, și multe supraviețuiesc soților lor, ceea ce înseamnă că multe dintre aceste gospodării sunt, de fapt, conduse de femei vîrstnice.

Femeile mai degrabă decît bărbații sunt cap de gospodărie formată dintr-un părinte singur cu copii: la nivelul anului 2006, 9,1% dintre gospodăriile conduse de femei din mediul urban se află în această situație, comparativ cu doar 1% dintre gospodăriile conduse de bărbați. Diferența există și în cazul gospodăriilor din mediul rural: 6,2% dintre gospodăriile conduse de femei comparativ cu 0,5% dintre cele ale căror cap de gospodărie este bărbat. Situația se menține aceeași și în 2007, cu procentaje aflate ușor în creștere: în mediul urban 9,8% dintre gospodăriile conduse de femei și 0,8% dintre cele conduse de bărbați, iar în mediul rural 7,6% dintre cele conduse de femei comparativ cu 0,8% conduse de bărbați.

În ambii ani analizați majoritatea gospodăriilor indiferent de sexul capului gospodăriei și de mediul de reședință nu aveau nici un copil în întreținere. Pe locul 2 ca procentaj se află gospodăriile care au un singur copil în întreținere.

10.2. Distribuția membrilor gospodăriei în vîrstă de 15 ani și peste, după principala sursă de venit și sexe

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Total membri ai gospodăriei	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
inclusiv cu venituri din:								
Activitatea agricolă pe cont propriu	3,5	3,0	28,8	31,1	3,4	3,2	27,6	31,4
Activitatea salariată în sectorul agricol	0,7	1,9	6,6	12,6	0,7	1,7	5,2	11,2
Activitatea de întreprinzător, meșteșugărit	4,9	9,1	1,5	4,8	3,7	7,2	1,0	4,0
Activitatea salariată în sectorul de stat non-agricol	16,7	15,8	11,7	6,8	15,9	13,5	11,9	6,5
Lucrul remunerat în sectorul privat non-agricol	25,2	33,7	6,8	10,9	25,2	34,1	8,0	11,8
Burse	0,7	0,5	0,7	0,5	1,5	1,3	0,7	0,6
Pensii	22,7	15,1	29,8	20,4	22,8	17,7	30,8	21,4
Plăți sociale	3,6	0,4	2,8	1,0	4,8	1,2	3,0	1,1
Întreținere	16,4	16,6	9,5	9,6	15,2	14,7	9,0	9,2
Bani primiți din afara țării	3,6	2,1	1,5	2,1	4,6	3,9	2,5	2,6
Altă sursă de venituri	1,9	1,9	0,1	0,2	2,1	1,4	0,2	0,2

Așa cum era de așteptat, majoritatea populației în vîrstă de 15 ani și peste din mediul urban, indiferent de sex, au ca principală sursă de venit lucrul remunerat în sectorul non-agricol (mai mult în sectorul privat non-agricol și mai puțin în cel de stat), în vreme ce în mediul rural majoritatea trăiesc din veniturile realizate din activitatea agricolă pe cont propriu. Chiar la nivelul mediului rural, lucrul remunerat în sectorul agricol are o pondere destul de mică atunci cînd este considerată sursă principală de venit.

A doua categorie importantă de sursă de venit este pensia, indiferent de mediul de reședință sau de sexul persoanelor. Totuși, în cazul femeilor, ponderea persoanelor care au ca principală sursă de venit pensia este cu doar 20% mai mică decît ponderea celor care au ca principală sursă de venit alte activități lucrative.

De asemenea, este de notat faptul că atunci cînd vine vorba despre populația care are ca principală sursă de venit plățile sociale, ponderea acestora este mai mare pentru femei decît în cazul bărbaților.

10.3. Distribuția membrilor gospodăriei în vîrstă de 15 ani și peste, după principala sursă de venit și grupe de vîrstă

procente

	15-18 ani		19-29 ani		30-39 ani		40-49 ani		50-59 Ani		60-69 ani		70-79 ani		>80 ani	
	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B
Total membri ai gospodăriei	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
inclusiv cu venituri din:																
Activitatea agricolă pe cont propriu	5,8	6,3	17,4	19,8	22,1	24,1	18,6	28,4	18,0	25,5	5,7	11,0	5,6	10,2	2,3	6,3
Activitatea salariată în sectorul agricol	1,8	1,2	3,2	2,7	5,6	6,5	4,5	10,8	5,8	10,4	0,4	2,0	-	0,5	-	-
Activitatea de întreprinzător, meșteșugărit	0,1	0,5	3,4	4,2	5,5	8,2	7,9	5,8	2,1	3,9	0,6	0,2	-	-	-	-
Activitatea salariată în sectorul de stat non-agricol	-	0,2	7,5	9,1	16,3	16,0	21,0	19,5	21,6	19,2	4,8	6,9	1,5	1,0	-	-
Lucrul remunerat în sectorul privat non-agricol	3,0	3,2	26,3	25,4	31,2	29,5	29,8	25,3	23,2	18,5	2,5	4,8	0,2	0,8	-	-
Burse	3,8	4,8	2,6	3,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pensii	7,1	1,4	0,9	0,2	2,7	1,8	7,1	4,5	22,7	17,9	85,8	75,0	91,5	87,1	97,7	92,6
Plăți sociale	2,8	1,5	5,0	8,5	3,5	6,4	1,0	0,6	0,7	-	-	0,1	1,3	0,5	-	1,1
Întreținere	68,8	78,4	19,8	20,2	3,1	2,9	3,0	1,7	2,4	2,3	0,3	-	-	-	-	-
Bani primiți din afara țării	3,9	0,7	10,0	5,0	8,4	4,2	6,4	3,4	2,2	1,8	-	-	-	-	-	-
Altă sursă de venituri	2,9	1,8	3,8	1,8	1,6	0,3	0,7	0,1	1,3	0,5	-	-	-	-	-	-

În ce privește distribuția membrilor gospodăriei în funcție de grupa de vîrstă și principala sursă de venit, diferențele de gen notabile sunt acelea că, la nivelul femeilor, pînă la vîrsta pensionării, mai multe femei decît bărbați trăiesc din activitatea salariată în sectorul privat non-agricol, în vreme ce considerabil mai mulți bărbați decît femei trăiesc din activitățile agricole pe cont propriu.

Cele mai multe persoane care au ca principală sursă de venit banii primiți din afara țării sunt femeile cu vîrsta cuprinsă între 19-29 de ani.

Este interesant de observat că 8,5% dintre bărbații membri de gospodăriei cu vîrsta cuprinsă între 19-29 de ani au ca principală sursă de venit plățile sociale. O explicație poate fi aceea că rata șomajului bărbaților din această categorie de vîrstă este mai mare decît cea a femeilor.

10. 4. Structura veniturii disponibil în dependență de sexul capului gospodăriei

	2006					
	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
Venituri disponibile (medii lunare pe o persoană, lei)	842,4	838,4	952,9	1026,5	737,5	718,8
inclusiv pe surse						
Venit din activitatea salarială	35,1	44,4	46,1	62,6	21,5	27,9
Venit din activitatea individuală agricolă	14,4	20,4	1,9	3,0	29,7	36,2
Venit din activitatea individuală non-agricolă	5,4	8,8	8,0	11,6	2,3	6,3
Venit din proprietate	0,1	0,2	0,2	0,4	0,1	0,03
Prestații sociale	16,6	11,7	15,3	9,8	18,3	13,4
Pensii	14,1	9,6	12,6	7,6	15,9	11,5
indemnizații pentru copii	0,4	0,4	0,2	0,4	0,6	0,4
Compensații	0,6	0,5	0,5	0,4	0,8	0,6
Alte venituri	28,4	14,4	28,5	12,6	28,1	16,1
din care remitențe	22,3	10,2	21,3	7,1	23,6	13,0
	2007					
Venituri disponibile (medii lunare pe o persoană, lei)	1067,3	993,7	1224,9	1200,1	911,5	865,3
inclusiv în pe surse						

	2007					
	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
Venit din activitatea salarială	37.0	43.8	49,7	60,6	20,3	29,3
Venit din activitatea individuală agricolă	11.3	17.3	1,2	2,5	24,6	30,0
Venit din activitatea individuală non-agricolă	5.7	6.7	7,9	8,7	2,9	5,1
Venit din proprietate	0.4	0.2	0,6	0,4	0,1	0,1
Prestații sociale	14.9	12.8	13,4	10,8	16,9	14,5
Pensii	13.1	10.6	11,8	8,5	14,8	12,4
Indemnizații pentru copii	0.3	0.5	0,2	0,7	0,4	0,4
Compensații	0.6	0.5	0,5	0,4	0,6	0,6
Alte venituri	30.6	19.1	27,2	17,1	35,2	20,9
din care remitențe	23.8	14.1	17,9	9,4	31,6	18,1

La nivelul ambilor ani analizați, majoritatea gospodăriilor din mediul urban trăiesc din venituri obținute din activitatea salarială, în vreme ce gospodăriile din mediul rural trăiesc în majoritate din veniturile obținute din activitatea agricolă individuală. O altă pondere importantă, indiferent de mediul de reședință, provine din prestațiile sociale. În acest caz majoritatea lor este formată din pensii.

În ceea ce privește diferențele de gen notabile, acestea sunt următoarele:

- La nivelul tuturor gospodăriilor, cele conduse de femei au venituri disponibile ușor mai mari decât gospodăriile conduse de bărbați;
- În 2006, în mediul urban gospodăriile conduse de femei au un venit disponibil mai mic decât cel al celor conduse de bărbați, în vreme ce în mediul rural situația se inversează; în 2007, indiferent de mediul de reședință, gospodăriile conduse de femei aveau un venit disponibil mai mare decât al gospodăriilor conduse de bărbați;
- Mai multe gospodării conduse de bărbați comparativ cu cele conduse de femei au venituri din activitatea salarială;
- În mediul rural, mai multe gospodării conduse de bărbați comparativ cu cele conduse de femei au venituri din activitățile agricole individuale.
- Mai multe gospodării conduse de femei comparativ cu cele conduse de bărbați au venituri din prestații sociale, în special din pensii.

10. 5. Structura cheltuielilor de consum în dependență de sexul capului gospodăriei

	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
2006						
Cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană, lei)	978,9	942,1	1109,2	1096,1	855,2	844,3
inclusiv în:						
Produce alimentare	44,8	44,2	40,1	39,3	50,5	48,2
Băuturi alcoolice, tutun	2,3	3,0	1,8	2,2	2,8	3,6
Îmbrăcăminte, încălțăminte	11,5	12,1	10,5	12,3	12,8	11,9
Întreținerea locuinței	14,3	13,3	14,2	12,5	14,5	14,1
Dotarea locuinței	5,2	4,4	6,3	4,1	3,9	4,6
Îngrijire medicală și sănătate	5,6	5,0	6,4	4,9	5,0	5,2
Transport	4,0	5,6	4,8	7,1	3,0	4,4
Comunicații	4,3	3,8	5,3	4,9	3,0	2,9
Agrement	1,9	2,1	2,7	3,2	0,9	1,1
Învățămînt	0,3	0,5	0,4	0,9	0,1	0,2
Hoteluri, restaurante, cafe- nele etc.	2,1	2,8	3,0	4,5	0,9	1,4
Diverse	3,7	3,2	4,6	4,1	2,6	2,5
2007						
Cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană, lei)	1175,4	1090,1	1340,2	1281,0	1021,5	971,2

	Total		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B
	2007					
inclusiv în:						
Produse alimentare	43,8	43,9	40,9	41,3	47,6	45,9
Băuturi alcoolice, tutun	1,9	2,9	1,5	2,0	2,5	3,6
Îmbrăcăminte, încălțăminte	12,3	11,8	11,5	11,3	13,4	12,2
Întreținerea locuinței	13,8	13,4	12,5	11,8	15,5	14,6
Dotarea locuinței	4,7	4,8	4,4	4,6	5,1	5,0
Îngrijire medicală și sănătate	5,2	5,6	5,6	5,8	4,7	5,4
Transport	4,8	5,0	6,5	6,1	2,5	4,1
Comunicații	4,5	4,1	5,0	4,9	3,9	3,4
Agrement	2,0	2,2	2,8	3,0	1,1	1,5
Învățămînt	0,5	0,3	0,7	0,6	0,1	0,1
Hoteluri, restaurante, cafe- nele etc.	2,5	2,5	3,8	4,1	0,8	1,1
Diverse	4,0	3,6	4,9	4,5	2,9	3,0

Gospodăriile conduse de femei au cheltuieli de consum ușor mai mari decît gospodăriile conduse de bărbați. În 2007 diferența medie era de sub 100 de lei.

Deși nu există diferențe de gen notabile, se poate observa că femeile tind să cheltuiască mai mult pe produse alimentare, îmbrăcăminte și încălțăminte, întreținerea locuinței și comunicații, în vreme ce bărbații tind să cheltuiască mai mult pe băuturi alcoolice și tutun, dotarea locuinței, îngrijire medicală și sănătate, transport și hoteluri, restaurante, cafenele, etc.

Dacă majoritatea celor descrise mai sus se înscriu în tipologia generală a atitudinilor de gen, faptul că gospodăriile conduse de bărbații tind să aibă cheltuieli ușor mai mari pentru îngrijire medicală și sănătate (deși diferența este foarte mică) iese din tiparul atitudinilor de gen.

10. 6. Înzestrarea gospodăriilor cu comodități, pe mediu

procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Comodități în locuință								
Iluminare electrică	99,8	99,9	99,2	99,4	99,8	99,9	99,6	99,3
Apeduct	82,5	84,0	10,3	12,8	84,1	80,6	10,0	14,8
Apă caldă rețea publică	30,8	29,2	0,6	0,2	25,3	22,3	0,1	-
Încălzire centrală	50,2	42,1	0,9	0,6	47,9	39,8	1,0	0,4
Sistem propriu/ autonom de încălzire	23,9	31,6	3,6	6,6	27,7	29,9	4,2	5,2
Grup sanitar	73,9	70,1	3,3	3,7	76,8	69,3	3,2	3,5
Instalație de canalizare	83,8	84,7	11,0	13,3	85,6	82,1	10,7	15,2
Baie sau duș	73,9	77,0	8,0	10,4	78,0	75,5	7,7	12,0
Telefon	87,4	91,3	52,8	67,8	90,1	92,8	61,4	74,6

În ce privește comoditățile existente în locuință, aproape toate gospodăriile dispun de iluminat electric, indiferent de mediul de reședință și de sexul capului gospodăriei. Diferențele încep să apară la nivelul celorlalte comodități, în special în funcție de mediul de reședință urban sau rural. În mediul urban marea majoritate a gospodăriilor dispun de apeduct, instalație de canalizare, grup sanitar, baie sau duș și telefon sau încălzire centrală. În mediul rural, gospodăriile dispun în mică măsură de majoritatea utilităților. Procentaje de sub 1 există la nivelul apei calde din rețea publică și la nivelul încălzirii centrale, așa cum era de așteptat în zonele în care nu există blocuri de locuințe. Însă, și în cazul celorlalte comodități există diferențe majore între mediul urban și cel rural, iar, la nivelul mediului rural, gospodăriile conduse de femei au mai puține utilități decît cele conduse de bărbați.

10. 7. Înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, pe mediu

bucăți la 100 gospodării

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Aparat de fotografiat	24,8	37,2	12,5	16,6	18,7	32,3	11,9	14,1
Televizor	87,5	90,4	57,9	72,7	94,1	97,7	82,9	90,4
Casetofon	22,7	29,9	20,8	28,2	16,9	21,3	16,7	19,3
Computer	11,6	19,5	1,8	2,8	13,7	19,9	3,2	3,2
Frigider	91,4	91,9	62,4	70,8	88,9	93,4	62,9	73,7
Cuptor cu microunde	6,2	10,8	3,1	4,0	7,0	9,5	3,5	4,4
Mașină mecanică de spălat rufe	35,2	33,9	34,3	45,1	30,4	28,8	33,8	43,1
Mașină automată de spălat rufe	27,8	39,7	3,0	6,3	34,4	45,7	3,9	6,5
Aspirator de praf	59,0	67,3	17,1	26,8	54,4	66,7	20,4	26,4
Bicicletă	6,3	12,9	12,1	20,9	5,5	10,9	9,8	19,0
Autoturism	8,6	27,5	7,0	18,6	9,2	26,8	8,3	17,8

În privința bunurilor de folosință îndelungată, în general mai puține dintre gospodăriile conduse de femei dețin astfel de bunuri comparativ cu gospodăriile conduse de bărbați. Cele mai mari diferențe sunt în mediul rural atunci când este vorba despre computere, cuptoare cu microunde, mașini automate de spălat, și mijloace de transport (biciclete și autoturisme).

10. 8. Aprecierea nivelului de trai, pe medii

procente

	2006				2007			
	Urban		Rural		Urban		Rural	
	F	B	F	B	F	B	F	B
Cum apreciați nivelul de trai al gospodăriei?								
Foarte bun sau bun	12,5	18,5	10,2	16,4	9,7	13,5	11,1	12,7
Satisfăcător	52,6	59,8	62,5	64,6	55,6	66,6	63,4	68,0
Rău	29,9	19,7	24,6	17,5	31,2	18,2	23,1	18,0
Foarte rău	5,0	2,0	2,8	1,5	3,5	1,8	2,4	1,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Cum apreciați nivelul de trai al gospodăriei, comparativ cu anul precedent?								
Mai bine	13,1	15,0	10,7	14,9	14,2	15,8	12,0	11,7
La fel	53,1	56,7	61,5	61,0	52,7	59,2	57,7	57,2
Mai rău	33,8	28,3	27,8	24,0	33,1	25,0	30,4	31,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Atât în 2006 cât și în 2007 mai mulți bărbați cap de gospodărie decât femeii cap de gospodărie apreciază nivelul de trai al gospodăriei proprii foarte bun sau bun comparativ cu femeile, indiferent de mediul de reședință. În 2007 numărul persoanelor cap de gospodărie care își apreciază astfel nivelul de trai este în scădere.

În același mod, la nivelul ambilor ani, mai multe femei cap de gospodărie decât bărbați, indiferent de mediul de reședință, își apreciază nivelul de trai ca fiind rău. La nivel urban, în 2007, diferența de gen la acest nivel de apreciere ajunge la 13 procente.

Comparativ cu anul precedent, majoritatea persoanelor consideră că o duc la fel, însă, în 2007 cu mai mult de 8% mai multe femei cap de gospodărie decât bărbați consideră că nivelul de trai la gospodăriei lor este mai rău decât în anul precedent.

10. 9. Rata sărăciei, pe medii și mărimea gospodăriei, 2006-2007

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Total	30,2	31,8	29,4	25,8	25,7	25,9
Urban	24,8	28,9	22,5	18,4	21,2	16,5
Rural	34,1	34,7	33,8	31,3	30,2	31,7
Total						
Mărimea gospodăriei, persoane						
1	29,6	29,4	30,3	25,8	26,1	24,9
2	24,9	23,3	25,6	23,8	21,8	25,0
3	21,8	22,6	21,5	17,4	19,3	16,3
4	28,4	38,7	25,6	23,7	28,9	22,0
5+	46,0	47,0	45,6	39,5	37,5	40,2
Urban						
Mărimea gospodăriei, persoane						
1	24,1	23,9	24,6	19,6	18,9	21,6
2	24,3	25,0	23,8	19,7	20,0	19,3
3	18,9	22,8	16,9	12,3	17,2	9,2
4	21,3	32,3	17,9	15,9	25,1	12,3
5+	44,6	47,3	43,1	31,4	29,2	32,3
Rural						
Mărimea gospodăriei, persoane						
1	33,4	33,3	33,7	29,9	31,1	26,9
2	25,3	20,9	26,6	27,3	24,9	28,1
3	24,9	22,3	25,8	22,1	21,5	22,4
4	34,3	45,1	31,7	30,5	32,8	29,8
5+	46,5	46,9	46,3	42,7	42,0	42,9

10.10. Rata sărăciei după tipul gospodăriei, 2006-2007

	2006			2007		
	T	F	B	T	F	B
Numărul de copii în gospodărie						
1	25,1	23,8	25,6	22,9	22,6	23,0
2	31,7	34,8	30,6	26,1	24,8	26,6
3	47,6	45,0	48,6	39,4	40,4	38,8
4+	65,4	69,8	62,6	53,2	42,5	57,5
gospodării fără copii	27,2	30,1	25,8	23,8	24,8	23,2
Tipul gospodăriei						
o singură persoană	29,6	29,4	30,3	25,8	26,1	24,9
cuplu familial fără copii	25,7	20,2	26,3	26,1	28,0	25,8
cuplu familial cu copii	29,0	32,1	28,8	22,1	19,1	22,4
părinte singur cu copii	27,1	29,4	11,8	21,9	23,1	12,1
alte gospodării cu copii	34,9	34,1	35,4	31,6	28,7	33,6
alte gospodării fără copii	27,3	32,7	24,5	21,3	23,0	20,2

În ce privește rata totală a sărăciei, aceasta este într-o ușoară scădere în 2007 comparativ cu 2006. Cu toate acestea, în 2006 rata sărăciei în rîndul femeilor era mai mare decît cea în rîndul bărbaților, atît în mediul urban cît și în mediul rural. În 2007 însă, deși la nivel urban diferența de gen (micșorată) se menține, în mediul rural ratele de sărăcie pentru femei și bărbați sunt aproximativ egale.

Așa cum era de așteptat, în funcție de mărimea gospodăriei, incidența cea mai ridicată a sărăciei este la nivelul gospodăriilor formate din 5 și mai mulți membri. Dacă în 2006 rata sărăciei gospodăriilor cu 5 și mai mulți membri conduse de femei aveau o rată a sărăciei mai mare decît a bărbaților, în 2007 situația se inversează. Există o scădere vizibilă a ratei sărăciei în cazul acestui tip de gospodării în 2007 comparativ cu 2006.

Aceași situație este valabilă și în cazul gospodăriilor cu 4 și mai mulți copii, unde rata sărăciei în 2006 era de peste 60%, în cazul femeilor ajungînd la aproape 70%. În 2007, aceasta a mai scăzut, în cazul gospodăriilor conduse de femei observîndu-se cea mai mare îmbunătățire: rata sărăciei s-a redus cu 27,3 puncte procentuale.

11. STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

În cadrul acestui capitol țările alese pentru comparație fac parte din 2 categorii:

- țări aflate în vecinătatea Republicii Moldova (Belarus, Federația Rusă, Ucraina);
- State Membre ale UE:
 - 3 dintre așa-numitele Vechi State Membre cu indicatori spre care tind și Republica Moldova, precum Germania, sau cu care există anumite asemănări la nivel de mentalitate publică, precum Italia și Portugalia,
 - 3 dintre așa-numitele Noi State Membre (Bulgaria și România, ultimele intrate, precum și Lituania, datorită parcursului istoric comun în spațiul ex-sovietic).

11.1. Populația pe unele grupe de vîrstă (în % față de total), în 2005

	0-14		15-64		65+	
	F	B	F	B	F	B
Republica Moldova*	8,7	9,1	36,8	35,0	6,4	3,9
Belarus*	7,2	7,6	36,2	34,3	9,9	4,8
Bulgaria	6,7	7,1	34,7	34,3	10	7,1
Federația Rusă*	7,2	7,5	37	34,3	9,5	4,5
Germania	7	7,4	33	33,9	11	7,6
Italia	6,9	7,3	33,2	33,2	11,4	8,1
Lituania	8,3	8,8	35,1	32,7	9,9	5,2
Portugalia	7,6	8	34,1	33,2	9,9	7,1
România	7,7	8,1	34,9	34,6	8,6	6
Ucraina*	6,9	7,3	36,1	33,3	10,8	5,5
Ucraina*	6,9	7,3	36,1	33,3	10,8	5,5

* anul 2007

La capitolul populație, în general, Republica Moldova se înscrie în aceeași parametri cu toate statele date spre comparație în ceea ce privește grupele de vîrstă de 0-14 ani și 15-64 de ani. Are însă cel mai mic procentaj de populație de peste 65 de ani (atît femei, cît și bărbați). Acest lucru poate fi interpretat în 2 moduri: pe de o parte se poate spune că rata de îmbătrînire a populației Republicii Moldova este mai mică decît în celelalte țări; pe de altă parte însă, se poate concluziona că Republica Moldova are cea mai mică speranță de viață dintre țările aflate în comparație.

11.2. Născuți-vii pe sexe (% față de total), în 2005

	F	B
Republica Moldova	48,6	51,4
Belarus		
Bulgaria	48,7	51,3
Federația Rusă	48,6	51,4
Germania	48,7	51,3
Italia	48,4	51,6
Lituania	48,9	51,1
Portugalia	48,3	51,7
România	48,5	51,5
Ucraina*	48,5	51,5

* anul 2004

11.3. Rata mortalității infantile, în 2005

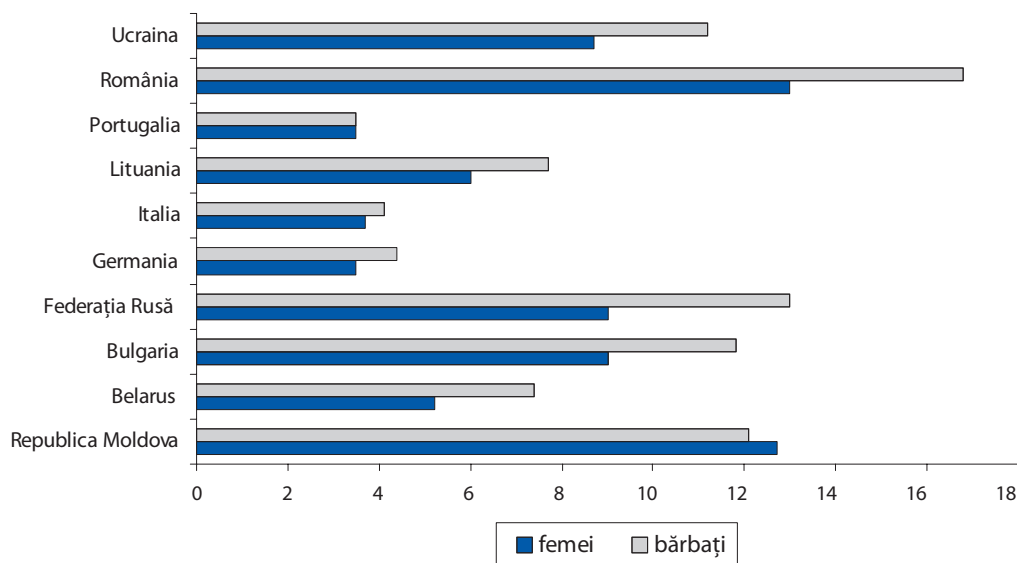
la 1000 născuți-vii

	F	B
Republica Moldova	12,7	12,1
Belarus	5,2	7,4
Bulgaria	9,0	11,8
Federația Rusă	9,0	13,0
Germania	3,5	4,4
Italia	3,7	4,1
Lituania	6,0	7,7
Portugalia	3,5	3,5
România	13,0	16,8
Ucraina	8,7	11,2

În anul 2005 doar România a avut o rată a mortalității infantile mai mare decât cea a Republicii Moldova, Federația Rusă depășind-o doar în ce privește rata mortalității infantile la băieți.

11.4. Rata mortalității infantile, în 2005

(decedați în vîrstă sub 1 an la 1000 născuți-vii, %)

11.5. Rata mortalității copiilor în vîrstă 1-4 ani, în 2005

la 1000 locuitori

	F	B
Republica Moldova	0,71	0,98
Belarus		
Bulgaria	0,45	0,66
Federația Rusă	0,7	0,8
Germania	0,18	0,22
Italia	0,18	0,19
Lituania	0,27	0,56
Portugalia	0,14	0,27
România	0,59	0,72

În 2005, Republica Moldova a avut cea mai mare rată a mortalității la nivelul copiilor în vîrstă de 1-4 ani dintre toate statele aflate în comparație, fiind urmată îndeaproape de România.

11.6. Rata totală de fertilitate

	2005	2006
Republica Moldova	1,22	1,23
Belarus	1,21	1,29
Bulgaria	1,31	1,37
Federația Rusă	1,29	
Germania	1,34	1,32
Italia	1,32	1,32
Lituania	1,27	1,31
Portugalia	1,4	1,35
România	1,32	1,31
Ucraina	1,2	1,3

Rata totală de fertilitate atât pentru 2005, cât și pentru 2006 este comparabilă cu cea a celorlalte state, deși în valori absolute este cea mai mică.

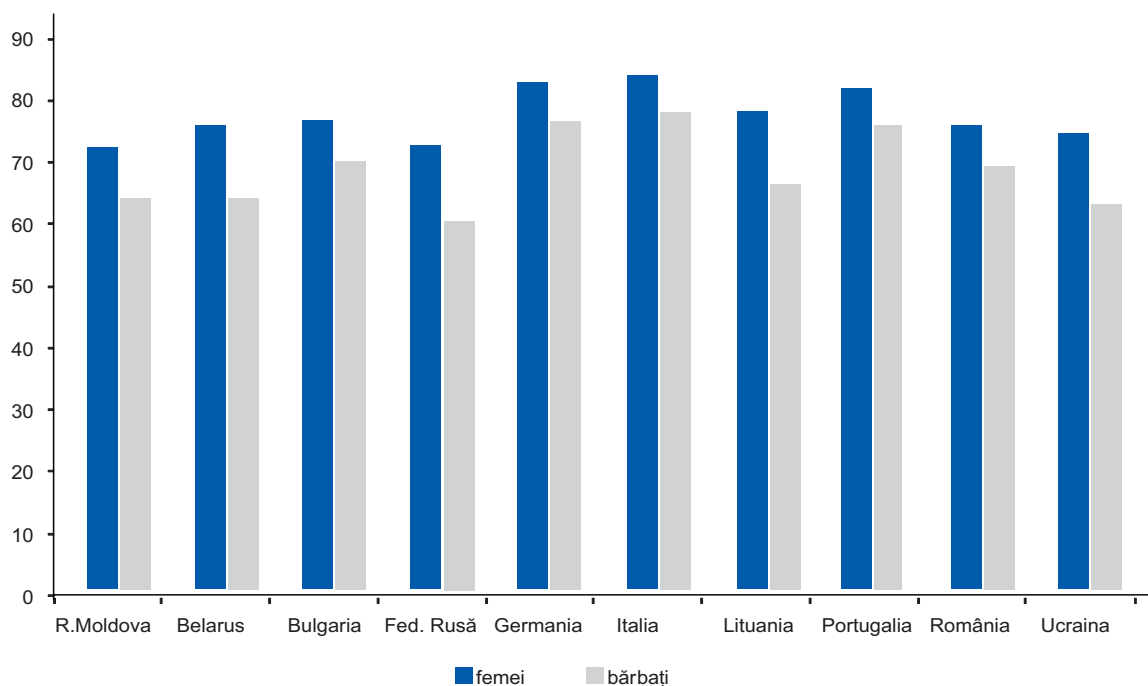
11.7. Speranța de viață la naștere, în 2005

ani

	F	B
Republica Moldova	71,7	63,8
Belarus	75,1	62,9
Bulgaria	76,3	69,0
Federația Rusă	72,4	58,9
Germania	81,8	76,2
Italia	83,2	77,6
Lituania	77,4	65,4
Portugalia	81,4	74,9
România	75,4	68,2
Ucraina	74,1	62,4

11.8. Speranța de viață la naștere pe sexe, în 2005

ani

În anul 2005, speranța de viață la naștere pentru femeile din Republica Moldova, este cea mai mică la nivelul țărilor analizate (cu 11,5 ani mai mică decât în cazul femeilor din Italia) și ante-penultima în cazul bărbaților (cu 13,8 ani mai mică decât în cazul bărbaților din Italia). Doar Federația Rusă avea o speranță de viață mai mică pentru bărbați (58,9 ani comparativ cu 63,8 ani).

11.9. Procentajul femeilor în Parlamentele Naționale, în 2007

	procente
Republica Moldova	22
Belarus	29
Bulgaria	22
Federația Rusă	10
Germania	32
Italia	17
Lituania	25
Portugalia	21
România	11
Ucraina	9

În ceea ce privește participarea politică a femeilor, procentajul de 22% al femeilor membre ale Parlamentului național, plasează Republica Moldova pe poziția a 4-a în topul celor mai bune procentaje la nivelul statelor aflate în comparație (după Germania cu 32%, Belarus cu 29% și Lituania cu 25%, și la același nivel cu Bulgaria).

11.10. Rata de participare la forța de muncă pe unele țări selective

procente

Țara	2005		2006	
	F	B	F	B
Republica Moldova	47,7	50,4	43	50
Bulgaria	44,4	55,4	46,3	56,7
Federația Rusă (15-72)	54,6	67,4	55,4	67,9
Germania	51,9	66,2	52,5	66,3
Italia	37,9	61,2	38,1	61
Lituania	51,2	63,1	50,9	61,8
Portugalia	55,6	69,4	55,8	69,7
România	46,9	61,5	47,8	62,6
Ucraina (15-70)	57	67,9	57,1	68,9

În 2005, Republica Moldova se afla pe locul 5 între țările aflate în comparație la nivelul ratei de participare a femeilor la forța de muncă, cu puțin înaintea României și cu aproape 10% în fața Italiei. În 2006 rata de participare a femeilor la forța de muncă a scăzut cu aproape 5%, în vreme ce în majoritatea celorlalte țări a crescut. Una dintre explicațiile posibile ale fenomenului este imigrația legală sau ilegală a forței de muncă.

11.11. Rata de ocupare pe unele țări selective

procente

Țara	2005		2006	
	F	B	F	B
Republica Moldova	44,8	46	40,5	45,5
Bulgaria	42	51,8	41,6	51,8
Federația Rusă (15-72)	51,6	62,7	50,8	62,6
Germania	46,3	58,6	47,2	59,6
Italia	34,1	57,4	34,8	57,7
Lituania	46,9	57,9	48,1	58,2
Portugalia	50,8	64,8	50,8	65,1
România	43,9	56,7	44,9	57,5
Ucraina (15-70)	53,1	62,8	53,7	64,3

Rata de ocupare a femeilor la nivelul anului 2005 plasează Republica Moldova pe locul 6 între țările aflate în comparație, dar tot înaintea României, Bulgariei și Italiei, în vreme ce în 2006 rata de ocupare se micșorează.

11.12. Rata șomajului pe unele țări selective

procente

Țara	2005		2006	
	F	B	F	B
Republica Moldova	6	8,7	5,7	8,9
Bulgaria	9,8	7,6	9	8,6
Federația Rusă (15-72)	6,8	7,5	7	7,3
Germania	10,7	11,4	10,1	10,3
Italia	10,1	6,2	8,8	5,4
Lituania	8,3	8,2	5,4	5,8
Portugalia	8,7	6,7	9	6,5
România	6,4	7,8	6,1	8,2
Ucraina (15-70)	6,8	7,5	6	6,7

În ce privește șomajul, cu excepția Portugaliei, rata șomajului este în descreștere în 2006 comparativ cu 2005 la nivelul tuturor țărilor comparate. În 2006 Republica Moldova a avut cea mai mică rată a șomajului în rândul femeilor (6%), în 2007 fiind devansată doar de Lituania, care în doar 1 an a reușit să scadă rata șomajului în rândul femeilor aproape la jumătate.

GLOSAR DE TERMENI

POPULAȚIA ȘI MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI

Rangul născutului-viu	se referă la ordinea numerică a unui născut-viu în raport cu numărul total de născuți-vii ai mamei;
Cauza de deces	boala, starea morbidă ori traumatismele și otrăvirile „ accidentale”sau „voluntare” care au contribuit sau provocat decesul. Cauzele de deces sunt conform clasificării internaționale a Organizației Mondiale a Sănătății - Revizia a 10-a;
Sporul natural	reprezintă diferența dintre numărul născuților-vii și numărul persoanelor decedate, în anul de referință;
Rata de natalitate	reprezintă numărul de născuți-vii dintr-un an raportat la numărul mediu anual al populației și se exprimă în număr de născuți la 1000 locuitori;
Rata generală de fertilitate	reprezintă numărul născuților-vii dintr-un an raportat la numărul mediu anual al populației feminine de 15- 49 ani și se exprimă în numărul de născuți-vii la 1000 femei de vîrsta fertilă (15-49);
Rata totală de fertilitate	reprezintă numărul mediu de copii pe care i-ar naște o femeie în cursul vieții sale fertile, în condiții fertilității anului respectiv;
Rata de mortalitate	reprezintă numărul persoanelor decedate dintr-un an raportat la numărul mediu anual al populației și se exprimă în număr de deces la 1000 locuitori;
Speranța de viață la naștere	reprezintă numărul mediu de ani pe care îi are de trăit un nou-născut, dacă ar trăi tot restul vieții în condițiile mortalității pe vîrste din perioada de referință;
Speranța de viață la anumite vîrste	reprezintă numărul mediu de ani pe care îi mai are de trăit o persoană de o anumită vîrstă (x) dacă ar trai tot restul vieții în condițiile mortalității pe vîrste din perioada de referință;
Rata de nupțialitate	reprezintă numărul căsătoriilor dintr-un an raportat la numărul mediu anual al populației și se exprimă în număr de căsătorii la 1000 locuitorii;
Rata de divorțialitate	reprezintă numărul divorțurilor dintr-un an raportat la numărul mediu anual al populației și se exprimă în număr de divorțuri la 1000 locuitorii;
Repartizarea evenimentelor demografice în profil teritorial (pe raioane)	s-a efectuat după următoarele criterii: <ul style="list-style-type: none">- născuți-vii după domiciliul mamei;- decedați după domiciliul persoanei decedate;- căsătoriile după locul înregistrării căsătoriei;- divorțurile după locul înregistrării divorțului;
Ratele pe raioane și medii	sunt calculate prin raportare la numărul mediu al populației stabile a raionului respectiv.

OCROTIREA SĂNĂȚII

Morbiditatea populației	se caracterizează prin numărul bolnavilor depistați (sau luați sub supraveghere de ambulatoriu) pe parcursul anului, la adresarea în instituția curativ-profilactică sau în timpul examenului profilactic;
Morbiditatea primară	se înregistrează la stabilirea diagnosticului bolnavului pentru prima dată în viață;
Morbiditatea generală a populației	numărul total de bolnavi înregistrați pe parcursul anului. Aici se ține cont de bolnavii cu diagnosticul stabilit pentru prima dată, precum și de cei care s-au adresat repetat cu boala respectivă;
Rata morbidității	se determină ca raportul dintre numărul bolnavilor și numărul mediu anual al populației. Pentru prelucrarea statistică a datelor privind morbiditatea populației se aplică Clasificarea internațională a maladiilor și a problemelor ce țin de sănătate, revizia X, care asigură comparabilitatea informațiilor privind morbiditatea și mortalitatea;
Contingentul de bolnavi	include totalitatea persoanelor bolnave de o anumită maladie, care s-au adresat în instituțiile medicale atât pe parcursul anului curent, cât și în anii precedenți. Indicatorul se calculează ca raportul dintre numărul bolnavilor aflați la evidență în instituțiile ocrotirii sănătății la sfârșitul anului și numărul populației la sfârșitul anului;
Invaliditatea	se califică ca înrăutățirea stării sănătății, însoțită de dereglarea stabilă a funcțiilor organismului, condiționată de maladii, consecințe ale traumelor sau defecte, care conduce la limitarea activității vitale a omului și la necesitatea de protecție socială a acestei persoane;
Recunoașterea primară a invalidității	stabilirea gradului de invaliditate pentru prima dată în anul de raport.

MIGRAȚIA

Migrația internațională	reprezintă schimbarea domiciliului în altă țară sau, din altă țară în Republica Moldova.
--------------------------------	--

PIAȚA MUNCII

Populația activă	din punct de vedere economic (sau forța de muncă) cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii ;
Încadrarea populației pe categorii, după participarea la activitatea economică	se face conform principiului priorității ocupării față de șomaj și șomajului față de inactivitate.

Rata de activitate	raportul dintre populația activă de 15 ani și peste și totalul populației din aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual.
Populația ocupată	<p>În conformitate cu metodologia <i>Anchetei forței de muncă</i>, se consideră că au lucrat orice persoană, care în cursul celor 7 zile ale săptămânii de referință, adică săptămâna anterioară interviului, de luni până duminică inclusiv, a desfășurat, în mod regulat sau cu titlu excepțional, o acțiune economică sau socială producătoare de bunuri sau servicii, fie și numai pentru o oră, în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii, chiar dacă acestea nu s-au încasat în cursul aceleiași săptămâni.</p> <p>Conform acestei definiții, se consideră că au lucrat și următoarele categorii de persoane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toți agricultorii individuali sau membrii societăților ori asociațiilor agricole, chiar dacă nu și-au valorificat produsele pentru obținerea cărora au muncit în cursul săptămânii trecute, ci le-au folosit pentru consumul propriu; • pensionarii reangajați sau care au prestat o activitate ocazională; • acele persoane, care ajută un membru al familiei sau o rudă, pe terenul agricol, în magazinul, la ferma sau întreprinderea aceluia, dacă nu au făcut-o în scop <i>exclusiv</i> caritabil; • membrii cooperativelor de consum și de producție; • ucenicii și angajații de probă remunerați; • angajații ocazionali sau sezonieri, dacă au lucrat în cursul săptămânii trecute; <p>acei lucrători pe cont propriu care nu și-au desfășurat activitățile obișnuite din lipsă de comenzi sau de clientelă, dar care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fie că au consacrat timp acelor activități (<i>de exemplu, un arhitect care și-a petrecut timpul în birou, așteptându-și clienții, un șofer care și-a reparat camionul</i>), - fie că s-au ocupat de amenajarea unei noi întreprinderi sau de renovarea celei existente (<i>de exemplu, cumpărarea sau instalarea de noi echipamente, comandarea furniturilor în vederea exercitării activității, amenajarea unor construcții anexe</i>); • persoanele care au declarat că au lucrat în săptămâna de referință, chiar dacă erau, în același timp, elevi, studenți sau pensionari. • persoanele care au declarat că în săptămâna de referință erau în șomaj tehnic sal în concediu fără plată sau pentru îngrijirea copilului și aveau siguranța că vor reveni la locul de muncă în mai puțin de 3 luni. • Salariații sezonieri care în afara sezonului primesc salariu și au siguranța că vor reveni la locul de muncă în mai puțin de 6 luni.
Rata de ocupare	Raportul dintre populația ocupată în vârstă de 15 ani și peste și totalul populației de aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual.
Activități economice	<p>Proporția populației ocupate în vârstă de 15 ani și peste distribuită pe cele trei sectoare de activitate, exprimată procentual:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primar: agricultură, silvicultură, piscicultura; - secundar: industrie (extractivă, prelucrătoare, energie electrică și termică, gaze și apă) și construcții; - terțiar: servicii comerciale (comerț, hoteluri și restaurante, transport, depozitare și comunicații, intermediari financiare, tranzacții imobiliare etc.) și servicii sociale (administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială, servicii personale etc.).
Tipul unităților de producție	<p>este definit conform Sistemului Conturilor Naționale. Cele trei sectoare sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unitățile de producție ale <i>Sectorului formal</i>; - Unitățile de producție ale <i>Sectorului informal</i>; - Sectorul <i>Gospodăriei Casnice</i>.

Ocuparea în Sectorul formal	este definită ca ocupare în: <ul style="list-style-type: none"> - Întreprinderi corporative, organizații și instituții (unitățile economice cu drept de persoană juridică) sau - Întreprinderi non-corporative, care sunt înregistrate.
Ocuparea în Sectorul informal	include toate persoanele care, indiferent de statutul lor profesional, în timpul perioadei de referință au fost ocupate în întreprinderi ce aparțin <i>sectorului informal</i> , având această ocupație (loc de muncă) în activitatea principală sau secundară. Întreprinderile sectorului informal sunt definite ca întreprinderi non-corporative (fără statut juridic), care nu sunt înregistrate.
Ocuparea în Gospodăriile casnice	include persoanele ocupate cu producerea de produse agricole în exclusivitate pentru consumul gospodăriei, dacă ele sunt ocupate în această activitate 20 de ore și mai mult în perioada de referință, precum și lucrătorii casnici plătiți angajați de gospodărie.
Tipul (natura) locului de muncă	poate fi <i>formal</i> sau <i>informal</i> .
Ocuparea formală	Include: <ul style="list-style-type: none"> - Lucrătorii pe cont propriu care lucrează în întreprinderile sectorului formal; - Patronii care lucrează în întreprinderile sectorului formal; - Membri ai cooperativelor de producție formale; - Salariații, pentru care patronul plătește contribuții sociale și beneficiază de concediu anual plătit, de concediu medical plătit.
Ocuparea informală	Include: <ol style="list-style-type: none"> 1) Lucrători pe cont propriu, care lucrează în întreprinderile sectorului informal; 2) Patroni, care lucrează la întreprinderile sectorului informal; 3) Membri cooperativelor informale de producție; 4) Ajutorii familiari angajați la întreprinderile sectorului formal sau la întreprinderile sectorului informal; 5) Salariați angajați la întreprinderile sectorului formal, la întreprinderile sectorului informal sau în gospodăriile particulare ale cetățenilor, care satisfac cel puțin unul din criteriile de mai jos: <ul style="list-style-type: none"> - patronul nu plătește contribuțiile sociale pentru ei; - nu beneficiază de concediu anual plătit; - nu beneficiază, în caz de boală, de concediu medical plătit. 6) Persoanele ocupate cu producerea de produse agricole în gospodăriile casnice, în exclusivitate pentru consumul propriu, cu o durată a săptămânii de lucru de 20 de ore și mai mult.
Grupe de ocupații	reprezintă proporția populației ocupate în vârstă de 15 ani și peste pe grupe de ocupații, exprimată procentual. Grupele de ocupații reprezintă grupele majore de ocupații conform Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova, armonizat cu clasificatorul internațional (ISCO-88, ILO): <ol style="list-style-type: none"> 1. Conducători ai autorităților publice de toate nivelurile, conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice 2. Specialiști cu nivel superior de calificare 3. Specialiști cu nivel mediu de calificare 4. Funcționari administrativi 5. Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe și deservire comunală, comerț și asimilați 6. Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, vânătoare, piscicultură și pescuit 7. Muncitori calificați în întreprinderi industriale mari și mici, în meserii de tip artizanal, în construcții, transporturi, telecomunicații, geologie și prospectarea geologică 8. Alte ocupații 9. Din care: muncitori necalificați

Statut ocupațional	Proporția populației ocupate în vârstă de 15 și peste după statut profesional, exprimată în procente. Statutul profesional se grupează în două categorii: <ul style="list-style-type: none"> - <i>salariați;</i> - <i>non-salariați: patroni, lucrători pe cont propriu, ajutori familiari neremunerați, membri ai cooperativelor.</i>
Salariat	este considerată persoana care-și exercită activitatea în baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială – indiferent de forma ei de proprietate – sau la persoane particulare (în baza unui contract sau a unei înțelegeri), în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc. Prin convenție cu acest statut au fost înregistrați și militarii în termen.
Patron	este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria unitate (întreprindere, agenție, atelier, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate angajează unul sau mai mulți salariați permanenți.
Lucrător pe cont propriu	este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja vreun salariat permanent, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați. Sunt încadrați cu acest statut întreprinzătorii independenți (vânzătorii ambulanti, meditații, taximetriștii particulari etc.), liber-profesioniștii (muzicanții ambulanti, artiștii plastici, avocații), zilierii ocazionali, agricultorii individuali. Lucrătorul pe cont propriu poate avea salariați temporari.
Lucrător familial neremunerat	este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească este considerată o astfel de unitate. Dacă mai multe persoane dintr-o gospodărie lucrează în gospodăria agricolă proprie, una dintre acestea – de regulă, capul gospodăriei – este considerat lucrător pe cont propriu, iar ceilalți – lucrători familiali neremunerați.
Șomeri conform criteriilor BIM	sunt persoanele de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții: <ul style="list-style-type: none"> - nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri; - sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diverse metode pentru a-l găsi: înscrierea la oficiile forței de muncă sau la agenții particulare de plasare, acțiuni pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, apel la prieteni, rude, colegi, sindicate etc.; - sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă. <p>În această categorie de populație sunt incluse, de asemenea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care așteaptă să fie rechemate la lucru sau care au găsit un loc de muncă și urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referință; - persoanele care în mod obișnuit fac parte din populația inactivă (elevi, studenți, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt disponibile să înceapă lucrul.
Rata șomajului	raportul dintre numărul șomerilor definiți conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii (BIM) și populația activă totală, exprimat procentual.

Șomajul de lungă durată	situația când șomerul nu are de lucru și este în căutare timp de un an și mai mult.
Rata șomajului de lungă durată	raportul dintre numărul șomerilor BIM aflați în șomaj de 12 luni și peste și populația activă, exprimat procentual.
Șomajul în rândul tinerilor	<ul style="list-style-type: none"> - Raportul dintre numărul șomerilor BIM (15-24 ani) și numărul total al populației active din această categorie de vârstă, exprimat procentual; - raportul dintre rata șomajului la tineri și rata șomajului la adulți; - ponderea șomerilor tineri în total șomaj; - proporția șomerilor tineri în total populație de 15-24 ani.
Șomajul de lungă durată în rândul tinerilor	situația când șomerii tineri (15–24 ani) nu au de lucru și este în căutare timp de 6 luni și mai mult.
Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor	raportul dintre numărul șomerilor BIM în vârstă de 15-24 ani aflați în șomaj de 6 luni și peste și numărul șomerilor din aceeași grupă de vârstă (15-24 ani), exprimat procentual.
Șomeri înregistrați	persoane apte de muncă, în vîrstă aptă de muncă, care nu au un loc de muncă, un alt venit legal și sînt înregistrate la agențiile de ocupare a forței de muncă ca persoane în căutare de lucru și care doresc să se încadreze în muncă.
Populația inactivă	din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele, indiferent de vîrstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință. <p style="margin-left: 40px;">Populația economic inactivă include următoarele categorii de populație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elevi sau studenți; - pensionari (de toate categoriile); - casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); - persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente etc.); - persoanele declarate plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru.
Structura populației după nivelul de educație	Nivelul de educație se grupează în: <ul style="list-style-type: none"> - <i>scăzut</i>: gimnazial, primar, fără școală primară; - <i>mediu</i>: liceal, mediu general, secundar profesional, mediu de specialitate; - <i>superior</i>: universitar, postuniversitar.

EDUCAȚIA

<i>Rata brută de cuprindere</i>	într-un nivel de învățământ (preșcolar/primar/gimnazial) reprezintă numărul total al copiilor/elevilor cuprinși în acest nivel de învățământ, indiferent de vîrstă, ca raport procentual din populația totală de vîrstă oficială corespunzătoare nivelului dat de învățământ (într-un anumit an de studii).
<i>Rata netă de cuprindere</i>	într-un nivel de învățământ (primar/gimnazial) reprezintă numărul elevilor de vîrstă oficială corespunzătoare acestui nivel de învățământ, cuprinși în acest nivel de învățământ, ca raport procentual din populația totală de vîrstă oficială corespunzătoare nivelului dat de învățământ (într-un anumit an de studii).
<i>Înmatriculați</i>	în instituțiile de învățământ (conform situației la începutul anului de studii, pentru anul de studii curent) – persoane admise în anul I pentru prima dată.
<i>Absolvenții instituțiilor de învățământ (conform situației la începutul anului de studii, pentru anul de studii precedent)</i>	persoane care au promovat ultimul an de studiu cu succes.
<i>Grupa de ramură</i>	se atribuie instituției de învățământ reieșind din profilul pentru majoritatea specialităților.
<i>Cercetători</i>	specialiști care desfășoară activitatea de cercetare-dezvoltare. Cercetători-doctori și Cercetători-doctori habilitați – cercetători cu grad științific, respectiv, doctor și doctor habilitat.

PROTECȚIA SOCIALĂ

<i>Numărul pensionarilor</i>	sînt incluse persoanele, cărora le-au fost stabilite pensiile conform Legii Republicii Moldova cu privire la asigurarea cu pensii.
<i>Mărimea medie a pensiei lunare</i>	se calculează prin raportarea sumei totale a pensiilor stabilite lunar la numărul beneficiarilor de pensii.
<i>Indemnizație</i>	forma de sprijin bănesc ce se stabilește și se acordă prin sistemul public de asigurări sociale.
<i>Tutelă</i>	acțiune legală avînd drept scop ocrotirea intereselor unui minor.
<i>Azil</i>	instituție de asistență socială pentru întreținerea persoanelor în etate.

CRIMINALITATE

<i>Infrațiunea înregistrată</i>	acțiune socialmente periculoasă, relevantă și oficial luată la evidență de organele de drept, în conformitate cu legislația penală.
<i>Violența</i>	în sens generic, semnifică utilizarea forței și a constrângerii de către un individ, grup sau clasă socială, în scopul impunerii propriei voințe asupra altora.
<i>Victimă</i>	persoană, adult sau copil, supusă actelor de violență în familie, în concubinaj.
<i>Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății</i>	faptă care este periculoasă pentru viață ori care a provocat pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui alt organ ori încetarea funcționării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătății, însoțită de pierderea stabilă a cel puțin o treime din capacitatea de muncă, ori care a condus la întreruperea sarcinii sau la o desfigurare iremediabilă a feței și/sau a regiunilor adiacente.
<i>Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății</i>	faptă care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmări grave, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată a sănătății, fie de o pierdere considerabilă și stabilă a mai puțin de o treime din capacitatea de muncă.
<i>Omor</i>	lipsirea de viață a unei persoane.
<i>Traficul de ființe umane</i>	acțiunea de recrutare, transportare, adăpostire sau primire a unei persoane în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, în sclavie, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor sau țesuturilor pentru transplantare.
<i>Deținut</i>	persoană ținută sub stare de arest.

NIVELUL DE TRAI

<i>Gospodărie casnică</i>	ca unitate de observare, se înțelege un grup de persoane înrudite sau nu, care trăiesc împreună și au un buget comun sau persoana care locuiește și se gospodărește separat și nu aparține altei gospodării.
<i>Gospodărie cu copii</i>	se consideră gospodăriile în componența cărora sunt copii în vîrstă de pînă la 18 ani.
<i>Veniturile și cheltuielile populației</i>	sunt exprimate în prețurile curente ale perioadei de referință, dinamicele prezentate ne fiind corelate la indicele mediu al prețurilor de consum. Valorile absolute ale veniturilor și cheltuielilor reprezintă valori medii pe un membru al gospodăriei casnice fiind calculate prin divizarea venitului/cheltuielilor totale al colectivității la numărul de unități în colectivitatea dată.
<i>Venitul disponibil</i>	reprezintă totalitatea mijloacelor bănești și în natură provenite din activitatea salariată și pe cont propriu, diverse beneficii sociale, de la realizarea producției agricole din gospodăria auxiliară, venit din proprietate, alte transferuri curente (inclusiv mărfurile și sumele bănești primite gratis).
<i>Cheltuieli de consum</i>	corespund cheltuielilor în bani și în natură pentru necesitățile de consum ale gospodăriei: produse alimentare, procurarea mărfurilor nealimentare și achitarea serviciilor.
<i>Rata sărăciei</i>	reprezintă ponderea populației cu cheltuieli lunare pe o persoană echivalent adultă mai mici decît mărimea pragului sărăciei absolute, față de total populație. Metoda folosită pentru stabilirea pragului sărăciei se referă la metodologia "costului necesităților de bază".

